GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY DRZEWICA

Spis treści

1. Wprowadzenie ... 3
2. Szczegółowa diagnoza obszaru Gminy Drzewica ... 4
2.1. Sfera społeczna ... 4
2.2. Pogłębiona diagnoza sfery społecznej dla obszaru, na którym zidentyfikowano występowanie zjawisk negatywnych ... 25
2.3. Sfera gospodarcza ... 38
2.4. Sfera środowiskowa ... 50
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna ... 68
2.6. Sfera techniczna ... 81
3. Obszar rewitalizacji Gminy Drzewica ... 92
4. Podsumowanie negatywnych zjawisk/problemów, analiza potrzeb i potencjałów obszaru rewitalizacji ... 112
5. Powiązanie gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi województwa i gminy ... 116
6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji ... 121
7. Cele rewitalizacji i kierunki działań ... 123
8. Opis przedsięwzięć ... 128
8.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne ... 128
8.2. Dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne ... 144
9. Szacunkowe ramy finansowe oraz ramowy harmonogram realizacji programu ... 146
10. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych ... 150
11. Opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji ... 156
12. System monitoringu i oceny programu rewitalizacji ... 157
13. Zakres zmian w innych uchwałach ... 162
14. Specjalna strefa rewitalizacji ... 163
15. Sposób realizacji programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego ... 163
15.1. Zakres niezbędnych zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy ... 163
15.2. Zmiany w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego gminy ... 164
16. Partycypacja społeczna ... 164
17. Ocena oddziaływania na środowisko ... 170
Załączniki do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Drzewica ... 170
Spis fotografii ... 171
Spis map ... 171
Spis rysunków ... 171
Spis tabel ... 172
Spis wykresów ... 173

1. Wprowadzenie

Podstawę prawną niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Drzewica (*skrót: GPR*) stanowi Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji. Zgodnie z powyższą ustawą, przed przystąpieniem do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji, gmina musi wyznaczyć obszar zdegradowany oraz obszar podlegający rewitalizacji (Art. 8). Zgodnie z zapisami Art. 9 ustawy o rewitalizacji obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Drzewica jest dokumentem operacyjnym umożliwiającym prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na terenie gminy.

GPR jest narzędziem służącym do tworzenia warunków i koordynowania procesu rewitalizacji, który stanowi zadanie własne gminy. Proces przygotowania GPR poprzedzony został podjęciem uchwały nr LXIV/445/2023 Rady Miejskiej w Drzewicy z dnia 29 września 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Drzewica oraz uchwały nr LXVI/471/2023 Rady Miejskiej w Drzewicy z dnia 27 listopada 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Drzewica.

2. Szczegółowa diagnoza obszaru Gminy Drzewica

Krótka charakterystyka Gminy Drzewica

Gmina Drzewica jest gminą miejsko – wiejską, położoną w centralnej Polsce, przy dawnym trakcie warszawsko - krakowskim, na pograniczu Mazowsza, Ziemi Łódzkiej i Gór Świętokrzyskich. Gmina leży w granicach administracyjnych powiatu opoczyńskiego, zlokalizowanego w południowo - wschodniej części województwa łódzkiego.

Gmina położona jest w północno - wschodniej części powiatu. Graniczy z gminami:

- od północy: Poświętne i Odrzywół;
- od wschodu: Odrzywół, Rusinów i Gielniów;
- od południa: Gielniów i Opoczno;
- od zachodu: Opoczno i Poświętne.

Gmina składa się z miasta Drzewica będącego jej siedzibą oraz 17 sołectw. Zaliczają się do nich: Brzustowiec, Brzuza, Domaszno, Dąbrówka, Giełzów, Idzikowice, Jelenia, Krzczonów, Radzice Duże, Radzice Małe, Strzyżów, Trzebina, Werówka, Zakościele, Świerczyna, Żardki oraz Żdżary.

Gmina Drzewica zajmuje powierzchnię 11 819 ha, czyli 11,36% powierzchni powiatu opoczyńskiego. Miasto Drzewica o powierzchni 481 ha stanowi 0,46% powierzchni powiatu oraz 4,07% powierzchni gminy miejsko-wiejskiej Drzewica. Dominującymi terenami w gminie są zatem obszary wiejskie.

Gmina Drzewica usytuowana jest korzystnie względem ciągów komunikacyjnych. Przez jej obszar przebiega droga wojewódzka nr 728 łącząca Grójec z drogą krajową S7 w Jędrzejowie. Na północ od gminy prowadzi droga krajowa nr 48 relacji Tomaszów Mazowiecki – Kozienice – Kock (do S19). Na południe od gminy prowadzi zaś droga krajowa nr 12 przez Piotrków Trybunalski, Sulejów Opoczno i Radom. Największe węzły drogowe w pobliżu omawianego obszaru znajdują się w Piotrkowie Trybunalskim, Tomaszowie Mazowieckim oraz Radomiu. Wymienione połączenia drogowe uzupełnia podstawowy układ drogowy gminy złożony z dróg powiatowych i gminnych oraz dróg dojazdowych.

2.1. Sfera społeczna

Liczba ludności

Gmina Drzewica należy do województwa łódzkiego, powiatu opoczyńskiego. Urząd Miejski w Drzewicy udostępnił dane dotyczące liczby mieszkańców Gminy Drzewica. Do najliczniejszych pod względem liczby mieszkańców miejscowości należy miasto Drzewica (3 715 osób) oraz wieś Brzustowiec (725 osób) – dane za 2022 rok. Ponad 500 mieszkańców w 2022 roku liczyły wsie: Radzice Duże (614), Jelnia (539) i Krzczonów (535). Najmniej mieszkańców odnotowano w Żdżarach (39) oraz Augustowie (69).

Według tych danych, liczba mieszkańców gminy ogółem wg stanu na dzień 31.12.2022 r. wyniosła 10 335 osób, przy czym 3 715 zamieszkiwało miasto Drzewica, zaś 6 620 obszar wiejski gminy. Mieszkańcy miasta stanowili zatem 35,94% ogółu mieszkańców Gminy Drzewica.

Tabela 1 Liczba ludności zameldowanej na pobyt stały z uwzględnieniem miejscowości oraz miasta Drzewica w latach 2019-2022 – stan na 31 grudnia

obszar	2019	2020	2021	2022
Wsie - ogółem	**6 726**	**6 694**	**6 623**	**6 620**
Augustów	67	70	69	69
Brzustowiec	750	747	736	725
Brzuza	218	218	211	217
Dąbrówka	350	350	341	346
Domaszno	479	474	477	468
Giełzów	174	173	171	171
Idzikowice	442	441	444	435
Jelnia	549	542	543	539
Krzczonów	536	526	524	535
Radzice Duże	633	631	603	614
Radzice Małe	472	470	472	480
Strzyżów	363	362	359	352
Świerczyna	144	145	138	134
Trzebina	305	305	299	312
Werówka	315	318	316	313
Zakościele	447	445	450	444
Żardki	441	435	430	427
Żdżary	41	42	40	39
miasto Drzewica	**3 850**	**3 818**	**3 790**	**3 715**
Gmina Drzewica - ogółem	**10 576**	**10 512**	**10 413**	**10 335**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Drzewicy

Obserwowane zjawisko depopulacji jest odzwierciedleniem ogólnokrajowej tendencji zmniejszania się liczby ludności. Postępująca depopulacja będzie z pewnością miała swoje negatywne konsekwencje rozwojowe w każdym wymiarze funkcjonowania społeczeństwa.

Gęstość zaludnienia na dzień 31 grudnia 2022 roku (wg danych statystycznych GUS) wynosiła:

- Gmina Drzewica – 83,5 os./km^2,
- powiat opoczyński – 69,5 os./km^2,
- województwo łódzkie - 130 os./km^2.

Wpływ na wartość odnotowanej gęstości zaludnienia w gminie ma jej miejsko-wiejski charakter.

Na zmianę liczby mieszkańców wpływ mają wysokość przyrostu naturalnego (różnica między liczbą urodzeń i zgonów) oraz saldo migracji (różnica między napływem ludności na dany teren i odpływem z niego).

Ruch naturalny ludności

W latach poddanych analizie, przyrost naturalny w Gminie Drzewica był co roku ujemny. Najniższa wartość została odnotowana dla roku 2021 (-72). Niski wynik przyrostu naturalnego w latach 2020-2021, może być już efektem pandemii. Pandemia naznaczyła decyzje Polaków o posiadaniu

dziecka, powodując brak poczucia bezpieczeństwa, stabilizacji życiowej. Problem rosnącego ujemnego przyrostu naturalnego dotyczy całego kraju.

Tabela 2 Przyrost naturalny, urodzenia, zgony na 1000 ludności na terenie Gminy Drzewica (stan w dniu 31.XII) w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
urodzenia żywe	9,39	10,88	6,95	9,10
zgony	14,66	15,97	14,20	15,27
przyrost naturalny	-5,27	-5,09	-7,25	-6,17

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 1 Przyrost naturalny na 1000 ludności (stan w dniu 31 XII) na terenie Gminy Drzewica w latach 2019 – 2022

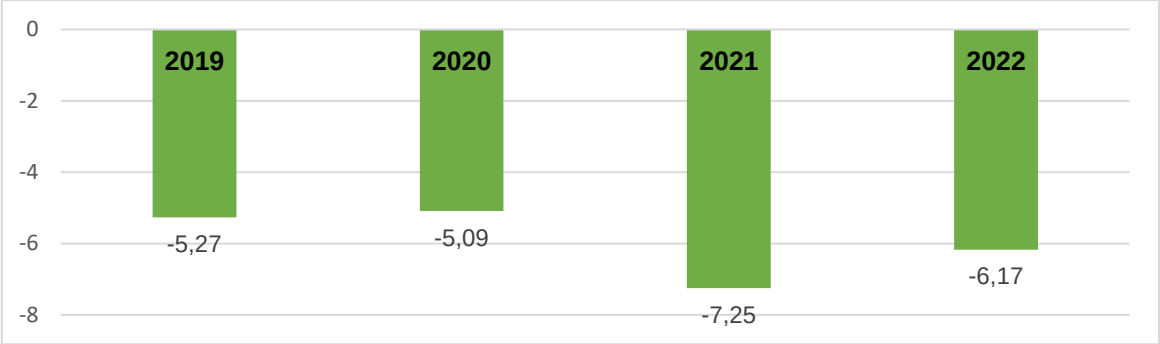

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Struktura wieku ludności

W strukturze wieku ludności można wyróżnić trzy podstawowe kategorie, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, a mężczyźni od 18 do 64 lat,
- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, a mężczyźni od 65 lat i więcej.

W Gminie Drzewica wyraźne są trendy:

- zmniejszającej się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, przy czym na obszarze miasta jest to wyraźniejsza tendencja;
- zmniejszającej się liczby osób w wieku produkcyjnym;
- zwiększającej się liczby osób w wieku poprodukcyjnym, przy czym na obszarze wiejskim liczba to zwiększa się wolniej niż w mieście.

Zależności w strukturze wieku ludności na obszarze wiejskim oraz w mieście Drzewica obrazują poniższe wykresy.

Wykres 2 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w mieście Drzewica w latach 2019-2022

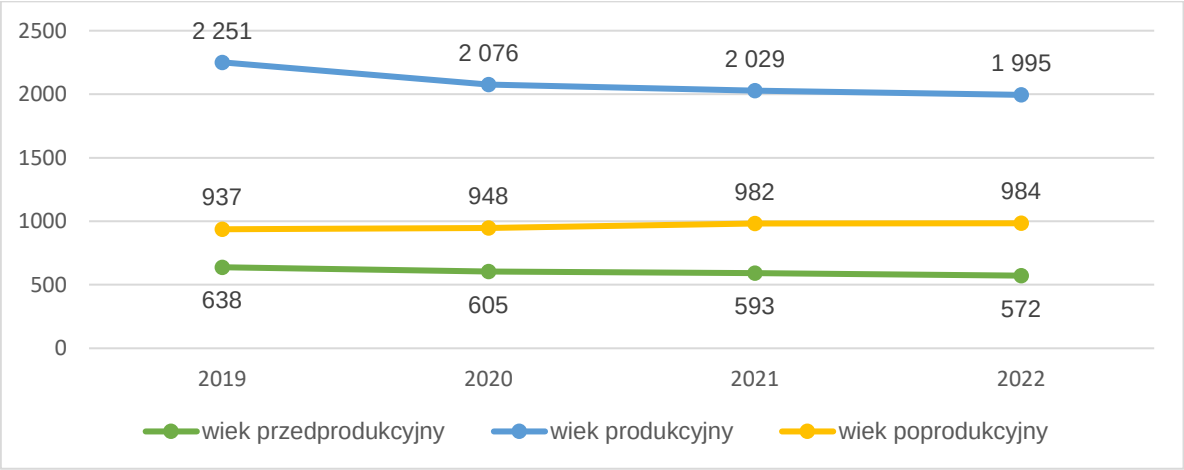

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 3 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na obszarze wiejskim Gminy Drzewica w latach 2019-2022

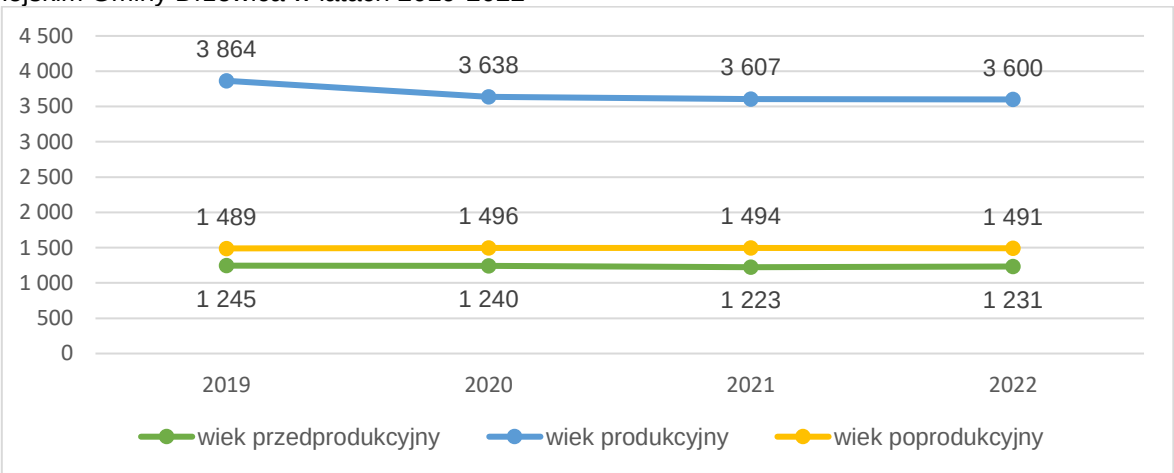

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Na wykresie poniżej przedstawiono udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem odpowiednio na obszarze miasta i obszarze wiejskim gminy. Na obszarze miasta odnotowano większy udział osób w wieku poprodukcyjnym niż na obszarze wiejskim gminy, dodatkowo wskaźnik ten wzrasta dla miasta znacznie szybciej.

Wykres 4 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem odpowiednio na obszarze miasta i obszarze wiejskim gminy w latach 2019-2022

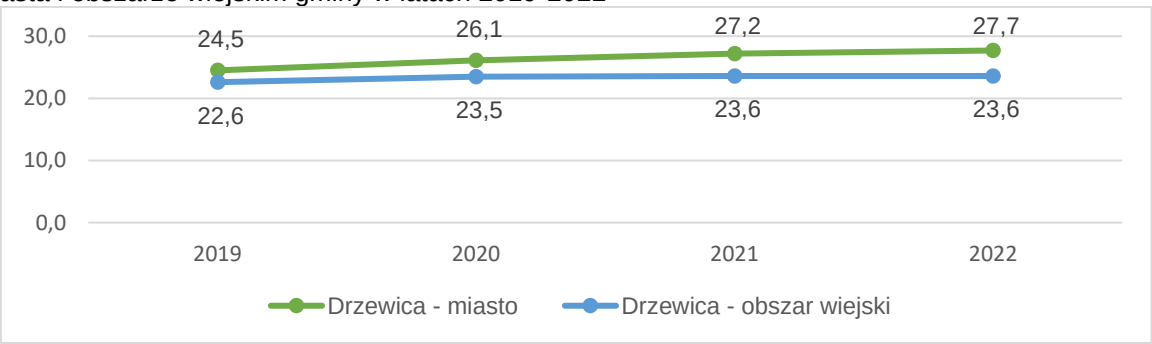

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Zjawisko starzejącego się społeczeństwa ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. Mając na uwadze strukturę rodzin, które nie są w pełni wydolne w zaspakajaniu potrzeb swoich najstarszych członków, istnieje potrzeba zbudowania sprawnego systemu pomocy, który będzie uwzględniał najważniejsze potrzeby ludzi starszych.

Pomoc społeczna

Efektywna realizacja usług społecznych i ich sprawne funkcjonowanie wymagają dopasowania oraz dostosowania działań z wielu obszarów do rzeczywistych potrzeb mieszkańców gminy. Usługi społeczne w Gminie Drzewica przyczyniają się do zwalczania dyskryminacji, zapewnienia równości płci, poprawy warunków życia, tworzenia równych szans dla wszystkich i uczestnictwa w życiu społecznym.

Na terenie Gminy Drzewica istnieje szereg instytucji działających na rzecz wspierania dzieci, młodzieży i rodzin. Wśród nich należy wymienić: szkoły, przedszkola, żłobek, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji, Regionalne Centrum Kultury, kluby sportowe, placówki służby zdrowia, świetlice, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się pomocą dzieciom i rodzinom.

Na terenie Gminy Drzewica pomoc społeczną realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy (MGOPS w Drzewicy), który jest jednostką organizacyjną Gminy Drzewica. Ośrodek jest bezpośrednim realizatorem zadań własnych Gminy, zadań własnych Gminy o charakterze obowiązkowym oraz zadań zleconych gminie przez administrację rządową, określonych w przepisach obowiązującego prawa, w szczególności w ustawie o pomocy społecznej. Dodatkowo zobowiązany jest do realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb Gminy, bądź rządowych programów pomocy społecznej, bądź z porozumień z organami administracji rządowej, lub innych ustaw, w tym w szczególności z zakresu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Celem strategicznym działalności Ośrodka jest wspieranie mieszkańców gminy, skutkujące poprawą jakości ich życia oraz zapobiegające wykluczeniu społecznemu osób i rodzin, z kolei cele szczegółowe adekwatne są do zadań Ośrodka.

Ośrodek w trakcie realizacji statutowych działań współdziała z istniejącymi na terenie gminy oraz poza obszarem gminy instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi w celu realizacji zadań pomocy społecznej oraz podejmuje inne zadania z zakresu pomocy społecznej wynikające z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzy i realizuje programy osłonowe.

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

W 2022 roku w Gminie Drzewica z pomocy społecznej korzystało 686 osób, w tym 66,18% z obszaru wiejskiego gminy oraz 33,82% z obszaru miasta. W roku 2022 w porównaniu do roku 2019 na obszarze wiejskim liczba beneficjentów wsparcia zmniejszyła się o 34 osoby, zaś na obszarze miasta wzrosła o 39 osób.

Wykres 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2019-2022 - stan na 31 grudnia

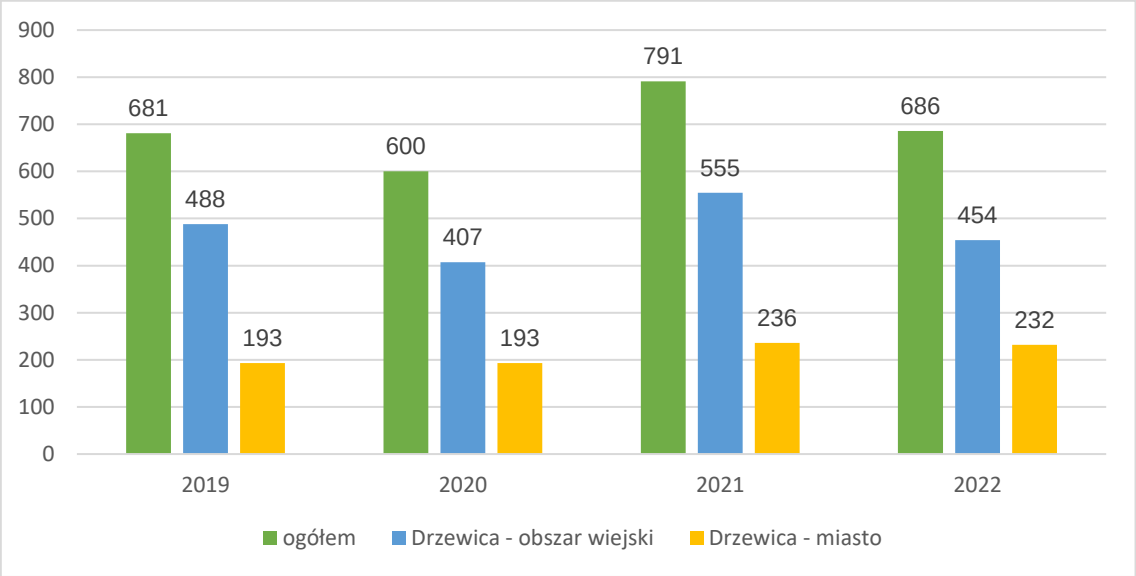

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Drzewicy

W budynku komunalnym przy ul. Fabrycznej mieszka 13 rodzin. Dominują tu takie problemy społeczne jak ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność, choroby psychiczne jak również alkoholizm i przestępczość. Mieszkańcy borykają się z licznymi trudnościami życiowymi. Są wśród nich osoby w różnym wieku, samotnie wychowujące dzieci, niepracujące, starsze. Rodziny mieszkają najczęściej w jednopokojowym mieszkaniu po kilka osób. Warunki mieszkaniowe są bardzo skromne. Większość lokatorów tego budynku komunalnego korzysta z pomocy MGOPS w Drzewicy. Jest to pomoc nie tylko finansowa czy też rzeczowa, ale również w formie pracy socjalnej. Jedna rodzina jest objęta wsparciem asystenta rodziny. Część rodzin obecnie zamieszkujących w/w budynek zagrożonych jest wykluczeniem społecznym. Urząd Miejski oraz MGOPS w Drzewicy podejmują liczne działania mające na celu przeciwdziałania temu zjawisku, m.in. poprzez poprawę warunków mieszkaniowych, pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia.

Niebieska Karta

Procedura „Niebieska Karta" zaczęła obowiązywać w Polsce pod koniec lat 90-tych. Powstała przy współpracy Policji i Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Założenie „Niebieskiej Karty" związane jest bezpośrednio z występowaniem przemocy rodzinnej, jest to ogół czynności, które są podejmowane i realizowane w przypadku uzasadnionego podejrzenia przemocy w rodzinie. Przemoc rodzinna to nie tylko problem danej rodziny, ale i całego społeczeństwa. Niestety przemoc w rodzinie wpływa negatywnie na relacje społeczne oraz na rozwój emocjonalny dzieci. Niebieska Karta służy pomocy i bezpieczeństwu osób potencjalnie oraz realnie pokrzywdzonych.

W roku 2022 w gminie prowadzonych było ogółem 20 kart, z czego 7 na obszarze miasta Drzewica. Wszystkie założone zostały przez Policję.

Tabela 3 Liczba procedur NK prowadzonych przez dzielnicowych na terenie Gminy Drzewica – stan na 31 grudnia

Rok / miejsce	2019	2020	2021	2022
Drzewica – miasto	11	15	8	7
Drzewica – obszar wiejski	19	20	22	13
razem	**30**	**35**	**30**	**20**

Źródło: *Raport o stanie Gminy Drzewica za 2021 rok oraz dane Urzędu Miejskiego w Drzewicy*

Liczba procedur NK jest co roku zbliżona przez co należy rozumieć, iż przemoc w rodzinie nadal jest widoczna i należy dążyć do jej minimalizowania w sferze społecznej. Należy mieć również na uwadze tzw. ciemną liczbę zjawisk przemocy domowej, których areną są cztery domowe ściany i wielopłaszczyznowa trudność w ujawnianiu owych zjawisk (wstyd, anonimowość, znieczulica społeczna sąsiadów, etc.)

Bezrobocie

Bezrobocie stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych. Poziom bezrobocia zależy od systemu gospodarczego i aktualnie prowadzonej polityki krajowego rynku pracy. Związane jest zwykle z poziomem nowych inwestycji i trwałym zatrudnianiem pracowników w nowopowstałych i nowoczesnych zakładach pracy sektora publicznego lub prywatnego. Bezrobociem określa się zatem stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Bezrobocie niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej, pogarszając sytuację materialną czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Urząd Miejski w Drzewicy ściśle współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Opocznie na rzecz ograniczenia bezrobocia i łagodzenia jego skutków na obszarze Gminy Drzewica. Co istotne, bezrobocie jest najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej mieszkańcom Gminy Drzewica.

W końcu 2022 roku powiat opoczyński był drugą z kolei jednostką w województwie łódzkim o najwyższym poziomie bezrobocia rejestrowanego – stopa bezrobocia została oszacowana na poziomie 8%.

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych w latach 2019-2022. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w roku 2022 w stosunku do roku 2019 zmniejszyła się w województwie łódzkim o 7,39% oraz zwiększyła:

- w powiecie opoczyńskim o 13,06%
- w Gminie Drzewica ogółem o 4,83%,
    - w Mieście Drzewica o 6,09%,
    - na obszarze wiejskim gminy o 4,21%.

Tabela 4 Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Drzewica, powiecie opoczyńskim i województwie łódzkim w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
województwo łódzkie	58 722	67 812	60 902	54 379
Powiat opoczyński	1 738	2 050	1 883	1 965
gmina Drzewica	248	297	282	260
Drzewica - miasto	82	107	102	87
Drzewica - obszar wiejski	166	190	180	173

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Poniżej przedstawiono dane obrazujące sytuację na rynku pracy w Gminie Drzewica. Analizę rozpoczęto od przedstawienia danych statystycznych dotyczących liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych z podziałem na płeć. W latach 2019-2022 zarejestrowano stopniowy spadek poziomu bezrobocia w gminie, 12 osób mniej w roku 2022 w porównaniu do 2019 roku. Wśród bezrobotnych w całym badanym okresie z wyjątkiem 2020 roku dominują kobiety, w roku 2022 stanowiły 54,23% bezrobotnych ogółem. Obserwujemy wzrost % udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni badanych lat. W 2019 roku bezrobotni stanowili 4,1% osób w wieku produkcyjnym, a w 2022 roku już 4,6%.

Tabela 5 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru Gminy Drzewica w latach 2019 – 2022

bezrobotni zarejestrowani z podziałem na płeć				
lata	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
ogółem	248	297	282	260
mężczyźni	105	159	123	119
kobiety	143	138	159	141
udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %)				
lata	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
ogółem	4,1	5,2	5,0	4,6
mężczyźni	3,1	5,0	4,0	3,9
kobiety	5,2	5,4	6,3	5,6

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

Wykres 6 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru Gminy Drzewica z podziałem na płeć w latach 2019-2022

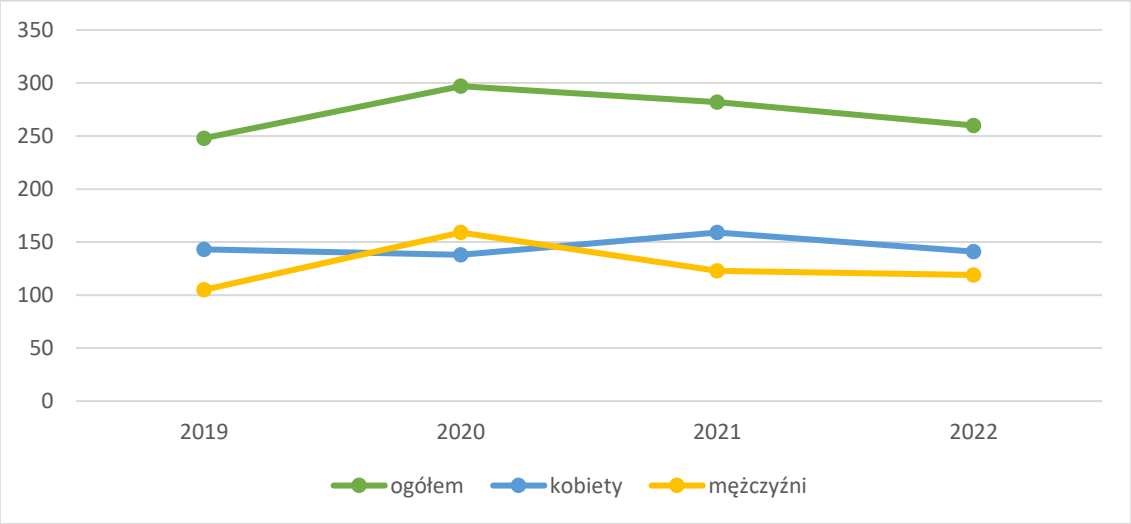

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Bezpieczeństwo

Na jakość życia mieszkańców wpływa również poziom bezpieczeństwa publicznego. Od 7 grudnia 2016 r. (obejmujący swoim działaniem tereny Gminy Drzewica oraz Gminy Poświętne) funkcjonuje utworzony Posterunek Policji w Drzewicy, w skład którego wchodzi 9 etatów policyjnych oraz jeden etat cywilny. Posterunek otwarty jest od poniedziałku do piątku w godz. 7-15, jednakże, jeżeli potrzeba służby tego wymaga czynny jest również w niestandardowych dniach i godzinach. Służba patrolowa pełniona jest całodobowo, gdzie z uwagi na stan etatowy uzupełniana jest przez funkcjonariuszy OPI Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej w Opocznie.

Na terenie Gminy Drzewica działa 11 jednostek OSP, w tym dwie należące do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego: Drzewica i Krzczonów. W powiecie opoczyńskim to właśnie na terenie Gminy Drzewica jest najwięcej jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Wszystkie jednostki OSP są zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym i działają jako stowarzyszenia w następujących miejscowościach: Drzewica, Domaszno, Radzice Duże, Krzczonów, Strzyżów, Brzustowiec, Jelnia, Zakościele, Dąbrówka, Trzebina, Żardki. Najstarszą jednostką na terenie gminy jest OSP Drzewica założona w 1916 roku, OSP Żardki powstała najpóźniej - w 1957 r. Zapewnieniem ciągłości szeregów OSP są młodzieżowe drużyny pożarnicze, w których młodzież poznaje tajniki strażackiej służby, zasady zapobiegania pożarom oraz zachowania w wypadku zagrożenia. Ogółem w gminie działa 6 Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (MDP). Działają przy OSP w Drzewicy, Krzczonowie, Domasznie, Żardkach, Jelni i Brzustowcu. W Radzicach Dużych, Żardkach, Krzczonowie działają Kobiece Drużyny Pożarnicze. Wszystkie jednostki posiadają strażnice, w których garażowane są samochody pożarnicze oraz przechowywany jest sprzęt gaśniczy, ratowniczy, umundurowanie, odzież ochronna i specjalna. W OSP Drzewica i Krzczonów działa elektroniczny system selektywnego alarmowania - załączający systemy alarmowe w chwili zadysponowania tych jednostek do wyjazdu. Strażacy z tych jednostek oraz w OSP Radzice Duże, korzystają z systemu alarmowego E-remiza, powiadamiającego każdego z nich drogą SMS o zaistniałym pożarze, wypadku czy miejscowym zagrożeniu.

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE SPOŁECZNEJ

Zmniejszenie liczby ludności w 2022 r. w stosunku do 2019 r.

W roku 2022 w stosunku do roku 2019 największy procentowy ubytek liczby ludności odnotowano kolejno w: Świerczynie (-6,94%), Żdżarach (-4,88%), mieście Drzewica (-3,51%), Brzustowcu (-3,33%), Żardkach (-3,17%), Strzyżowie (-3,03%), Radzicach Dużych (-3,00%) oraz Domasznie (-2,30%). Dodatkowo w tabeli poniżej w kolumnie „różnica [%] 2022 r. / 2019 r.)" kolorem żółtym oznaczono wyższe ujemne wartości, niż średnia dla Gminy Drzewica ogółem (-2,28%).

Tabela 6 Liczba ludności zameldowanej na pobyt stały z uwzględnieniem miejscowości oraz miasta Drzewica w latach 2019-2022 – stan na 31 grudnia

obszar	różnica [%] 2022 r./ 2019 r.
Wsie - ogółem	**-1,58**
Augustów	2,99
Brzustowiec	-3,33
Brzuza	-0,46

obszar	różnica [%] 2022 r./ 2019 r.
Dąbrówka	-1,14
Domaszno	-2,30
Giełzów	-1,72
Idzikowice	-1,58
Jelnia	-1,82
Krzczonów	-0,19
Radzice Duże	-3,00
Radzice Małe	1,69
Strzyżów	-3,03
Świerczyna	-6,94
Trzebina	2,30
Werówka	-0,63
Zakościele	-0,67
Żardki	-3,17
Żdżary	-4,88
miasto Drzewica	**-3,51**
Gmina Drzewica - ogółem	**-2,28**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Drzewicy

Zmniejszający się przyrost naturalny – trend malejący

Przyrost naturalny przybiera trend malejącej wartości do 2021 roku, w roku 2022 wskaźnik jest wyższy, jednak nadal ujemny i niższy niż w latach 2019-2020. Widoczne jest to również w podziale na miasto oraz obszar wiejski gminy.

Tabela 7 Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Drzewica w latach 2019-2022 w podziale na miasto i obszar wiejski gminy

	2019	2020	2021	2022
Gmina Drzewica	-5,27	-5,09	-7,25	-6,17
Drzewica - miasto	-6,55	-8,52	-8,32	-9,24
Drzewica - obszar wiejski	-4,54	-3,13	-6,64	-4,43

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Podczas gdy wartości dla obszaru wiejskiego gminy mają charakter skokowy i w 2022 roku odnotowano wartość wyższą niż w roku bazowym 2019, to na obszarze miasta trend ten jest bardziej wyrównany, malejący.

Wykres 7 Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Drzewica w latach 2019-2022 w podziale na miasto i obszar wiejski gminy

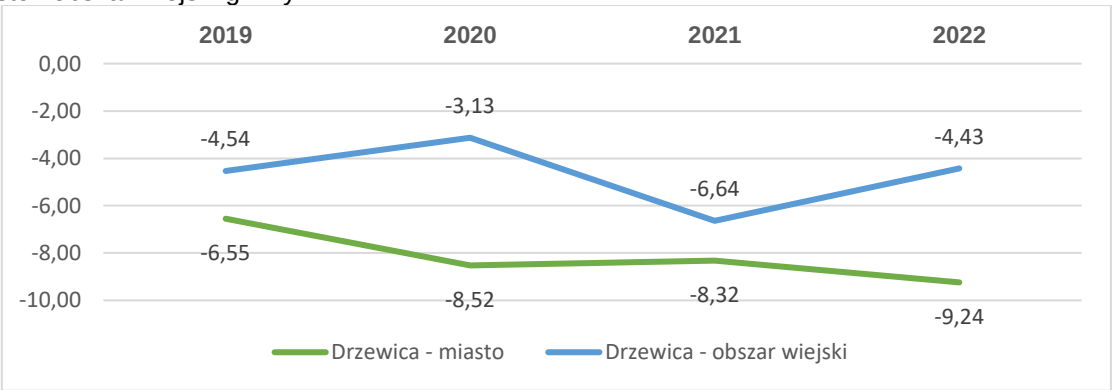

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Saldo migracji wewnętrznych

Migracje ludności są bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na liczbę i strukturę ludności danego regionu. *„Migracjami (lub wędrówkami) ludności nazywamy całokształt przemieszczeń prowadzących do stałej lub okresowej zmiany miejsca zamieszkania osób. Migracje uważa się za najważniejszy przejaw przestrzennej mobilności ludności”.*[1]

Tabela 8 Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Gminie Drzewica w latach 2019 -2022

	2019	2020	2021	2022
	saldo migracji wewnętrznych			
Gmina Drzewica	-55	2	-31	-3
Drzewica - miasto	-24	13	-3	-23
Drzewica - obszar wiejski	-31	-11	-28	20
	saldo migracji zagranicznych			
Gmina Drzewica	1	1	-1	-1
Drzewica - miasto	0	2	-1	0
Drzewica - obszar wiejski	1	-1	0	-1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne), x- brak informacji wiarygodnych lub porównywalnych

Dane GUS dla ruchu wewnętrznego w przypadku gminy miejsko-wiejskiej obrazują ruch pomiędzy miastem, a obszarem wiejskim gminy. W roku 2019 i 2022 większa liczba zameldowań w ruchu wewnętrznym widoczna była na obszarze wsi, przy czym w roku 2022 różnica ta jest najwyższa. GUS podaje, iż na obszarze miasta zameldowanych zostało 36 osób z obszaru wiejskiego gminy, podczas gdy na wsi odnotowano 84 zameldowania osób zamieszkujących do tej pory miasto Drzewica.
Ruch migracyjny zagraniczny jest niewielki.

Niekorzystna struktura wieku ludności -

W Gminie Drzewica wyraźne są trendy:

- zmniejszającej się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, przy czym na obszarze miasta jest to wyraźniejsza tendencja;
- zmniejszającej się liczby osób w wieku produkcyjnym;
- zwiększającej się liczby osób w wieku poprodukcyjnym, przy czym na obszarze wiejskim liczba to zwiększa się wolniej niż w mieście.

W latach 2019-2022 w mieście Drzewica:

- zmniejszył się udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym o 0,6 punktu procentowego,
- zmniejszył się udział liczby ludności w wieku produkcyjnym o 2,6 punktu procentowego,
- zwiększył się udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym o 3,2 punktu procentowego;

zaś na obszarze wiejskim gminy:

- zwiększył się udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym o 0,6 punktu procentowego,
- zmniejszył się udział liczby ludności w wieku produkcyjnym o 1,7 punktu procentowego,
- zwiększył się udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym o 1,0 punkt procentowy.

[1] Definicja zaczerpnięta z „Materiałów dydaktycznych Zakładu Demografii i Gerontologii Społecznej UŁ” www.demografia.uni.lodz.pl

Starzenie się społeczeństwa

Na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Drzewicy przygotowano zestawienie obrazujące, w których częściach Gminy Drzewica zamieszkuje najwięcej mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Ze względu na ograniczone możliwości zakresu pozyskiwanych danych obliczono wskaźnik: liczba osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkałych w danej miejscowości i mieście Drzewica na dzień 27.07.2023 roku w stosunku do liczby mieszkańców ogółem na danym obszarze na dzień 31.12.2022 r. (dane dotyczące liczby osób w wieku poprodukcyjnym w podziale na miejscowości można pozyskać jedynie na moment ich generowania z systemu). Kolorem szarym oznaczono wartości wskaźnika wyższe od średniej dla gminy ogółem (22,92%). Największe wartości wskaźnika odnotowano kolejno dla obszarów: Żdżary, Giełzów, Trzebina, Dąbrówka, mieście Drzewica, Werówka oraz Augustów. Należy zauważyć, że w podziale na miasto i obszar wiejski gminy, trudniejsza sytuacja kształtuje się na obszarze miasta Drzewica.

Tabela 9 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkałych w danej miejscowości i mieście Drzewica na dzień 27.07.2023 roku w stosunku do liczby mieszkańców ogółem na danym obszarze na dzień 31.12.2022 r.

obszar	Wskaźnik [%]
Gmina Drzewica ogółem - średnia	**22,92**
Razem wsie	21,71
Augustów	23,19
Brzustowiec	21,38
Brzuza	22,58
Dąbrówka	25,14
Domaszno	22,01
Giełzów	28,07
Idzikowice	21,38
Jelnia	22,82
Krzczonów	20,56
Radzice Duże	21,66
Radzice Małe	20,83
Strzyżów	17,61
Świerczyna	19,40
Trzebina	25,64
Werówka	24,92
Zakościele	17,79
Żardki	19,44
Żdżary	30,77
miasto Drzewica	25,09

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Drzewicy

Wzrastająca liczba osób korzystających z pomocy społecznej

Poniżej przedstawiono wskaźnik obrazujący udział liczby osób, które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej w latach 2019-2022 w liczbie mieszkańców odpowiednio obszaru miasta oraz obszaru wiejskiego gminy. Widoczny jest trend zwiększania się wartości wskaźnika dla miasta (+1,23 punktu procentowego [pp.]), podczas gdy dla obszaru wiejskiego gminy pozostaje on na zbliżonym poziomie, a w analizowanych latach 2019-2022 zmniejszył się o 0,4 pp..). W tym samym czasie wskaźnik dla gminy ogółem wzrósł o 0,23 pp. (w 2019 roku wyniósł 6,43%, zaś w roku 2022 6,63%).

Wykres 8 Udział liczby osób, które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej w Gminie Drzewica w latach 2019-2022 w liczbie ludności odpowiednio obszaru miasta oraz obszaru wiejskiego gminy

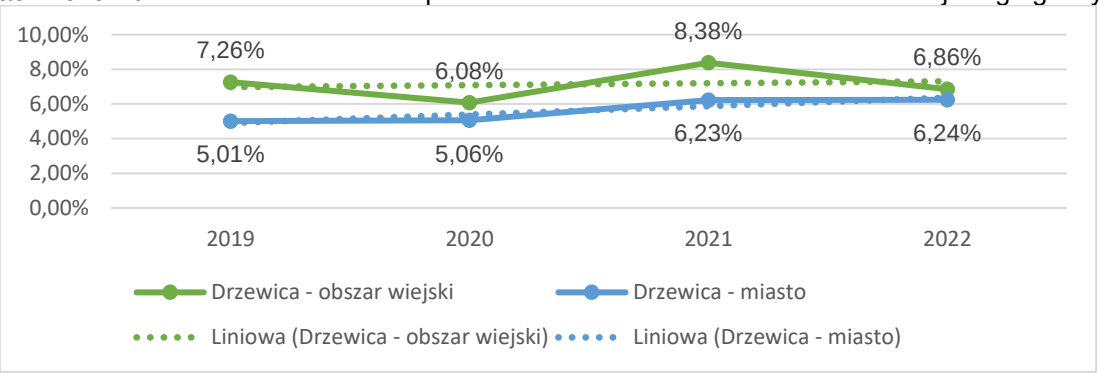

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Drzewicy

Niebieska Karta

Na podstawie danych udostępnionych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy obliczono wskaźnik liczba procedur NK z uwzględnieniem podziału na miejscowości oraz miasto Drzewica w stosunku do liczby mieszkańców danego obszaru. Ze względu na wrażliwość danych nie przedstawiono wartości wskaźników. Na obszarze wiejskim gminy najbardziej dotknięte problemem są miejscowości Zakościele i Domaszno - co roku w latach 2019 – 2022 wskaźnik przekraczał wartość dla Gminy Drzewica ogółem. Trzykrotnie wyższą wartość wskaźnika od średniej dla gminy odnotowano w Werówce, dwukrotnie w: Brzuzie, Jelni, Radzicach Dużych, Radzicach Małych, Trzebinie, Żardkach i mieście Drzewica. Jednokrotnie wyższy wskaźnik odnotowano w: Brzustowcu, Giełzowie i Strzyżowie. Wymienione obszary to obszary objęte występowaniem zjawiska negatywnego.

Zwiększenie udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]

W 2022 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Drzewica (4,6%) jest niższy niż średnia dla powiatu opoczyńskiego (4,7%) oraz wyższy od wskaźnika dla województwa łódzkiego (4,0%). W samej Gminie Drzewica odnotowuje się wyższą wartość wskaźnika dla obszaru wiejskiego (4,8%), podczas gdy dla miasta wyniósł on 4,4%. Należy jednak zauważyć, iż w roku 2022 w stosunku do roku 2019 większa różnica została odnotowana dla obszaru miasta Drzewica – tabela poniżej.

Tabela 10 Udział bezrobotnych [%] zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Drzewica, powiecie opoczyńskim i województwie łódzkim w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022	różnica 2022/2019 [%]
województwo łódzkie	4,1	4,8	4,4	4,0	-0,1
Powiat opoczyński	3,8	4,8	4,4	4,7	0,9
Gmina Drzewica	4,1	5,2	5,0	4,6	0,5
Drzewica - miasto	3,6	5,2	5,0	4,4	0,8
Drzewica - obszar wiejski	4,3	5,2	5,0	4,8	0,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych [%]

Znaczącym problemem rynku pracy w powiecie opoczyńskim, również w Gminie Drzewica jest bezrobocie długotrwałe. W województwie łódzkim udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej

liczbie bezrobotnych w 2022 roku osiągnął poziom 52,91%, w powiecie 44,63%, natomiast w gminie wynosi średnio 51,15%. Co istotne, w roku 2022 w stosunku do roku 2019 wskaźnik zwiększył się:

- na obszarze łódzkiego o 1,16 punktu procentowego,
- na obszarze powiatu opoczyńskiego o 11,6 pkt. proc.,
- na obszarze Gminy Drzewica ogółem o 14,86 pkt. proc.,
- na obszarze wiejskim gminy o 11,71 pkt. proc.,
- na obszarze miasta Drzewica – najwięcej - o 21,24 pkt. proc.

Tabela 11 Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych w Gminie Drzewica w 2022 r. na tle powiatu opoczyńskiego i województwa łódzkiego [%]

	2019	2020	2021	2022
ŁÓDZKIE	51,75	51,75	58,20	52,91
Powiat opoczyński	33,03	42,24	49,65	44,63
Gmina Drzewica - ogółem	36,29	42,09	52,48	51,15
Drzewica - miasto	30,49	38,32	47,06	51,72
Drzewica - obszar wiejski	39,16	44,21	55,56	50,87

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 9 Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych w Gminie Drzewica w 2022 r. na tle powiatu opoczyńskiego i województwa łódzkiego [%]

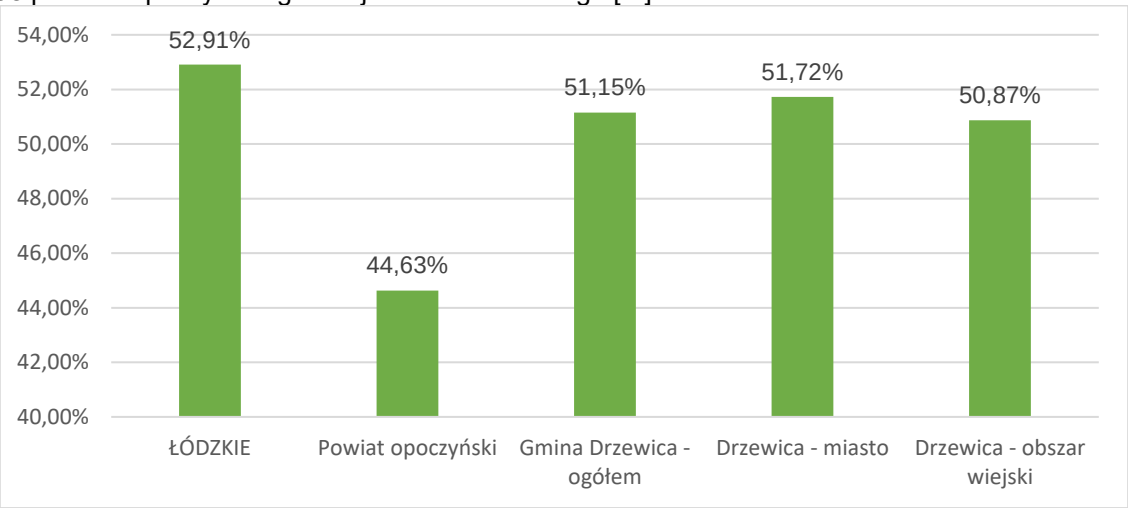

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przestępstwa

W 2022 roku w Gminie Drzewica odnotowano mniej przestępstw niż w roku 2019, jednak więcej niż w roku 2020. W latach 2019-2020 większą liczbę przestępstw odnotowywano na obszarze miasta, zaś w latach 2021-2022 na obszarze wiejskim. Dla zobrazowania skali zjawiska w ujęciu przestrzennym, przygotowano wskaźnik liczony jako liczba przestępstw w stosunku do liczby ludności na danym obszarze [%]. Co roku wskaźnik na obszarze miasta (kolor zielony) był wyższy od wskaźnika na obszarze wiejskim, co świadczy o większym nasileniu zjawiska w samej Drzewicy.

Tabela 12 Pełny katalog przestępstw zaistniałych na terenie Gminy Drzewica w podziale na miasto Drzewica (M) oraz obszar wiejski gminy (OW) w latach 2019-2022

	Gmina Drzewica											
	M	OW	ogółem	M	OW	ogółem	M	OW	ogółem	M	OW	ogółem
	2019			**2020**			**2021**			**2022**		
pełny katalog przestępstw	128	110	238	76	74	150	83	88	171	81	87	168
wskaźnik: liczba przestępstw / liczba ludności [%]	3,32	1,64	**2,25**	1,99	1,11	**1,43**	2,19	1,33	**1,64**	2,18	1,31	**1,63**

Źródło: Posterunek Policji w Drzewicy

Podsumowanie zjawisk negatywnych w sferze społecznej

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie dotychczasowej analizy, przedstawiając występujące zjawiska negatywne. Dla każdej miejscowości na obszarze wiejskim gminy oraz miasta Drzewica podsumowano liczbę występujących negatywnych zjawisk społecznych (kolumna „ogółem"), kolorem pomarańczowym oznaczono wartości wyższe od średniej (2,05) dla Gminy Drzewica ogółem. Obliczając średnią dla gminy ogółem nie uwzględniono „obszaru wiejskiego gminy ogółem", ponieważ średnia liczona jest dla miejscowości w gminie oraz Miasta Drzewica, jako jednostek wybranych do analizy. W ten sposób wyłoniono **obszar koncentracji występowania zjawisk negatywnych w sferze społecznej – jest to Miasto Drzewica**, w którym odnotowano występowanie wszystkich zdiagnozowanych zjawisk negatywnych

Poniżej doprecyzowano wyjaśnienie nagłówków użytych w tabeli poniżej (numer 13):[2]

- Zmniejszenie liczby ludności w 2022 r. w stosunku do 2019 r. [%];
- Zmniejszający się przyrost naturalny – trend malejący (podano wartości wskaźników za 2022 rok; wartości wskaźników co roku dla obszaru miasta miały wyższą wartość ujemną, a dla obszaru wiejskiego gminy mniejszą wartość ujemną, niż dla Gminy Drzewica ogółem);
- Saldo migracji wewnętrznych (podano wskaźniki za 2022 rok);
- Niekorzystna struktura wieku ludności - zmniejszanie się udziału liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz szybsze zwiększanie się udziału liczby ludności w wieku poprodukcyjnym; – oznaczenie kolorem i znakiem „X";
- Starzenie się społeczeństwa - liczba osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców ogółem [%] - wskaźnik powyżej średniej dla gminy;
- Wzrastająca liczba osób korzystających z pomocy społecznej (podano wartości wskaźników obrazujące różnicę w udziale liczby korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem na danym obszarze w roku 2019 w stosunku do roku 2022);
- Niebieska Karta - aktywna Niebieska Karta – wskaźnik powyżej średniej dla gminy – oznaczenie kolorem i znakiem „X"; brak występowania zjawiska oznaczono „-„;

[2] Kolorem zielonym oznaczono wartości wskaźników mniej korzystne od wartości referencyjnej dla gminy ogółem. Kolorem szarym oznaczono pola – brak danych.

- Zwiększenie udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%];
- Wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych [%] (podano wskaźniki za 2022 rok, co roku wartości wskaźników dla obszaru miasta miały wyższą wartość, a dla obszaru wiejskiego gminy mniejszą wartość, niż dla Gminy Drzewica ogółem);
- Przestępstwa (podano wskaźniki za 2022 rok, co roku wartości wskaźników dla obszaru miasta miały wyższą wartość, a dla obszaru wiejskiego gminy mniejszą wartość, niż dla Gminy Drzewica ogółem);

Tabela 13 Podsumowanie analizy zjawisk negatywnych dla sfery społecznej

obszar	zmniejszenie liczby ludności w 2022 r. w stosunku do 2019 r. [%]	zmniejszający się przyrost naturalny – trend malejący	saldo migracji wewnętrznych	niekorzystna struktura wieku ludności	starzenie się społeczeństwa [%]	wzrastająca liczba osób korzystających z pomocy społecznej [pp.]	Niebieska Karta	zwiększenie udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych [%]	przestępstwa	ogółem (średnia **=2,05)**
Augustów	2,99				23,19		-				1
Brzustowiec	-3,33				21,38		X				2
Brzuza	-0,46				22,58		X				1
Dąbrówka	-1,14				25,14		-				1
Domaszno	-2,30				22,01		X				2
Giełzów	-1,72				28,07		X				2
Idzikowice	-1,58				21,38		-				0
Jelnia	-1,82				22,82		X				1
Krzczonów	-0,19				20,56		-				0
Radzice Duże	-3,00				21,66		X				2
Radzice Małe	1,69				20,83		X				1
Strzyżów	-3,03				17,61		X				2
Świerczyna	-6,94				19,40		-				1
Trzebina	2,30				25,64		X				2
Werówka	-0,63				24,92		X				2
Zakościele	-0,67				17,79		X				1
Żardki	-3,17				19,44		X				2
Żdżary	-4,88				30,77		-				2
obszar wiejski gminy ogółem	-1,58	-4,,43	20	nie występuje	21,71	-0,4	X	0,5	50,87	1,31	0
miasto Drzewica	-3,51	-9,24	-23	X	25,09	1,23	X	0,8	51,72	2,18	10
Gmina Drzewica	**-2,28**	**-6,17**	**-3**	występuje	**22,92**	**0,23**	**X**	**0,5**	**51,15**	**1,63**	**35**

Źródło: Opracowanie pn. *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Drzewica*

Zmniejszenie liczby ludności w Gminie Drzewica w latach 2019-2022 pokazuje niepokojące trendy demograficzne, które mają istotne konsekwencje dla rozwoju i funkcjonowania tych obszarów. Największe spadki liczby ludności odnotowano w Świerczynie, Żdżarach oraz mieście Drzewica
Spadek liczby ludności wpływa negatywnie na lokalny rynek pracy, usługi publiczne oraz edukację, w długim okresie prowadząc do zamykania szkół i placówek zdrowia z powodu braku uczniów i pacjentów. Zmniejszenie liczby ludności skutkuje zmniejszeniem dochodów z podatków, co bezpośrednio przekłada się na ograniczenia w budżecie gminy na inwestycje i rozwój.
Zmniejszająca się liczba ludności powoduje, że coraz więcej budynków i domów pozostaje pustych, co z kolei prowadzi do degradacji estetycznej i społecznej. Opuszczone budynki mogą stać się miejscem dewastacji i mogą generować problemy bezpieczeństwa. W dłuższej perspektywie, bez odpowiednich działań rewitalizacyjnych, te negatywne trendy mogą prowadzić do jeszcze większego odpływu mieszkańców oraz pogłębienia problemów społecznych i gospodarczych.
Miasto Drzewica, będące centralnym ośrodkiem Gminy Drzewica, również doświadcza znacznego zmniejszenia liczby ludności w latach 2019-2022. Spadek liczby mieszkańców w Drzewicy wyniósł 3,51%, co stanowi najgorszą sytuację w skali całej gminy. Zmniejszenie liczby ludności w Drzewicy ma daleko idące konsekwencje dla lokalnej społeczności oraz gospodarki. Przede wszystkim, odpływ mieszkańców prowadzi do spadku popytu na usługi i produkty oferowane przez lokalne przedsiębiorstwa, co z kolei skutkuje zamykaniem małych firm oraz redukcją miejsc pracy. Mniej mieszkańców oznacza również mniejsze wpływy z podatków lokalnych, co ogranicza możliwości finansowe gminy w zakresie realizacji inwestycji i utrzymania infrastruktury miejskiej oraz całej gminy.
Kolejnym istotnym problemem jest osłabienie lokalnej infrastruktury społecznej. Szkoły, przedszkola, placówki zdrowia oraz inne instytucje publiczne mogą stanąć przed koniecznością redukcji oferowanych usług lub wręcz zamknięcia z powodu braku wystarczającej liczby użytkowników. To z kolei wpływa negatywnie na jakość życia mieszkańców, którzy pozostają w mieście, zmuszając ich do korzystania z usług poza Drzewicą. Starzenie się społeczeństwa w Drzewicy jest kolejnym wyzwaniem, które pogłębia negatywne efekty demograficzne. Wzrost liczby osób starszych zwiększa zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i opiekuńcze, co w obliczu zmniejszającej się liczby młodszych mieszkańców może stanowić poważny problem. Wreszcie, zmniejszenie liczby ludności wpływa na ogólną dynamikę społeczności. Mniejsza liczba mieszkańców to mniej aktywności społecznych, kulturalnych oraz sportowych, co może prowadzić do osłabienia więzi społecznych oraz spadku zaangażowania obywatelskiego. Podsumowując, miasto Drzewica stoi przed poważnymi wyzwaniami wynikającymi z istotnego spadku liczby ludności. Konieczne są skoordynowane działania rewitalizacyjne, aby zatrzymać negatywne trendy i wspierać rozwój gospodarczy, społeczny oraz infrastrukturalny miasta.

Starzenie się społeczeństwa to jeden z kluczowych wyzwań demograficznych, z którym boryka się Gmina Drzewica, w tym także samo miasto Drzewica. W okresie 2019-2022 udział osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców ogółem wyniósł niemalże 23%, podczas gdy w samym mieście Drzewica wskaźnik osiągnął 25,09%. Starzenie się populacji ma liczne konsekwencje zarówno społeczne, jak i ekonomiczne. Rosnąca liczba osób starszych generuje większe zapotrzebowanie na placówki medyczne, usługi zdrowotne oraz długoterminową opiekę. Starzejąca się populacja prowadzi również do większego obciążenia systemów emerytalnych i opieki społecznej, co może stanowić

wyzwanie dla budżetu gminy. Konieczność zapewnienia odpowiedniego wsparcia finansowego dla rosnącej liczby emerytów może ograniczyć możliwości inwestycyjne w innych obszarach. Ponadto, w miarę starzenia się społeczeństwa zmniejsza się liczba osób w wieku produkcyjnym, co negatywnie wpływa na lokalny rynek pracy. Mniejsza liczba aktywnych zawodowo mieszkańców prowadzi do niedoboru siły roboczej, co może ograniczyć rozwój lokalnych przedsiębiorstw i wpłynąć na atrakcyjność inwestycyjną regionu. Starzenie się populacji ma również wpływ na zmniejszenie dynamiki społecznej, co z kolei prowadzi do mniejszej liczby inicjatyw społecznych, kulturalnych oraz sportowych, osłabiając więzi społeczne i zaangażowanie obywatelskie. Podsumowując, starzenie się społeczeństwa w Gminie Drzewica, a zwłaszcza w mieście Drzewica, niesie ze sobą poważne wyzwania. Konieczne są skoordynowane działania, aby złagodzić te negatywne efekty i zapewnić zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy regionu.

Ludzie opuszczają Drzewicę z różnych powodów, w tym z powodu ograniczonych możliwości zatrudnienia oraz niewystarczającej infrastruktury społecznej i kulturalnej. Dodatkowo, młodzi ludzie często wyjeżdżają w poszukiwaniu lepszych warunków edukacyjnych i zawodowych w większych miastach, gdzie mają dostęp do bardziej zróżnicowanych ofert pracy i wyższego standardu życia. Odpływ ludności z Drzewicy ma poważne konsekwencje dla rozwoju miasta i całej gminy, w tym przyczynia się do obniżenia wskaźników przyrostu naturalnego. W dłuższej perspektywie, bez odpowiednich działań rewitalizacyjnych, te negatywne trendy mogą prowadzić do dalszego odpływu mieszkańców oraz pogłębienia problemów społecznych i gospodarczych w Drzewicy i całej gminie. Konieczne są skoordynowane działania, aby zatrzymać negatywne trendy migracyjne, wspierać rozwój gospodarczy, poprawiać jakość życia mieszkańców oraz przyciągać nowych mieszkańców i inwestorów do Drzewicy.

W ostatnich latach w mieście Drzewica odnotowano wzrastającą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, która wyniosła 1,23% (porównanie 2022 do 2019 roku). Ten wzrost świadczy o narastających problemach społecznych i ekonomicznych, które mają znaczący wpływ na jakość życia mieszkańców oraz na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej często jest związany z trudnościami na rynku pracy, takimi jak wysokie bezrobocie, w tym długotrwałe bezrobocie, oraz niskie dochody, które uniemożliwiają wielu rodzinom samodzielne zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych. Rosnąca liczba osób potrzebujących wsparcia społecznego może wskazywać na pogłębiające się problemy ekonomiczne, takie jak brak stabilnych miejsc pracy, niskie płace oraz trudności w dostępie do edukacji i szkoleń zawodowych. Konsekwencje wzrastającej liczby osób korzystających z pomocy społecznej są wielowymiarowe. Po pierwsze, zwiększone zapotrzebowanie na usługi socjalne i finansowe wsparcie obciąża budżet gminy, zmuszając władze lokalne do alokacji większych środków na pomoc społeczną kosztem innych inwestycji, takich jak infrastruktura, edukacja czy rozwój gospodarczy. To może prowadzić do ograniczeń w realizacji ważnych projektów, które mogłyby przyczynić się do poprawy sytuacji ekonomicznej i społecznej miasta. Po drugie, korzystanie z pomocy społecznej przez większą liczbę osób może wpływać na poczucie własnej wartości i godności tych osób. Długotrwałe poleganie na wsparciu społecznym może prowadzić do wykluczenia społecznego, marginalizacji oraz braku motywacji do poszukiwania pracy lub podjęcia działań mających na celu poprawę swojej sytuacji życiowej. To z kolei może prowadzić do dalszego

pogłębiania się problemów społecznych, takich jak uzależnienia, przestępczość i inne patologiczne zachowania. Wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej może również wpływać na percepcję miasta jako miejsca o niskim poziomie życia i ograniczonych perspektywach rozwoju. To może odstraszać potencjalnych inwestorów oraz nowych mieszkańców, co dodatkowo utrudnia rozwój ekonomiczny i społeczny Drzewicy. W dłuższej perspektywie, takie negatywne postrzeganie może prowadzić do dalszego odpływu ludności oraz pogorszenia sytuacji demograficznej i gospodarczej miasta. Podsumowując, wzrastająca liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Drzewicy jest sygnałem alarmowym, wskazującym na potrzebę podjęcia skoordynowanych działań mających na celu poprawę sytuacji ekonomicznej i społecznej mieszkańców. Konieczne są inwestycje prywatne w rozwój lokalnego rynku pracy i szkolenia zawodowe, a także działania wspierające integrację społeczną i aktywizację zawodową osób korzystających z pomocy społecznej.

Niepokojącym zjawiskiem jest funkcjonowanie procedury Niebieska Karta. Przemoc w rodzinie ma poważne i długotrwałe konsekwencje dla wszystkich jej członków. Dzieci wychowujące się w środowisku przemocowym mogą cierpieć z powodu opóźnień rozwojowych, problemów zdrowotnych oraz częstszych hospitalizacji. Ofiary przemocy mogą doświadczać depresji, lęków, zespołu stresu pourazowego (PTSD), niskiego poczucia własnej wartości oraz innych zaburzeń psychicznych. Dzieci mogą wykazywać objawy emocjonalne, takie jak lęki, depresja, agresja, trudności w nauce, zaburzenia zachowania oraz trudności w nawiązywaniu relacji z rówieśnikami. Ofiary przemocy mogą mieć trudności w nawiązywaniu i utrzymywaniu zdrowych relacji z innymi ludźmi. Dzieci wychowujące się w domach, gdzie przemoc jest obecna, mogą mieć trudności z zaufaniem innym i mogą powielać wzorce przemocowe w swoich przyszłych związkach. Ofiary przemocy mogą mieć problemy z utrzymaniem pracy, co prowadzi do trudności finansowych. Przemoc domowa często prowadzi do powtarzającego się cyklu przemocy, gdzie ofiary mogą powtarzać wzorce przemocowe w swoich przyszłych związkach, a dzieci z takich rodzin mogą dorastać, aby stać się zarówno ofiarami, jak i sprawcami przemocy w dorosłym życiu. Przemoc w rodzinie to poważny problem społeczny, który wymaga kompleksowego podejścia, w tym wsparcia psychologicznego, prawnego, medycznego oraz działań prewencyjnych. Wczesna interwencja i odpowiednia pomoc mogą znacznie zmniejszyć negatywne skutki przemocy i pomóc ofiarom w odbudowie swojego życia.

W *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Drzewica na lata 2024 – 2027* zostały zawarte wyniki badań Diagnozy zjawiska przemocy w Gminie Drzewica, które doskonale obrazują skalę zjawiska. Badania zostały przeprowadzone metodą CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW – wykorzystane narzędzie badawcze to Program CORIGO rekomendowane przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej.

W badaniu wzięło udział 49 osób, a w tym 69% kobiet oraz 31% mężczyzn. Średnia wieku badanych wynosi 44 lata.

- 20% badanych wskazało, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy domowej oraz 29% nie jest pewna, lecz ma podejrzenia, że do tego dochodzi;

- zjawisko przemocy domowej, w zamieszkiwanej przez respondentów miejscowości, jest rzadkie oraz bardzo rzadkie w opinii 74% z nich. 26% odpowiedzi wskazuje, że jest ono raczej bardzo częste;
- wśród badanej grupy osób 16% doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny, a 25% z nich poprosiło o pomoc policję, rodzinę;
- w dalszej kolejności kwestionariusza badani zostali zapytani o rodzaj doświadczanej przemocy. Wśród odpowiedzi najczęściej pojawiała się przemoc psychiczna (88%), następnie przemoc fizyczna (13%), ekonomiczna (13%);
- 75% ankietowanych deklaruje, że to był jednorazowy incydent, który się już nie powtórzył, według 13% badanych doświadczających przemocy przyznała, że doznawali jej wielokrotnie w przeszłości, ale teraz już się nie powtórzy oraz według 13% to działo się to wielokrotnie w przeszłości i są obawy, że się to pojawi;
- zdaniem mieszkańców Gminy Drzewica przyczyn agresji wobec członków rodziny należy poszukiwać kolejno w: nieumiejętności radzenia sobie z problemami (80%), stresie (63%), złej sytuacji materialnej (57%), braku pracy rodziców (37%), chorobie psychicznej (33%) oraz odmiennym zdaniu członków rodziny (27%), a także braku posłuszeństwa dzieci (18%); 35% respondentów odpowiedziało, że (bardzo często lub czasami) zdarza się niepodejmowanie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia. Przeważająca większość respondentów (łącznie 92%) odpowiadała też, że bardzo często lub czasami zdarza się wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą. Na umarzanie spraw przez prokuraturę wskazało 75% badanych;
- jeżeli chodzi o przeciwdziałanie przemocy domowej, to mieszkańcy wskazywali, że najskuteczniejszymi działaniami są: zaostrzenie kar dla „sprawców" przemocy (94%), edukacja społeczeństwa (61%), poprawa sytuacji materialnej rodzin (35%), zwiększenie niezależności finansowej kobiet (29%).

W całej gminie odnotowuje się zwiększający się udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. W szczególności niekorzystna sytuacja występuje w zakresie bezrobocia długotrwałego. W mieście Drzewica utrzymuje się wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych, wynoszący 51,72%. Taka sytuacja niesie ze sobą poważne konsekwencje społeczne, które wpływają na różne aspekty życia mieszkańców oraz funkcjonowanie miasta i gminy. Wysoki poziom długotrwałego bezrobocia prowadzi do pogłębiania się problemów społecznych, takich jak ubóstwo, marginalizacja oraz wykluczenie społeczne. Osoby pozostające bez pracy przez dłuższy czas często doświadczają trudności finansowych, co negatywnie wpływa na ich zdolność do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, takich jak mieszkanie, żywność i opieka zdrowotna. Długotrwałe bezrobocie może także prowadzić do problemów zdrowotnych, zarówno fizycznych, jak i psychicznych, w tym depresji i poczucia beznadziejności. Społeczne konsekwencje wysokiego poziomu długotrwałego bezrobocia obejmują także spadek aktywności społecznej i obywatelskiej. Osoby bezrobotne często wycofują się z życia społecznego, tracąc poczucie przynależności i zaangażowania w lokalną społeczność. To z kolei wpływa na osłabienie więzi społecznych i zmniejszenie liczby inicjatyw społecznych i kulturalnych, co prowadzi do dalszego pogorszenia jakości życia w mieście. Ponadto, długotrwałe bezrobocie ma negatywny wpływ

na lokalną gospodarkę. Zmniejszona siła nabywcza bezrobotnych mieszkańców prowadzi do spadku popytu na produkty i usługi, co może skutkować trudnościami finansowymi dla lokalnych przedsiębiorstw i ograniczać ich rozwój. To z kolei może prowadzić do dalszego spadku zatrudnienia i pogłębiania się problemów ekonomicznych w mieście. Wysoki poziom długotrwałego bezrobocia wpływa również na młodsze pokolenia, które dorastają w środowisku z ograniczonymi perspektywami zawodowymi i mogą mieć trudności z odnalezieniem motywacji do kontynuowania edukacji i rozwoju zawodowego. Brak pozytywnych wzorców i możliwości rozwoju może prowadzić do zwiększenia ryzyka zjawisk patologicznych, takich jak przestępczość, uzależnienia i zachowania destrukcyjne. Podsumowując, wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w Drzewicy niesie ze sobą poważne konsekwencje społeczne, wpływając negatywnie na jakość życia mieszkańców, spójność społeczną oraz rozwój gospodarczy miasta i gminy. Konieczne są skoordynowane działania, aby przeciwdziałać tym negatywnym trendom, wspierać aktywizację zawodową oraz rozwój społeczny i gospodarczy Drzewicy.

Istnieje korelacja między przestępczością, korzystaniem z pomocy społecznej i bezrobociem. Bezrobocie często prowadzi do problemów finansowych, skłaniając niektóre osoby do działań przestępczych w celu zabezpieczenia podstawowych potrzeb. Długotrwałe bezrobocie może prowadzić do wykluczenia społecznego, obniżonej samooceny i frustracji, co zwiększa ryzyko zaangażowania się w przestępczość. Praca zapewnia rutynę w życiu codziennym, a jej brak może prowadzić do angażowania się w nielegalne działania. Osoby korzystające z pomocy społecznej mogą doświadczać stygmatyzacji i wykluczenia społecznego, co zwiększa ryzyko zaangażowania się w przestępczość. Pomoc społeczna często nie zapewnia wystarczających środków na życie, skłaniając do poszukiwania dodatkowych, nielegalnych źródeł dochodu. Rodziny, które od pokoleń korzystają z pomocy społecznej, mogą przekazywać wzorce zachowań zwiększające ryzyko przestępczości w kolejnych pokoleniach. Bezrobocie i ubóstwo mogą prowadzić do przestępczości, co z kolei może prowadzić do dalszego wykluczenia społecznego i trudności w znalezieniu pracy, tworząc trudny do przerwania cykl.

2.2. Pogłębiona diagnoza sfery społecznej dla obszaru, na którym zidentyfikowano występowanie zjawisk negatywnych

Dla obszaru, na którym zidentyfikowano występowanie koncentracji zjawisk negatywnych w sferze społecznej, czyli dla miasta Drzewica, przeprowadzono pogłębioną diagnozę sfery społecznej.

Liczba i struktura wieku ludności

Zjawisko negatywne: ubytek liczby ludności (2022 r. /2019 r.)

W roku 2022 w stosunku do roku 2019 największy procentowy ubytek liczby ludności - powyżej średniej dla miasta (-3,51%) - odnotowano w przypadku ulic: Adama Mickiewicza, Fabrycznej, gen. Władysława Sikorskiego, Kolejowej, Mostowej, os. Bolesława Chrobrego, os. Mieszka I-go, os. Słoneczne, placów Gabriela Narutowicza, Tadeusza Kościuszki, Wolności, ulic: Skalnej, Sosnowej,

Spacerowej, Stefana Żeromskiego, Warszawskiej i Zdrojowej. W tabeli poniżej w kolumnie „różnica [%] 2022 r. / 2019 r.)" kolorem żółtym oznaczono wyższe ujemne wartości od średniej dla miasta Drzewica ogółem.

Tabela 14 Liczba ludności zameldowanej na pobyt stały w podziale na ulice w mieście Drzewica w latach 2019 – 2022 – stan na 31 grudnia

obszar	2019	2020	2021	2022	różnica [%] 2022 r./ 2019 r.
Miasto Drzewica	**3 850**	**3 818**	**3 790**	**3 715**	**-3,51**
ul. Adama Mickiewicza	38	35	35	35	-7,89
ul. Armii Krajowej	76	77	78	77	1,32
ul. Błonie	114	112	116	116	1,75
ul. Braci Kobylańskich	255	259	262	270	5,88
ul. Cmentarna	4	4	4	4	0,00
ul. Fabryczna	108	104	102	101	-6,48
ul. gen. Władysława Sikorskiego	322	309	305	296	-8,07
ul. Jana Kilińskiego	300	307	306	299	-0,33
ul. Juliusza Słowackiego	143	141	142	139	-2,80
ul. Klonowa	2	2	2	2	0,00
ul. Kolejowa	115	112	111	110	-4,35
ul. Miła	21	22	22	22	4,76
ul. mjra Hubala	209	211	210	209	0,00
ul. Mostowa	15	14	14	14	-6,67
ul. Ogrodowa	6	6	6	6	0,00
os. Bolesława Chrobrego	522	519	507	477	-8,62
os. Mieszka I-go	634	625	607	593	-6,47
os. Słoneczne	74	72	67	65	-12,16
ul. Parkowa	16	19	19	19	18,75
pl. Gabriela Narutowicza	39	38	37	35	-10,26
pl. Tadeusza Kościuszki	48	44	43	40	-16,67
pl. Wolności	83	78	78	78	-6,02
ul. Północna	4	4	8	8	100,00
ul. Prymasa Macieja Drzewickiego	50	51	56	56	12,00
ul. Rzeczna	13	13	13	13	0,00
ul. Skalna	42	40	40	38	-9,52
ul. Sosnowa	9	9	9	8	-11,11
ul. Spacerowa	13	14	14	10	-23,08
ul. Sportowa	168	167	161	164	-2,38
ul. Stanisława Staszica	13	13	16	16	23,08
ul. Stawowa	140	156	164	159	13,57
ul. Stefana Żeromskiego	59	51	46	49	-16,95
ul. Szkolna	131	128	127	127	-3,05
ul. Warszawska	22	20	21	20	-9,09
ul. Zdrojowa	42	42	42	40	-4,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Drzewicy

Zjawisko negatywne: starzenie się społeczeństwa

W tabeli poniżej zaprezentowano zestawienie obrazujące, w których częściach miasta Drzewica zamieszkuje najwięcej mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Przedstawiono wskaźnik: liczba osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkałych przy danej ulicy w mieście Drzewica na dzień 27.07.2023 roku w stosunku do liczby mieszkańców ogółem na danym obszarze na dzień 31.12.2022 r. (dane dotyczące liczby osób w wieku poprodukcyjnym w podziale na ulice można pozyskać jedynie na moment ich generowania z systemu). Kolorem żółtym oznaczono wartości wskaźnika wyższe od średniej dla miasta ogółem.

Tabela 15 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkałych przy danej ulicy w Mieście Drzewica na dzień 27.07.2023 roku w stosunku do liczby mieszkańców ogółem na danym obszarze na dzień 31.12.2022 r.

obszar	Wskaźnik [%]
Miasto Drzewica	**25,09**
ul. Adama Mickiewicza	22,86
ul. Armii Krajowej	22,08
ul. Błonie	18,10
ul. Braci Kobylańskich	20,00
ul. Cmentarna	0,00
ul. Fabryczna	25,74
ul. gen. Władysława Sikorskiego	26,35
ul. Jana Kilińskiego	14,05
ul. Juliusza Słowackiego	27,34
ul. Klonowa	50,00
ul. Kolejowa	20,91
ul. Miła	45,45
ul. mjra Hubala	18,18
ul. Mostowa	14,29
ul. Ogrodowa	66,67
os. Bolesława Chrobrego	30,19
os. Mieszka I-go	30,52
os. Słoneczne	27,69
ul. Parkowa	26,32
pl. Gabriela Narutowicza	28,57
pl. Tadeusza Kościuszki	37,50
pl. Wolności	24,36
ul. Północna	0,00
ul. Prymasa Macieja Drzewickiego	5,36
ul. Rzeczna	23,08
ul. Skalna	10,53
ul. Sosnowa	0,00
ul. Spacerowa	30,00
ul. Sportowa	18,90
ul. Stanisława Staszica	12,50
ul. Stawowa	49,06
ul. Stefana Żeromskiego	18,37
ul. Szkolna	18,11
ul. Warszawska	35,00
ul. Zdrojowa	37,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Drzewicy

Pomoc społeczna

Zjawisko negatywne: korzystanie z pomocy społecznej

W tabeli zaprezentowano dane dotyczące osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2019-2022 (stan na dzień 31 grudnia). Ze względu na wrażliwość danych, posłużono się wskaźnikiem – udział osób korzystających z pomocy społecznej w obrębie danej ulicy w mieście Drzewica w stosunku do liczby mieszkańców danego obszaru, wg danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Drzewicy oraz MGOPS w Drzewicy. Dane przedstawiono w podziale na liczbę osób korzystających ze wsparcia: ogółem oraz z powodu: ubóstwa, bezrobocia oraz niepełnosprawności. Dla każdego roku wyliczono wskaźnik dla miasta ogółem i kolorem żółtym oznaczono wartości wskaźników dla poszczególnych ulic wyższe od średniej dla miasta ogółem w danym roku. W kolumnie „ogółem" przedstawiono liczbę obrazującą ilość wskaźników dla danego obszaru większych od średniej dla miasta ogółem. Następnie obliczono średnią dla kolumny OGÓŁEM i kolorem fioletowym oznaczono wartości od niej wyższe (kolor różowy), co świadczy o koncentracji zjawiska na danym obszarze.

Tabela 16 Udział osób korzystających z pomocy społecznej w obrębie danej ulicy w Mieście Drzewica w stosunku do liczby mieszkańców danego obszaru – z uwzględnieniem wartości wskaźnika wyższych niż średnia dla miasta [%] („-„ oznacza brak występowania zjawiska; w kolumnie ogółem oznacza brak wartości powyżej średniej)

obszar	korzystający ogółem				**ogółem = 35**	z powodu ubóstwa				**ogółem = 33**
	2019	2020	2021	2022		2019	2020	2021	2022	
miasto Drzewica	5,01	5,06	6,23	6,24	**2,05**	0,55	0,63	0,50	0,48	**2,75**
ul. Adama Mickiewicza	-	5,71	-	-	1	-	-	-	-	-
ul. Armii Krajowej	5,26	6,49	11,54	15,58	4	-	-	-	1,30	1
ul. Błonie	3,51	25,89	5,17	6,03	1	0,88	2,68	0,86	0,86	4
ul. Braci Kobylańskich	5,49	1,54	12,98	11,11	3	1,57	0,39	1,15	0,74	3
ul. Cmentarna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Fabryczna	16,67	4,81	11,76	6,93	3	0,93	0,96	0,98	0,99	4
ul. gen. Władysława Sikorskiego	2,80	5,18	7,21	6,08	1	0,62	0,32	0,33	0,34	1
ul. Jana Kilińskiego	4,33	3,26	8,17	5,02	1	0,33	0,65	0,33	0,33	1
ul. Juliusza Słowackiego	2,80	-	-	20,14	1	-	-	-	-	-
ul. Klonowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Kolejowa	3,48	3,57	0,90	13,64	1	0,87	-	-	-	1
ul. Miła	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. mjra Hubala	3,35	0,47	0,48	0,96	-	-	0,47	-	0,48	-
ul. Mostowa	-	-	7,14	7,14	2	-	-	-	-	-
ul. Ogrodowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
os. Bolesława Chrobrego	4,21	3,28	4,54	3,14	-	-	0,19	-	-	-
os. Mieszka I-go	7,41	6,56	7,25	5,23	3	0,95	0,96	0,99	0,51	4
os. Słoneczne	-	1,39	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Parkowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
pl. Gabriela Narutowicza	2,56	-	2,70	2,86	-	-	-	-	-	-
pl. Tadeusza Kościuszki	-	9,09	2,33	5,00	1	-	2,27	2,33	2,50	3
pl. Wolności	-	-	1,28	1,28	-	-	-	-	-	-
ul. Północna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Prymasa Macieja Drzewickiego	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Rzeczna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Skalna	9,52	-	2,50	2,63	1	-	-	-	-	-
ul. Sosnowa	-	11,11	-	-	1	-	-	-	-	-
ul. Spacerowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Sportowa	14,88	15,57	16,77	13,41	4	1,79	3,59	1,24	1,83	4
ul. Stanisława Staszica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Stawowa	1,43	1,28	0,61	1,26	-	-	-	-	-	-
ul. Stefana Żeromskiego	3,39	19,61	23,91	18,37	3	-	-	-	-	-
ul. Szkolna	9,16	10,16	11,02	8,66	4	0,76	-	1,57	1,57	3
ul. Warszawska	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Zdrojowa	2,38	4,76	2,38	5,00	-	2,38	2,38	2,38	2,50	4

obszar	z powodu niepełnosprawności				**ogółem = 39**	z powodu bezrobocia				**ogółem = 37**
	2019	2020	2021	2022		2019	2020	2021	2022	
Miasto Drzewica	0,68	0,71	0,69	0,75	**1,95**	1,06	1,15	1,19	1,13	**2,46**
ul. Adama Mickiewicza	-	2,86	-	-	1	-	-	-	-	-
ul. Armii Krajowej	-	1,30	-	-	1	1,32	-	2,56	1,30	3
ul. Błonie	0,88	1,79	0,86	-	3	0,88	4,46	1,72	0,86	2
ul. Braci Kobylańskich	0,39	-	0,76	0,74	1	2,75	0,39	3,82	0,74	2
ul. Cmentarna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Fabryczna	1,85	1,92	1,96	0,99	4	6,48	-	-	0,99	1
ul. gen. Władysława Sikorskiego	1,55	0,97	0,98	1,01	4	1,55	1,29	1,64	1,35	4
ul. Jana Kilińskiego	1,00	0,33	0,33	0,33	1	1,00	1,63	2,29	1,67	3
ul. Juliusza Słowackiego	0,70	-	-	0,72	1	-	-	-	2,88	1
ul. Klonowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Kolejowa	0,87	-	-	0,91	2	0,87	0,89		1,82	1
ul. Miła	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. mjra Hubala	0,96	-	0,48	-	1	-	0,47	-	-	-
ul. Mostowa	-	-	7,14	-	1	-	-	-	-	-
ul. Ogrodowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
os. Bolesława Chrobrego	0,57	0,58	0,79	1,05	2	-	0,77	-	0,63	-
os. Mieszka I-go	0,47	0,96	0,49	1,01	2	0,95	1,76	1,32	1,18	3

obszar	z powodu niepełnosprawności				**ogółem = 39**	z powodu bezrobocia				**ogółem = 37**
	2019	2020	2021	2022		2019	2020	2021	2022	
os. Słoneczne	-	-	-	-	-	-	1,39	-	-	1
ul. Parkowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
pl. Gabriela Narutowicza	-	-	-	-	-	2,56	-	2,70	2,86	3
pl. Tadeusza Kościuszki	-	2,27	-	-	1	-	4,55	2,33	2,50	3
pl. Wolności	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Północna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Prymasa Macieja Drzewickiego	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Rzeczna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Skalna	2,38	-	-	2,63	2	-	-	-	-	-
ul. Sosnowa	-	11,11	-	-	1	-	-	-	-	-
ul. Spacerowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Sportowa	1,19	1,80	2,48	2,44	4	4,17	2,40	3,11	3,66	4
ul. Stanisława Staszica	-	-		-	-	-	-	-	-	-
ul. Stawowa	-	-	0,61	1,26	1	0,71	-	-	-	-
ul. Stefana Żeromskiego	1,69	3,92	4,35	2,04	4	-	-	-	-	-
ul. Szkolna	-	0,78	0,79	-	2	0,76	2,34	2,36	2,36	3
ul. Warszawska	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Zdrojowa	-	-	-	-	-	-	4,76	2,38	2,50	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Drzewicy oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Drzewicy

Bezrobocie

Zjawisko negatywne: bezrobocie

W tabeli poniżej zaprezentowano dane dotyczące zarejestrowanych osób bezrobotnych w latach 2019-2022 (stan na dzień 31 grudnia). Ze względu na wrażliwość danych, posłużono się wskaźnikiem – udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w obrębie danej ulicy w mieście Drzewica w stosunku do liczby mieszkańców danego obszaru, wg danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Drzewicy oraz Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie. Dane przedstawiono w podziale na liczbę zarejestrowanych osób bezrobotnych ogółem oraz bezrobotnych długotrwale. Dla każdego roku wyliczono wskaźnik dla miasta ogółem i kolorem żółtym oznaczono wartości wskaźników wyższe od średniej dla miasta w danym roku. W kolumnie „ogółem" przedstawiono liczbę obrazującą ilość wskaźników dla danego obszaru większych od średniej dla miasta ogółem. Następnie obliczono średnią dla kolumny „ogółem" i kolorem fioletowym oznaczono wartości od niej wyższe, co świadczy o koncentracji zjawiska na danym obszarze.

Tabela 17 Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w obrębie danej ulicy w mieście Drzewica w stosunku do liczby mieszkańców danego obszaru w latach 2019-2022 [%] („-„ oznacza brak występowania zjawiska; w kolumnie ogółem oznacza brak wartości powyżej średniej)

	zarejestrowani ogółem				**ogółem**	bezrobotni długotrwale				**ogółem**
obszar	2019	2020	2021	2022	**= 43**	2019	2020	2021	2022	**= 41**
Miasto Drzewica	2,13	2,80	2,69	2,34	**2,15**	0,65	1,07	1,27	1,21	**2,41**
ul. Adama Mickiewicza	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Armii Krajowej	1,32	3,90	1,28	-	1	-	1,30	1,28	-	2
ul. Błonie	3,51	6,25	2,59	2,59	3	0,88	2,68	2,59	1,72	4
ul. Braci Kobylańskich	1,96	2,70	2,67	4,44	1	0,78	1,16	1,15	1,11	2
ul. Cmentarna	-	25,00	-	-	1	-	-	-	-	-
ul. Fabryczna	3,70	2,88	1,96	3,96	3	1,85	1,92	0,98	1,98	3
ul. gen. Władysława Sikorskiego	3,11	4,21	4,26	2,70	4	0,62	1,29	1,97	2,03	3
ul. Jana Kilińskiego	3,33	4,56	2,29	3,01	3	1,33	2,28	0,98	2,01	3
ul. Juliusza Słowackiego	0,70	2,84	3,52	0,72	2	0,70	0,71	0,70	0,72	1

	zarejestrowani ogółem				**ogółem**	bezrobotni długotrwale				**ogółem**
obszar	2019	2020	2021	2022	**= 43**	2019	2020	2021	2022	**= 41**
ul. Klonowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Kolejowa	4,35	6,25	6,31	6,36	4	0,87	1,79	3,60	3,64	4
ul. Miła	-	-	4,55	-	1	-	-	-	-	-
ul. mjra Hubala	1,44	1,42	2,86	1,91	1	0,48	0,47	0,48	0,48	-
ul. Mostowa	-	-	7,14	-	1	-	-	-	-	-
ul. Ogrodowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
os. Bolesława Chrobrego	1,72	1,35	2,17	1,05	-	0,38		0,39	0,42	-
os. Mieszka I-go	2,05	2,72	3,13	2,87	2	0,79	1,12	1,81	1,52	4
os. Słoneczne	2,70	5,56	2,99	-	3	-	2,78	-	-	1
ul. Parkowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
pl. Gabriela Narutowicza	-	2,63	-	-	-	-	-	-	-	-
pl. Tadeusza Kościuszki	2,08	4,55	2,33	-	1	-	2,27	2,33	-	2
pl. Wolności	2,41	3,85	3,85	1,28	3	-	-	3,85	1,28	2
ul. Północna	-	-	-	-		-	-	-	-	-
ul. Prymasa Macieja Drzewickiego	-	1,96	1,79	-	-	-	-	1,79	-	1
ul. Rzeczna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Skalna	2,38	2,50	2,50	-	1	-	2,50	-	-	1
ul. Sosnowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Spacerowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Sportowa	4,17	3,59	4,35	5,49	4	1,79	2,40	2,48	3,05	4
ul. Stanisława Staszica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Stawowa	0,71	0,64	0,61	0,63	-	0,71	0,64	0,61	0,63	1
ul. Stefana Żeromskiego	1,69	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Szkolna	0,76	0,78	0,79	3,15	1	-	-	0,79	0,79	-
ul. Warszawska	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ul. Zdrojowa	2,38	2,38	4,76	5,00	3	-	2,38	2,38	2,50	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Drzewicy oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie

Podsumowanie pogłębionej diagnozy sfery społecznej

Poniżej przedstawiono podsumowanie pogłębionej diagnozy sfery społecznej. Pola żółte wskazują na wartości gorsze od średniej dla miasta. Dla każdej ulicy w mieście Drzewica podsumowano liczbę występujących negatywnych zjawisk społecznych (kolumna „ogółem”), obliczono średnią dla miasta Drzewica, a następnie kolorem fioletowym oznaczono wartości od niej wyższe. Wyłoniono obszar w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych. Są to ulice oznaczone kolorem niebieskim: Fabryczna, os. Mieszka I-go, gen. Władysława Sikorskiego, ulice Sportowa, Zdrojowa, Błonie, Kolejowa, pl. Tadeusza Kościuszki, ulice Szkolna, Jana Kilińskiego, os. Bolesława Chrobrego, os. Słoneczne, pl. Gabriela Narutowicza oraz Stefana Żeromskiego.

Tabela 18 Podsumowanie pogłębionej diagnozy sfery społecznej („-„ oznacza brak wartości powyżej średniej dla Miasta Drzewica)

Obszar w Mieście Drzewica	ubytek liczby ludności (2022 r. /2019 r.) [%]	starzenie się społeczeństwa [%]	korzystanie z pomocy społecznej				bezrobocie		Ogółem (średnia 2,89)
			ogółem	ubóstwo	niepełnosprawność	bezrobocie	ogółem	długotrwale	
ul. Adama Mickiewicza	-7,89	22,86	1	-	1	-	-	-	1
ul. Armii Krajowej	1,32	22,08	4	1	1	3	1	2	2
ul. Błonie	1,75	18,10	1	4	3	2	3	4	4
ul. Braci Kobylańskich	5,88	20,00	3	3	1	2	1	2	2
ul. Cmentarna	0,00	0,00	-	-	-	-	1	-	-
ul. Fabryczna	-6,48	25,74	3	4	4	1	3	3	7
ul. gen. Władysława Sikorskiego	-8,07	26,35	1	1	4	4	4	3	6
ul. Jana Kilińskiego	-0,33	14,05	1	1	1	3	3	3	3
ul. Juliusza Słowackiego	-2,80	27,34	1	-	1	1	2	1	1
ul. Klonowa	0,00	50,00	-	-	-	-	-	-	1
ul. Kolejowa	-4,35	20,91	1	1	2	1	4	4	4
ul. Miła	4,76	45,45	-	-	-	-	1	-	1
ul. mjra Hubala	0,00	18,18	-	-	1	-	1	-	-
ul. Mostowa	-6,67	14,29	2	-	1	-	1	-	1
ul. Ogrodowa	0,00	66,67	-	-	-	-	-	-	1
os. Bolesława Chrobrego	-8,62	30,19	-	-	2	-	-	-	3
os. Mieszka I-go	-6,47	30,52	3	4	2	3	2	4	7
os. Słoneczne	-12,16	27,69	-	-	-	1	3	1	3
ul. Parkowa	18,75	26,32	-	-	-	-	-	-	1
pl. Gabriela Narutowicza	-10,26	28,57	-	-	-	3	-	-	3
pl. Tadeusza Kościuszki	-16,67	37,50	1	3	1	3	1	2	4
pl. Wolności	-6,02	24,36	-	-	-	-	3	2	2
ul. Północna	100,00	0,00	-	-	-	-		-	-
ul. Prymasa Macieja Drzewickiego	12,00	5,36	-	-	-	-	-	1	-
ul. Rzeczna	0,00	23,08	-	-	-	-	-	-	-
ul. Skalna	-9,52	10,53	1	-	2	-	1	1	2
ul. Sosnowa	-11,11	0,00	1	-	1	-	-	-	1
ul. Spacerowa	-23,08	30,00	-	-	-	-	-	-	2
ul. Sportowa	-2,38	18,90	4	4	4	4	4	4	6
ul. Stanisława Staszica	23,08	12,50	-	-	-	-	-	-	-
ul. Stawowa	13,57	49,06	-	-	1	-	-	1	1
ul. Stefana Żeromskiego	-16,95	18,37	3	-	4	-	-	-	3
ul. Szkolna	-3,05	18,11	4	3	2	3	1	-	4
ul. Warszawska	-9,09	35,00	-	-	-	-	-	-	2
ul. Zdrojowa	-4,76	37,50	-	4	-	3	3	3	6
Miasto Drzewica	**-3,51**	**25,09**	**2,05**	**2,75**	**1,95**	**2,46**	**2,15**	**2,41**	84

Źródło: Opracowanie pn. *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Drzewica*

Na rysunku poniżej linią pomarańczową oznaczono ulice - obszar w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, wyróżnione w powyższej tabeli kolorem niebieskim.

Rysunek 1 Miasto Drzewica – ulice, dla których zdiagnozowano zjawiska negatywne w sferze społecznej w pogłębionej diagnozie

Legenda:

Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej

Źródło : Opracowanie własne na podstawie geoportal.lodzkie.pl

To przy tych ulicach w mieście zdiagnozowano największą liczbę negatywnych zjawisk w sferze społecznej. Poniżej przedstawiono ich opis.

Wysoki ubytek liczby ludności na wskazanym obszarze może być spowodowany różnymi czynnikami, takimi jak migracja do większych miast, brak lokalnych miejsc pracy, niskie standardy mieszkaniowe lub ograniczony dostęp do usług publicznych. Mogą to być również obszary, gdzie starsza populacja jest bardziej dominująca, a młodsi mieszkańcy przeprowadzają się w poszukiwaniu lepszych możliwości. Znaczące różnice w ubytku liczby ludności pomiędzy poszczególnymi ulicami wskazują na nierównomierne warunki życia i możliwości w różnych częściach miasta. Ulice

z największym ubytkiem liczby ludności mogą wymagać większej uwagi ze strony władz lokalnych, aby poprawić warunki życia, zwiększyć atrakcyjność tych obszarów i przeciwdziałać dalszej depopulacji.
Analiza ubytku liczby ludności w mieście Drzewica podkreśla potrzebę skoncentrowanego podejścia do rozwoju miejskiego. Należy zidentyfikować i zrozumieć przyczyny depopulacji w najbardziej dotkniętych obszarach, jednocześnie wspierając pozytywne trendy w rejonach z rosnącą populacją. Podejmowanie odpowiednich działań może pomóc w zapewnieniu zrównoważonego rozwoju i poprawie jakości życia wszystkich mieszkańców Drzewicy.

Wysokie wskaźniki starzenia się społeczeństwa sugerują, że znacząca część populacji to osoby w wieku poprodukcyjnym. Wymaga to szczególnego dostosowania lokalnej infrastruktury oraz usług publicznych do potrzeb starszych mieszkańców, takich jak dostęp do opieki zdrowotnej, usługi opiekuńcze, mieszkania dostosowane do osób starszych oraz programy aktywizujące społecznie. Niższe wskaźniki starzenia się społeczeństwa mogą oznaczać młodszą populację, co może wpływać na bardziej dynamiczny rozwój tych rejonów. Młodsza populacja generuje większy popyt na edukację, pracę, mieszkania i inne usługi, co sprzyja bardziej aktywnej ekonomicznie społeczności. Średni wskaźnik starzenia się społeczeństwa dla całego miasta wynosi około 25,09%.
Wysoki procent osób w wieku poprodukcyjnym w niektórych obszarach wymaga szczególnej uwagi ze strony władz lokalnych w zakresie dostosowania usług publicznych. Usługi zdrowotne i opiekuńcze muszą być łatwo dostępne, a infrastruktura powinna być przystosowana do potrzeb osób starszych, co obejmuje m.in. dostępność transportu publicznego, placówek medycznych oraz miejsc rekreacji.
Starzenie się społeczeństwa wpływa na lokalną gospodarkę. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym może zmniejszać bazę podatkową, ponieważ starsi mieszkańcy często mają mniejsze dochody niż osoby w wieku produkcyjnym. To może prowadzić do mniejszych wpływów z podatków, co z kolei może wpływać na budżet lokalny i dostępność funduszy na inwestycje i rozwój infrastruktury.
Wysoki odsetek osób starszych w społeczności wymaga także programów wspierających ich integrację społeczną. Inicjatywy takie jak kluby seniora, programy wolontariatu, kursy edukacyjne i rekreacyjne mogą pomóc w utrzymaniu aktywności społecznej i fizycznej osób starszych, co jest kluczowe dla ich zdrowia i samopoczucia.
Starzenie się społeczeństwa w mieście Drzewica, mierzone wysokim procentem osób w wieku poprodukcyjnym na niektórych ulicach, wymaga przemyślanego podejścia do zarządzania lokalnymi zasobami i usługami. Inwestycje w opiekę zdrowotną, dostosowanie infrastruktury oraz programy społeczne mogą znacząco poprawić jakość życia starszych mieszkańców i przyczynić się do bardziej zrównoważonego rozwoju miasta. Starzenie się społeczeństwa ma znaczący wpływ na negatywne tendencje rozwojowe w tym regionie. Wysoki odsetek starszych mieszkańców wpływa na różne aspekty życia społecznego, ekonomicznego i infrastrukturalnego, co może hamować dynamiczny rozwój miasta. Jednym z najbardziej widocznych skutków starzenia się społeczeństwa jest zmniejszenie aktywności ekonomicznej. Starsi mieszkańcy, będący na emeryturze, przestają aktywnie uczestniczyć w rynku pracy, co prowadzi do zmniejszenia siły roboczej w mieście. Mniejsza liczba osób pracujących oznacza niższe dochody z podatków, co bezpośrednio wpływa na budżet miasta. Brak odpowiednich środków finansowych ogranicza możliwości inwestycji w infrastrukturę, usługi publiczne i rozwój gospodarczy.

W efekcie, miasto staje się mniej atrakcyjne dla nowych inwestorów i przedsiębiorców, co z kolei prowadzi do stagnacji gospodarczej.
Starzejąca się populacja wpływa także na dynamikę społeczną miasta. Młodsze pokolenia, które są często motorem innowacji i zmian społecznych, migrują do większych miast w poszukiwaniu lepszych perspektyw zawodowych i edukacyjnych.
Wzrost liczby starszych mieszkańców wymaga dostosowania infrastruktury miejskiej do ich potrzeb. Konieczne jest zwiększenie dostępności usług zdrowotnych, transportu publicznego oraz infrastruktury mieszkaniowej dostosowanej do osób starszych. Wymaga to znaczących nakładów finansowych, które w sytuacji ograniczonego budżetu miasta mogą być trudne do zrealizowania. Niedostateczne inwestycje w te obszary mogą prowadzić do pogorszenia jakości życia starszych mieszkańców i zwiększenia ich zależności od pomocy społecznej.
Starzejące się społeczeństwo zwiększa zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i zdrowotne. Wzrost liczby osób wymagających długoterminowej opieki medycznej i wsparcia socjalnego obciąża lokalne systemy opieki zdrowotnej i społecznej. Brak odpowiedniej infrastruktury i personelu do świadczenia tych usług może prowadzić do przeciążenia istniejących placówek, obniżenia jakości opieki oraz wydłużenia czasu oczekiwania na pomoc.
Starsze osoby są bardziej narażone na społeczną izolację, szczególnie jeśli mieszkają samotnie lub mają ograniczone możliwości poruszania się. Społeczna izolacja może prowadzić do pogorszenia zdrowia psychicznego i fizycznego, co z kolei wpływa na większe zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i opiekuńcze. Brak odpowiednich programów integracyjnych i społecznych może pogłębiać ten problem, negatywnie wpływając na ogólną spójność społeczną w mieście.
Starzenie się społeczeństwa w Drzewicy ma wieloaspektowy wpływ na negatywne tendencje rozwojowe w mieście. Zmniejszenie aktywności ekonomicznej, odpływ młodej populacji, wyzwania infrastrukturalne oraz wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i zdrowotne to tylko niektóre z problemów, które wymagają przemyślanego podejścia i zintegrowanych działań ze strony władz lokalnych. Tylko poprzez skuteczne zarządzanie tymi wyzwaniami można zapewnić zrównoważony rozwój miasta i poprawę jakości życia wszystkich jego mieszkańców.

Obszary, gdzie wykazano najwyższą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, mogą sugerować wyższy poziom ubóstwa, bezrobocia lub innych czynników ekonomicznych wpływających na potrzebę wsparcia. Wskaźniki korzystania z pomocy społecznej w poszczególnych obszarach miasta Drzewica wskazują na znaczną różnorodność w poziomie potrzeb społecznych. Ulice z najwyższymi wskaźnikami korzystania z pomocy społecznej, ubóstwa i niepełnosprawności mogą wymagać szczególnej uwagi i wsparcia ze strony władz lokalnych oraz organizacji społecznych. Działania takie mogą obejmować zwiększenie dostępności do usług socjalnych, programów pomocowych, poprawę infrastruktury oraz tworzenie inicjatyw mających na celu poprawę sytuacji ekonomicznej mieszkańców.
Analiza korzystania z pomocy społecznej w mieście Drzewica podkreśla konieczność skoncentrowania działań na obszarach o najwyższych wskaźnikach ubóstwa i niepełnosprawności. Wsparcie tych społeczności może przyczynić się do poprawy jakości życia, zmniejszenia nierówności oraz zapewnienia zrównoważonego rozwoju całego miasta.

Ubóstwo ma głęboki i wieloaspektowy wpływ na rozwój obszaru oraz jego mieszkańców, a jego konsekwencje są widoczne w wielu sferach życia społecznego, ekonomicznego i kulturalnego. Gdy znaczna część populacji żyje w ubóstwie, rozwój regionu jest hamowany, a cykl biedy jest trudny do przełamania bez odpowiednich interwencji. Ubóstwo często prowadzi do ograniczonego dostępu do edukacji. Rodziny o niskich dochodach mogą nie być w stanie pokryć kosztów związanych z edukacją swoich dzieci, takich jak podręczniki, materiały szkolne czy nawet opłaty za posiłki. Dzieci z ubogich rodzin mają również mniejsze szanse na uczestnictwo w zajęciach pozaszkolnych, które rozwijają ich talenty i umiejętności. Ograniczony dostęp do edukacji prowadzi do niższego poziomu wykształcenia w społeczeństwie, co z kolei wpływa na przyszłe możliwości zatrudnienia i zarobki tych osób. Ubóstwo ma również negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców. Osoby żyjące w ubóstwie mają ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej, co może prowadzić do nieleczonych chorób i ogólnego pogorszenia stanu zdrowia. Brak środków finansowych na zdrową żywność, leki i profilaktykę zdrowotną sprawia, że ubogie społeczności częściej borykają się z problemami zdrowotnymi, które wpływają na ich zdolność do pracy i uczestnictwa w życiu społecznym. W obszarach dotkniętych ubóstwem często obserwuje się wyższy poziom przestępczości. Brak środków do życia może prowadzić do desperackich działań, takich jak kradzieże czy inne przestępstwa, jako sposób na przetrwanie. Wyższy poziom przestępczości dodatkowo pogarsza jakość życia mieszkańców, obniża poczucie bezpieczeństwa i zniechęca potencjalnych inwestorów do lokowania swoich przedsięwzięć w tych regionach. Ubóstwo wpływa również na stan infrastruktury i dostęp do usług publicznych. Obszary o wysokim poziomie ubóstwa często borykają się z niedoinwestowaniem w infrastrukturę, taką jak drogi, wodociągi, kanalizacja i inne usługi komunalne. Słaba infrastruktura utrudnia codzienne życie mieszkańców, ogranicza możliwości rozwoju lokalnego biznesu i wpływa na ogólną atrakcyjność regionu. Ubóstwo często wiąże się z wyższym poziomem bezrobocia. Brak dostępu do edukacji i szkoleń zawodowych sprawia, że mieszkańcy mają ograniczone możliwości znalezienia dobrze płatnej pracy. Wysokie bezrobocie prowadzi do dalszego pogłębiania ubóstwa, tworząc błędne koło, z którego trudno się wydostać. Niskie dochody i brak stabilnych miejsc pracy zniechęcają do inwestycji i dalszego rozwoju gospodarczego regionu. Ubóstwo wpływa także na życie społeczności i kapitał społeczny. Osoby żyjące w ubóstwie mogą czuć się wykluczone i marginalizowane, co prowadzi do niższego poziomu zaangażowania obywatelskiego i zaufania społecznego. Niska integracja społeczna i brak solidarności wśród mieszkańców utrudniają wspólne działania na rzecz poprawy warunków życia i rozwoju regionu.

Ubóstwo ma złożony i wszechstronny wpływ na rozwój obszaru i mieszkańców. Wpływa na edukację, zdrowie, bezpieczeństwo, infrastrukturę, rynek pracy oraz życie społeczności. Walka z ubóstwem wymaga zintegrowanych działań na wielu poziomach – od lokalnych inicjatyw społecznych, przez politykę regionalną, aż po strategie na poziomie krajowym. Inwestowanie w edukację, poprawę warunków zdrowotnych, rozwój infrastruktury i wspieranie lokalnej gospodarki są kluczowymi elementami w dążeniu do zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców dotkniętych ubóstwem.

Rewitalizacja obszarów ubogich, takich jak niektóre rejony Drzewicy, może przynieść korzyści dzieciom, jeżeli zostanie przeprowadzona efektywnie. Inwestycje w infrastrukturę, edukację, opiekę zdrowotną

i programy społeczne mogą poprawić warunki życia dzieci i ich rodzin. Jednak proces rewitalizacji musi być inkluzywny i skierowany na realne potrzeby mieszkańców, aby dzieci mogły z niego skorzystać.
Ubóstwo ma wieloaspektowy i głęboki wpływ na dzieci w rewitalizowanych obszarach miasta Drzewicy. Ograniczony dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej, odpowiedniego odżywiania, aktywności pozalekcyjnych oraz bezpiecznego otoczenia wpływa na ich rozwój fizyczny, psychiczny i emocjonalny. Rewitalizacja tych obszarów może przynieść pozytywne zmiany, ale wymaga przemyślanych i zintegrowanych działań, które bezpośrednio adresują potrzeby dzieci i ich rodzin. Wsparcie edukacyjne, zdrowotne i społeczne jest kluczowe, aby dzieci mogły wyrwać się z cyklu ubóstwa i osiągnąć lepszą jakość życia w przyszłości.

Analiza wskaźników bezrobocia w mieście Drzewica, uwzględniając zarówno bezrobocie ogółem, jak i długotrwałe, pozwala lepiej zrozumieć sytuację na rynku pracy w poszczególnych obszarach miasta. Bezrobocie ma istotny wpływ na kondycję ekonomiczną i społeczną mieszkańców, a jego długotrwała forma szczególnie wpływa na stabilność finansową i dobrobyt społeczności. Bezrobocie długotrwałe jest szczególnie problematyczne, ponieważ osoby pozostające bez pracy przez dłuższy czas mają trudności z powrotem na rynek pracy. Mogą tracić umiejętności zawodowe, pewność siebie i motywację, co dodatkowo pogarsza ich sytuację finansową i społeczną. Wysokie wskaźniki bezrobocia długotrwałego w tych obszarach wskazują na potrzebę wsparcia i programów aktywizujących zawodowo. Wysokie wskaźniki bezrobocia, szczególnie długotrwałego, mają negatywny wpływ na rozwój obszaru i mieszkańców. Bezrobocie prowadzi do obniżenia dochodów gospodarstw domowych, co ogranicza ich zdolność do zaspokajania podstawowych potrzeb, takich jak mieszkanie, żywność, opieka zdrowotna i edukacja. Ponadto, bezrobocie może prowadzić do pogorszenia zdrowia psychicznego i fizycznego, zwiększenia poziomu stresu oraz obniżenia samooceny i motywacji. Obszary z wysokim bezrobociem mogą również doświadczać spowolnienia gospodarczego, ponieważ niskie dochody mieszkańców ograniczają popyt na lokalne usługi i produkty. To z kolei może prowadzić do zamykania małych przedsiębiorstw, co jeszcze bardziej pogłębia problem bezrobocia. Długotrwałe bezrobocie może również prowadzić do wykluczenia społecznego i marginalizacji, co wpływa na spójność społeczną i jakość życia w społecznościach. Wysokie wskaźniki bezrobocia ogółem i długotrwałego w niektórych obszarach Miasta Drzewica wskazują na potrzebę wdrożenia programów wsparcia, takich jak szkolenia zawodowe, doradztwo kariery, programy stażowe oraz inicjatywy promujące przedsiębiorczość. Skuteczne interwencje mogą pomóc mieszkańcom w zdobyciu nowych umiejętności, zwiększeniu ich konkurencyjności na rynku pracy i znalezieniu trwałego zatrudnienia.
Bezrobocie w mieście Drzewica, zarówno ogółem, jak i długotrwałe, ma znaczący wpływ na życie mieszkańców i rozwój poszczególnych obszarów miasta. Wysokie wskaźniki bezrobocia prowadzą do pogorszenia warunków życia, ograniczenia możliwości ekonomicznych i zwiększenia problemów społecznych. Skuteczne strategie wsparcia i programy aktywizacji zawodowej są kluczowe, aby poprawić sytuację na rynku pracy i wspierać zrównoważony rozwój społeczno-ekonomiczny miasta.
Długotrwałe bezrobocie ma głęboki i wieloaspektowy wpływ na rodziny w Drzewicy, wpływając na ich stabilność finansową, zdrowie psychiczne, relacje rodzinne oraz przyszłe perspektywy dzieci. Bezrobocie, które utrzymuje się przez dłuższy czas, prowadzi do szeregu negatywnych konsekwencji, które często kumulują się, pogarszając ogólną jakość życia.

Najbardziej oczywistym skutkiem długotrwałego bezrobocia jest utrata regularnych dochodów. Brak stałego źródła dochodu prowadzi do trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb, takich jak opłaty za mieszkanie, rachunki za media, zakupy żywności i odzieży. Rodziny mogą być zmuszone do korzystania z oszczędności, zadłużania się lub korzystania z pomocy społecznej, co nie zapewnia długoterminowej stabilności finansowej. Ciągły brak pieniędzy może prowadzić do niepewności finansowej i strachu o przyszłość, co negatywnie wpływa na samopoczucie wszystkich członków rodziny. Długotrwałe bezrobocie ma również poważne skutki dla zdrowia psychicznego. Stres związany z brakiem pracy i niepewnością finansową może prowadzić do depresji, lęków, a także obniżonej samooceny. Osoby bezrobotne często doświadczają poczucia bezradności i bezwartościowości, co może prowadzić do izolacji społecznej. Długotrwały stres negatywnie wpływa również na zdrowie fizyczne, zwiększając ryzyko chorób przewlekłych, takich jak nadciśnienie, choroby serca czy problemy z układem trawiennym. Brak pracy i związane z nim problemy finansowe mogą prowadzić do napięć i konfliktów w rodzinie. Stres i frustracja z powodu bezrobocia mogą wpływać na relacje między partnerami, rodzeństwem oraz między rodzicami a dziećmi. Często dochodzi do eskalacji konfliktów, co może prowadzić do rozpadu rodzin. Długotrwałe bezrobocie jednego z rodziców może również wpłynąć na role i dynamikę w rodzinie, gdzie jeden z członków rodziny jest zmuszony do podjęcia dodatkowej pracy, aby zaspokoić potrzeby finansowe, co z kolei może prowadzić do przemęczenia i dalszych problemów zdrowotnych. Dzieci w rodzinach dotkniętych długotrwałym bezrobociem są szczególnie narażone na negatywne skutki. Brak stabilności finansowej i emocjonalnej w domu wpływa na ich rozwój psychiczny i fizyczny. Mogą doświadczać trudności w szkole z powodu braku koncentracji, stresu i niewystarczającej motywacji. Brak środków finansowych ogranicza również możliwości uczestniczenia w dodatkowych zajęciach, takich jak korepetycje, zajęcia sportowe czy kulturalne, co wpływa na ich rozwój umiejętności i zainteresowań. Dzieci te mogą również rozwijać negatywne wzorce i postawy wobec pracy i edukacji, co może wpływać na ich przyszłe możliwości zawodowe. Długotrwałe bezrobocie na dużą skalę wpływa również na społeczność lokalną. Wysoki poziom bezrobocia obniża ogólny poziom dochodów w regionie, co wpływa na lokalny rynek usług i produktów. Może to prowadzić do zamknięcia lokalnych biznesów, co dodatkowo zwiększa bezrobocie i tworzy błędne koło. Społeczność może również doświadczać obniżenia poziomu zaangażowania obywatelskiego i spójności społecznej, co utrudnia wspólne działania na rzecz poprawy sytuacji w regionie.

Długotrwałe bezrobocie w Drzewicy ma szeroko zakrojone i poważne konsekwencje dla rodzin. Pogorszenie stabilności finansowej, zdrowia psychicznego i fizycznego, relacji rodzinnych oraz perspektyw dzieci to tylko niektóre z negatywnych skutków. Skuteczne rozwiązania muszą obejmować programy wsparcia zawodowego, szkolenia, doradztwo psychologiczne oraz inicjatywy mające na celu poprawę warunków życia w społecznościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem. Tylko poprzez zintegrowane działania można poprawić sytuację rodzin i wspierać zrównoważony rozwój Drzewicy.

2.3. Sfera gospodarcza

Analiza gospodarcza ma określić obszary gminy o niskim stopniu przedsiębiorczości oraz słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw. Ukształtowana struktura gospodarki lokalnej opartej o produkcję rolniczą i stanowiąca podstawową sferę zatrudnienia i źródło utrzymania społeczności lokalnej czyni gospodarczy rozwój gminy zależnym od koniunktury na rynku towarów rolno-spożywczych, a jednocześnie od wahań podaży miejsc pracy. Gmina Drzewica jest gminą rolniczą, ponad 60% jej powierzchni stanowią użytki rolne. Gospodarka gminy opiera się głównie na indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz małych i średnich firmach, zajmujących się handlem oraz prowadzących działalność w sektorze budownictwa i przetwórstwa przemysłowego.

Liczba i struktura podmiotów gospodarczych

Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze Gminy Drzewica w latach 2019-2022 kształtowała się z tendencją wzrostową. W porównaniu z 2019 rokiem, w 2022 roku na terenie gminy przybyło 91 podmiotów gospodarczych ogółem.

Wykres 10 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Drzewica w latach 2019-2022

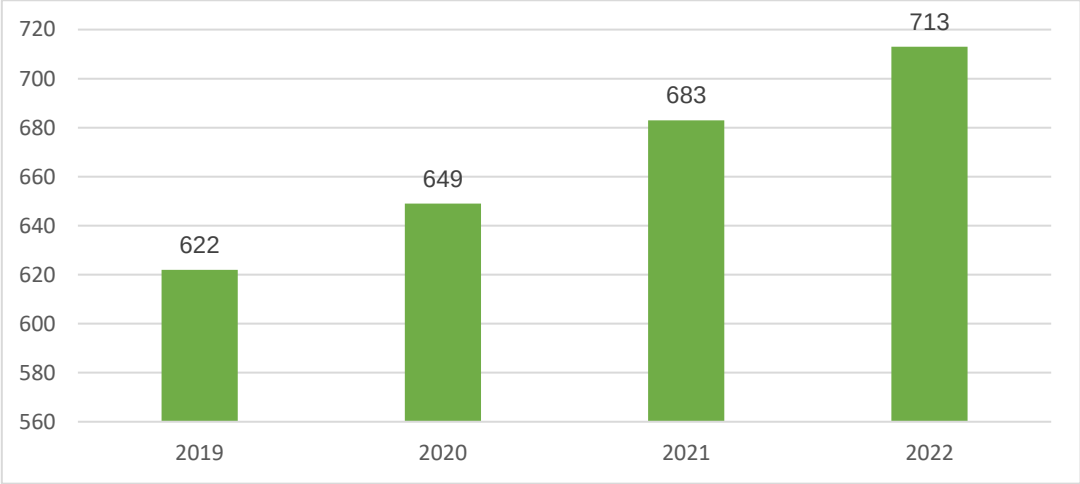

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W latach 2019-2022 zmiany w liczbie podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wg Sekcji PKD 2007 w poszczególnych sekcjach, kształtowały się łagodnie, nie odnotowano spektakularnych wzrostów oraz spadków. Największe zmiany w różnicy liczby podmiotów w roku 2022 w stosunku do 2019 to:

- Zwiększenie liczby podmiotów w sekcji F. Budownictwo – o 31 podmiotów,
- Zmniejszenie liczby podmiotów w sekcji R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją – 2 podmioty mniej.

Tabela 19 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Drzewica wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.XII) w latach 2019-2022

Sekcje	2019	2020	2021	2022
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	9	10	12	11
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	1	1	1	1
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	51	49	49	51
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną	0	0	0	1
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	2	2	2
Sekcja F Budownictwo	134	151	157	165
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	195	194	202	209
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	29	28	29	29
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	13	17	15	14
Sekcja J Informacja i komunikacja	12	16	18	22
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	12	10	12	11
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7	5	6	7
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	17	21	26	35
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	8	10	9	9
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa	13	13	13	13
Sekcja P Edukacja	21	23	23	25
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	35	36	44	42
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15	14	14	13
Sekcje S, T Pozostała działalność usługowa	48	49	51	53
Ogółem	622	649	683	713

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

Najliczniejszy udział w całkowitym zestawieniu podmiotów gospodarczych w roku 2022 mają podmioty zaklasyfikowane do Sekcji:

- G: Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych – 209 podmiotów (29,31%);
- F: Budownictwo – 165 podmiotów (23,14%);
- S,T Pozostała działalność usługowa – 53 podmioty (7,43% ogółu);
- C: Przetwórstwo przemysłowe – 51 podmiotów (7,15% ogółu).

Według klasy wielkości dominują mikroprzedsiębiorstwa (0-9 osób zatrudnionych), niewielki jest udział małych firm (10-49 pracowników). W gminie funkcjonuje po jednym średnim i dużym przedsiębiorstwie.

Tabela 20 Rozkład podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Drzewica według klasy wielkości (stan na dzień 31.12.2022 r.)

klasa wielkości podmiotów wg liczby pracujących	ogółem	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999
liczba podmiotów wg klasy wielkości	713	687	24	1	1
odsetek podmiotów	100%	96,35%	3,37%	0,14%	0,14%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Tak jak w całym kraju, w strukturze podmiotów dominuje sektor prywatny - w 2022 roku odnotowano łącznie 713 podmiotów gospodarczych, w tym 689 podmiotów w sektorze prywatnym. Na terenie gminy działają głównie podmioty nie generujące dużej ilości miejsc pracy, lecz przeważnie oparte na samozatrudnieniu. Udział sektora prywatnego wynosi zatem 96,33%. Sektor publiczny reprezentowany jest zaś przez Urząd Miejski w Drzewicy, jednostki oświatowe oraz instytucje kultury.

Tabela 21 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Drzewica w 2022 roku

		Liczba podmiotów
1.	**podmioty gospodarki narodowej ogółem**	**713**
2.	**sektor publiczny – jednostki ogółem**	**24**
3.	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	20
	Spółki handlowe	1
4.	**sektor prywatny - ogółem**	**689**
5.	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	590
6.	spółki handlowe	33
7.	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1
8.	spółdzielnie	1
9.	fundacje	0
10.	stowarzyszenia i organizacje społeczne	27

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący liczbę podmiotów gospodarczych w latach 2019-2022 w poddziale na miasto oraz obszar wiejski gminy. Co roku, liczba podmiotów gospodarczych w mieście przewyższa ich liczbę na obszarze wiejskim gminy.

Wykres 11 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Drzewica w latach 2019-2022 w podziale na miasto Drzewica oraz obszar wiejski gminy

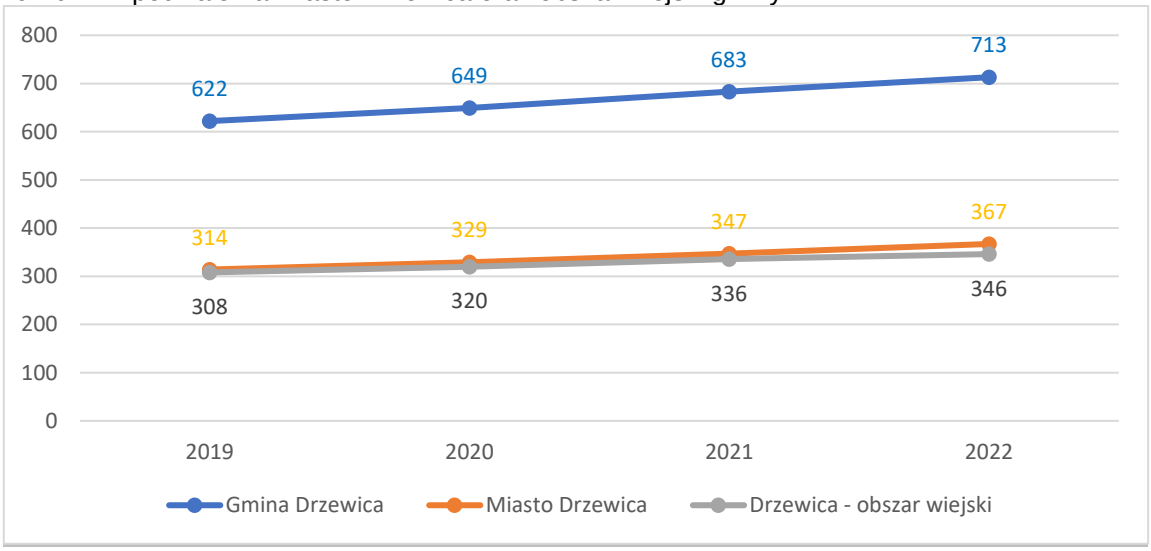

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Rolnictwo

Drzewica jest gminą rolniczą. Ponad 60% jej powierzchni stanowią użytki rolne. Na obszarze Gminy Drzewica dominują gleby o najniższej klasie bonitacyjnej, czyli gleby najsłabsze. Gleby powyżej III klasy znajdują się w pobliżu miejscowości: Drzewica, Brzustowiec, Trzebina, Giełzów, Domaszno i w dolinie rzeki Drzewiczki. Gleby III klasy zajmują niewielką część powierzchni gminy, dlatego winny podlegać całkowitej ochronie (w Gminie brak jest gleb zakwalifikowanych do I i II klasy).

Ogólna powierzchnia gminy Drzewica – 11.819 ha, w tym:

- użytki rolne: 62,70%,
- użytki leśne: 33,10%.

Dominującą formą własności ziemi są indywidualne gospodarstwa rolne.

Ogólna powierzchnia gruntów stanowiących własność osób fizycznych wynosi 9.317 ha, co stanowi 78,8 % powierzchni ogólnej gminy.

Wśród upraw największą powierzchnię zajmują żyto i ziemniaki. Ponadto uprawia się pszenicę, pszenżyto, owies. W produkcji zwierzęcej dominuje bydło, trzoda chlewna, owce i kozy. Znaczna część rolników zajmuje się produkcją roślinno-zwierzęcą.

Średnia wielkość powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w gminie wynosi 4,25 ha.

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE GOSPODARCZEJ

Jednym z najważniejszych problemów gospodarczych i społecznych Drzewicy jest peryferyzacja. Jest to poważny problem wielu małych miast w Polsce i skutkuje poważnymi konsekwencjami. Jest to szczególnie widoczne w Drzewicy, gdzie te problemy są widoczne i wywierają poważny wpływ na rozwój. Gmina Drzewica graniczy z województwem mazowieckim. Odległość od Łodzi jest duża i wynosi około 120 km. Odległość od Warszawy wynosi 110 km. Najbliższymi, większymi miastami są Piotrków Trybunalski (62 km) oraz Radom (55 km). Dostęp do rynku pracy w dużych miastach jest zatem dla mieszkańców Gminy Drzewica utrudniony. Rynek zbytu na lokalne towary jest również ograniczony. Transport niektórych artykułów (np. płodów rolnych) generuje dodatkowe koszty. Przedsiębiorcy nie mogą konkurować więc z rolnikami czy przedsiębiorcami z gmin położonych bliżej dużych aglomeracji. Głównym problemem gospodarki jest więc dostępność Łodzi i Warszawy.

Duże aglomeracje miejskie pełnią kluczową rolę w kreowaniu rynku zbytu. Wiele dużych firm i przedsiębiorstw decyduje się na ulokowanie swoich siedzib w aglomeracjach miejskich ze względu na dostępność wykwalifikowanej siły roboczej, dogodne położenie geograficzne oraz rozbudowany system transportu publicznego. Duże aglomeracje miejskie stanowią także ogromne rynki zbytu dla produktów i usług, ze względu na dużą liczbę mieszkańców i turystów. Wiele firm i przedsiębiorstw widzi w nich potencjał dla rozwoju swoich działalności, dlatego inwestuje w ich rozwój. Kolejną ważną rolą dużych aglomeracji miejskich jest stanowienie miejsca dla innowacji i rozwoju nowych technologii. Wiele startupów i nowych przedsiębiorstw decyduje się na ulokowanie tam swoich siedzib, ze względu na dostępność kapitału i wsparcie ze strony inwestorów. Rozwój jakiegokolwiek przedsiębiorstwa w Drzewicy lub kreowanie nowych jest więc niezwykle trudne.

W Gminie Drzewica w roku 2022 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 713 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 689 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

W tymże roku zarejestrowano 68 nowych podmiotów, a 35 zostało wyrejestrowanych. Duże spadki liczby zarejestrowanych firm może przynieść rok 2023. Wojna w Ukrainie, drożejąca energia sprawiają, że rynek zbytu się kurczy. Należy wspomnieć, że wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Drzewica najczęściej deklarowanymi rodzajami działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (29,31%) oraz budownictwo (23,14%). Pokazuje to jasno, że firmy zarejestrowane w gminie realizują działalność głównie w oparciu o rynek lokalny. Gospodarstwa domowe nie należą tu do zamożnych, dlatego nie są w stanie zaakceptować rosnących cen produktów czy usług. Z niektórych już rezygnują. Brak dostępu do rynków zewnętrznych, głównie do dużych aglomeracji sprawia, że potencjał rozwojowy spada. Kolejne lata mogą być niezwykle trudne dla mieszkańców Drzewicy. Wraz z problemami lokalnych firm kurczyć się będzie rynek pracy. Spowoduje to kumulację problemów społecznych, w tym dalszy odpływ ludzi młodych z gminy. Należy podkreślić, że wpływ gospodarki na rozwój społeczny jest duży i podczas działań rewitalizacyjnych należy zwrócić na ten fakt szczególną uwagę.

Pozytywną zmianą jest rozwój sieci Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej. Mieszkańcy Drzewicy mogą nią już podróżować do Łodzi czy Tomaszowa Mazowieckiego. Otwiera to dostęp do regionalnego rynku pracy.

Zjawisko negatywne: zamykanie się drobnych punktów handlowych

W ostatnich latach, głównie w mieście, znikają drobne punkty handlowe. Sklepy nie wytrzymują konkurencji z dyskontami spożywczymi. Handel artykułami spożywczymi przeniósł się do nowo wybudowanych dyskontów spożywczych usytuowanych w centrum Drzewicy. Drobny handel umiera w całym mieście, brakuje małych, rodzinnych sklepów spożywczo-przemysłowych, które kiedyś zlokalizowane były właśnie w historycznym centrum miasta. Powoli znikają również drobne punkty usługowe.

Fotografia 1. Budynek handlowy w centrum Drzewicy

Źródło: Fotografia własna

Upadek małych sklepów na rzecz dyskontów w całej Polsce jest jednym z trendów, zauważalnych w ostatnich latach. Dyskonty stanowią coraz większą konkurencję dla małych sklepów, oferując produkty w niższych cenach i na bardziej atrakcyjnych warunkach. Z tego powodu wiele małych sklepów jest zmuszonych do zamknięcia swoich drzwi, co prowadzi do ich upadku. Głównym powodem upadku małych sklepów jest niekonkurencyjność w stosunku do dyskontów. Dyskonty oferują produkty w niższych cenach, ponieważ korzystają z niższych kosztów zakupu i mniejszych wydatków na reklamę. W rezultacie klienci coraz częściej wybierają dyskonty, co prowadzi do upadku małych sklepów.
Innym powodem likwidacji małych sklepów w Drzewicy jest rosnące znaczenie zakupów online. Wiele osób coraz częściej wybiera zakupy przez Internet, ponieważ jest to wygodne i pozwala na oszczędność czasu i pieniędzy. W rezultacie wiele małych sklepów traci klientów. Upadek małych sklepów ma negatywny wpływ na lokalną gospodarkę. Małe sklepy często stanowią ważne źródło dochodu dla miejscowych przedsiębiorców i pracowników, a ich upadek może prowadzić do utraty miejsc pracy i pogorszenia sytuacji finansowej wielu rodzin.

W poniższym zestawieniu przedstawiono liczbę nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W latach poddanych analizie na obszarze Gminy Drzewica zmniejszyła się liczba zakładanych podmiotów gospodarczych. W roku 2022 w stosunku do roku 2019 ich liczba zmniejszyła się o 20, w tym na obszarze miasta o 13, zaś na obszarze wiejskim o 7 podmiotów gospodarczych. Według podziału na miasto oraz obszar wiejski, mniejsza liczba nowych podmiotów została odnotowana na obszarze miasta Drzewica.

Zjawisko negatywne: brak aktywności gospodarczej mieszkańców w latach 2019-2022

Obszarami, na których żaden z mieszkańców w latach 2019-2022 nie zarejestrował nowego podmiotu gospodarczego są miejscowość Trzebina oraz - w mieście Drzewica - ulice: Armii Krajowej, Klonowa, Miła, Mostowa, Ogrodowa, Parkowa, pl. Gabriela Narutowicza, Północna, Rzeczna, Sosnowa, Spacerowa, Sportowa, Stefana Żeromskiego oraz Warszawska. Oznaczenie wartości oraz obszaru wskazanym kolorem żółtym.

Zjawisko negatywne: niska aktywność gospodarcza mieszkańców w latach 2019-2022

W kolumnie ogółem zsumowano liczbę nowo powstałych podmiotów gospodarczych, obliczono średnią dla Gminy Drzewica i kolorem fioletowym oznaczono wartości od niej niższe, wskazując obszar występowania zjawiska negatywnego.

Tabela 22 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z obszaru Gminy Drzewica w latach 2019-2022 – stan na dzień 31 grudnia

nazwa miejscowości / ulica	2019	2020	2021	2022	Ogółem (średnia = 2,11)
Wsie					
Augustów	0	0	1	0	1
Brzustowiec	3	4	1	0	8
Brzuza	1	1	0	1	3
Dąbrówka	0	0	1	0	1
Domaszno	1	1	1	0	3
Giełzów	1	0	2	1	4

nazwa miejscowości / ulica	2019	2020	2021	2022	Ogółem (średnia = 2,11)
Idzikowice	0	0	0	1	1
Jelnia	2	0	2	0	4
Krzczonów	1	1	0	0	2
Radzice Duże	2	1	0	2	5
Radzice Małe	3	1	1	0	5
Strzyżów	0	1	0	1	2
Świerczyna	1	0	0	1	2
Trzebina	0	0	0	0	0
Werówka	0	0	2	1	3
Zakościele	2	0	1	2	5
Żardki	0	3	2	0	5
Żdżary	0	1	0	0	1
Miasto Drzewica					
ul. Adama Mickiewicza	1	0	0	0	1
ul. Armii Krajowej	0	0	0	0	0
ul. Błonie	0	1	0	0	1
ul. Braci Kobylańskich	0	1	0	0	1
ul. Cmentarna	1	0	0	0	1
ul. Fabryczna	1	1	0	0	2
ul. gen. Władysława Sikorskiego	0	3	0	0	3
ul. Jana Kilińskiego	0	0	2	2	4
ul. Juliusza Słowackiego	3	0	0	0	3
ul. Klonowa	0	0	0	0	0
ul. Kolejowa	0	1	1	0	2
ul. Miła	0	0	0	0	0
ul. mjra Hubala	2	0	2	0	4
ul. Mostowa	0	0	0	0	0
ul. Ogrodowa	0	0	0	0	0
os. Bolesława Chrobrego	4	2	1	0	7
os. Mieszka I-go	4	3	1	0	8
os. Słoneczne	0	1	0	0	1
ul. Parkowa	0	0	0	0	0
pl. Gabriela Narutowicza	0	0	0	0	0
pl. Tadeusza Kościuszki	0	0	0	1	1
pl. Wolności	2	0	2	0	4
ul. Północna	0	0	0	0	0
ul. Prymasa Macieja Drzewickiego	0	0	0	1	1
ul. Rzeczna	0	0	0	0	0
ul. Skalna	0	0	1	0	1
ul. Sosnowa	0	0	0	0	0
ul. Spacerowa	0	0	0	0	0
ul. Sportowa	0	0	0	0	0
ul. Stanisława Staszica	2	1	3	1	7
ul. Stawowa	0	0	0	1	1
ul. Stefana Żeromskiego	0	0	0	0	0
ul. Szkolna	0	0	3	0	3
ul. Warszawska	0	0	0	0	0
ul. Zdrojowa	0	0	0	1	1
Gmina Drzewica - ogółem	**37**	**28**	**30**	**17**	**112**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Drzewicy

Największe problemy wizerunkowe związane bezpośrednio ze sferą gospodarczą występują przy pl. Wolności. Pl. Wolności nie jest miejscem prestiżowym, jest niechętnie odwiedzany przez osoby

spoza Drzewicy. Powinien tętnić życiem i być chętnie odwiedzanym zarówno przez mieszkańców jak i turystów. Brakuje tu życia społecznego, co ma wpływ na rozwój gospodarczy. Zagospodarowanie parku w centrum, stworzenie miejsc odpoczynku, relaksu, zabawy będzie miało wymierny wpływ na rozwój działalności gospodarczej.

Fotografia 2. Sklepy przy pl. Wolności w Drzewicy

Źródło: Fotografia własna

W Drzewicy istnieje również kilka sklepów z odzieżą. Oferują one nowe ubrania sprowadzone głównie z hurtowni w Polsce. Nie ma w Drzewicy natomiast sieciowych sklepów odzieżowych.

Fotografia 3. Sklep odzieżowy przy pl. Wolności

Źródło: Fotografia własna

W ostatnich latach w Drzewicy widać wzrost zainteresowania sklepami z odzieżą na wagę. Są to sklepy, w których odzież jest sprzedawana w cenie za kilogram, a nie za sztukę. Wzrost zainteresowania takimi sklepami jest związany z kilkoma czynnikami. Po pierwsze, są to rosnące potrzeby oszczędnościowe klientów. Wiele osób szuka sposobów na zaoszczędzenie pieniędzy, a sklepy z odzieżą na wagę oferują ubrania w niższych cenach, niż tradycyjne sklepy odzieżowe. Po drugie, wzrost zainteresowania sklepami z odzieżą na wagę jest związany z rosnącym zainteresowaniem ekologicznym. Wiele osób jest świadomych negatywnych skutków przemysłu tekstylnego dla środowiska i poszukuje sposobów na zminimalizowanie swojego wpływu na środowisko. Sklepy z odzieżą na wagę oferują ubrania, które często są wyprodukowane z materiałów pochodzących z recyklingu i powtórnego użycia, co jest bardziej ekologiczne niż produkcja nowych ubrań. Wiele osób jest zainteresowanych zakupami ubrań z drugiej ręki, ponieważ są one bardziej ekologiczne i ekonomiczne.

Fotografia 4. Sklep z artykułami elektronicznymi przy ulicy Mostowej

Źródło: Fotografia własna

Na terenie miasta istnieją również punkty sprzedaży urządzeń elektronicznych, w tym AGD. Mieszkańcy mogą zakupić tu najpotrzebniejsze artykuły. Jednak widoczny jest spadek ilości klientów młodych. Zakupy robią tu najczęściej osoby starsze. Jest to związane z rozwojem handlu elektronicznego. Rozwój sklepów z elektroniką online jest jednym z trendów, które wprowadziły zmiany w branży handlu elektronicznym. Wiele osób decyduje się na zakupy elektroniczne przez Internet, ponieważ jest to wygodne i dostępne w każdym momencie. Sklepy online oferują szeroki wybór produktów w konkurencyjnych cenach, co jest atrakcyjne dla klientów. Rozwój sklepów online przyniósł ze sobą wiele korzyści dla konsumentów, takich jak łatwy dostęp do informacji o produktach, szybki i prosty proces zakupów oraz możliwość porównania cen i produktów w wielu sklepach w jednym miejscu. Wiele sklepów online oferuje także darmową dostawę i zwroty, co dodaje jeszcze więcej wygody do zakupów.

Jednak rozwój sklepów z elektroniką online ma także pewne negatywne konsekwencje, takie jak spadek obrotów w tradycyjnych sklepach stacjonarnych i zmniejszenie zatrudnienia w tej branży. Wiele małych sklepów stacjonarnych musiało zamknąć swoje drzwi, ze względu na trudność w konkurencji z dużymi sklepami online.

Fotografia 5. Działalność związana z noclegami przy pl. Wolności

Źródło: Fotografia własna

Drzewica ma wielki potencjał jeśli chodzi o rozwój gospodarki turystycznej. Jest to jednak potencjał słabo wykorzystany, a ilość turystów znikoma. Wiele osób zatrzymuje się przy Zamku w Drzewicy lub odpoczywa nad zalewem. Przyjazdy te mają jednak krótki charakter i nie wiążą się z noclegiem. Zamek w Drzewicy jest jednym z ważniejszych zabytków tego miasta i jego okolic. Zbudowany w średniowieczu, stanowił ważne centrum władzy i obrony dla książąt i królów, którzy rządzili regionem. Przez wieki zamek był kilkakrotnie przebudowywany i ulepszany, co pozwoliło mu przetrwać do dziś.

Turystyka odgrywa ważną rolę w rozwoju małych miasteczek w Polsce. Przede wszystkim, przyciąga inwestycje i generuje przychody związane z hotelami, restauracjami i innymi usługami turystycznymi. Turystyka może również pomóc w promowaniu i utrzymaniu dziedzictwa kulturowego i historycznego miasta, co przyciąga turystów interesujących się tymi obszarami. Drzewica może również skorzystać z turystyki poprzez rozwijanie specjalizacji, takiej jak turystyka aktywna lub zdrowotna. W ten sposób mogą one przyciągnąć turystów, którzy poszukują konkretnych doświadczeń i są skłonni zapłacić za nie więcej. Również turystyka krajoznawcza jest ważna, ponieważ pozwala na odkrycie piękna przyrody i krajobrazów w ich okolicy, co przyciąga turystów, którzy poszukują kontaktu z naturą.

Brakuje dziś specjalizacji i gotowego produktu turystycznego. Centrum miasta nie przyciąga odwiedzających, a może stać się wizytówką miasta. Wydaje się, że szczególnie ważne byłoby połączenie pl. Wolności z rzeką Drzewiczką ciągiem pieszym. Atrybutem jest również Zalew Drzewicki

- uatrakcyjnienie obszarów przy zbiorniku, powiększenie ich walorów turystycznych poprzez odpowiednie zagospodarowanie, może stanowić kolejny bodziec dla wzrostu lokalnej gospodarki.

Mimo małej ilości turystów, powstają małe punkty noclegowe. Korzystają z nich głównie pracownicy firm budowlanych i inni przedsiębiorcy. Typowi turyści pojawiają się tutaj rzadko. Warto wykorzystać fakt istnienia takich punktów, ponieważ są one ważne dla rozwoju funkcji turystycznej. Na terenie miasta istnieją również punkty gastronomiczne.

Gmina Drzewica przeżywa kryzys gospodarczy i społeczny. Mieszkańcy gminy opuszczają ją w poszukiwaniu lepszych warunków do życia i pracy w większych miastach regionu. Brakuje tu innowacyjnych firm, które mogłyby świadczyć o sile lokalnej gospodarki. Występują głównie firmy handlowe i budowlane, które są szczególnie narażone na negatywne zmiany strukturalne. Małe sklepy w kolejnych latach będą upadać, co spowoduje kolejne problemy. Duże sieci handlowe, sklepy on-line zdominują handel. Budownictwo będzie uzależnione natomiast od ogólnej koniunktury gospodarczej. Największe problemy występują w samym mieście Drzewica. W sklepach, punktach usługowych, widoczny jest spadek obrotów i klientów. Coraz więcej powierzchni użytkowych pozostaje pusta. Negatywne zjawiska będą się pogłębiać. Brak dobrego wizerunku centrum, kumulacja problemów społecznych powodują, że tracone są miejsca pracy.

Drzewica boryka się również z następującymi problemami gospodarczymi:

- Brak dużych inwestorów i inwestycji poprzemysłowych może prowadzić do braku miejsc pracy i ograniczonej dostępności usług.
- Brak specjalistycznej siły roboczej: brak wykształconej i wysoko wykwalifikowanej siły roboczej może ograniczać możliwości rozwoju gospodarczego.
- Niskie dochody: brak dostępności do wysokopłatnych miejsc pracy może prowadzić do niskich dochodów i trudności w utrzymaniu się mieszkańców.
- Niska atrakcyjność turystyczna: brak turystycznych atrakcji i infrastruktury może ograniczać potencjał turystyczny miasta.

Do negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej zaliczono zatem:

- zamykanie się drobnych punktów handlowych – zjawisko potwierdzone wizją lokalną – całe miasto Drzewica;
- brak aktywności gospodarczej mieszkańców w latach 2019-2022: Trzebina oraz w Mieście Drzewica – ulice: Armii Krajowej, Klonowa, Miła, Mostowa, Ogrodowa, Parkowa, Plac Gabriela Narutowicza, Północna, Rzeczna, Sosnowa, Spacerowa, Sportowa, Stefana Żeromskiego oraz Warszawska.
- niska aktywność gospodarcza mieszkańców w latach 2019-2022: Augustów, Dąbrówka, Idzikowice, Krzczonów, Strzyżów, Świerczyna, Trzebina, Żdżary oraz ulice w mieście Drzewica: Adama Mickiewicza, Armii Krajowej, Błonie, Braci Kobylańskich, Cmentarna, Fabryczna, Klonowa, Kolejowa, Miła, Mostowa, Ogrodowa, os. Słoneczne, Parkowa, pl. Gabriela Narutowicza, pl. Tadeusza Kościuszki, Północna, Prymasa Macieja Drzewickiego, Rzeczna, Skalna, Sosnowa, Spacerowa, Sportowa, Stawowa, Stefana Żeromskiego, Warszawska, Zdrojowa.

Na rysunku poniżej, obrazującym koncentrację negatywnych zjawisk społecznych (linie pomarańczowe w mieście Drzewica), oznaczono ulice, przy których odnotowano zjawiska negatywne w sferze gospodarczej (zielone linie) – analiza wskaźnikowa. Linie poprowadzono obok siebie. Art. 9 ustawy o rewitalizacji, mówi o tym, że obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, dlatego na rysunku poniżej zaznaczono tylko te ulice, dla których zjawiska negatywne ze sfery gospodarczej pokrywają się z obszarami koncentracji negatywnych zjawisk społecznych. Wizja lokalna wskazała, iż w całym Mieście Drzewica zamykają się drobne punkty handlowe, zatem w tym przypadku linie zielone pokrywałyby się z liniami pomarańczowymi.

Rysunek 2 Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej – linia zielona

Legenda:

- Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej
- Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, jednocześnie z występującą koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.lodzkie.pl

2.4. Sfera środowiskowa

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, kolejnym kryterium oceny jest stan środowiska naturalnego.

Gmina Drzewica zlokalizowana jest w krainie Wzgórz Opoczyńskich, nad mocno wyżłobioną pradoliną rzeki Drzewiczki i dużymi kompleksami leśnymi na północnych terasach nadzalewowych. Północna część Gminy usytuowana jest w otulinie Spalskiego Parku Krajobrazowego.

Gleby

Na obszarze Gminy Drzewica dominują gleby o najwyższej klasie bonitacyjnej, czyli gleby najsłabsze. Gleby powyżej III klasy znajdują się koło miejscowości: Drzewica, Brzustowiec, Trzebina, Giełzów i Domaszno. W związku z tym, gleby III klasy bonitacyjnej winny podlegać całkowitej ochronie (w gminie brak jest gleb zakwalifikowanych do I i II klasy). Klasyfikacja gleb gruntów ornych w układzie procentowym przedstawia się następująco:

Tabela 23 Klasyfikacja gleb gruntów ornych w układzie procentowym

klasa gleby	udział %
III a	0,79
III b	5,00
IV a	19,90
IV b	18,28
V	24,44
VI	23,96
VI z	7,63
Razem	100,00

Źródło: *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Drzewica*

Obszar Gminy Drzewica jest regionem o wyjątkowych walorach turystycznych. Przyczynia się do tego malownicze położenie w krainie Wzgórz Opoczyńskich, występowanie dużych kompleksów leśnych oraz przepływające przez Gminę rzeki Drzewiczka i Brzuśnia, a także dostęp do Zalewu Drzewickiego. Walory przyrodniczo-krajobrazowe uzupełniają zabytki, instytucje kultury, baza noclegowa, szlaki turystyczne oraz infrastruktura sportowo - rekreacyjna.

Wody podziemne i powierzchniowe

Rzeka Drzewiczka

Rzeka Drzewiczka o długości 81,3 km i powierzchni dorzecza równej 1089,9 km² stanowi prawy dopływ Pilicy, charakteryzuje się pięknym naturalnym meandrowym brzegiem. Dolina rzeki jest obszarem bardzo ciekawym i zróżnicowanym, dzięki towarzyszącej starorzeczom i rowom melioracyjnym roślinności, muraw zalewowych i łąk, rozległym panoramom oraz pięknym krajobrazom, obszar ten można zaliczyć do jednego z bardziej urokliwych miejsc w całej Gminie Drzewica. Rzeka choć nizinna wyróżnia się charakterem rzeki podgórskiej. Głównymi gatunkami ryb bytujących są tu: płoć, leszcz, jaź, okoń, sandacz, szczupak, ukleja, jelec i lin. Występują tu również inne niemniej cenne gatunki jak: sum, miętus i kleń. Ciekawostką jest niewielka rybka- różanka, która w Drzewiczce znalazła

doskonałe warunki do bytowania. Również licznie występuje tu minóg strumieniowy, a od około 10 lat także minóg ukraiński.
Dolina Drzewiczki obfituje w dość liczne obustronne dopływy. Jednym z nich jest rzeka Brzuśnia o I klasie czystości (0,5 km na wschód od miasta). Kiedyś wody Drzewiczki były wykorzystywane do napędzania młynów, kuźnic i zakładów przemysłowych. Obecnie zasilają w dużej mierze Zalew Drzewicki.

Zalew

Na rzece Drzewiczce został utworzony zalew o powierzchni około 62 ha, powstały w wyniku spiętrzenia rzeki, spełniający funkcję zbiornika retencyjnego i rekreacyjnego. Najliczniej występują tu takie gatunki ryb jak: płoć, leszcz, okoń i jaź. Mniej licznie występuje tu: szczupak, sandacz, sum, lin, węgorz czy ukleja. Łowienie ryb dozwolone jest tylko z brzegu, który jest w każdym miejscu dostępnym dla wędkarzy. Liczne wybudowane kładki i stanowiska wędkarskie ułatwiają również rekreacyjne wędkowanie.
Rzeki oraz zalew zamieszkują raki: rak błotny, rak szlachetny i tzw. raczek amerykański.

Zgodnie z Aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły na lata 2016-2021 (aPGW), którego obowiązywanie zostało wydłużone, zgodnie z art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2368), gmina Drzewica, położona na obszarze Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, znajduje się w zasięgu zlewni następujących jednolitych części wód:
1) Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP):
- PL RW200017254854 (Dopływ z Wólki Karwickiej),
- PL RW2000172548552 (Dopływ z Libiszowa),
- PL RW2000172548554 (Dopływ w Brzuzie),
- PL RW2000172548556 (Dopływ w Radzicach Małych),
- PL RW200017254878 (Dopływ z Ossy),
- PL RW200019254899 (Drzewiczka od Brzuśni do ujścia),
- PL RW20006254869 (Brzuśnia),
- PLRW20009254859 (Drzewiczka od Wąglanki do Brzuśni).

2) Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd):
- PLGW200073,
- PLGW200085.

Teren gminy Drzewica na podstawie map zagrożenia powodziowego o godłach arkuszy: M-34-17-D-a-2, M-34-17-D-a-4, M-34-17-D-b-1, M-34-17-D-b-2, M-34-17-D-b-3, M-34-17-D-b-4, M-34-18-C-a-1, M-34-18-C-a-3 udostępnionych do publicznej wiadomości na Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Klimatu i Środowiska w dniu w dniu 07 września 2022 r. znajduje się częściowo:

- na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie Q10% (tj. prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 10 lat);
- na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie Q1% (tj. prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 100 lat);
- na obszarze zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie Q0,2% (tj. prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 500 lat).

Tereny zagrożone powodzią od rzeki Drzewiczka występują na terenie obrębów geodezyjnych: Idzikowice, Giełzów, Brzuza, Radzice Małe, Radzice Duże, Werówka, Dąbrówka, Strzyżów, Drzewica. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią występują również w obrębach ewidencyjnych: Trzebina oraz Zakościele.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zostały zdefiniowane w art. 16 ust. pkt. 34 ustawy Prawo wodne. Zgodnie z tymi definicjami, za obszary szczególnego zagrożenia powodzią uważa się:

1. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat,
2. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat,
3. obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
4. pas techniczny.

W związku z powyższym, na terenach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy wynikające z art. 77 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 z późn. zm.) obejmujące: gromadzenie ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenie przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowanie oraz lokalizowanie nowych cmentarzy.

Lasy

Położona w krainie Wzgórz Opoczyńskich Gmina Drzewica posiada duże kompleksy leśne. Północno-wschodnią część gminy pokrywają piękne lasy, tworzące swoisty mikroklimat, natomiast północna część gminy usytuowana jest w otulinie Spalskiego Parku Krajobrazowego. Obszary leśne, podmokłe łąki, pastwiska, doliny rzeczne, całe to bogactwo sprzyja bytowaniu wielu gatunków ptaków, gadów, płazów oraz ssaków. Lasy to również miejsce spędzania wolnego czasu, zbioru grzybów i owoców leśnych. Na terenie gminy występują cenne przyrodniczo i krajobrazowo ekosystemy. Za godne ochrony i uwagi należy uznać parki podworskie w Drzewicy, Dąbrówce i Radzicach Dużych.

Tabela 24 Powierzchnia lasów w Gminie Drzewica [ha] w 2022 roku

lasy	Powierzchnia [ha]
lasy ogółem	3 860,83
lasy publiczne ogółem	1 766,83
lasy publiczne Skarbu Państwa	1 765,61
lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	1 761,26
lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	1,35
lasy publiczne gminne	1,22
lasy prywatne ogółem	2 094,00

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Lasy w Gminie Drzewica zajmują 32,66% powierzchni. Ponad połowę lasów w gminie, czyli 2094 ha stanowią lasy prywatne (54,23%), pozostałą część tworzą lasy publiczne Skarbu Państwa (1765,61 ha), w tym 1761,26 ha pozostaje w zarządzie Lasów Państwowych.

Formy ochrony przyrody na terenie gminy

Północna część gminy usytuowana jest w otulinie Spalskiego Parku Krajobrazowego. Na obszarze Gminy Drzewica znajduje się 5 użytków ekologicznych[3]:

1. bagno śródleśne (Nadleśnictwo Opoczno, Leśnictwo Bielawy oddział 235b) – 1,53ha;
2. bagno śródleśne (Nadleśnictwo Opoczno, Leśnictwo Grabiny oddział 185f) – 1,00ha;
3. bagno śródleśne (Nadleśnictwo Opoczno, Leśnictwo Grabiny oddział 154h) - 0,49ha;
4. dawne nieużytkowane pastwisko - siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków (Drzewica, 28 h) – 0,45 ha;
5. dawne nieużytkowane pastwisko - silnie wilgotne, porośnięte - siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków (Drzewica, 30 w) – 0,87 ha;

W Gminie Drzewica nie zarejestrowano pomników przyrody, choć wiele drzew zasługuje na ich prawną ochronę. Nie występuje tu również obszar Natura 2000.

Mapa 1. Formy ochrony przyrody w Gminie Drzewica

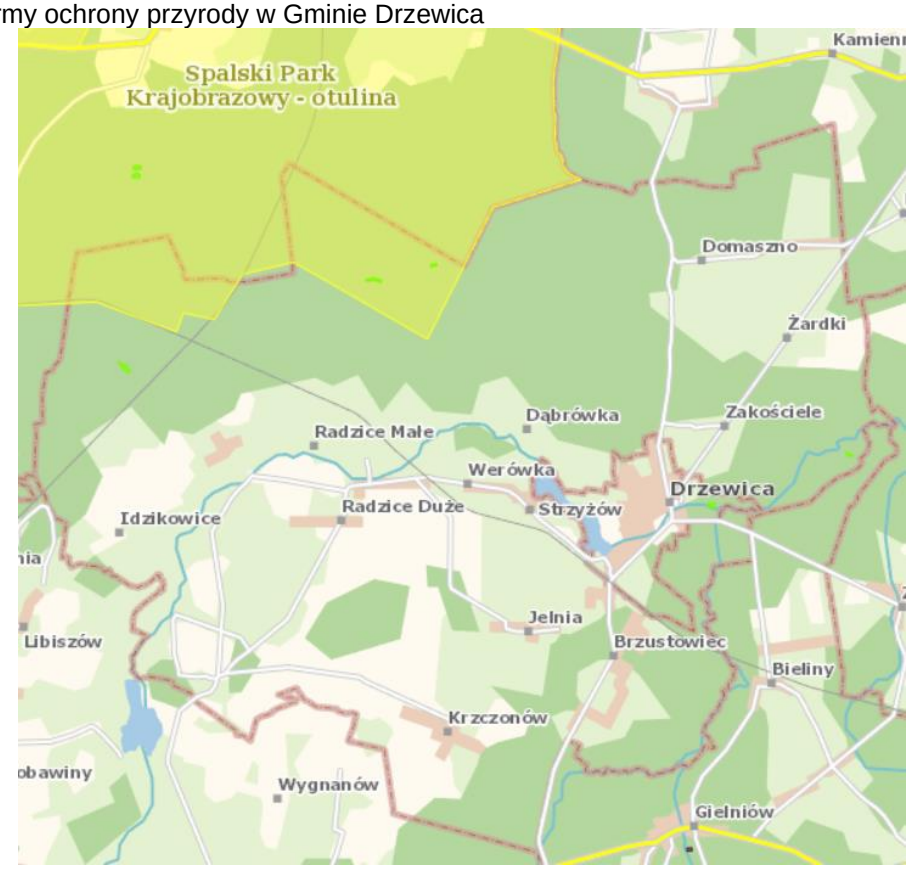

Legenda

Użytki Ekologiczne Parki Krajobrazowe

Źródło: https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/

[3] Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ

Zjawisko negatywne: niewykorzystanie w pełni możliwości rozwoju turystyki w oparciu o Zalew Drzewicki i rzekę Drzewiczkę, zdegradowane tereny w ich pobliżu, zagrożenie zanieczyszczeniem i degradacja środowiska przyrodniczego

Najważniejszym elementem analizy środowiska naturalnego jest rzeka Drzewiczka, która wije się przez całą gminę. Stała się również elementem warunkującym powstanie i układ funkcjonalny miasta. Rzeka Drzewiczka jest rzeką, która przepływa przez miasto Drzewica i jest jednym z najważniejszych elementów jego krajobrazu. Rzeka Drzewiczka jest rzeką średniej wielkości, o długości około 100 km. Płynie ona przez kilka miast i wsi, a jej źródło znajduje się w lasach Garbu Gielniowskiego. Rzeka jest uważana za czystą i ma wysoką wartość ekologiczną, ponieważ jest ważnym miejscem dla wielu gatunków ryb i innych zwierząt. W Drzewicy rzeka jest otoczona pięknym krajobrazem, z licznymi drzewami i krzewami rosnącymi wzdłuż jej brzegów. Jest to popularne miejsce wśród mieszkańców miasta, którzy często przychodzą tam na spacer, wędkują czy uprawiają kajakarstwo. Chlubą Drzewicy, a jednocześnie ewenementem na skalę całego kraju, jest tor kajakowy do uprawiania slalomu kajakowego, czyli najważniejszej, bo olimpijskiej odmiany kajakarstwa górskiego. To jedyny taki obiekt w centralnej Polsce. Należy do najnowocześniejszych torów slalomowych w Europie. Na torze trenują zawodnicy Ludowego Klubu Kajakowego Drzewica, którzy mogą się poszczycić wielkimi osiągnięciami na arenie krajowej i międzynarodowej - z medalami Igrzysk Olimpijskich, Mistrzostw Świata i Mistrzostw Europy włącznie. To „kuźnia" młodych talentów. Kajakarze górscy rozsławiają Drzewicę na całym świecie. Reprezentowali Polskę podczas Igrzysk Olimpijskich w: Barcelonie, Atlancie, Sydney, Atenach i Londynie. Na torze w Drzewicy corocznie odbywają się regaty kajakowe. Amatorzy ekstremalnych sportów wodnych znajdą tu dogodne warunki do uprawiania hydrospeed'u i freestyle'u. Zmodernizowany w 2005 roku tor kajakowy przeznaczony do uprawiania kajakarstwa górskiego to nowoczesny obiekt zlokalizowany na nizinach. Doskonałe warunki wodne stworzone na rzece Drzewiczce oraz idealne ukształtowanie rynny toru spełniają wszystkie normy dotyczące organizacji zawodów najwyższej rangi, z mistrzostwami świata włącznie.

Rzeka jest również ważna dla rolnictwa, ponieważ jest źródłem wody dla pól uprawnych. Woda z rzeki jest także wykorzystywana do irygacji i nawadniania roślin. Przemysł rybacki również odgrywa ważną rolę w regionie, ponieważ rzeka jest życiodajnym źródłem dla wielu gatunków ryb.

Rzeka Drzewiczka przepływa przez centrum miasta, dzieląc je na dwie funkcjonalne części. Jak widać na zdjęciu lotniczym niżej, rzeka przepływa na tyłach najstarszej części miasta. To również tutaj występują największe problemy jeśli chodzi o zachowanie unikalnego środowiska naturalnego rzeki oraz wykorzystania jej potencjału dla rozwoju miasta.

Fotografia 6. Miasto Drzewica - centrum

Źródło: Fotografia własna

Drugim ważnym elementem jest Zalew Drzewicki znajdujący się w biegu rzeki w zachodniej części miasta. Zalew pełni funkcję turystyczną. Brzegi posiadają różny stan zagospodarowania. Na południowym brzegu zlokalizowana jest plaża, centrum sportów wodnych wraz z torem kajakowym. Na północnym brzegu, przy ulicy Stawowej akwen jest zagospodarowany. Istnieje tu siłownia plenerowa, plac zabaw, ciąg pieszo rowerowy. Największy problem środowiskowy występuje na wschodnim brzegu. Zalew graniczy z terenami zakładów Gerlach. Tereny są częściowo wyłączone z użytku. Choć strefa przemysłowa powoli się odradza, część obiektów zostało zdegradowanych. Brzeg również wymaga zagospodarowania. Występują tam liczne obiekty dysfunkcyjne – zdegradowane, które zagrażają środowisku naturalnemu i ludziom tam przebywającym.

Fotografia 7. Zalew Drzewicki przy niszczejącym obiekcie

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 8. Zalew Drzewicki przy zakładach Gerlach - wschodni brzeg

Źródło: Fotografia własna

Zalew Drzewicki dotyka wiele problemów. O ile część można uznać za zewnętrzne, to część jest spowodowana historią z zagospodarowaniem miasta. Jednym z ważnych problemów są zmiany klimatu. Wzrost temperatur i intensywniejsze opady mają negatywny wpływ na ekosystem zalewu, taki jak zmiany w obfitości i różnorodności gatunków roślin i zwierząt wodnych. Podnosi się temperatura powietrza i wody. Wzrost ilości azotu i fosforu w wodzie prowadzi do tzw. eutrofizacji, czyli nadmiernego rozwoju fitoplanktonu i zaniku roślin wodnych, co może wpłynąć na jakość wody i równowagę

ekosystemu. Do rzeki trafiają również nieczystości z gospodarstw domowych i źródeł przemysłowych. Zagrożeniem jest w szczególności teren przemysłowy. Nieczystości z niego nie trafiają celowo, ale wycieki z pojazdów, kurz, niszczejące obiekty powodować mogą poważne zagrożenia. Na zdjęciu poniżej widać, że zagrożeniem dla rzeki i zalewu są odpady i brak zagospodarowania przestrzeni.

Fotografia 9. Brzeg rzeki Drzewiczki na terenie miasta Drzewica

Źródło: Fotografia własna

Rzeka Drzewiczka odgrywa ważną rolę w kreowaniu funkcji turystycznych w okolicach Zalewu Drzewickiego. Jest kluczem do rozwoju funkcji turystycznej. Dlatego ochrona tego ekosystemu jest niezwykle ważnym elementem rewitalizacji miasta. Zagrożenia dla środowiska wodnego powinny zostać wyeliminowane, a rzeka powinna stać się częścią budowanej oferty turystycznej. Rzeka Drzewiczka jest również ważna dla turystyki przyrodniczej, ponieważ może być środowiskiem dla wielu rzadkich gatunków roślin i zwierząt. To z kolei może stanowić atrakcję dla turystów, którzy interesują się przyrodą i chcą poznać różnorodne ekosystemy. Rzeka Drzewiczka może być również wykorzystywana jako narzędzie do edukacji, zarówno dla turystów, jak i dla miejscowej społeczności. Wiedza na temat wartości przyrodniczych rzeki i jej roli w ekosystemie może przyczynić się do zwiększenia świadomości i dbałości o środowisko. W celu maksymalizacji korzyści z turystyki dla rzeki i okolic, ważne jest, aby zapewnić odpowiednie zarządzanie i ochronę tego obszaru. Może to obejmować ochronę przed nadmiernym użytkowaniem i zanieczyszczeniem oraz promocję zrównoważonej turystyki.

Zjawisko negatywne: niewystarczające zagospodarowanie oraz zagrożenia dla środowiska naturalnego dla parku przy pl. Wolności w Drzewicy

Terenem problemowym jest również park położony na pl. Wolności. Park w Drzewicy jest jednym z najpiękniejszych miejsc w mieście. Znajduje się on w centrum miasta i jest doskonałym miejscem na spacer. Mógłby być również doskonałym miejscem dla relaksu i odpoczynku. Park stanowi jednak niezwykły rezerwuar roślinności w centrum miasta, co pozytywnie wpływa na klimat miejsca.

Park został założony już w XIX wieku i od tego czasu przeszedł kilka modernizacji. Obecnie jest on ogromnym skwerem, na którym znajduje się wiele drzew, krzewów i kwiatów. W parku znajduje się również wiele ławek, dzięki czemu można odpocząć w cieniu drzew. Jednym z największych atutów parku jest jego różnorodność. Znajduje się tam wiele różnych rodzajów drzew, takich jak dęby, lipy, kasztanowce czy wiązy. Dzięki temu park jest piękny przez cały rok, zarówno latem jak i zimą.

Park jest również miejscem, gdzie odbywają się różnego rodzaju wydarzenia kulturalne i historyczne. Niezwykle ważnym elementem rewitalizacji musi stać się ożywienie parku. Jarmarki, występy, mogą stworzyć miejsce niezwykłe. Pociągnie to za sobą rozwój obiektów gastronomicznych, handlowych, usługowych. Ciekawym elementem byłoby stworzenie powierzchni coworkingowych (powierzchni wspólnej pracy).

Jak już wspomniano, park przeszedł kilka modernizacji. Jednak większość elementów małej architektury jest przestarzała. Brakuje ławek, leżanek i bezpiecznych miejsc do zabawy z dziećmi. Brakuje elementów, które ożywiłyby społecznie park. W najgorszym stanie znajdują się drzewa i roślinność. Pielęgnacja starych drzew w parkach jest ważna, ponieważ takie drzewa są często ważnymi elementami krajobrazu i mogą mieć znaczenie historyczne lub kulturowe. Regularne przycinanie i usuwanie chorych gałęzi mogą pomóc w utrzymaniu zdrowia drzewa i zwiększeniu jego trwałości. Bez odpowiedniej pielęgnacji, stare drzewa mogą stać się niebezpieczne dla ludzi i innych mieszkańców parku.

Fotografia 10. Usytuowanie parku w centrum Drzewicy

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 11. Park na pl. Wolności

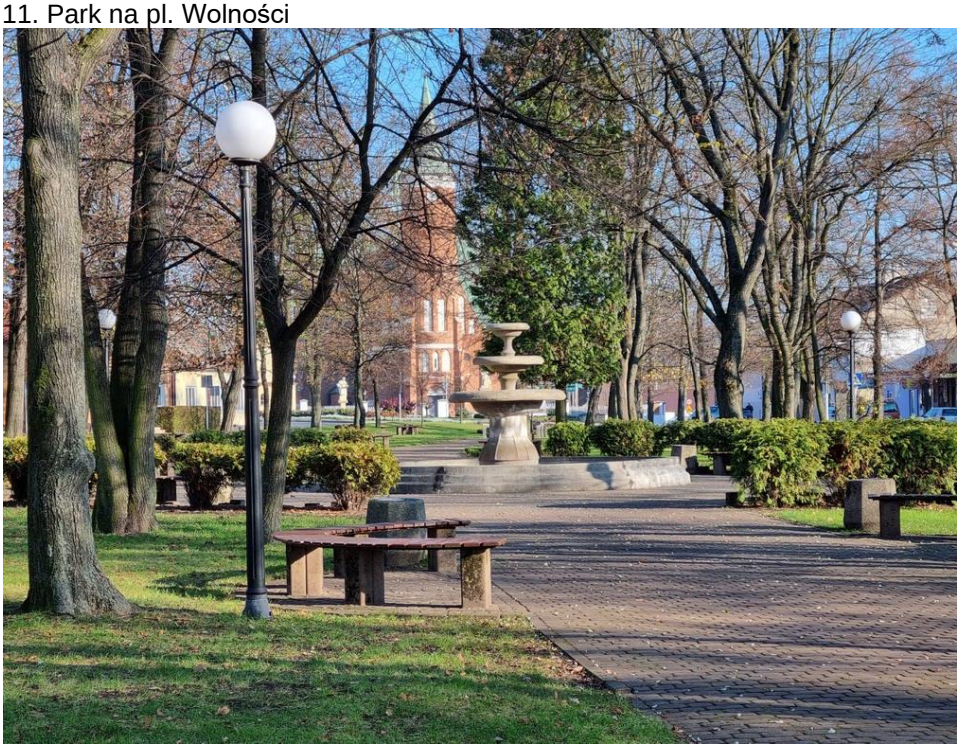

Źródło: Fotografia własna

Wiele podwórek w centrum miasta dochodzi do brzegów rzeki. Mieszkańcy korzystają z sąsiedztwa Drzewiczki, stawiając ławki, leżaki. Rzeka przebiega na tyłach zabudowań pl. Wolności.

Fotografia 12. Działka na tyłach kamienicy przy pl. Wolności

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 13. Zdegradowany brzeg Zalewu w Drzewicy

Źródło: Fotografia własna

Uchwała Nr XX/303/20 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 15 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej wskazuje obszary przekroczeń na terenie strefy łódzkiej wytyczone w rocznej ocenie jakości powietrza w województwie łódzkim za rok 2018 przez GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Łodzi. Wskazano obszary przekroczeń dla pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 benzo(a)pirenu oraz ozonu.

Obszar przekroczeń pyłu zawieszonego PM2,5 obejmuje obszar wiejski Gminy Drzewica – lokalizacja niedaleko miasta:

- powierzchnia obszaru przekroczeń stanowi 9,65 km^2,
- szacunkowa liczba osób narażonych na oddziaływanie zanieczyszczeń wynosi 570,
- szacunkowa długość drogi to 18,01 km.

Uchwała wskazuje, iż: „Pył zawieszony PM10 i PM2,5 jest zanieczyszczeniem powietrza składającym się z mieszaniny drobnych cząstek stałych i ciekłych. Zanieczyszczenia pyłowe mogą pochodzić ze źródeł naturalnych lub antropogenicznych. Ilość pyłu PM10 i PM2,5 w powietrzu może wynikać z emisji bezpośredniej (pył pierwotny) lub też może być wynikiem reakcji między substancjami znajdującymi się w atmosferze (pył wtórny). Prekursorami pyłu wtórnego są przede wszystkim tlenki siarki, tlenki azotu, lotne związki organiczne i amoniak. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne, takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, m.in. B(a)P, metale ciężkie oraz dioksyny i furany.

Wśród antropogenicznych źródeł emisji pyłów wymienić należy:

- źródła przemysłowe (energetyczne spalanie paliw i źródła technologiczne),
- transport samochodowy,
- spalanie paliw w sektorze bytowo-gospodarczym.”

Zjawisko negatywne: zanieczyszczenie powietrza przy DW728

Przez obszar miasta Drzewica oraz obszar wiejski gminy przebiega ważny ciąg komunikacyjny - droga wojewódzka nr 728 Grójec - Jędrzejów. Brak jest danych dotyczących wielkości emisji substancji szkodliwych do atmosfery pochodzących z transportu, niemniej jednak sektor ten ma wpływ na jakość i stan powietrza na terenie gminy i miasta. Szkodliwe substancje pochodzące ze spalania paliw stanowią źródło zanieczyszczenia zarówno powietrza, jak i gleb, a w konsekwencji również wód wskutek wymywania zanieczyszczeń z powierzchni gruntu.

DW 728 prowadzi w mieście Drzewica ulicą Warszawską, przez pl. Wolności, a następnie ulicami Mostową i Kolejową. Obszary najbardziej dotknięte emisją położone są zatem również przy najbliższych ulicach: Błonie, Fabryczna, gen. Władysława Sikorskiego, Jana Kilińskiego, os. Słoneczne, Plac Gabriela Narutowicza, pl. Tadeusza Kościuszki, Sportowa, Stefana Żeromskiego i Zdrojowa. To w tych rejonach najbardziej odczuwalne są skutki emisji spalin. Na obszarach wiejskich, gdzie zabudowa jest rozproszona, a warunki przewietrzania zdecydowanie lepsze, emisja z transportu nie jest tak dotkliwa dla mieszkańców.

Najpopularniejszymi środkami transportu w Gminie Drzewica są środki indywidualne (samochody), funkcję uzupełniającą pełni zaś komunikacja zbiorowa. Zwiększanie się odległości pomiędzy miejscem zamieszkania a miejscem pracy wraz z równoczesnym wzrostem dostępności samochodów powoduje wzrost potrzeb transportowych, którym komunikacja zbiorowa nie zawsze jest w stanie sprostać. Wzrost liczby samochodów, a co z tym związane częstsze migracje ludności, zły stan nawierzchni oraz powstawanie nowych odcinków dróg wiąże się ze wzrostem emisji, w szczególności tlenków azotu, ale również z pyłem pochodzącym ze ścierania: okładzin hamulcowych, opon oraz nawierzchni jezdni. Dodatkowy problem stanowi emisja pyłu pochodzącego z zabrudzenia jezdni. Stężenia pochodzące od tego typu emisji zależą od typu nawierzchni jezdni, ilości pojazdów, ich wagi oraz opadu deszczu. W grupie zanieczyszczeń generowanych przez transport drogowy znajdują się głównie tlenek węgla, związki azotu, siarki oraz węglowodory i pyły. Emisja ta wzrasta wraz z natężeniem ruchu pojazdów. Największa ilość zanieczyszczeń koncentruje się przy największych ciągach drogowych, w miejscach gdzie występuje największy ruch pojazdów oraz w miastach, w miejscach koncentracji wielu niewielkich ulic, gdzie ze względu na otaczającą zabudowę możliwości przewietrzania są znacznie ograniczone. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego występuje w niewielkiej odległości od dróg szybkiego ruchu, wraz ze wzrostem odległości, zagrożenie maleje. Należy sobie jednak zadać pytanie, jakiego rodzaju jest to zagrożenie.

Otóż wśród konsekwencji wynikających z narażenia organizmu na tego rodzaju zanieczyszczenia powietrza wymienia się: pogorszenie funkcji płuc u dzieci, powodowanie i zaostrzanie astmy oraz reakcji alergicznych, choroby nowotworowe, w tym w szczególności rak płuc oraz choroby krążeniowo-oddechowe. Zanieczyszczenia komunikacyjne wpływają również na powstawanie smogu oraz zakwaszanie środowiska, sprzyjają stopniowej degradacji gleb i szaty roślinnej. Stanowią zatem zagrożenie dla całego środowiska przyrodniczego oraz organizmów zamieszkujących te obszary.

Zjawisko negatywne: zanieczyszczenie powietrza – niska emisja pochodząca z gospodarstw domowych

Istotny wpływ na stan sanitarny powietrza wywiera emisja zanieczyszczeń z małych lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych, w których podstawowym nośnikiem grzewczym jest węgiel kamienny oraz sieć ciepłownicza Celsium Sp. z o.o.. Zarówno gaz płynny jak i olej opałowy mają niewielki udział w ogólnym bilansie spalanych paliw. Na terenie miasta Drzewicy gospodarstwa domowe ogrzewane są za pomocą kotłowni węglowych, część wykorzystuje olej opałowy oraz gaz. Na terenach wiejskich gospodarstw posiadających paleniska na węgiel jest zdecydowana większość, olejem opalanych jest zaledwie kilkanaście z nich. Osobne kotłownie posiadają zakłady zlokalizowane na terenie Gminy. Niezwykle trudne jest oszacowanie wpływu palenisk domowych na stan powietrza atmosferycznego na terenie Gminy. Problem niskiej emisji szczególnie widoczny jest na terenie miasta ze względu na zwartą zabudowę i dużą ilość emitorów, jako obszar o szczególnie dużym nasileniu problemu wskazuje się tereny przy ulicach: Błonie, Fabryczna, gen. Władysława Sikorskiego, Jana Kilińskiego, Kolejowa, os. Słoneczne, pl. Gabriela Narutowicza, pl. Tadeusza Kościuszki, Sportowa, Stefana Żeromskiego, Szkolna i Zdrojowa. Szczególnie duży problem występuje w samym mieście Drzewica, gdzie obiekty w dalszym ciągu zasilane są indywidualnymi piecami. Największa emisja substancji szkodliwych pochodzi z procesu indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych. Skala problemu wzrasta w okresie jesienno-zimowym, kiedy temperatura powietrza maleje, a tym samym wzrasta zapotrzebowanie na ogrzewanie pomieszczeń. Sytuacja kształtuje się bardziej niekorzystnie w miejscach o skoncentrowanej zabudowie, gdzie panują złe warunki przewietrzania. Takim obszarem jest ścisła zabudowa w historycznym centrum Drzewicy. Przy sprzyjających warunkach atmosferycznych średnia i wyższa zabudowa o zwartym charakterze sprzyja tworzeniu się sytuacji smogowych. Szczególnie istotnym czynnikiem rozpraszającym jest wiatr, który przy tego typu zabudowie ma ograniczone możliwości przewietrzania. Znacznym problemem są również osiedla domów jednorodzinnych o gęstej zabudowie. Dla celów grzewczych wykorzystywane są głównie paliwa stałe, generujące znaczne ładunki zanieczyszczeń, a skupienie wielu domów w jednym miejscu dodatkowo wzmaga efekt.

Stan jakości powietrza można ocenić jedynie poprzez obserwację. Mierniki jakości powietrza są usytuowane jedynie w mieście Drzewica, na ulicy Warszawskiej oraz Braci Kobylańskich. Oto odczyty mierników.

Rysunek 3 Odczyty mierników jakości powietrza

Data / godzina	Lokalizacja - odczyty	
07.02.2023 r. (wtorek) godz. 13:45		
08.02.2023 r. (środa) godz. 22:05	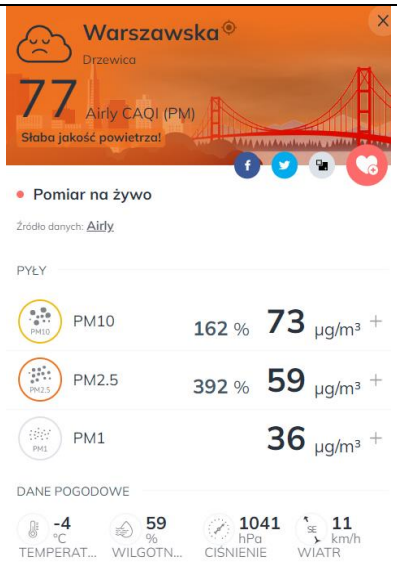	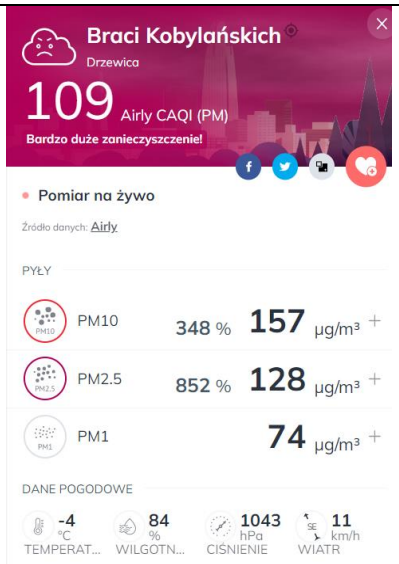
12.02.2023 r. (niedziela) godz. 15:05		

13.02.2023 r. (poniedziałek) godz. 09:30		
16.02.2023 r. (czwartek) godz. 09:20	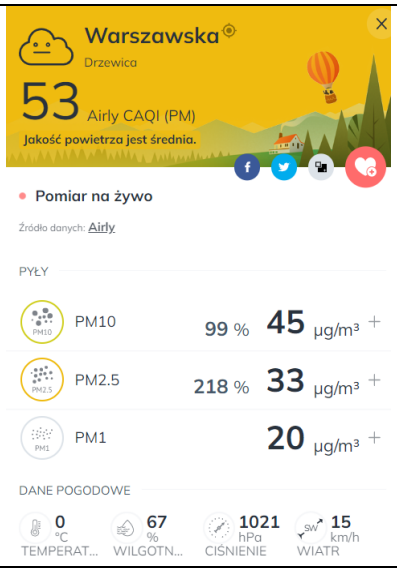	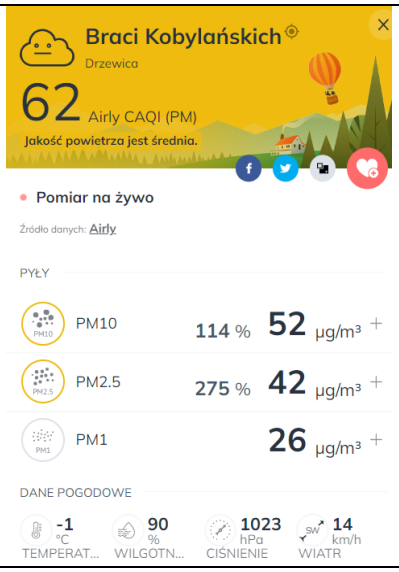

Źródło: Airly.pl

W badanych punktach nastąpiło przekroczenie norm występowania pyłów PM10 i pyłów PM2,5. Pomimo ograniczonych ram czasowych i danych zebranych jedynie z dwóch stacji monitorujących przez okres pięciu dni, odczyty dostarczają znaczących wglądów w wyzwania związane z jakością powietrza, przed którymi stoi Gmina Drzewica. Te punkty pomiarowe są strategicznie ulokowane w obszarach reprezentatywnych dla szerszych warunków środowiskowych gminy, szczególnie w strefach o gęstej zabudowie mieszkaniowej z intensywnym ogrzewaniem indywidualnym. Zebrane dane, choć pochodzą z krótkiego okresu, są spójne z długoterminowymi obserwacjami i znanymi wzorcami zanieczyszczenia powietrza w tym rejonie. Dominacja niskiej emisji z indywidualnych systemów ogrzewania opalanych węglem jest stałym problemem, zwłaszcza w chłodniejszych miesiącach, gdy wzrasta zapotrzebowanie na ogrzewanie. Ta sezonowa zmienność jest dobrze udokumentowana i wiadomo, że znacząco przyczynia się do pogorszenia jakości powietrza. Co więcej, konkretne lokalizacje stacji monitorujących - na ulicach takich jak Warszawska i Braci Kobylańskich – zlokalizowane są w pobliżu obszarów zidentyfikowanych jako punkty zapalne zanieczyszczenia z powodu gęstej zabudowy i polegania na paliwach stałych. Odczyty z tych punktów skutecznie odzwierciedlają wpływ ogrzewania domowego na

jakość powietrza, dostarczając namacalnych dowodów na omawiane problemy. Ważne jest również uwzględnienie, że ocena jakości powietrza często opiera się zarówno na danych ilościowych, jak i obserwacjach jakościowych. W przypadku Drzewicy, wizualne wskaźniki zanieczyszczenia, takie jak tworzenie się smogu i zmniejszona widoczność w sezonie grzewczym, potwierdzają ustalenia ze stacji monitorujących. Mieszkańcy i lokalne władze od dawna rozpoznają te wzorce, a dane służą wzmocnieniu tych obserwacji poprzez dostarczenie empirycznych dowodów. Ponadto, choć ciągłe, długoterminowe monitorowanie zwiększyłoby solidność wniosków, istniejące dane są wystarczające do identyfikacji kluczowych trendów i poinformowania o niezbędnych interwencjach. Spójność odczytów z ustaloną wiedzą na temat źródeł emisji i ich skutków wspiera ważność wyciągniętych wniosków. Podkreśla to pilną potrzebę inicjatyw mających na celu redukcję emisji z ogrzewania domowego, takich jak przejście na czystsze paliwa czy poprawa efektywności energetycznej. Podsumowując, dane ze stacji monitorujących, nawet z ograniczonego okresu, stanowią reprezentatywny obraz odzwierciedlający bieżące problemy z jakością powietrza szczególnie w Mieście Drzewica. Potwierdzają one obawy związane z niską emisją z ogrzewania indywidualnego i dostarczają solidnej podstawy do rekomendowania ukierunkowanych działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń. Dlatego wyciągnięte wnioski są uzasadnione i oparte zarówno na dostarczonych danych, jak i szerszym kontekście warunków środowiskowych w tym obszarze.

Co istotne, sektor budowlany, który zużywa około 70% całkowitej energii, postrzegany jest w Europie zachodniej głównie przez pryzmat energochłonności. W wielu krajach skutecznie obniża się zużycie energii, głównie poprzez usprawnienie systemów grzewczych, poprawienie termoizolacji oraz wdrażanie proekologicznych rozwiązań. W Niemczech średnie zużycie energii na ogrzewanie domu jednorodzinnego (KWh/m^2/r) wznoszonego w kolejnych latach kształtowało się na poziomach: 1957 – 256, 1968 – 187, 1978 – 176, 1983 – 156, 1995 – 94, 2005 – 80, 2010 – 53. Dla porównania w Polsce w 2006 roku wartość ta wynosiła około 170 KWh/m^2/rok. Polska „przoduje" w Europie w kategorii emisji dwutlenku węgla przez budynki mieszkalne (czwarte miejsce).

Charakterystyczną cechą niskiej emisji jest jej sezonowa zmienność. W okresach grzewczych notuje się wzrost emisji energetycznej w porównaniu do okresów ciepłych. Zwiększone stężenia zanieczyszczeń występują także w ośrodkach o większej koncentracji zabudowy. Na terenach o zabudowie rozproszonej, emisja niska nie ma takiego znaczenia, gdyż istnieją tam lepsze warunki przewietrzania. Istotny jest także charakter zabudowy na danym terenie, np. przy sprzyjających warunkach atmosferycznych średnia i wyższa zabudowa o zwartym charakterze sprzyja tworzeniu się sytuacji smogowych. Szczególnie istotnym czynnikiem rozpraszającym jest wiatr, który przy tego typu zabudowie ma ograniczone możliwości przewietrzania. Znacznym problemem są również osiedla domów jednorodzinnych o gęstej zabudowie, które podczas użytkowania domowych pieców generują znaczne ładunki zanieczyszczeń, a skupienie wielu domów w jednym miejscu dodatkowo wzmaga efekt emisji szkodliwych substancji.

W budynkach mieszkalnych (w szczególności zaś na obszarach wiejskich gminy) dominują paleniska domowe na paliwa stałe (węgiel, koks, drewno). Często w domowych paleniskach utylizowane są także odpady. Spalanie ich następuje w wyniku chęci pozbycia się zalegających śmieci, jednak niestety częstą główną motywacją jest spalenie ich w celu produkcji ciepła. Utylizacji poddawane są zwykle wszystkie

produkty, które ulegną procesowi spalenia. Osoba wrzucająca do pieca odpadki rzadko ma świadomość zagrożeń płynących z tego procederu. Po pierwsze jest to nielegalne - niezgodne z prawem, po drugie – spalanie odpadów (kartonów po sokach, mleku, opakowań plastikowych, gumy itp.) w paleniskach do tego nieprzeznaczonych (piece wykorzystywane w domach nie posiadają odpowiednich filtrów, a spalanie zachodzi w zbyt niskiej temperaturze) powoduje przedostawanie się do powietrza substancji szkodliwych dla zdrowia i życia ludzi. W procesie powstają m.in. dioksyny i furany, czyli substancje toksyczne i kancerogenne.

Problem niskiej emisji związany jest także z rodzajem wykorzystywanego w domostwach pieca oraz jakości opału. W starych budynkach piece te są zwykle już nieefektywne, instalacja może być nieszczelna, a zatem ich efektywność spada. Dodatkowo używany do uzyskania ciepła opał, często jest niskiej jakości. W zależności od budżetu danego gospodarstwa domowego mieszkańcy kupują węgiel dobrej, ale i gorszej jakości, czasami również miał węglowy. Niestety nie zawsze jest to dobra droga do uzyskania oszczędności. Słabej jakości opał powoduje, że należy go zużyć więcej, aby osiągnąć pożądaną temperaturę, co z kolei wpływa na zwiększenie emisji substancji szkodliwych.

Kolejnym powodem zwiększonej niskiej emisji jest zły stan techniczny budynków i instalacji, który prowadzi do zmniejszenia efektywności energetycznej obiektów. Nieszczelne otwory okienne czy stropodach przyczyniają się do ponoszenia znacznych strat ciepła, co z kolei wymusza zużywanie większej ilości opału. Budynki są niewystarczająco izolowane termicznie. W przypadku obiektów starszych, przepisy budowlane stosowane w latach ich powstania stawiały niewielkie wymagania dotyczące ochrony cieplnej budynków, nie były one również zawsze przestrzegane. Efektywność energetyczna budynków, szczególnie w gospodarstwach prywatnych, jest zatem stosunkowo niska.

Zanieczyszczenie powietrza ma negatywny wpływ na budynki i ich elewacje w Drzewicy. Długotrwałe działanie zanieczyszczeń powietrza może prowadzić do uszkodzenia materiałów budowlanych, co w konsekwencji prowadzi do konieczności przeprowadzenia kosztownych napraw. Jednym z głównych problemów związanych z zanieczyszczeniem powietrza jest erozja materiałów budowlanych. Pyły i związki chemiczne zawarte w zanieczyszczeniach powietrza osłabiają powłoki ochronne na elewacjach budynków, co prowadzi do ich stopniowego niszczenia. Działanie takie jest szczególnie niebezpieczne dla elewacji z kamienia, cegły czy betonu. Problem widoczny jest na elewacjach w centrum miasta. Innym problemem jest zanieczyszczenie powierzchni elewacji, które zwiększa ryzyko pożarów. Zanieczyszczenia powietrza składają się z pyłów, sadzy czy innych związków chemicznych, które osadzają się na elewacjach budynków, tworząc warstwę niebezpieczną dla zdrowia i bezpieczeństwa. Zanieczyszczenie powietrza jest także przyczyną powstawania i rozwoju pleśni i grzybów, które mogą osłabiać konstrukcję budynku i stanowić zagrożenie dla zdrowia mieszkańców. W niektórych kamienicach w centrum widoczne jest zagrzybienie.

Podsumowując, problemy środowiskowe dostrzeżono w mieście Drzewica, szczególnie w rejonach o starszej zabudowie. Jednym z głównych problemów jest zagospodarowanie terenów zielonych i ochrona rzeki Drzewiczki i Zalewu Drzewickiego. Zagrożone są przez czynniki zewnętrzne jak i wewnętrzne. Do wewnętrznych zaliczyć można działalność człowieka, np. odpady, wylewanie nieczystości w okolicach rzeki. Znajdujący się na brzegu, częściowo nieużytkowany zakład Gerlach

powoduje niebezpieczeństwo powstania skażenia. Zdegradowane obiekty mogą negatywnie wpłynąć na jakość wody w rzece, a w konsekwencji na życie pod wodą i w jej okolicach.
Problemem jest też park zlokalizowany przy placu Wolności w Drzewicy. Drzewostan wymaga działań ratunkowych. Jest to niezwykły rezerwuar zieleni w centrum miasta. Należy go chronić i rozwijać. Może się stać ważnym elementem rozwoju funkcji społecznych w mieście.
Największym problemem środowiskowym miasta jest zanieczyszczenie powietrza. Występuje głównie w centrum miasta i na osiedlach o ścisłej zabudowie. Powoduje negatywne konsekwencje dla zdrowia i życia ludzi. Wskazać należy, że władze gminy prowadzą aktywną walkę z zanieczyszczeniem powietrza. Wspierane są instalacje odnawialnych źródeł energii, wymiana pieców na ekologiczne w budynkach prywatnych. Promowane jest budownictwo pasywne. Ta aktywna postawa musi być kontynuowana i wzmocniona przez edukację ekologiczną.

Do negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej zaliczono zatem:

- niewykorzystanie w pełni możliwości rozwoju turystyki w oparciu o Zalew Drzewicki i rzekę Drzewiczkę, zdegradowane tereny w ich pobliżu, zagrożenie zanieczyszczeniem i degradacja środowiska przyrodniczego (ulice: Fabryczna, Kolejowa, os. Słoneczne, Sportowa, Zdrojowa);
- niewystarczające zagospodarowanie oraz zagrożenia dla środowiska naturalnego dla Parku przy placu Wolności w Drzewicy (ulice: Jana Kilińskiego, pl. Gabriela Narutowicza, pl. Tadeusza Kościuszki);
- zanieczyszczenie powietrza przy DW728: ulice: Warszawska, plac Wolności, Mostowa, Kolejowa, Błonie, Fabryczna, gen. Władysława Sikorskiego, Jana Kilińskiego, Osiedle Słoneczne, pl. Gabriela Narutowicza, pl. Tadeusza Kościuszki, Sportowa, Stefana Żeromskiego i Zdrojowa;
- zanieczyszczenie powietrza – niska emisja pochodząca z gospodarstw domowych – ulice: Błonie, Fabryczna, gen. Władysława Sikorskiego, Jana Kilińskiego, Kolejowa, os. Słoneczne, pl. Gabriela Narutowicza, pl. Tadeusza Kościuszki, Sportowa, Stefana Żeromskiego, Szkolna i Zdrojowa.

Na rysunku poniżej, obrazującym koncentrację negatywnych zjawisk społecznych (linie pomarańczowe w mieście Drzewica), oznaczono obszary/ulice, przy których odnotowano zjawiska negatywne w sferze środowiskowej (granatowe linie). Dodatkowo należy uwzględnić obszary przy Zalewie Drzewickim oraz rzece Drzewiczce – nie oznaczano ich, aby rysunek był bardziej czytelny. Art. 9 ustawy o rewitalizacji, mówi o tym, że obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, dlatego na rysunku poniżej zaznaczono tylko te ulice, dla których zjawiska negatywne ze sfery środowiskowej pokrywają się z obszarami koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Rysunek 4 Negatywne zjawiska w sferze środowiskowej– linia granatowa

Legenda:

- Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej
- Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej, jednocześnie z występującą koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.lodzkie.pl

2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji ocenie podlega nasilenie problemów przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych.

Większość usług w zakresie infrastruktury społecznej realizowana jest na obszarze gminy. W zakresie szkolnictwa wyższego realizacja zadań odbywa się w ośrodkach akademickich na obszarze całego kraju. W zakresie administracji publicznej wyższego szczebla, usług zdrowia, kultury, opieki

społecznej i bezpieczeństwa, ośrodkiem, do którego ciąży obszar opracowania jest miasto powiatowe - Opoczno oraz duże ośrodki kulturalne - Radom, Kielce, Łódź, Warszawa.

Ponad 60% powierzchni gminy i miasta Drzewica zajmują użytki rolne, w tym ponad 76% to grunty orne. Grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione zajmują 33%, prawie w całości są to lasy. Tereny mieszkaniowe i przemysłowe zajmują niewielki procent powierzchni gminy i prawie w całości zlokalizowane są na obszarze miasta.

W przestrzeni obszaru opracowania w procesach przyrodniczych i antropogenicznych ukształtowało się kilka struktur o stosunkowo jednorodnej typologii. Zaliczyć do nich należy:

- miasto Drzewica o zróżnicowanych funkcjach i rozwiniętym układzie rozplanowania,
- gmina – „obudowanie" doliny rzeki Drzewiczki układami ruralistycznymi o charakterze „ulicówek", „sznurówek" i „łańcuchówek",
- położenie znacznego obszaru gminy w obszarze chronionego krajobrazu,
- obszary zmeliorowane,
- północna i południowo - wschodnia bariera rozwojowa w postaci dużych kompleksów leśnych,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w dolinie Drzewiczki,
- stosunkowo słabe gleby.

Położenie, uwarunkowania komunikacyjne

Gmina Drzewica wchodzi w skład województwa łódzkiego, należy do powiatu opoczyńskiego. Gmina Drzewica zajmuje powierzchnię 11.819 ha, czyli 11,36% powierzchni powiatu opoczyńskiego. Gmina położona jest w północno-wschodniej części powiatu. Graniczy z gminami:

granica	województwo łódzkie	województwo mazowieckie
północna	Poświętne (powiat opoczyński)	Odrzywół (powiat przysuski)
wschodnia	-	Odrzywół, Rusinów, Gielniów (powiat przysuski)
południowa	Opoczno (powiat opoczyński)	Gielniów (powiat przysuski)
zachodnia	Opoczno, Poświętne (powiat opoczyński)	-

Gmina złożona jest z miasta Drzewica oraz 17 sołectw: Brzuza, Brzustowiec, Dąbrówka, Domaszno, Giełzów, Idzikowice, Jelnia, Krzczonów, Radzice Duże, Radzice Małe, Strzyżów, Świerczyna, Trzebina, Werówka, Zakościele, Żardki oraz Żdżary.

Miasto Drzewica o powierzchni 481 ha stanowi 0,46% powierzchni powiatu oraz 4,07% powierzchni gminy miejsko-wiejskiej Drzewica. Dominującymi terenami w gminie są zatem obszary wiejskie.

Do najistotniejszych powiązań regionalnych i ponadlokalnych obszaru gminy z otoczeniem zaliczono następujące elementy:

- droga wojewódzka Nr 728;
- linia elektroenergetyczna WN 110 kV;
- linia kolejowa (Tomaszów Mazowiecki - Radom).

Do najważniejszych powiązań przyrodniczych z obszarami gmin sąsiednich zalicza się:

- zwarte kompleksy leśne otaczające obszar opracowania od północy, wschodu i południowego - wschodu,
- pradolinę rzeki Drzewiczki,

- fragment projektowanego "Spalsko - Sulejowskiego" OCHK oraz „Białaczowskiego” OCHK stanowiących fragmenty systemu obszarów chronionych województwa łódzkiego.

Drzewica jest gminą rolniczą. Ponad 60% jej powierzchni stanowią użytki rolne. Na obszarze Gminy Drzewica dominują gleby o najniższej klasie bonitacyjnej, czyli gleby najsłabsze. Gleby powyżej III klasy znajdują się w pobliżu miejscowości: Drzewica, Brzustowiec, Trzebina, Giełzów, Domaszno i w dolinie rzeki Drzewiczki. Gleby III klasy zajmują niewielką część powierzchni gminy, dlatego winny podlegać całkowitej ochronie (w gminie brak jest gleb zakwalifikowanych do I i II klasy).

Gmina Drzewica usytuowana jest korzystnie względem ciągów komunikacyjnych. Przez jej obszar przebiega droga wojewódzka nr 728 łącząca Grójec z drogą krajową S7 w Jędrzejowie.

Na północ od Gminy prowadzi droga krajowa nr 48 relacji Tomaszów Mazowiecki – Kozienice – Kock (do drogi krajowej nr 19). Na południe od Gminy prowadzi zaś droga krajowa nr 12 we fragmencie od Sulejowa przez Opoczno i Radom. Największe węzły drogowe w pobliżu omawianego obszaru znajdują się w Piotrkowie Trybunalskim oraz Radomiu.

Istotną rolę w życiu mieszkańców gminy pełnią połączenia kolejowe realizowane przez „Koleje Mazowieckie – KM” sp. z o.o.. Umożliwiają one dojazd do Radomia, a poprzez Radom - do Warszawy, Lublina, Olsztyna, Poznania, Wrocławia, Lublina Zakopanego czy Krakowa. Połączenia kolejowe realizowane przez „Koleje Mazowieckie – KM” sp. z o.o. stanowią istotne udogodnienie dla mieszkańców Drzewicy, otwierając przed nimi szerokie możliwości w zakresie edukacji, pracy, rozwoju zawodowego oraz spędzania wolnego czasu. Dzięki bezpośrednim połączeniom z Radomiem młodzież z Drzewicy ma ułatwiony dostęp do szkół średnich oraz uczelni wyższych znajdujących się w tym mieście. Radom, jako większe miasto, oferuje mieszkańcom Drzewicy większe możliwości zatrudnienia w różnych branżach. Łatwo dostępne połączenia z pozostałymi większymi miastami umożliwiają mieszkańcom Drzewicy korzystanie z ofert pracy w tych miastach, zwłaszcza w sektorach wymagających specjalistycznych umiejętności. Szybkie połączenia kolejowe pozwalają na łatwiejsze uczestnictwo w konferencjach, szkoleniach, spotkaniach biznesowych czy wydarzeniach kulturalnych ale także zachęcają mieszkańców Drzewicy do aktywnego spędzania wolnego czasu oraz poznawania Polski.

W 2020 roku uruchomiono stałe połączenie kolejowe z Tomaszowem Mazowieckim, Łodzią. Operatorem linii jest Łódzka Kolej Aglomeracyjna.

Uruchomienie połączeń kolejowych Łódzką Koleją Aglomeracyjną z Łodzią przez Tomaszów Mazowiecki, nie tylko ułatwiło komunikacje mieszkańcom, ale również zmieniło wpływy poszczególnych miast na Drzewicę. Na każdą gminę oddziałują większe miasta regionu. Ich wpływ jest widoczny i rzadko się zmienia. Dla mieszkańców Gminy Drzewica niezwykle ważnym miastem było Opoczno i Radom. Opoczno jest najbliższym miastem powiatowym, gdzie mieszkańcy pracują, korzystają z usług zdrowotnych, publicznych, robią zakupy. Złe połączenie drogowe z Piotrkowem Trybunalskim (wąskie gardło komunikacyjne na odcinku Sulejów – Piotrków) oraz Łodzią powodowało, że mieszkańcy bardzo często udawali się na zakupy do oddalonego o 53 km Radomia. Podejmowali tam też pracę, sprzedawali płody rolne.

Łódzka Kolej Aglomeracyjna całkowicie zmieniła przyzwyczajenia mieszkańców, co może prowadzić do trwałych zmian. Podróż do Tomaszowa Mazowieckiego trwa tylko pół godziny, a bilet kosztuje 6,20 zł.

Wagony są wygodne, ciche, posiadają ułatwienia dla osób starszych, niepełnosprawnych. Mieszkańcy zaczęli więc załatwiać wiele codziennych spraw w Tomaszowie Mazowieckim ze względu na szybki i wygodny dojazd. Umożliwia to podejmowanie pracy w tym mieście osobom, których nie stać na własny samochód. Dojazd autobusem był uciążliwy i trwał dłużej.
Drzewica była miastem położonym peryferyjnie a związki z Łodzią i innymi miastami województwa były słabe. Wykorzystanie Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej pozwoli na zwiększenie spójności gospodarczej województwa łódzkiego. Gmina stała się tym samym częścią podregionu tomaszowsko – opoczyńskiego. Komunikacja kolejowa pomoże więc w integracji tych trzech miast, stworzy warunki do rozwoju przedsiębiorczości, mobilności mieszkańców.
Łódzka Kolej Aglomeracyjna jest warunkiem koniecznym, ale nie jedynym, aby stworzyć obszar funkcjonalny pomiędzy Drzewicą, Tomaszowem a Opocznem. Dopływ nowych inwestycji do Drzewicy czy Opoczna będzie mniejszy niż do Tomaszowa Mazowieckiego. Tomaszów posiada doskonałe położenie na drodze S8. To świadczy o jego atrakcyjności. To tutaj lokowane są duże zakłady produkcyjne, magazyny. Mieszkańcy Drzewicy, Opoczna swojej szansy upatrywać muszą w usługach dla okręgu tomaszowskiego. Powstaną tu raczej firmy średnie i małe. Szybka kolej pozwala również na łatwy przepływ pracowników pomiędzy tymi miastami. Dlatego konieczna jest integracja podregionu i stworzenie wspólnej, ponadlokalnej polityki rozwojowej. Aby stworzyć silną gospodarkę należy ze sobą współpracować w kwestiach programów edukacyjnych, wspólnego doradztwa dla przedsiębiorców. Region może też wspólnie tworzyć pomysły na turystykę i kulturę.
Dlatego też jednym z najważniejszych elementów rozwoju sieci transportowej w gminie Drzewica jest stworzenie sprawnych połączeń z przystankami Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej w Drzewicy i Radzicach. Ważna wydaje się również promocja komunikacji kolejowej.
Wraz z początkiem wakacji w 2021 roku uruchomiono akcję pn. "Zajrzyj w Łódzkie z ŁKA". Celem akcji jest zachęcenie pasażerów ŁKA do weekendowych podróży po województwie łódzkim i poznanie atrakcji turystycznych regionu. Ze specjalnych ofert, przygotowanych wspólnie z partnerami, mogą skorzystać ci, którzy wybiorą się z ŁKA do Rogowa, Skierniewic, Tomaszowa Mazowieckiego i Drzewicy.

Lokalne połączenia autobusowe realizowane na terenie gminy Drzewica skomunikowane są z pociągami Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej, obsługującymi trasę kolejową Łódź – Drzewica / Drzewica – Łódź. Autobusy zatrzymują się na przystanku przy ul. Kolejowej w Drzewicy - ok. 200 m od stacji kolejowej. Dla pasażerów ŁKA obowiązują zniżki w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Drzewicy oraz w Regionalnym Centrum Kultury

W gminie brakuje rozbudowanego systemu ścieżek rowerowych. Wyznaczona jest ścieżka – jest to ciąg pieszo – rowerowy o długości 1 km, prowadzący ul. Stawową przy Szkole Podstawowej im. Polskich Olimpijczyków, Regionalnym Centrum Kultury, przy Zalewie Drzewickim). Istnieje również ścieżka rowerowa wzdłuż drogi wojewódzkiej na odcinku 2 km. Wyznaczona została trasa rowerowa pn. „Szlakiem natury, historii, kultury”.

Sieć elektroenergetyczna Gminy Drzewica składa się z linii WN 110 kV spiętych w Głównym Punkcie Zasilania (GPZ „Radzice"). Sieć rozdzielcza transformowana jest lokalnymi stacjami trafo, a energia

dostarczana do odbiorców liniami NN. Zasadniczo od stacji 15/04 kV doprowadzana jest liniami rozdzielczymi 04/0,23 kV. Przewiduje się budowę linii WN 110 kV od istniejącej stacji energetycznej (GPZ) „Drzewica" w kierunku wschodnim.

Stan techniczny linii napowietrznych oceniany jest jako dobry.

Oświetlenie ulic i placów

W wyniku modernizacji oświetlenia ulicznego przeprowadzonego w latach poprzednich na terenie Gminy Drzewica całkowicie wyeliminowano oświetlenie wykorzystujące oprawy rtęciowe, zastępując je energooszczędnymi oprawami sodowymi. Zastosowany typ opraw charakteryzuje się mniejszym zużyciem energii elektrycznej, korzystniejszymi parametrami świetlnymi jak również są one bezpieczne dla środowiska.

W roku 2020 na terenie gminy realizowane były dobudowy nowych ciągów świetlnych. Wykonano niżej wymienione zadania:

- budowa sieci oświetlenia drogowego w m. Strzyżów – odcinek o długości 369 m,
- budowa sieci oświetlenia ulicznego w m. Idzikowice – odcinek o długości 523 m.

Budowa nowych ciągów świetlnych realizowana była z wykorzystaniem nowoczesnych energooszczędnych opraw typu LED.

Zadaniem gminy jest również utrzymanie w sprawności całej sieci oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Drzewica.

Zaopatrzenie gminy w gaz

Zrealizowano dwa etapy budowy sieci gazowej w mieście Drzewica:

1. ul. Stawowa i ul. Stanisława Staszica (od ul. Stawowej do ul. Braci Kobylańskich) oraz stacja regazyfikacji przy ul. Przemysłowej i ul. Stawowej w Drzewicy;
2. ul. Stawowa (domki jednorodzinne), ul. Braci Kobylańskich, ul. Skalna, pl. Kościuszki, pl. Narutowicza, pl. Wolności – do drogi wojewódzkiej.

Zaopatrzenie gminy w ciepło

Na terenie Drzewicy istnieje jeden zbiorczy systemy ogrzewania prowadzony przez Celsium Sp. z o.o. Pozostałe budownictwo jednorodzinne, zakłady usługowe posiadają indywidualne systemy grzewcze oparte na paliwach stałych, oleju opałowym lub gazie. Zaopatrzenie w ciepło wszystkich użytkowników, zarówno indywidualnych gospodarstw domowych, jak i obiektów użyteczności publicznej odbywa się poprzez lokalne źródła ciepła.

Paliwem stałym stosowanym w źródłach ciepła na terenie Gminy Drzewica jest węgiel różnej granulacji i miał węglowy.

Gaz płynny uzyskuje się głównie jako produkt uboczny podczas rafinacji ropy naftowej i dalszego przerabiania półproduktów w procesach reformowania benzyn, krakowania olejów, hydrokrakowania, odsiarczania gudronu i pirolizy benzyn, w ilości około 2% przerobionej masy ropy. Produkuje się go również z gazu ziemnego. Gaz płynny (LPG) znajduje bardzo szerokie zastosowanie w przemyśle, rolnictwie, chemii, jak i gospodarstwach domowych. Możliwe jest również jego zastosowanie do napędu

pojazdów samochodowych różnych typów, jak i innych maszyn i urządzeń napędzanych silnikami spalinowymi.

Gaz płynny stanowią w rzeczywistości 3 różne paliwa:

- propan handlowy (o zawartości minimum 90% propanu);
- propan-butan (o zawartości 18 do 55% propanu i minimum 45% butanu);
- butan handlowy (o zawartości minimum 95% butanu).

Największym polskim producentem gazu płynnego jest Spółka Orlen. W Polsce działa kilku dystrybutorów gazu (m.in. Gaspol, Elektrim-Eurogaz, BP Gas, Shell Gas, Bałtyk Gaz, Centrogas, Petrogaz).

Istotny wpływ na stan sanitarny powietrza wywiera emisja zanieczyszczeń z małych lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych, w których podstawowym nośnikiem grzewczym jest węgiel kamienny. Zarówno gaz płynny jak i olej opałowy mają niewielki udział w ogólnym bilansie spalanych paliw. Na terenie Gminy Drzewica gospodarstwa domowe ogrzewane są za pomocą kotłowni węglowych, cześć wykorzystuje olej opałowy, gaz LPG, kotły na pellet. Osobne kotłownie posiadają zakłady zlokalizowane na terenie gminy. Ze względu na brak monitoringu i dokładnej inwentaryzacji źródeł oraz wielkości emisji oraz danych o rodzaju i ilościach stosowanych paliw, niezwykle trudne jest oszacowanie wpływu palenisk domowych na stan powietrza atmosferycznego na terenie gminy. Problem niskiej emisji szczególnie widoczny jest na terenie miasta ze względu na zwartą zabudowę i dużą ilość emitorów.

Zaopatrzenie gminy w ciepło z sieci ciepłowniczej

Na terenie Drzewicy istnieje jeden zbiorczy systemy ogrzewania prowadzony przez Celsium Sp. z o.o. Do sieci ciepłowniczej podłączone są następujące obiekty:

- Urząd Miejski w Drzewicy,
- bloki os. Mieszka I- go i os. Bolesława Chrobrego, blok przy ul. Stanisława Stasica 21,
- Szkoła Podstawowa w Drzewicy (budynek przy ulicy Stanisława Staszica oraz budynek przy ul. Szkolnej),
- Zespół Szkół Powiatowych w Drzewicy,
- Przedszkole Samorządowe w Drzewicy,
- Przychodnia Rejonowa w Drzewicy,
- Dom Pomocy Społecznej w Drzewicy,
- Regionalne Centrum Kultury w Drzewicy,

Pozostałe budownictwo jednorodzinne, zakłady usługowe posiadają indywidualne systemy grzewcze oparte na paliwach stałych, oleju opałowym lub gazie.

Odnawialne źródła energii

Na obszarze gminy funkcjonują następujące OZE:

- Pompa ciepła na potrzeby cwu i centralnego ogrzewania w Szkole Podstawowej w Domasznie;
- Pompa ciepła na potrzeby cwu i centralnego ogrzewania w Szkole Podstawowej w Radzicach Dużych;
- Pompa ciepła na potrzeby cwu i centralnego ogrzewania w Szkole Podstawowej w Brzustowcu;

- Instalacja fotowoltaiczna i kolektory słoneczne na potrzeby Urzędu Miejskiego w Drzewicy;
- Instalacja fotowoltaiczna na potrzeby Świetlicy Wiejskiej w Werówce;
- Kolektory słoneczne na potrzeby CWU w budynku LKK w Drzewicy
- Kolektory słoneczne na budynkach mieszkalnych na terenie Gminy Drzewica.
- Instalacje fotowoltaiczne na budynkach mieszkalnych na terenie Gminy Drzewica.
- Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynku Dworca Autobusowego w Drzewicy przy ul. gen. Władysława Sikorskiego.
- Instalacje fotowoltaiczne w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Drzewica.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Na terenie Gminy Drzewica siecią wodociągową i kanalizacyjną zarządza Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Drzewicy Sp. z o.o. Sieć kanalizacyjna i wodociągowa obejmuje cały obszar gminy.

Sieć wodociągowa

Według stanu na koniec 2021 r. łączna długość czynnej sieci rozdzielczej wyniosła 131,1 km, w tym 21,1 km na obszarze miasta. Z instalacji wodociągowej korzystało w tym okresie 96,9% mieszkańców miasta oraz 97,6% mieszkańców obszaru wiejskiego gminy. Odbiorcami wody są mieszkańcy wszystkich miejscowości na terenie gminy. Woda pozyskiwana jest z dwóch ujęć o następującej lokalizacji:

1. Ujęcie wody w Drzewicy, ul. Warszawska 11, 26-340 Drzewica
2. Ujęcie wody w Strzyżowie, Strzyżów 17A, 26-340 Drzewica

Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęcia wody w Drzewicy wynoszą 142 m^3/h, natomiast ujęcia w Strzyżowie – 100 m^3/h. Woda w powyższych wodociągach przed wprowadzeniem do sieci jest poddawana procesowi uzdatniania polegającemu na usuwaniu nadmiaru jonów żelaza i manganu. Ogólny stan sieci wodociągowej oceniany jest jako dobry. Około 100 km sieci wybudowanych w latach 1996-1997, przy użyciu materiałów wykonanych z tworzywa PVC lub PE nie wymaga modernizacji. Pozostałe 20 km sieci wodociągowej (z lat 80-tych) wykonane z materiałów żeliwnych jest w gorszym stanie i wymaga wymiany. Są to odcinki położone na terenie miasta Drzewica. W 2020 roku na ul. Miłej w Drzewicy dokonano wymiany odcinka sieci wodociągowej wraz z przyłączami oraz budowę kanału technologicznego. W 2023 roku na pl. Tadeusza Kościuszki, pl. Gabriela Narutowicza zmodernizowano siec wodociągową.

Fotografia 14 Stacja wodociągów w Drzewicy

Źródło: Fotografia własna

Sieć kanalizacyjna

Gmina Drzewica jest pierwszą w prawie 100% (98%) skanalizowaną gminą w województwie łódzkim. Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Drzewica obejmuje wszystkie miejscowości z terenu gminy. Ma ona długość około 116,7 km, natomiast przyłącza kanalizacyjne (jest ich 2830 szt.) mają łączną długość około 55 km. Na potrzeby sieci pracują 54 przepompownie ścieków oraz 12 przydomowych. W 2013 roku wykonano instalację monitorującą 26 newralgicznych przepompowni ścieków. Umożliwia ona obserwację na panelu operatorskim parametrów pracy przepompowni, takich jak: poziom ścieków, napięcie zasilające, pobór prądu przez poszczególne pompy czy sygnalizacja awarii pomp. Dzięki temu możliwe jest szybkie usuwanie awarii przepompowni, a nawet zapobieganie ich powstawaniu.

Na terenie gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków. Jest to oczyszczalnia ścieków w Drzewicy, zlokalizowana na ulicy Juliusza Słowackiego 26 (26-340 Drzewica). Przepustowość oczyszczalni ścieków w Drzewicy wynosi 1540 m^3 na dobę. Ilość ścieków oczyszczonych w 2023 roku wynosiła 328 840 m^3. Oczyszczalnia ścieków w Drzewicy to dwustopniowa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków miejskich pracująca w technologii niskoobciążonego osadu czynnego z wykorzystaniem semiperiodycznych wielofunkcyjnych reaktorów biologicznych.

Planowanie przestrzenne

Poniżej przedstawiono obowiązujące akty planowania przestrzennego:

Tabela 25 Obowiązujące akty planowania przestrzennego

Nazwa	Data uchwały	Dziennik	Uchwała
Uchwała Rady Gminy i Miasta w Drzewicy w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Drzewica	11.08.2014	-	XXXIX/277/2014

Nazwa	Data uchwały	Dziennik	Uchwała
Uchwała Rady Gminy i Miasta w Drzewicy w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu wokół, zalewu na rzece Drzewiczce obejmującego fragment Miasta Drzewica oraz fragment Gminy Drzewica dla części wsi: Dąbrówka, Strzyżów i Werówka	25.10.2006	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego: Rocznik 2006 nr 427 poz. 3773 Wejście w życie: 2007-01-22	XXXIX/224/2006
Uchwała Rady Gminy i Miasta w Drzewicy w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Drzewicy przy ul. Kolejowej.	28.04.2010	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego: Rocznik 2010 nr 176 poz. 1437 Wejście w życie: 2010-07-17	XXXVIII/233/2010
Uchwała Rady Gminy i Miasta w Drzewicy w sprawie uchwalenia zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta i gminy Drzewica dla terenów wokół, zalewu	12.12.2011	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego: Rocznik 2012 poz. 132 Wejście w życie: 2012-02-19	XI/86/2011
Uchwała Rady Gminy i Miasta w Drzewicy w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Drzewica	29.10.2014	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego: Rocznik 2014 poz. 4709 Wejście w życie: 2015-01-02	XLII/289/2014
Uchwała Rady Gminy i Miasta w Drzewicy w sprawie zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta i gminy Drzewica dla terenu wokół, zalewu	29.10.2014	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego: Rocznik 2014 poz. 4648 Wejście w życie: 2014-12-31	XLII/290/2014
Uchwała Rady Gminy i Miasta w Drzewicy w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Drzewica fragmentu w miejscowościach Radzice Duże, Krzczonów i Świerczyna	29.10.2014	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego: Rocznik 2014 poz. 4710 Wejście w życie: 2015-01-02	XLII/292/2014
Uchwała Rady Gminy i Miasta w Drzewicy w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Drzewica fragmentu w miejscowościach Werówka, Strzyżów i Radzice Duże	18.06.2015	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego: Rocznik 2015 poz. 3205 Wejście w życie: 2015-08-27	VIII/62/2015
Uchwała Rady Gminy i Miasta w Drzewicy w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Drzewica fragmentu w miejscowościach Radzice Duże, Krzczonów i Świerczyna	18.06.2015	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego: Rocznik 2015 poz. 3206 Wejście w życie: 2015-08-27	VIII/64/2015
Uchwała Rady Miejskiej w Drzewicy w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Drzewica fragmentu w miejscowościach Giełzów, Radzice Duże i Świerczyna	28.04.2021	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego: Rocznik 2021 poz. 4384 Wejście w życie: 2021-10-07	XXXII/237/2021
Uchwała Rady Miejskiej w Drzewicy w sprawie uchwalenia zmiany Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Drzewica fragmentu w miejscowościach Radzice Duże, Krzczonów i Świerczyna	25.11.2021	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego: Rocznik 2022 poz. 1552 Wejście w życie: 2022-03-22	XL/273/2021
Uchwała Rady Miejskiej w Drzewicy w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Drzewica dla terenu wokół, zalewu obejmującego fragmenty obrębów Drzewica, Dąbrówka, Werówka i Strzyżów	29.09.2022	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego: Rocznik 2023 poz. 75 Wejście w życie: 2023-01-18	L/347/2022

Źródło: https://drzewica.e-mapa.net/wykazplanow/

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

Gmina Drzewica obejmuje tereny wiejskie oraz miasto znajdujące się w centrum. Miasto pełni funkcje handlowe, usługowe, administracyjne. To w mieście Drzewica znajdują się najwięksi pracodawcy w gminie. Cała gmina jest miejscem niezwykle urokliwym. Przez gminę wije się rzeka Drzewiczka, wzbogacając wspaniały krajobraz. Liczne lasy, łąki tworzą krajobraz zróżnicowany i ciekawy.

Miejscowości wiejskie to typowe ulicówki usytuowane wzdłuż głównych ciągów drogowych. Zabudowania gospodarcze znajdują się za domami prywatnymi w dużych podwórkach.

Fotografia 15. Miejscowości Radzice Małe i Radzice Duże

Źródło: Fotografia własna

Jednym z problemów terenu wiejskiego jest zaniedbanie terenów rolniczych. Produkcja rolna jest minimalna, a gospodarstwa rozdrobnione. Zaniedbanie terenów rolniczych jest poważnym problemem, który dotyka wiele części kraju, lecz jest szczególnie widoczne w powiecie opoczyńskim. Brak inwestycji, brak dostępności do nowoczesnych technologii i brak wiedzy na temat najlepszych praktyk rolniczych, prowadzą do spadku wartości produkcji rolnej i utrudniają rozwój gospodarczy wsi. Wiele działek jest całkowicie niezagospodarowanych, produkcja rolna ustała. Aby rozwiązać ten problem, konieczne jest zapewnienie rolnikom dostępności do odpowiedniego wsparcia i szkolenia, a także do nowoczesnych technologii i narzędzi rolniczych.

Na terenach wiejskich nie występuje kumulacja problemów. Wszystkie miejscowości rozwijają się na podobnym poziomie. Oczywiście, wskazać należy, że głównym problemem są niskie dochody gospodarstw domowych. Odchodzenie od rolnictwa, mała ilość miejsc pracy w regionie, stosunkowo niskie wykształcenie mieszkańców powodują, że bieda dotyka wielu osób. Jednak nie stwierdzono problemów przestrzenno-funkcjonalnych na terenie wiejskim. Sieć drogowa i wodno-kanalizacyjna ukształtowane są prawidłowo. Wszystkie tereny mają dostęp do podstawowych usług społecznych.

Problemy funkcjonalno-przestrzenne stwierdzono natomiast w samym mieście Drzewica. Miasto posiada bogatą historię. Jest tu dużo terenów zielonych i rzeka, która przedziela miasto na dwie

funkcjonalne części. W tym momencie funkcje obu części mieszają się, ale najstarsza znajduje się na północ od rzeki.

Fotografia 16. Miasto Drzewica

Źródło: Fotografia własna

Zjawisko negatywne: niska jakość infrastruktury mieszkaniowej w najstarszej części miasta

Problemem jest najstarsza część miasta zlokalizowana w okolicach: pl. Wolności, ulicy Spacerowej, Mickiewicza, Miłej, pl. Kościuszki. Głównym problemem jest niska jakość infrastruktury mieszkaniowej. O ile infrastruktura publiczna jest ukształtowana w sposób prawidłowy, to budynki, podwórka są zaniedbane i świadczą o problemach społecznych. Istnieją również luki w zabudowie i obiekty zagrażające zdrowiu i życiu ludzi. Jest to typowy problem historycznej zabudowy w miastach. Brakuje chodników, podjazdów. Szczególnym problemem jest dostosowanie przestrzeni dla osób niepełnosprawnych lub mających problemy z poruszaniem się. Wjazd na podwórka wózkiem jest całkowicie niemożliwy. Wejścia do klatek schodowych oraz same klatki również są całkowicie nie przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami.

Zjawisko negatywne: niedostosowanie do funkcji i potrzeb oraz brak potrzebnej infrastruktury na osiedlach mieszkaniowych w Drzewicy

Miasto posiada wielorodzinne osiedla mieszkaniowe. Osiedla posiadają pełen dostęp do infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej. Problemem jest mała ilość miejsc parkingowych. Problem zbyt małej liczby miejsc parkingowych na osiedlach mieszkaniowych jest powszechny i może powodować wiele problemów dla mieszkańców i gości. W czasach gdy budowano bloki nikt nie przypuszczał, że ilość samochodów ulegnie zwiększeniu. Brak miejsc parkingowych na osiedlach prowadzi do chaosu na ulicach i do parkowania na chodnikach, co jest niebezpieczne dla pieszych i może utrudniać przejazd samochodów. Aby rozwiązać problem zbyt małej liczby miejsc parkingowych na osiedlach

mieszkaniowych w Drzewicy, władze lokalne i wspólnoty mieszkaniowe muszą działać wspólnie, aby zwiększyć liczbę miejsc parkingowych i poprawić sytuację dla mieszkańców i gości. Może to wymagać budowy dodatkowych garaży i parkingu, zarządzania i planowania przestrzeni publicznej w sposób bardziej efektywny, a także wprowadzenia ograniczeń.

Fotografia 17. Osiedle mieszkaniowe w Drzewicy

Źródło: Fotografia własna

Na osiedlach brakuje również małej architektury. Mała architektura, taka jak ławki, kosze na śmieci, elementy małej infrastruktury, jest niezbędna do komfortowego i właściwego funkcjonowania osiedli mieszkaniowych. Niestety, w wielu przypadkach dostęp do tej małej architektury jest utrudniony, co prowadzi do poważnych problemów. Po pierwsze, brak odpowiedniej liczby ławek i koszy na śmieci na osiedlach mieszkaniowych powoduje, że mieszkańcy nie mają gdzie usiąść i odpocząć, co jest szczególnie ważne w letnie dni. Ponadto, brak koszy na śmieci prowadzi do nieporządku i braku higieny na osiedlu, co może mieć negatywny wpływ na jakość życia mieszkańców. Po drugie, brak elementów małej infrastruktury, takich jak oświetlenie uliczne i drogi rowerowe, może powodować problemy z bezpieczeństwem. Brak oświetlenia ulicznego może prowadzić do wypadków i stanowić zagrożenie dla pieszych, zwłaszcza wieczorem i w nocy. Brak dróg rowerowych może również powodować niebezpieczeństwo dla rowerzystów i utrudniać im poruszanie się po osiedlu. Po trzecie, brak małej architektury może również wpłynąć na atrakcyjność osiedla dla potencjalnych nabywców nieruchomości. Osiedla, które są dobrze wyposażone w małą architekturę, są bardziej atrakcyjne dla potencjalnych nabywców i mają wyższą wartość niż te, które są jej pozbawione.

Zjawisko negatywne: brak całkowitego zagospodarowania terenów po zakładach Gerlach

Przy Zalewie Drzewickim znajduje się strefa przemysłowa. Teren ten niegdyś wykorzystywany był przez Zakłady Gerlach. Dziś część terenu została wykorzystana na potrzeby nowych firm. Większość

terenu jest jednak pozbawiona funkcji. Część starych hal fabrycznych, budynki administracyjne są niewykorzystywane. Przez lata zostały ograbione z wartościowych elementów konstrukcyjnych i wyposażenia. Dziś zagrażają zdrowiu i życiu mieszańców. Obszar częściowo pozostaje dysfunkcyjny. Upadek zakładu Gerlach spowodował częściową degradację infrastruktury, ale również wywarł największy wpływ na rozwój Drzewicy w ostatnich dwudziestu latach. Zakład zatrudniał ponad 5000 osób co sprawiało, że był gospodarczym sercem miasta i całej gminy. Likwidacja produkcji nagle spowodowała problemy społeczne: biedę, zwątpienie, migrację. Pozostał też teren, którego wykorzystanie stało się trudne.

Fotografia 18. Strefa przemysłowa w Drzewicy

Źródło: Fotografia własna

Do negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej zaliczono zatem:

- niska jakość infrastruktury mieszkaniowej w najstarszej części miasta - okolice pl. Wolności, ulicy Spacerowej, Mickiewicza, Miłej, pl. Kościuszki.;
- niedostosowanie do funkcji i potrzeb oraz brak potrzebnej infrastruktury na osiedlach mieszkaniowych w Drzewicy (os. Bolesława Chrobrego, os. Mieszka I-go, os. Słoneczne);
- niewystarczające zagospodarowanie terenów po zakładach Gerlach (ulice: Fabryczna, os. Mieszka I-go, os. Słoneczne, ulice: Sportowa, Zdrojowa).

Na rysunku poniżej, obrazującym koncentrację negatywnych zjawisk społecznych (linie pomarańczowe w mieście Drzewica), oznaczono ulice, przy których odnotowano zjawiska negatywne w sferze przestrzenno-funkcjonalnej (różowe linie). Art. 9 ustawy o rewitalizacji, mówi o tym, że obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, dlatego na rysunku poniżej zaznaczono tylko te ulice, dla których

zjawiska negatywne ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej pokrywają się z obszarami koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Rysunek 5 Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – linia różowa

Legenda:

- Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej
- Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, jednocześnie z występującą koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.lodzkie.pl

2.6. Sfera techniczna

Analizie podlegają również problemy techniczne – w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych, umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE TECHNICZNEJ

Zabytki

Pierwszym elementem poddanym analizie będą zabytki. Do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru zabytków, a także jego nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna (art. 8, 9 pkt. 1, 2)[4].

Poniżej przedstawiono wykaz obiektów umieszczonych w Gminnej Ewidencji Zabytków, wpisanych do rejestru zabytków ruchomych i nieruchomych z terenu Gminy Drzewica.

[4] Narodowy Instytut Dziedzictwa www.nid.pl

Tabela 26 Wykaz obiektów umieszczonych w Gminnej Ewidencji Zabytków, wpisanych do rejestru zabytków ruchomych i nieruchomych

Lp	Miejscowość	Ulica/Nr	Nazwa	Określenie	Data	Materiał	Uwagi	Nr rej.
1	Domaszno	28	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
2	Dąbrówka	65	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
3	Dąbrówka	68	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
4	Dąbrówka	70	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
5	Drzewica	-	układ przestrzenny	miejski układ przestrzenny	XIV w.	-	Obiekt w GEZ	
6	Drzewica	-	młyn	-	XIX/XX w.	murowany	Obiekt w GEZ	
7	Drzewica	Kilińskiego 02	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
8	Drzewica	Kobylańskich 01	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	murowano-drewniany	Obiekt w GEZ	
9	Drzewica	Kościuszki 05	dom	-	pocz. XX w.	murowany	Obiekt w GEZ	
10	Drzewica	Kościuszki 06	dom	-	pocz. XX w.	murowany	Obiekt w GEZ	
11	Drzewica	Kościuszki 08	dom	-	pocz. XX w.	murowany	Obiekt w GEZ	
12	Drzewica	Kościuszki 11	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	murowano-drewniany	Obiekt w GEZ	
13	Drzewica	Kościuszki 12	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	murowano-drewniany	Obiekt w GEZ	
14	Drzewica	Słowackiego 04	dom	-	XIX w.	drewniany	Obiekt w GEZ	
15	Drzewica	Stawowa 02	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
16	Drzewica	Stawowa 08	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
17	Drzewica	Pl. Wolności 13	dom	-	ok. 1930 r.		Obiekt w GEZ	
18	Drzewica	Pl. Wolności 16	dom	-	k. XIX w.	murowany	Obiekt w GEZ	
19	Idzikowice	-	kapliczka rzym-kat.	-	pocz. XX w	murowana	Obiekt w GEZ	
20	Krzczonów	-	ogrodzenie	-	XIX w.	murowane	Obiekt w GEZ	
21	Krzczonów	-	dom	brak lokalizacji	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
22	Radzice Duże	-	oficyna	dworska	k. XIX w.	murowana	Obiekt w GEZ	
23	Radzice Duże	-	kapliczka rzym-kat.	-	pocz. XX w.	murowana	Obiekt w GEZ	
24	Radzice Duże	-	kapliczka rzym-kat.	-	k. XIX w.	murowana	Obiekt w GEZ	
25	Radzice Duże	-	dom	brak lokalizacji	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
26	Radzice Duże	72	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
27	Radzice Duże	77	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
28	Radzice Duże	84	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
29	Radzice Duże	85	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
30	Radzice Duże	-	dom	brak lokalizacji	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
31	Radzice Małe	-	kapliczka II	-	pocz. XIX w.	murowana	Obiekt w GEZ	
32	Radzice Małe	-	kapliczka I rzym-kat.	-	k. XIX w.	murowana	Obiekt w GEZ	
33	Radzice Małe	18	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
34	Radzice Małe	19	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
35	Radzice Małe	75	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
36	Trzebina	-	kapliczka	-	1908 r.	murowana	Obiekt w GEZ	
37	Werówka	17	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	

38	Werówka	obok nr 12?	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
39	Drzewica	Warszawska 03	kapliczka rzym-kat.	przydrożna NMP	k. XVII w.	murowana	Obiekt w GEZ	
40	Dąbrówka	75	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
41	Drzewica	Cmentarna	cmentarz rzym.-kat.	kwatery z I i II WŚ.	1830 r.	-	Obiekt w GEZ	
42	Drzewica	Kilińskiego 26	dom + budynek gospodarczy	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
43	Drzewica	Kobylańskich 16	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
44	Drzewica	Sikorskiego 04	oficyna	dworska	pocz. XIX w.	murowana	Obiekt w GEZ	
45	Radzice Duże	-	dom + budynek gospodarczy	brak lokalizacji	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
46	Radzice Małe	-	młyn	wodny	XIX w.	murowany	Obiekt w GEZ	
47	Radzice Małe	41	dom	-	k. XIX w., pocz. XX	drewniany	Obiekt w GEZ	
48	Drzewica	droga z Drzewicy do Końskich	płyta nagrobna	Anny Drzewieckiej	1630 r.	murowana	Obiekt wpisany do rejestru zabytków ruchomych	97B/94 z dn. 14.11.1994 r.
49	Drzewica	droga z Drzewicy do Odrzywołu	kapliczka rzym-kat.	kolumna toskańska	k. XVII w.	murowana	Obiekt wpisany do rejestru zabytków ruchomych	104B/95
50	Drzewica	Pl. Wolności	kapliczka rzym-kat.	Jana Niepomucena	1788 r.	murowana	Obiekt wpisany do rejestru zabytków ruchomych	103B/95
51	Drzewica	Cmentarna	Cmentarz grzebalny parafii rzymsko-katolickiej w Drzewicy przy ul. Cmentarnej	-	1 poł. XIX w.	-	Obiekt wpisany do rejestru zabytków	473/A/91 z dn. 05-11-1991
52	Drzewica	Cmentarna	Brama cmentarna	-	II poł. XIX w.	murowana	Obiekt wpisany do rejestru zabytków	
53	Drzewica	Cmentarna	Kaplica rz.-kat.	cmentarna, rodziny Rajskich	2 poł. XIX w.	murowana	Obiekt wpisany do rejestru zabytków	
54	Drzewica	Cmentarna	Ogrodzenie cmentarza	cmentarza	II poł. XIX/XX w.	murowane	Obiekt wpisany do rejestru zabytków	
55	Drzewica	Kolejowa	Cmentarz grzebalny gminy żydowskiej w Drzewicy wraz ze strefą ochronną	zamknięty	XIX w.	-	Obiekt wpisany do rejestru zabytków	472/A/91 z dn. 05.11.1991 r.
56	Drzewica	Sikorskiego 04	Dwór na podzamczu	na podzamczu	XV w.	murowany	Obiekt wpisany do rejestru zabytków	46/A/80 z dn. 26.04.1980 r.
57	Drzewica	Sikorskiego 04	Zamek w Drzewicy	„trwała ruina”	1527-1535	murowany	Obiekt wpisany do rejestru zabytków	47/A/80 z dn. 28.04.1980 r.
58	Drzewica	Sikorskiego 04	park	zamkowy	2 poł. XIX w.	-	Obiekt wpisany do rejestru zabytków	46/A/80 z dn. 26.04.1980 r.
59	Drzewica	Warszawska 02	Kościół par. rzym.-kat. p.w. św. Łukasza w Drzewicy	p.w. św. Łukasza	Poł. XV w.	murowany	Obiekt wpisany do rejestru zabytków	Nr rej. 48/A/80 z dn. 07.05.1988

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi

Zjawisko negatywne: koncentracja problemów technicznych związana z obiektami umieszczonymi w Gminnej Ewidencji Zabytków, wpisanymi do rejestru zabytków ruchomych i nieruchomych oraz z wysokim udziałem liczby ww. obiektów zlokalizowanych na danym obszarze w ich ogólnej liczbie na terenie Gminy Drzewica

Obszar objęty zjawiskiem negatywnym obejmuje zatem zgodnie z powyższą tabelą teren miasta Drzewica. Ponad połowa z wymienionych obiektów znajduje się na jego obszarze.

„Najsłynniejszym zabytkiem w Gminie jest gotycko - renesansowy zamek, wybudowany w latach 1527-1535, przez Macieja Drzewickiego – arcybiskupa gnieźnieńskiego. Usytuowana na prawym brzegu rzeki Drzewiczki budowla o wymiarach 37 x 43 m otoczona była dwiema fosami i wałem ziemnym oraz wysokim parkanem drewnianym. Cała bryła składała się z:

- dwóch trzykondygnacyjnych budynków mieszkalnych,
- czterech pięciokondygnacyjnych wież stylizowanych na obronne,
- dziedzińca otoczonego murem dwunastometrowej wysokości.

Obok zamku do dziś znajduje się podupadła budowla będąca 1/3 dawnego, XV-wiecznego murowanego, parterowego dworu z XVIII-wiecznym dwukolumnowym gankiem. W okresie, kiedy zamek stanowił rezydencję mieszkalną, dwór pełnił rolę budynku gospodarczego, mieszcząc browar piwa drzewickiego.

Równie znaczącym zabytkiem na terenie Gminy Drzewica jest Kościół pw. św. Łukasza w Drzewicy, ufundowany w 1315 roku przez Drzewickich, erygowany w 1321 r. przez Wojciecha Drzewickiego, wykończony w stylu gotyckim w 1462 roku przez braci Drzewickich. Nad portalem kościoła znajduje się ryty w kamieniu napis w języku łacińskim, który w tłumaczeniu brzmi: „Roku Pańskiego 1462 wielebni Mikołaj kustosz sandomierski i Jan prepozyt warszawski bracia dziedzice Drzewicy polecają się modlitwie”.

Kościół zbudowany był pośrodku osady, na wysokim lewym brzegu rzeki, wzniesiony z czerwonej cegły, miał charakter obronny, o czym świadczy sześć otworów strzelniczych w wysokiej baszcie postawionej na planie koła. W latach 1908 – 1914 kościół został rozbudowany według projektu warszawskiego projektanta Jarosława Wojciechowskiego, który zachował starą część kościoła bez zmian. W 2015 roku dokonano odnowy elewacji kościoła, a w 2017 roku odświeżono ściany jego wnętrza.”[5]

Drzewica została wyróżniona w *Wojewódzkim Programie Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim na lata 2024-2027.* Układ przestrzenny (miasto z zamkiem) wskazano jako jeden z terenów charakterystycznych dla historii i tradycji osadniczej regionu wskazany do stanowienia form ochrony obszarowej. Opis brzmi: „W Drzewicy zachował się zabytkowy układ przestrzenny zbliżony do owalnicy z wydłużonym rynkiem. Przy rynku mieści się gotycki kościół św. Łukasza przebudowany na początku XX w. Niewątpliwą atrakcją są okazałe ruiny zamku, z czterema potężnymi wieżami narożnymi, wzniesionego za sprawą arcybiskupa gnieźnieńskiego M. Drzewickiego herbu Ciołek w latach 1527-35. Wjazd do zamku prowadził przez bramę w najwyższej wieży. Do dziś przetrwały ślady mostu zwodzonego, niegdyś przerzuconego przez fosę wypełnioną wodą z rzeki Drzewiczki. Od końca XVIII w. warownia mieściła klasztor sióstr bernardynek, jednak po ogromnym pożarze w 1814 r. została opuszczona i od tego czasu pozostaje w ruinie.”

[5] *Raport o stanie Gminy Drzewica za 2020 rok*

Rysunek 6. Drzewica – układ przestrzenny (miasto z Zamkiem)

POTENCJALNY ZASIĘG/ LOKALIZACJA	DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA
Lokalizacja: miasto Drzewica, powiat opoczyński	

Źródło: *Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim na lata 2024-2027*

Drzewicę wyszczególniono również ze względu na zespół przestrzenny zamkowo-parkowy z zamkiem Drzewieckich, jako obiekt i obszar reprezentatywny, który otrzymał dotacje na poprawę stanu zachowania w latach 2020-2023. Ocenę stanu zachowania na koniec 2023 r. zespołu przestrzennego zamkowo-parkowego z zamkiem Drzewieckich określono jako średnią, rekomenduje się kontynuację rewaloryzacji / rewitalizacji.

Na podstawie wcześniej zamieszczonego wykazu obiektów umieszczonych w Gminnej Ewidencji Zabytków, obiektów wpisanych do rejestru zabytków ruchomych i nieruchomych, w tabeli poniżej przedstawiono liczbę tych obiektów wg miejscowości oraz obliczono udział liczby obiektów wymienionych na danym obszarze w ich ogólnej liczbie na terenie Gminy Drzewica. Kolorem oznaczono wartości powyżej średniej dla Gminy, odpowiadają one następującym obszarom: miasto Drzewica, Radzice Duże i Radzice Małe. Ponad połowa obiektów zlokalizowana jest na obszarze miasta Drzewica, co świadczy o ich wysokiej koncentracji przestrzennej.

Tabela 27 Liczba obiektów umieszczonych w Gminnej Ewidencji Zabytków, wpisanych do rejestru zabytków ruchomych i nieruchomych wg podziału na miejscowości

miejscowość	liczba obiektów
Domaszno	1
Dąbrówka	4
Drzewica	31
Idzikowice	1
Krzczonów	2
Radzice Duże	10
Radzice Małe	7
Trzebina	1
Werówka	2
Gmina ogółem	**59** **Średnia = 6,55**

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi

Stan budynków mieszkalnych

Kolejnym elementem podlegającym ocenie jest stan budynków mieszkalnych na terenie Gminy Drzewica. Na terenach wiejskich dominuje zabudowa zagrodowa. Stan domostw jest różny. Największym problemem jest niski poziom izolacji ścian i dachów budynków.

Warto zwrócić uwagę iż, do lat 80 większość budynków realizowano sposobem gospodarczym, tzn. przy dużym nakładzie pracy własnej inwestora i jego bliskich. Obecnie można oszacować, że sposób ten można przypisać do około 30% inwestycji.

W całej gminie widać wiele domów, które nie posiadają ocieplenia zewnętrznego co sprawia, że ich ogrzanie jest trudne. Jak już wcześniej wskazano, większość domów w dalszym ciągu ogrzewana jest paliwami stałymi.

Wyniki przeprowadzonej wizji lokalnej

Jednym z największym problemów technicznych jest Zamek w Drzewicy. Jest on wizytówką miasta i świadczy o bogatej historii tego miejsca. Zamek powstał w latach 1527-1535 z fundacji arcybiskupa gnieźnieńskiego Macieja Drzewickiego. Z początkiem XVIII wieku majątek Drzewickich, po bezpotomnej śmierci ostatniego z rodu – Hieronima, stał się własnością rodziny Szaniawskich herbu Junosza. W drugiej połowie XVIII wieku został ofiarowany bernardynkom. Upadek obronnej rezydencji nastąpił po pożarze w 1814 roku. Według jednej z legend, po zakończonych roratach mniszki nie zgasiły świec, od których spłonął cały budynek. Od tego czasu nikt więcej nie zamieszkiwał zamku, który popadał w coraz większą ruinę. Zamek zbudowano z miejscowego piaskowca, jedynie niektóre elementy konstrukcyjne oraz szczyty wykonano z cegły. Budowlę wzniesiono na planie regularnego prostokąta o wymiarach 37×43 metry. Na narożach umieszczono kwadratowe wieże, ustawione ukośnie do skrzydeł budynku. Zamek w Drzewicy zachował się w postaci masywnej, gotycko-renesansowej trwałej ruiny. Jako, iż nie przechodził żadnych większych przebudowań, to jego wygląd stanowi świetny przykład XVI-wiecznej rezydencji o niewielkich walorach obronnych. Obecnie znajduje się w rękach prywatnych i z powodu stanu technicznego nie ma możliwości zwiedzania od wewnątrz. Mimo wielu obietnic właścicieli, zamek nie został odrestaurowany i pozostaje niszczejącym dziedzictwem historycznym miasta.

Fotografia 19. Zamek w Drzewicy

Źródło: Fotografia własna

Stan ulic zarówno w mieście jak i całej gminie jest bardzo dobry. Sieć drogowa jest od lat modernizowana. Remonty wskazane się w mieście, gdzie w niektórych miejscach widoczne są drobne spękania i ubytki. Chodniki i ciągi piesze również są skonstruowane prawidłowo. Największym problemem jest brak sieci dróg rowerowych, co mogłoby ułatwić komunikację wewnątrz miejscowości.

Jednym z obiektów, który wymaga działań remontowych jest również budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Drzewicy. Ochotnicza Straż Pożarna w Drzewicy pełni bardzo ważną rolę w społeczności. Jest to grupa lokalnych mieszkańców, którzy dobrowolnie poświęcają swój czas i umiejętności, aby chronić swoją społeczność przed pożarami i innymi niebezpieczeństwami. Strażacy ochotnicy w Drzewicy regularnie przeprowadzają ćwiczenia i szkolenia, aby być przygotowanym na różne sytuacje awaryjne. Są wyposażeni w specjalistyczny sprzęt i ubrania, które pozwalają im skutecznie walczyć z pożarami i udzielać pomocy poszkodowanym. Ochotnicza Straż Pożarna w Drzewicy jest również ważnym członkiem społeczności, ponieważ angażuje się w różne działania charytatywne i edukacyjne. Organizuje spotkania i wydarzenia, które pomagają zwiększyć świadomość na temat bezpieczeństwa pożarowego w społeczności. Niestety, aby kontynuować działalność społeczną, należy stworzyć infrastrukturę zapewniającą komfort i użyteczność. Obiekt wymaga przystosowania na funkcje społeczne. W salach przez wiele lat nie prowadzono poważnych działań remontowych. Sale są czyste, odmalowane lecz konieczne są inwestycje związane z prawidłową wentylacją, ogrzewaniem.

Fotografia 20. Wnętrze budynku OSP Drzewica

Źródło: Fotografia własna

Inne budynki publiczne są w dobrym lub w bardzo dobrym stanie. Większość z nich przechodziła remonty, termomodernizację. Posiadają nowoczesne źródła energii.

Głównym problemem technicznym miasta jest teren pofabryczny. Jak już wspomniano pozostały na nim obiekty dysfunkcyjne. Pozostały również drogi, garaże i drobna infrastruktura, które

niszczą wizerunek całego miasta. Teren zlokalizowany jest przy zalewie. Pozostawienie niszczejącej infrastruktury nie pozwoli na rozwój funkcji turystycznej. Teren może być wspaniale wykorzystany dla działalności turystycznej. Na terenie tym prężnie działa „Domek Wędkarza", który został w ostatnim czasie zmodernizowany. Wykorzystanie potencjału turystycznego miejsca może być kluczem do rewitalizacji całego terenu poprzemysłowego.

Fotografia 21. Ulica do „Domku Wędkarza"

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 22. Teren przy „Domku Wędkarza"

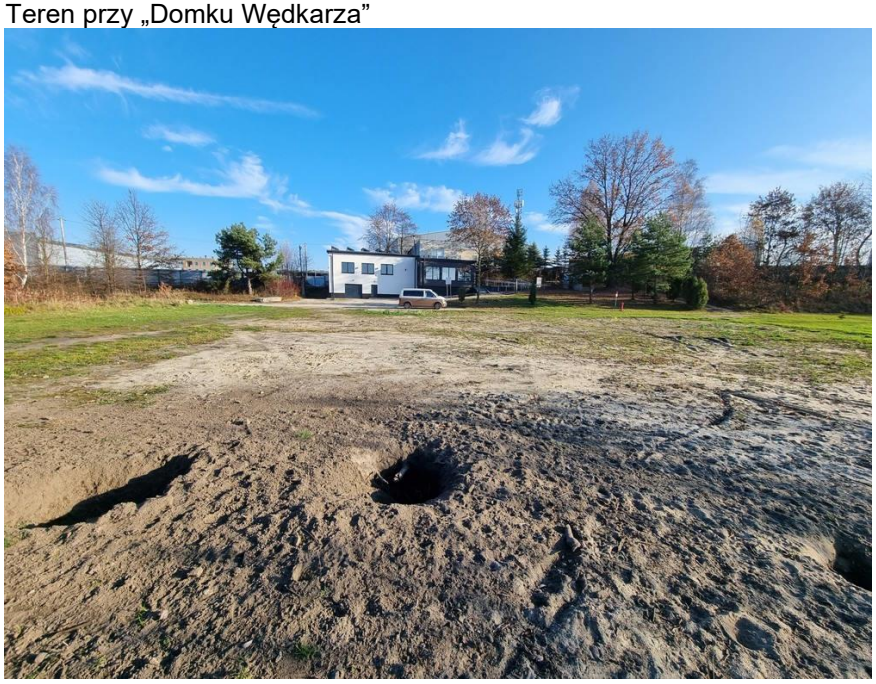

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 23. Zagospodarowanie brzegu przy Zalewie Drzewickim

Źródło: Fotografia własna

Do negatywnych zjawisk w sferze technicznej zaliczono zatem:

- koncentracja problemów technicznych związana z obiektami umieszczonymi w Gminnej Ewidencji Zabytków, wpisanymi do rejestru zabytków ruchomych i nieruchomych (ulice: Kilińskiego, Kobylańskich, Kościuszki, Słowackiego, Stawowa, Plac Wolności, Cmentarna, Kolejowa, gen. Władysława Sikorskiego, Warszawska) oraz układ przestrzenny, czyli miasto z zamkiem – oznaczenie zgodnie z WPONZ (ul. Adama Mickiewicza, Szkolna, Spacerowa, Plac Wolności, Warszawska, Juliusza Słowackiego, gen. Władysława Sikorskiego – ruiny zamku)

oraz zjawiska negatywne zaobserwowane podczas wizji lokalnej:

- popadający w ruinę zamek w Drzewicy (ul. gen. Władysława Sikorskiego),
- brak sieci dróg rowerowych w Drzewicy,
- budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Drzewicy pozostający w złym stanie technicznym (pl. Gabriela Narutowicza 17),
- niezagospodarowany teren pofabryczny przy Zalewie Drzewickim z pozostałymi na nim obiektami dysfunkcyjnymi.

Na rysunku poniżej, obrazującym koncentrację negatywnych zjawisk społecznych (linie pomarańczowe w mieście Drzewica), oznaczono ulice, przy których odnotowano zjawiska negatywne w sferze technicznej (szare linie) oraz zabytkowy układ przestrzenny zgodnie z *Wojewódzkim Programem Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim na lata 2024-2027*. Art. 9 ustawy o rewitalizacji, mówi o tym, że obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, dlatego na rysunku poniżej zaznaczono tylko te ulice, dla których zjawiska negatywne ze sfery technicznej pokrywają się z obszarami koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Rysunek 7 Negatywne zjawiska w sferze technicznej – linia szara

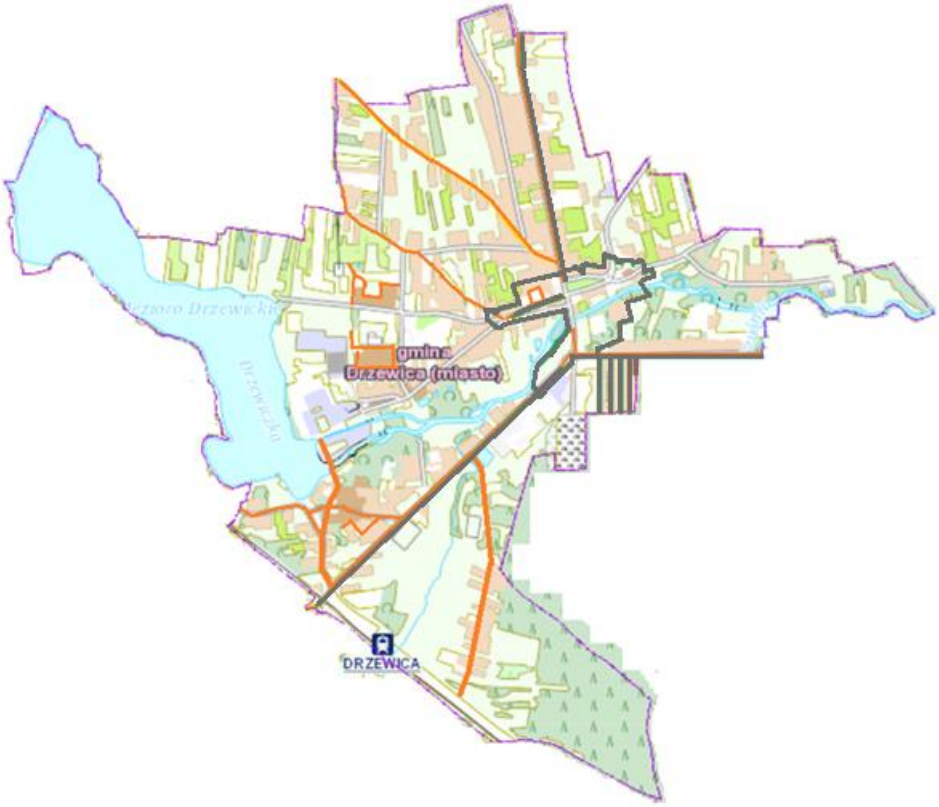

Legenda:

- Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej
- Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze technicznej, jednocześnie z występującą koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz granice zabytkowego układu przestrzennego zgodnie z *Wojewódzkim Programem Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim na lata 2024-2027*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.lodzkie.pl

3. Obszar rewitalizacji Gminy Drzewica

Obszar rewitalizacji Gminy Drzewica to kluczowy teren, który został wyznaczony w celu podniesienia standardu życia mieszkańców, odtworzenia historycznego i kulturowego dziedzictwa oraz zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej Gminy Drzewica. Na potrzeby wyłonienia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opracowano dokument pn. *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Drzewica*.

W rozdziale *2.1 Sfera społeczna* przeprowadzono analizę, która wykazała, iż obszarem koncentracji występowania zjawisk negatywnych w sferze społecznej jest miasto Drzewica, gdzie odnotowano występowanie 10 zjawisk negatywnych. Miasto Drzewica jest obszarem, na którym:

- Odnotowano zmniejszenie liczby ludności w 2022 r. w stosunku do 2019 r. [%];
- Odnotowano zmniejszający się przyrost naturalny;
- Odnotowano ujemne saldo migracji wewnętrznych;
- Występuje niekorzystna struktura wieku ludności – zaobserwowano zmniejszanie się udziału liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz szybsze zwiększanie się udziału liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności;
- Występuje zjawisko starzenia się społeczeństwa;
- Wzrasta liczba osób korzystających z pomocy społecznej;
- Aktywne są procedury Niebieska Karta;
- Odnotowano zwiększenie udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%] ;
- Odnotowano wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych [%];
- wartości wskaźników dotyczące przestępczości dla obszaru Miasta miały wyższą wartość od wskaźników dla Gminy Drzewica ogółem.

Opis ww. zidentyfikowanych zjawisk negatywnych przedstawiono w rozdziale 2.1.

Dla obszaru, na którym zidentyfikowano występowanie zjawisk negatywnych w sferze społecznej, czyli dla miasta Drzewica, przeprowadzono pogłębioną diagnozę sfery społecznej (rozdział 2.2).
Problemem w mieście jest w szczególności:

- ubytek liczby ludności;
- starzenie się społeczeństwa;
- korzystanie z pomocy społecznej, w tym z powodu: ubóstwa, niepełnosprawności oraz bezrobocia;
- bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwałe.

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie pogłębionej diagnozy sfery społecznej.

Dla każdego zjawiska negatywnego podano wartości wg ulic w mieście Drzewica, a następnie kolorem żółtym oznaczono wartości wskazujące na sytuację trudniejszą, niż ta wynikająca ze wskaźnika dla miasta Drzewica.

W ramach zjawisk negatywnych „korzystanie z pomocy społecznej" oraz „bezrobocie" wpisano wskaźniki obrazujące średnią z analizowanych lat 2019-2022[6].

W ostatniej kolumnie *„Ogółem (średnia 2,89)"* przedstawiono sumę zdiagnozowanych zjawisk negatywnych dla danej ulicy, obliczono średnią dla miasta ogółem, a następnie kolorem różowym oznaczono wartości wyższe od niej, wskazując obszar koncentracji zjawisk negatywnych w sferze społecznej. Kolorem niebieskim oznaczono również nazwy ulic odpowiadające tym wartościom. Są to ulice: Fabryczna, os. Mieszka I-go, gen. Władysława Sikorskiego, Sportowa, Zdrojowa, Błonie, Kolejowa, pl. Tadeusza Kościuszki, Szkolna, Jana Kilińskiego, os. Bolesława Chrobrego, os. Słoneczne, pl. Gabriela Narutowicza oraz Stefana Żeromskiego.

[6] Metodologia obliczeń została przedstawiona podczas analizy zjawisk negatywnych w rozdziale 2.2 *„Pogłębiona diagnoza sfery społecznej dla obszaru, na którym zidentyfikowano występowanie zjawisk negatywnych*". Dla każdego zjawiska negatywnego przedstawiono wskaźniki w [%] wg ulic w mieście Drzewica w latach 2019-2022. Następnie oznaczono wartości tych wskaźników wyższe od wskaźnika dla miasta w danym roku, wskazując obszary o trudniejszej sytuacji. Dla każdej ulicy zsumowano liczbę wartości wyższych od wskaźnika dla miasta, obliczono z nich średnią i oznaczono wartości od niej wyższe, wskazując obszar koncentracji danego zjawiska negatywnego w latach 2019-2022. W poniższej tabeli *„Podsumowanie pogłębionej diagnozy sfery społecznej – koncentracja negatywnych zjawisk"* dla każdego z obszarów – ulic w mieście Drzewica – wpisano zatem liczbę obrazującą ilość wskaźników wyższych od wskaźnika dla miasta Drzewica w latach 2019-2022, natomiast w wierszu Miasto Drzewica podano średnią dla danego zjawiska.

Tabela 28 Podsumowanie pogłębionej diagnozy społecznej – koncentracja negatywnych zjawisk („-„ oznacza brak wartości powyżej średniej dla miasta)

Obszar w Mieście Drzewica	ubytek liczby ludności (2022 r. /2019 r.) [%]	starzenie się społeczeństwa [%]	korzystanie z pomocy społecznej				bezrobocie		Ogółem (średnia 2,89)
			ogółem	ubóstwo	niepełnosprawność	bezrobocie	ogółem	długotrwale	
ul. Adama Mickiewicza	-7,89	22,86	1	-	1	-	-	-	1
ul. Armii Krajowej	1,32	22,08	4	1	1	3	1	2	2
ul. Błonie	1,75	18,10	1	4	3	2	3	4	4
ul. Braci Kobylańskich	5,88	20,00	3	3	1	2	1	2	2
ul. Cmentarna	0,00	0,00	-	-	-	-	1	-	-
ul. Fabryczna	-6,48	25,74	3	4	4	1	3	3	7
ul. gen. Władysława Sikorskiego	-8,07	26,35	1	1	4	4	4	3	6
ul. Jana Kilińskiego	-0,33	14,05	1	1	1	3	3	3	3
ul. Juliusza Słowackiego	-2,80	27,34	1	-	1	1	2	1	1
ul. Klonowa	0,00	50,00	-	-	-	-	-	-	1
ul. Kolejowa	-4,35	20,91	1	1	2	1	4	4	4
ul. Miła	4,76	45,45	-	-	-	-	1	-	1
ul. mjra Hubala	0,00	18,18	-	-	1	-	1	-	-
ul. Mostowa	-6,67	14,29	2	-	1	-	1	-	1
ul. Ogrodowa	0,00	66,67	-	-	-	-	-	-	1
os. Bolesława Chrobrego	-8,62	30,19	-	-	2	-	-	-	3
os. Mieszka I-go	-6,47	30,52	3	4	2	3	2	4	7
os. Słoneczne	-12,16	27,69	-	-	-	1	3	1	3
ul. Parkowa	18,75	26,32	-	-	-	-	-	-	1
pl. Gabriela Narutowicza	-10,26	28,57	-	-	-	3	-	-	3
pl. Tadeusza Kościuszki	-16,67	37,50	1	3	1	3	1	2	4
pl. Wolności	-6,02	24,36	-	-	-	-	3	2	2
ul. Północna	100,00	0,00	-	-	-	-		-	-
ul. Prymasa Macieja Drzewickiego	12,00	5,36	-	-	-	-	-	1	-
ul. Rzeczna	0,00	23,08	-	-	-	-	-	-	-
ul. Skalna	-9,52	10,53	1	-	2	-	1	1	2
ul. Sosnowa	-11,11	0,00	1	-	1	-	-	-	1
ul. Spacerowa	-23,08	30,00	-	-	-	-	-	-	2
ul. Sportowa	-2,38	18,90	4	4	4	4	4	4	6
ul. Stanisława Staszica	23,08	12,50	-	-	-	-	-	-	-
ul. Stawowa	13,57	49,06	-	-	1	-	-	1	1
ul. Stefana Żeromskiego	-16,95	18,37	3	-	4	-	-	-	3
ul. Szkolna	-3,05	18,11	4	3	2	3	1	-	4
ul. Warszawska	-9,09	35,00	-	-	-	-	-	-	2
ul. Zdrojowa	-4,76	37,50	-	4	-	3	3	3	6
Miasto Drzewica	**-3,51**	**25,09**	**2,05**	**2,75**	**1,95**	**2,46**	**2,15**	**2,41**	84

Źródło: Opracowanie własne

Na rysunku poniżej zaznaczono ulice (pomarańczowe linie), przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej.

Rysunek 8 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej – oznaczenie ulic – linia pomarańczowa

Legenda:

Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej

Źródło : Opracowanie własne na podstawie geoportal.lodzkie.pl

Zgodnie z zapisami Art. 9 ustawy o rewitalizacji obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z negatywnych zjawisk: gospodarczych lub środowiskowych lub przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Z tego powodu w poniższej tabeli przedstawiono także pozostałe negatywne zjawiska, opisane w kolejnych rozdziałach, oznaczając je tylko dla tych obszarów, dla których odnotowano koncentrację występowania negatywnych zjawisk społecznych, czyli dla ulic: Błonie, Fabryczna, os. Mieszka I-go, gen. Władysława Sikorskiego, Sportowa, Zdrojowa, Kolejowa, Plac Tadeusza

Kościuszki, Szkolna, Jana Kilińskiego, os. Bolesława Chrobrego, os. Słoneczne, pl. Gabriela Narutowicza oraz ul. Stefana Żeromskiego.

Wyjaśnienie negatywnych zjawisk zaprezentowanych w poniższej tabeli:

- koncentracja negatywnych zjawisk społecznych – przedstawiono wartości z tabeli 28 *„Podsumowanie pogłębionej diagnozy społecznej – koncentracja negatywnych zjawisk"* z kolumny *„ogółem (średnia 2,89)"*, czyli sumę zdiagnozowanych zjawisk negatywnych dla danej ulicy, wyższych od średniej dla miasta;
- zamykanie się drobnych punktów handlowych – zjawisko potwierdzone wizją lokalną – całe miasto Drzewica; kolorem niebieskim oznaczono obszar występowanie zjawiska;
- brak aktywności gospodarczej mieszkańców w latach 2019-2022 - brak zarejestrowanych nowych podmiotów gospodarczych w latach 2019-2022 oznaczono w tabeli jako „0" – kolor niebieski - przy ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w całej gminie równej 112;
- niska aktywność gospodarcza mieszkańców w latach 2019-2022 – kolorem niebieskim oznaczono wartości poniżej średniej dla gminy;
- niewykorzystanie w pełni możliwości rozwoju turystyki w oparciu o Zalew Drzewicki i rzekę Drzewiczkę, zdegradowane tereny w ich pobliżu, zagrożenie zanieczyszczeniem i degradacja środowiska przyrodniczego (ulice: Fabryczna, Kolejowa, os. Słoneczne, Sportowa, Zdrojowa); zjawisko potwierdzone wizją lokalną, kolorem niebieskim oznaczono pola odpowiadające ulicom położonym na wskazanym obszarze;
- niewystarczające zagospodarowanie oraz zagrożenia dla środowiska naturalnego dla Parku przy Placu Wolności w Drzewicy (ulice: Jana Kilińskiego, pl. Gabriela Narutowicza, pl. Tadeusza Kościuszki); zjawisko potwierdzone wizją lokalną, kolorem niebieskim oznaczono pola odpowiadające ulicom położonym na wskazanym obszarze;
- zanieczyszczenie powietrza przy DW728: ulice: Warszawska, plac Wolności, Mostowa, Kolejowa, Błonie, Fabryczna, gen. Władysława Sikorskiego, Jana Kilińskiego, Osiedle Słoneczne, pl. Gabriela Narutowicza, pl. Tadeusza Kościuszki, Sportowa, Stefana Żeromskiego i Zdrojowa – zjawisko potwierdzone wizją lokalną; w tabeli kolorem niebieskim oznaczono pola odpowiadające ulicom, przy których jednocześnie odnotowano koncentrację występowania zjawisk negatywnych w sferze społecznej;
- zanieczyszczenie powietrza – niska emisja pochodząca z gospodarstw domowych – ulice: Błonie, Fabryczna, gen. Władysława Sikorskiego, Jana Kilińskiego, Kolejowa, os. Słoneczne, pl. Gabriela Narutowicza, pl. Tadeusza Kościuszki, Sportowa, Stefana Żeromskiego, Szkolna i Zdrojowa – zjawisko potwierdzone wizją lokalną; w tabeli kolorem niebieskim oznaczono pola odpowiadające ulicom, przy których jednocześnie odnotowano koncentrację występowania zjawisk negatywnych w sferze społecznej;
- niska jakość infrastruktury mieszkaniowej w najstarszej części miasta - okolice pl. Wolności, ulicy Spacerowej, Mickiewicza, Miłej, pl. Kościuszki – zjawisko potwierdzone wizją lokalną; w tabeli kolorem niebieskim oznaczono pole odpowiadające ulicy, przy której jednocześnie odnotowano koncentrację występowania zjawisk negatywnych w sferze społecznej;
- niedostosowanie do funkcji i potrzeb oraz brak potrzebnej infrastruktury na osiedlach mieszkaniowych w Drzewicy (os. Bolesława Chrobrego, os. Mieszka I-go, os. Słoneczne) – zjawisko potwierdzone wizją lokalną; w tabeli kolorem niebieskim oznaczono pola odpowiadające obszarom, na których jednocześnie odnotowano koncentrację występowania zjawisk negatywnych w sferze społecznej;
- niewystarczające zagospodarowanie terenów po zakładach Gerlach (ulice: Fabryczna, os. Mieszka I-go, os. Słoneczne, ulice: Sportowa, Zdrojowa) – zjawisko potwierdzone wizją lokalną; w tabeli kolorem niebieskim oznaczono obszar występowania zjawiska;
- koncentracja problemów technicznych związana z obiektami umieszczonymi w Gminnej Ewidencji Zabytków, wpisanymi do rejestru zabytków ruchomych i nieruchomych (ulice: Kilińskiego, Kobylańskich, Kościuszki, Słowackiego, Stawowa, Plac Wolności, Cmentarna, Kolejowa, gen. Władysława Sikorskiego, Warszawska) oraz układ przestrzenny, czyli miasto

z zamkiem – oznaczenie zgodnie z WPONZ (ul. Adama Mickiewicza, Spacerowa, Plac Wolności, Warszawska, Juliusza Słowackiego, gen. Władysława Sikorskiego – ruiny zamku); w tabeli kolorem niebieskim oznaczono pola odpowiadające obszarom, na których jednocześnie odnotowano koncentrację występowania zjawisk negatywnych w sferze społecznej;

- zjawiska negatywne w sferze technicznej zaobserwowane podczas wizji lokalnej to (obszar występowania oznaczony kolorem niebieskim):
  - popadający w ruinę zamek w Drzewicy (ul. gen. Władysława Sikorskiego),
  - brak sieci dróg rowerowych w Drzewicy,
  - budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Drzewicy pozostający w złym stanie technicznym (pl. Gabriela Narutowicza 17),
  - niezagospodarowany teren pofabryczny przy Zalewie Drzewickim z pozostałymi na nim obiektami dysfunkcyjnymi.

Tabela 29 Wytyczenie obszaru zdegradowanego w oparciu o występowanie negatywnych zjawisk – podsumowanie diagnozy; „-„ oznacza brak występowania zjawiska negatywnego

obszar	koncentracja negatywnych zjawisk społecznych	zamykanie się drobnych punktów handlowych	brak aktywności gospodarczej mieszkańców w latach 2019-2022 (brak zarejestrowanych nowych podmiotów gospodarczych=0)	niska aktywność gospodarcza mieszkańców w latach 2019-2022	niewykorzystanie w pełni możliwości rozwoju turystyki w oparciu o Zalew Drzewicki i rzekę Drzewiczkę, zdegradowane tereny w ich pobliżu, zagrożenie zanieczyszczeniem i degradacja środowiska przyrodniczego	niewystarczające zagospodarowanie oraz zagrożenia dla środowiska naturalnego dla Parku przy Placu Wolności w Drzewicy	zanieczyszczenie powietrza przy DW728	zanieczyszczenie powietrza – niska emisja pochodząca z gospodarstw domowych	niska jakość infrastruktury mieszkaniowej w najstarszej części miasta	niedostosowanie do funkcji i potrzeb oraz brak potrzebnej infrastruktury na osiedlach mieszkaniowych w Drzewicy	brak całkowitego zagospodarowania terenów po zakładach Gerach	koncentracja problemów technicznych związana z obiektami umieszczonymi w Gminnej Ewidencji Zabytków, wpisanymi do rejestru zabytków ruchomych i nieruchomych oraz z wysokim udziałem liczby ww. obiektów zlokalizowanych na danym obszarze w ich ogólnej liczbie na terenie Gminy Drzewica	zjawiska negatywne w sferze technicznej zaobserwowane podczas wizji lokalnej
miasto Drzewica	2,89											31	
ul. Błonie	4		1	1	-	-			-	-	-	-	
ul. Fabryczna	7		2	2		-			-	-		-	
ul. gen. Władysława Sikorskiego	6		3	3	-	-			-	-	-		
ul. Jana Kilińskiego	3		4	4	-				-	-	-		
ul. Kolejowa	4		2	2		-			-	-	-		
os. Bolesława Chrobrego	3		7	7	-	-	-	-	-		-	-	
os. Mieszka I-go	7		8	8	-	-	-	-	-			-	
os. Słoneczne	3		1	1		-			-			-	
pl. Gabriela Narutowicza	3		0	0	-				-	-	-		
pl. Tadeusza Kościuszki	4		1	1	-					-	-		
ul. Sportowa	6		0	0	-	-			-	-		-	
ul. Stefana Żeromskiego	3		0	0	-	-			-	-	-	-	
ul. Szkolna	4		3	3	-	-	-		-	-	-		
ul. Zdrojowa	6		1	1		-			-	-		-	
Gmina Drzewica			112	2,11								6,55	

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji Art.9.1 „Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (…) można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk (…)" gospodarczych lub środowiskowych lub przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Nie jest zatem obligatoryjne włączenie całego obszaru koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w granice obszaru zdegradowanego. Z tego też powodu nie wszystkie ulice, na których zdiagnozowano negatywne zjawiska społeczne, zostały włączone w całości w granice obszaru zdegradowanego, a w następstwie w granice obszaru rewitalizacji. Powodem takiej decyzji był fakt, że na części ulic występują jedynie problemy społeczne, które są znane i monitorowane przez pracowników Urzędu Miasta. Prowadzone są tam działania zaradcze, mające na celu poprawę sytuacji bez konieczności włączania tych obszarów do strefy rewitalizacji. Ważne jest także, że działania prowadzone poza strefą rewitalizacji są elastyczne i mogą być szybko dostosowywane do zmieniających się potrzeb mieszkańców. Dzięki temu możliwe jest skuteczne przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym i poprawa jakości życia bez konieczności formalnego włączania tych obszarów do specjalnych programów rewitalizacyjnych.

Do obszaru zdegradowanego w Gminie Drzewica zaliczają się zatem w szczególności tereny położone w mieście Drzewica przy ul. Błonie (częściowo), ul. Fabrycznej, os. Mieszka I-go, ul. gen. Władysława Sikorskiego (częściowo), ul. Sportowej, ul. Zdrojowej, ul. Kolejowej (częściowo), pl. Tadeusza Kościuszki, ul. Szkolna (częściowo), ul. Jana Kilińskiego (częściowo), os. Bolesława Chrobrego, Osiedle Słoneczne, pl. Gabriela Narutowicza oraz ul. Stefana Żeromskiego (częściowo). Zgodnie z analizą wskaźnikową i przeprowadzoną wizją lokalną tutaj kumulują się problemy: społeczne, gospodarcze, techniczne, środowiskowe oraz funkcjonalno-przestrzenne.

Poniżej zaprezentowano ulice wytypowane w diagnozie jako tereny zdegradowane, wskazując liczbę ludności, jaka je zamieszkuje.

Tabela 30 Wytyczenie obszaru zdegradowanego w oparciu o występowanie negatywnych zjawisk – podsumowanie diagnozy – ciąg dalszy

obszar	**max. liczba ludności w 2022 roku**
liczba mieszkańców – ulice wytypowane do obszaru zdegradowanego	**2512**
ul. Błonie	116
ul. Fabryczna	101
os. Mieszka I-go	593
ul. gen. Władysława Sikorskiego	296
ul. Sportowa	164
ul. Zdrojowa	40
ul. Kolejowa	110
pl. Tadeusza Kościuszki	40
ul. Szkolna	127
ul. Jana Kilińskiego	299
os. Bolesława Chrobrego	477
os. Słoneczne	65
pl. Gabriela Narutowicza	35
ul. Stefana Żeromskiego	49
liczba mieszkańców Gminy Drzewica	**10 335**
udział liczby ludności zamieszkującej przy ww. ulicach w całkowitej liczbie ludności gminy	**24,3%**

Źródło: Opracowanie własne

Obszar obejmujący ww. ulice obejmuje około 24,3% mieszkańców Gminy Drzewica i jest mniejszy niż 20% powierzchni gminy (całe miasto Drzewica o powierzchni 481 ha stanowi 4,07% powierzchni gminy miejsko-wiejskiej Drzewica, wytyczając zatem obszar rewitalizacji w graniach administracyjnych miasta Drzewica, warunek dotyczący nieprzekraczania 20% powierzchni gminy pozostaje spełniony). Zgodnie z Art. 10 pkt 2 ustawy o rewitalizacji „obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic". Dlatego zdecydowano się na powiększenie granic obszaru zdegradowanego, biorąc pod uwagę w szczególności miejsca koncentracji problemów społecznych, ale także miejsca o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego. Na mapie poniżej przedstawiono jego granice.

Mapa 2. Obszar zdegradowany w Gminie Drzewica

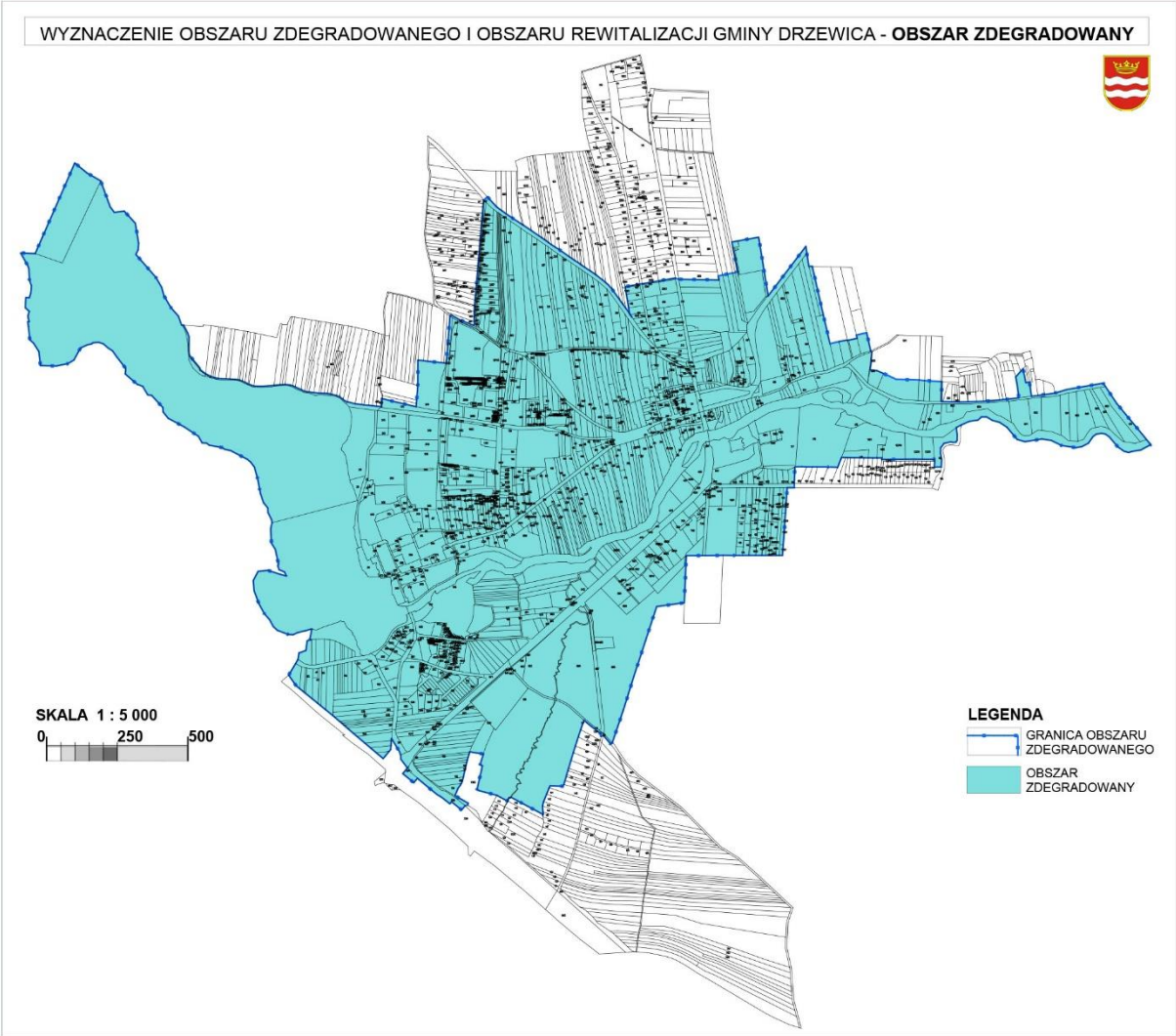

Następnie, zgodnie z ustawą**, wytyczono obszar rewitalizacji**, **cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk.**

Za niezbędne uznano włączenie do obszaru rewitalizacji najstarszej części miasta Drzewica, położonej w rejonie Zamku w Drzewicy oraz terenu nad Zalewem Drzewickim, w szczególności ze względu na występowanie tam negatywnych zjawisk społecznych, w połączeniu z olbrzymią wartością historyczną

tych obszarów, potrzebami w zakresie zachowania dóbr kultury, krajobrazu, ochrony środowiska, dostrzegając w tych terenach ogromny potencjał dający możliwość rozwoju gminy, m.in. w sferze turystyki. Włączenie Zalewu Drzewickiego do obszaru rewitalizacji ma na celu zwiększenie możliwości rozwoju lokalnej gospodarki, poprawę jakości środowiska oraz jego ochronę, a także poprawę funkcjonalności i estetyki przestrzeni. Wszystkie te elementy służą natomiast mieszkańcom, podniesieniu jakości ich życia, stworzeniu możliwości spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu, w bezpiecznym i atrakcyjnym otoczeniu. Zalew Drzewicki to również szansa dla lokalnej gospodarki, interesujące zagospodarowanie przestrzeni przyciągnie turystów, na czym mogą skorzystać lokalni przedsiębiorcy.

Zalew Drzewicki stanowi kluczowy element struktury przestrzennej i rozwojowej miasta Drzewica, wywierając bezpośredni i wielowymiarowy wpływ na obszar rewitalizacji, integrując potrzeby mieszkańców z potencjałem rozwojowym miasta. W wymiarze społecznym Zalew Drzewicki pełni funkcję miejsca spotkań, rekreacji i integracji lokalnej społeczności, sprzyjając aktywizacji mieszkańców oraz budowaniu więzi sąsiedzkich. Obszar wokół zalewu staje się przestrzenią sprzyjającą organizacji wydarzeń kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, co wprost przekłada się na jakość życia oraz wzrost poziomu zaangażowania społecznego. Z perspektywy gospodarczej, zalew generuje potencjał dla rozwoju lokalnych usług i przedsiębiorczości – w szczególności w zakresie turystyki, gastronomii, rekreacji wodnej i usług okołoturystycznych. Stanowi on istotny atut w budowaniu oferty inwestycyjnej miasta, wspierając rozwój mikroprzedsiębiorstw oraz tworzenie nowych miejsc pracy, co ma bezpośredni wpływ na ożywienie gospodarcze rewitalizowanego obszaru. W zakresie funkcjonalno-przestrzennym Zalew Drzewicki jest dominantą krajobrazową i istotnym elementem kompozycyjnym przestrzeni miejskiej. Stanowi naturalny punkt odniesienia dla projektowania układów komunikacyjnych, przestrzeni publicznych i terenów zieleni, sprzyjając tworzeniu spójnego, atrakcyjnego i zrównoważonego środowiska miejskiego. Jego obecność wpływa na kierunki rozwoju funkcjonalnego miasta oraz stanowi impuls do porządkowania i aktywizacji zdegradowanych terenów w jego bezpośrednim otoczeniu. Z uwagi na powyższe, Zalew Drzewicki należy postrzegać jako strategiczny zasób miasta Drzewica, którego potencjał w pełni wpisuje się w cele rewitalizacji i stanowi jeden z filarów procesów przemiany obszarów zdegradowanych.

Obszar rewitalizacji przedstawiono na mapie poniżej.

Dokładne mapy obszaru w formacie dxf stanowią załącznik do niniejszego dokumentu.

Obszar rewitalizowany zajmuje powierzchnię 229,9051 ha, co stanowi 1,95% powierzchni całej Gminy Drzewica oraz jest zamieszkały przez około 2820 mieszkańców, co stanowi 27,28% ogólnej liczby mieszkańców Gminy Drzewica (stan na dzień 31.12.2022 r., dane Urzędu Miejskiego w Drzewicy).[7].

[7] Liczba osób jest przybliżona. Odchylenie może wynosić +/-5%. Odchylenie nie wpływa na zgodność z ustawą.

Mapa 3 Obszar rewitalizacji w Gminie Drzewica

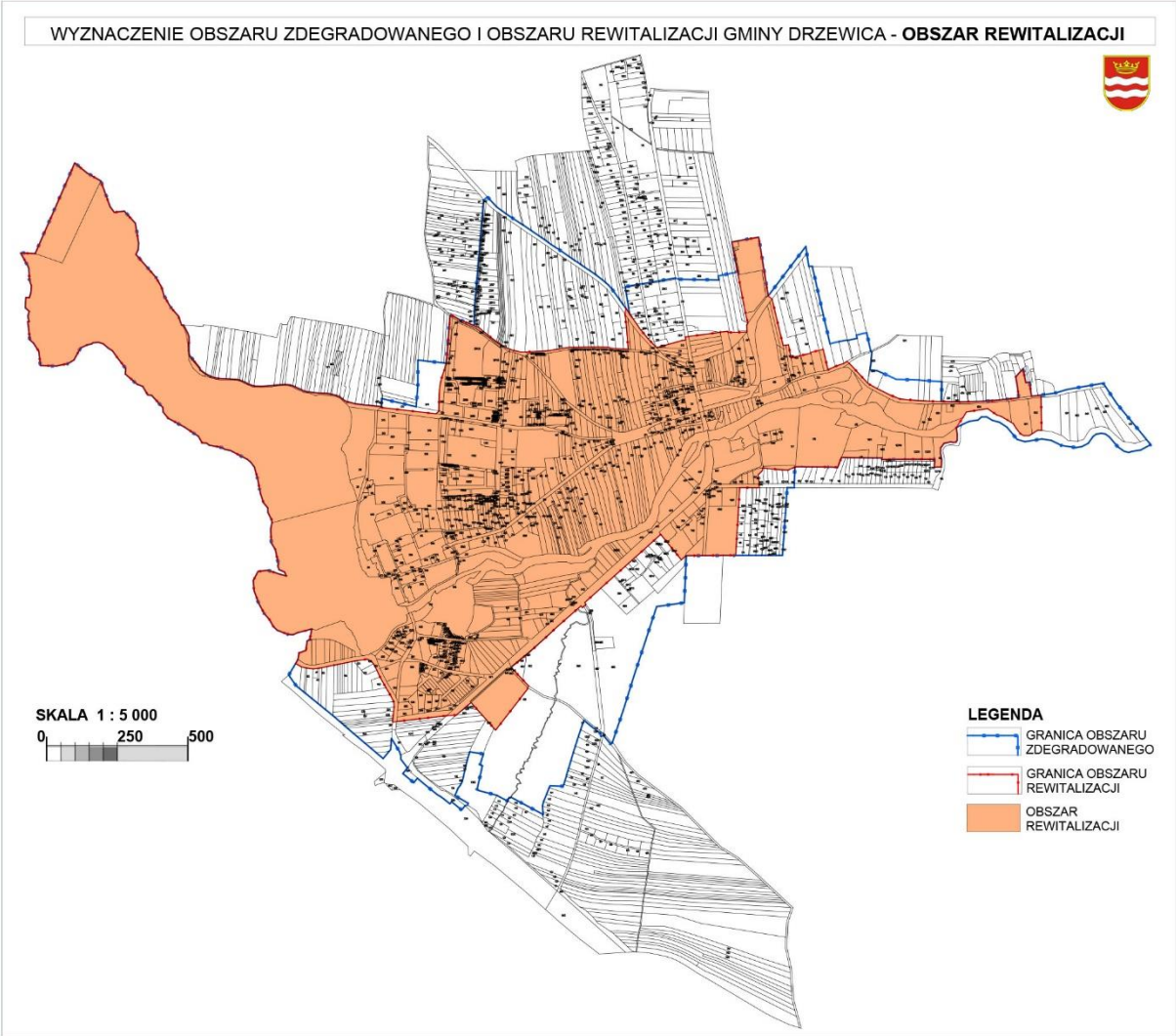

Obszar rewitalizacji obejmuje zatem od strony zachodniej Zalew Drzewicki. Północna granica obszaru rewitalizacji przebiega następnie wzdłuż ulicy Stawowej do skrzyżowania z osiedlem Mieszka I, następnie w kierunku północnym do ulicy Szkolnej, nad ulicą Szkolną i Armii Krajowej do ulicy Stefana Żeromskiego. Przecina ulicę majora Hubala i kolejno przekracza ulicę Jana Kilińskiego, prowadząc do ulicy Warszawskiej. Obejmuje teren Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. Drzewica, wraca do ul. Warszawskiej i dalej w kierunku południowym prowadzi do ulicy Juliusza Słowackiego. W kierunku wschodnim ulicą Juliusza Słowackiego obejmuje teren miejskiej oczyszczalni ścieków, rzekę Drzewiczkę i prowadzi na jej południe do ulicy gen. Władysława Sikorskiego. W obszarze znajduje się Zamek w Drzewicy wraz z najważniejszymi zabytkami.

Następnie granica obszaru rewitalizacji obejmuje cmentarz przy ulicy Cmentarnej i prowadzi do ul. Kolejowej (DW728), kolejno w kierunku południowo-zachodnim wzdłuż ulicy Kolejowej, obejmując m.in. Stadion Miejski w Drzewicy oraz boisko położone na wysokości ulicy Sportowej. Następnie zawraca do ul. Kolejowej, prowadzi do ulicy Fabrycznej i Zdrojową biegnie aż do Zalewu Drzewickiego.

Poniżej na rysunku uwzględniającym granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, przedstawiono położenie obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu Gminy Drzewica oraz oznaczono układ przestrzenny (miasto z Zamkiem).

Rysunek 9 Położenie obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu Gminy Drzewica oraz oznaczenie układu przestrzennego (miasta z Zamkiem) na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji

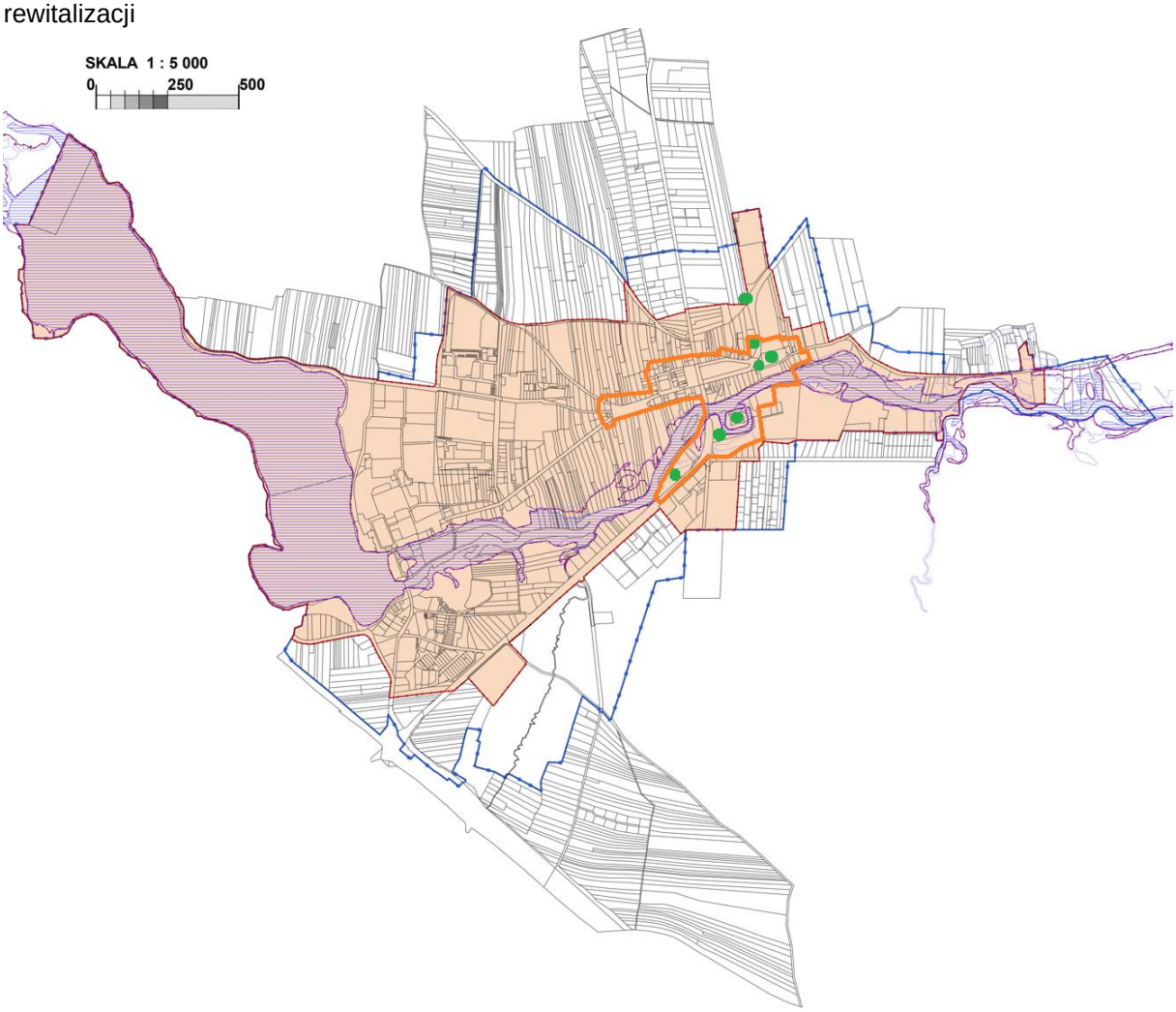

Legenda

- granica obszaru zdegradowanego
- granica obszaru rewitalizacji
- obszar rewitalizacji
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym niebezpieczeństwo powodzi jest wysokie i wynosi q 10% (raz na 10 lat)
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym niebezpieczeństwo powodzi jest średnie i wynosi q 1% (raz na 100 lat)
- obszar zagrożenia powodzią, na którym niebezpieczeństwo powodzi jest niskie i wynosi q 0,2% (raz na 500 lat)
- obiekty wpisane do rejestru zabytków z terenu Gminy Drzewica
- Drzewica – układ przestrzenny (miasto z Zamkiem) – potencjalny zasięg / lokalizacja

Źródło: Opracowanie własne

Na rysunkach poniżej przedstawiono rozkład przestrzenny występowania wcześniej opisanych zjawisk negatywnych w obszarze zdegradowanym oraz w obszarze rewitalizacji. Rysunki potwierdzają, iż wytyczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych.

Rysunek 10 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji – oznaczenie ulic – linia pomarańczowa

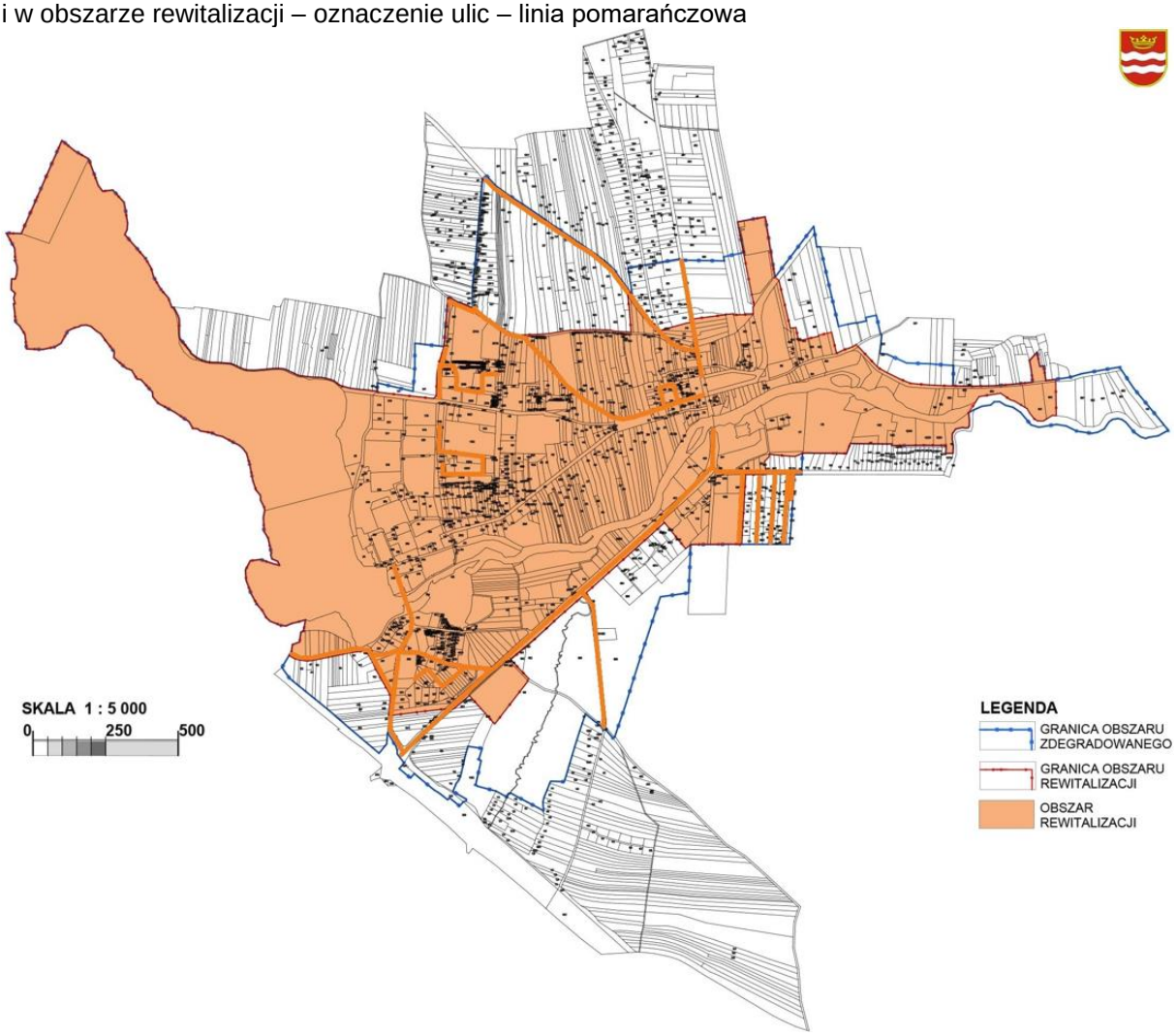

Legenda:

Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 11 Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji - linia zielona

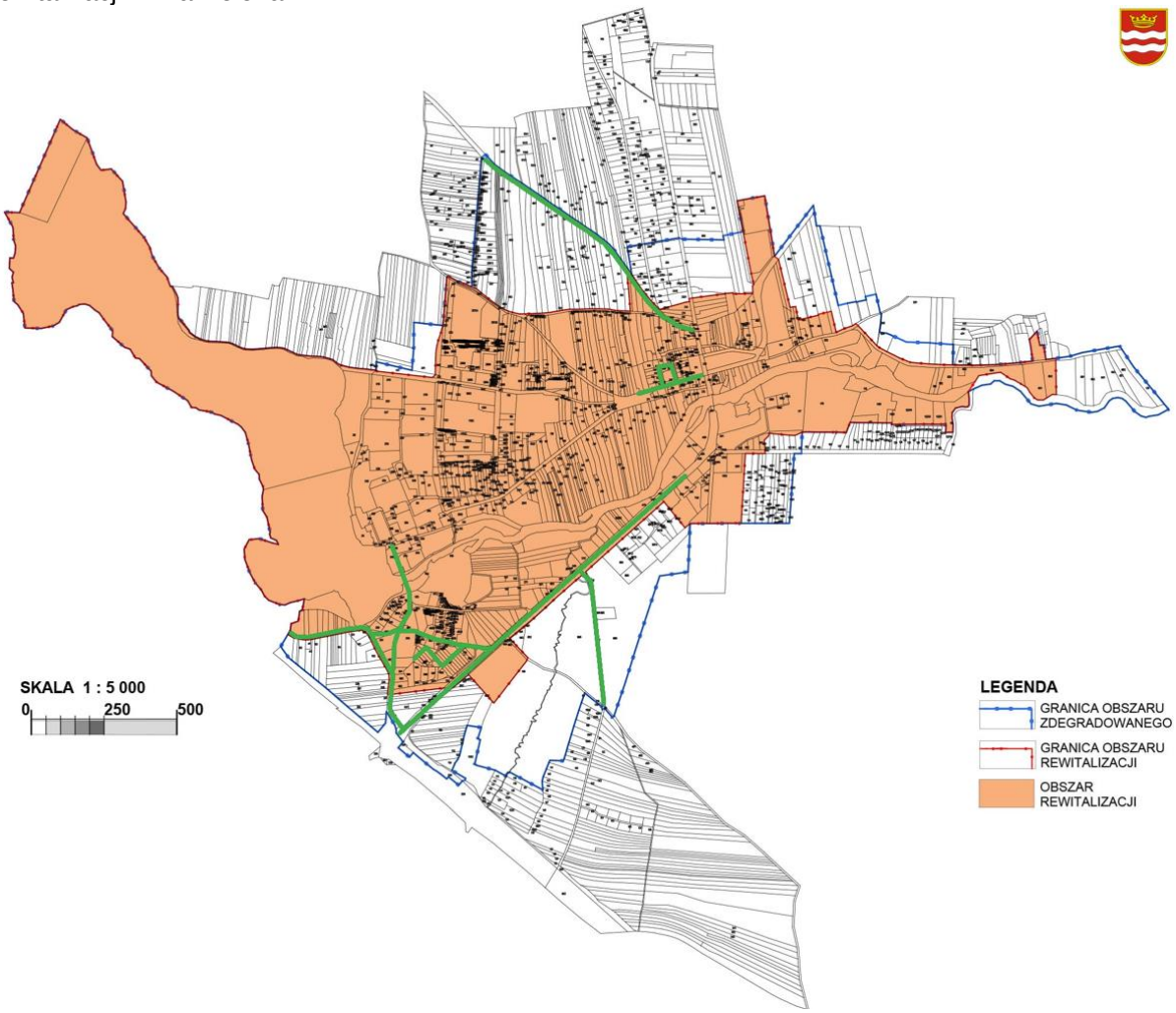

Legenda:

Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, jednocześnie z występującą koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 12 Negatywne zjawiska w sferze środowiskowej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji – linia granatowa

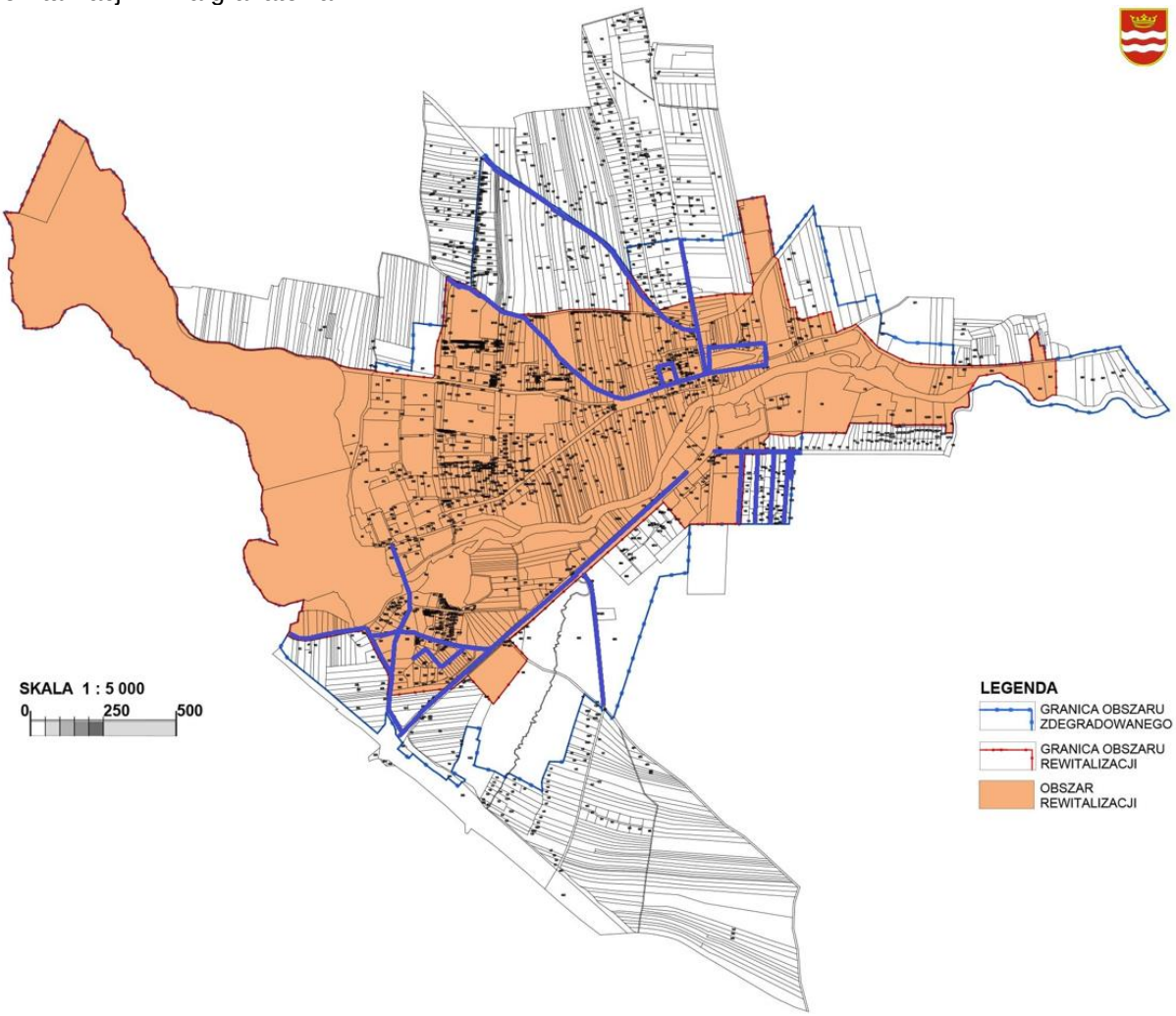

Legenda:

- Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej, jednocześnie z występującą koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 13 Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji – linia różowa

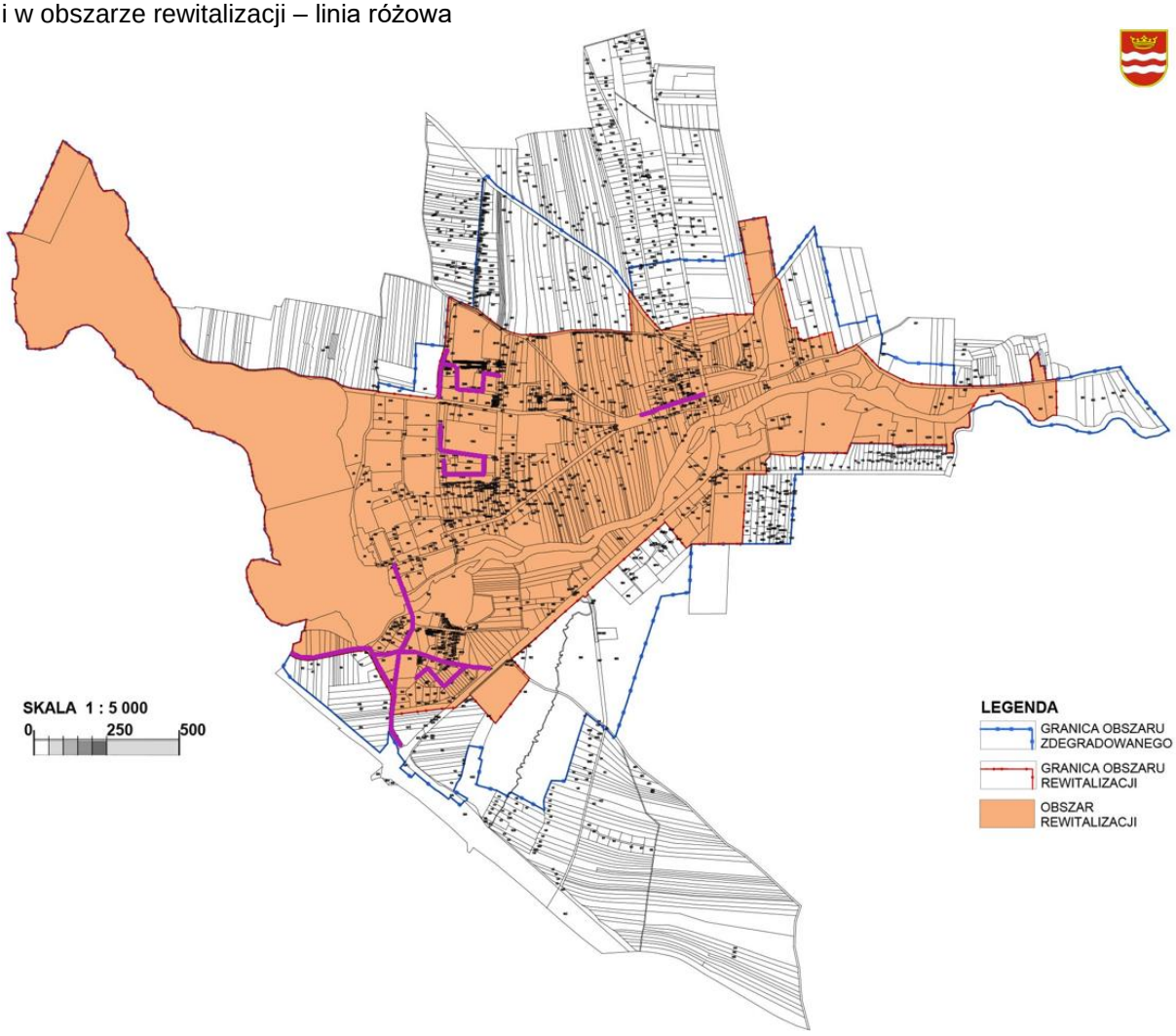

Legenda:

- Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, jednocześnie z występującą koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 14 Negatywne zjawiska w sferze technicznej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji – linia szara

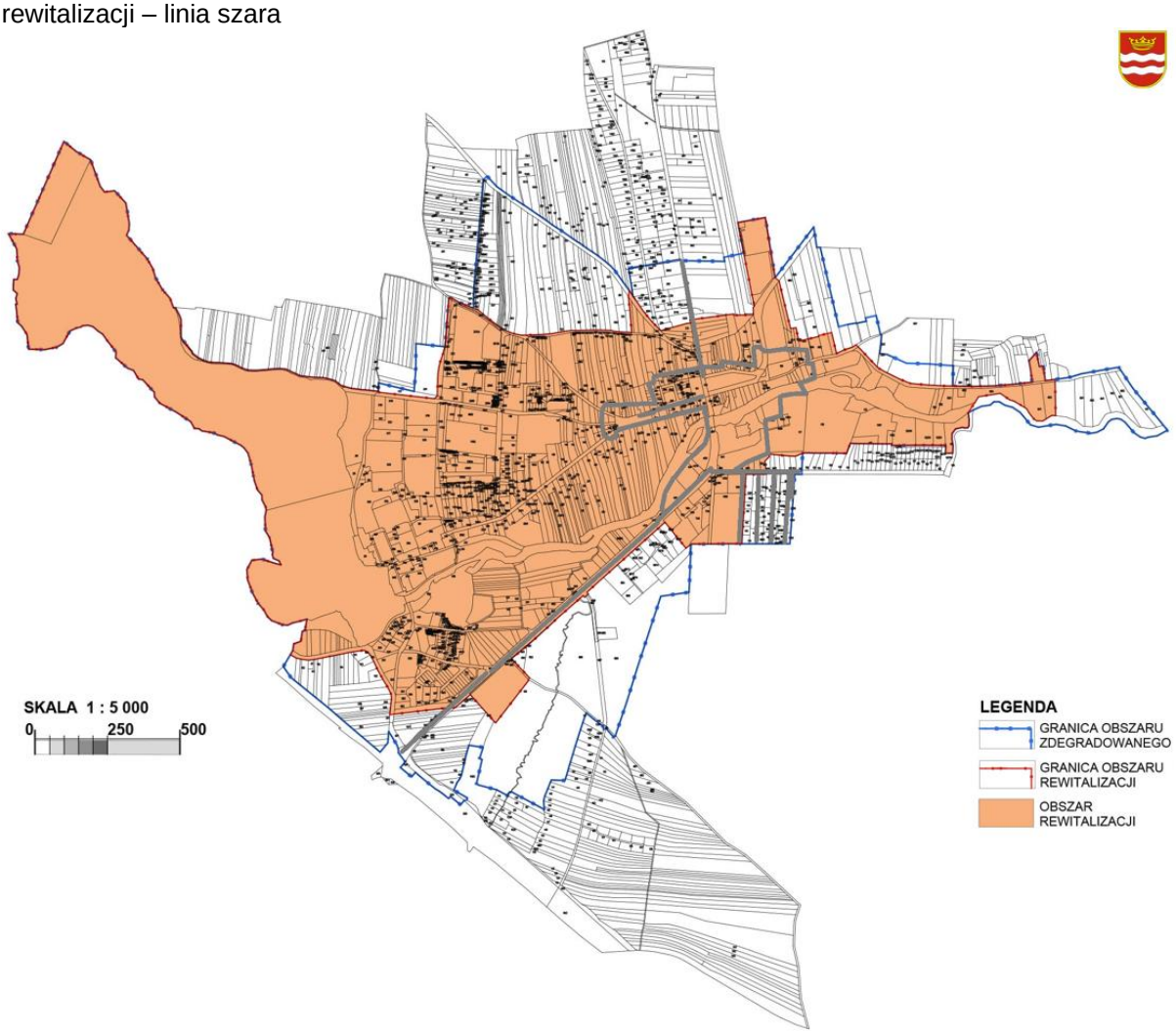

Legenda:

Oznaczenie ulic, przy których odnotowano występowanie koncentracji negatywnych zjawisk w sferze technicznej, jednocześnie z występującą koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji oraz granice zabytkowego układu przestrzennego zgodnie z *Wojewódzkim Programem Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim na lata 2024-2027*

Źródło: Opracowanie własne

Delimitacja obszaru zdegradowanego została przeprowadzona w sposób zgodny z art. 9 ustawy o rewitalizacji. Zgodnie z tym przepisem, podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego jest stwierdzona koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, a dodatkowym wymogiem jest równoczesne występowanie co najmniej jednego z negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

W toku prac diagnostycznych wytypowano obszary, w których występuje ponadprzeciętna liczba zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, co zostało wskazane w Tabeli 28 oraz zobrazowane na Rysunku 8. Wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji nie ograniczyło się jednak wyłącznie do literalnego ujęcia każdego miejsca, w którym stwierdzono występowanie problemów społecznych. Uwzględniono również inne kryteria przewidziane ustawą oraz obowiązującą praktyką – w tym

m.in. powiązania przestrzenne i funkcjonalne, możliwość zaprojektowania spójnych, zintegrowanych działań rewitalizacyjnych, a także udział ludności zamieszkującej obszar w stosunku do całej gminy.
Zgodnie z wytycznymi zawartymi w ustawie o rewitalizacji, wyznaczony obszar rewitalizacji może obejmować maksymalnie 20% powierzchni oraz 30% ludności gminy. W przypadku Gminy Drzewica, wyznaczony obszar obejmuje poniżej 30% ogólnej liczby mieszkańców, co pozwala – zgodnie z intencją ustawodawcy – na wyodrębnienie granic w sposób selektywny, strategiczny i funkcjonalnie uzasadniony, także z uwzględnieniem tzw. „miejsc potencjalnych". Do takich miejsc zaliczają się obszary, na których aktualnie nie występuje koncentracja zjawisk negatywnych, ale które z różnych względów – rozwojowych, przestrzennych, przyrodniczych czy inwestycyjnych – powinny zostać objęte działaniami rewitalizacyjnymi, aby skutecznie przeciwdziałać dalszej degradacji i przeciągnięciu niekorzystnych tendencji ze stref sąsiednich.
Włączenie części wschodniej miasta do obszaru rewitalizacji wynika z analizy potencjału rozwojowego tych terenów – zarówno w kontekście technicznym, jak i przestrzenno-funkcjonalnym. Obszary te posiadają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia efektów rewitalizacji w skali całego miasta – ich przekształcenie pozwoli na stworzenie powiązań z sąsiednimi terenami problemowymi oraz aktywizację społeczną i gospodarczą poprzez rozwój funkcji usługowych, kulturalnych i rekreacyjnych. Tereny te są też miejscem planowanych lub możliwych do realizacji inwestycji o istotnym wpływie na poprawę jakości życia mieszkańców – w tym m.in. rozwój przestrzeni publicznych, poprawa dostępności transportowej oraz zrównoważony rozwój funkcji środowiskowych (np. związanych z terenami zielonymi, naturalnymi korytarzami przyrodniczymi).
Włączenie wschodniej części miasta do wyznaczonego obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wynika z wieloaspektowej analizy potencjału oraz zagrożeń, jakie dotyczą tego obszaru. Pomimo że aktualnie nie występuje tam koncentracja zjawisk negatywnych w sferze społecznej, to jednak już teraz widoczne są symptomy degradacji w innych obszarach, w tym w szczególności środowiskowym, technicznym oraz przestrzenno-funkcjonalnym. Zauważono również realne ryzyko rozlania się zjawisk kryzysowych z sąsiednich terenów, które już zostały zdiagnozowane jako problemowe. Obszar ten jest szczególnie narażony na dalszą degradację ze względu na swoje uwarunkowania przestrzenne i środowiskowe – to właśnie od strony wschodniej do Drzewicy wpływa rzeka Drzewiczka, której otoczenie jest jednym z kluczowych elementów zarówno w kontekście walorów krajobrazowych, jak i możliwości rozwoju funkcji turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych.
Tereny położone we wschodniej części miasta charakteryzują się również niską jakością tkanki mieszkaniowej – znajdują się tu starsze budynki o słabym stanie technicznym, wymagające kompleksowej modernizacji i dostosowania do współczesnych potrzeb. Pomimo położenia w bezpośrednim sąsiedztwie elementów środowiska przyrodniczego, w tym doliny rzeki, obserwuje się tu również niekorzystne zjawiska środowiskowe – w tym m.in. zanieczyszczenia na brzegach rzeki, zalegające odpady, a także brak odpowiedniego zagospodarowania terenów zielonych, które obecnie pełnią funkcje marginalne i są wyłączone z aktywnego życia miejskiego. W ramach przeprowadzonych wizji lokalnych stwierdzono również liczne przypadki niewłaściwego użytkowania przestrzeni, co w połączeniu z brakiem interwencji może doprowadzić do dalszego pogłębiania się problemów technicznych i środowiskowych.

Jednocześnie obszar ten posiada wyjątkowo wysoki potencjał rozwojowy – zarówno inwestycyjny, jak i turystyczno-krajobrazowy. Znajduje się tu Zamek w Drzewicy – obiekt o ogromnym znaczeniu historycznym, kulturowym i tożsamościowym dla lokalnej społeczności, który jednak obecnie pozostaje w stanie technicznej degradacji. Jego otoczenie – ze względu na położenie nad rzeką oraz sąsiedztwo naturalnych terenów zielonych – mogłoby stać się przestrzenią o wyjątkowej atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej, o ile zostanie odpowiednio zagospodarowane w ramach działań rewitalizacyjnych. Wschodnia część miasta ma również potencjał do wyznaczenia obszarów o szczególnych walorach krajobrazowych, które po zagospodarowaniu mogłyby stać się istotnym czynnikiem rozwoju lokalnej gospodarki w oparciu o turystykę i aktywność mieszkańców.
Z tego względu włączenie tej części Drzewicy do obszaru rewitalizacji uznano za niezbędne. Uwzględnienie jej w granicach GPR umożliwia zaplanowanie kompleksowych i zintegrowanych działań, które pozwolą nie tylko na przeciwdziałanie dalszej degradacji, ale również na wykorzystanie potencjału przestrzenno-środowiskowego i kulturowego tego obszaru. Jest to również zgodne z podejściem strategicznym, które zakłada nie tylko reagowanie na istniejące problemy, ale także podejmowanie działań prewencyjnych i prorozwojowych w tych miejscach, które mają kluczowe znaczenie dla przyszłości miasta.

Analogicznie, niektórych obszarów północnych, w których występują pewne zjawiska negatywne, również było świadomą decyzją – wynikającą z analizy skali i charakteru tych zjawisk, rozproszenia ich występowania oraz braku możliwości zaprojektowania w tych miejscach spójnych i efektywnych działań rewitalizacyjnych, odpowiadających definicji zintegrowanego procesu. W szczególności należy zauważyć, że w tej części występują pojedyncze symptomy degradacji, które mogą zostać objęte działaniami naprawczymi w ramach innych dokumentów strategicznych gminy.
Nieuwzględnienie niektórych fragmentów północnej części miasta w wyznaczeniu granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji było decyzją świadomą i uzasadnioną, wynikającą przede wszystkim z konieczności dochowania ustawowego ograniczenia dotyczącego liczby mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji. Zgodnie z art. 10 ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji nie może obejmować więcej niż 30% ogólnej liczby mieszkańców gminy. Uwzględnienie obszarów położonych w północnej części miasta skutkowałoby przekroczeniem tego limitu, co czyniłoby program niezgodnym z przepisami prawa. Pomimo że w niektórych miejscach tej części Drzewicy odnotowano występowanie negatywnych zjawisk brak spójności przestrzennej i funkcjonalnej uniemożliwiały skuteczne włączenie ich do obszaru rewitalizacji w obecnym kształcie.

Należy jednak podkreślić, że przyjęte granice obszaru rewitalizacji obejmują spójną strukturalnie i funkcjonalnie przestrzeń miasta, której kompleksowa rewitalizacja doprowadzi do rzeczywistej i trwałej zmiany społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Interwencja prowadzona na tym obszarze dodatkowo zostanie ukierunkowana na stworzenie realnego potencjału rozwojowego – poprzez inwestycje w infrastrukturę, przestrzenie publiczne, turystykę, usługi społeczne i aktywizację mieszkańców. Takie podejście pozwoli na generowanie pozytywnych efektów rozwojowych, które oddziaływać będą nie tylko na obszar bezpośrednio objęty rewitalizacją, ale również – w sposób pośredni – na obszary nieuwzględnione, w tym także te położone w północnej części miasta.

Interwencje podejmowane w miejscach silnie zdegradowanych, a pozbawionych jednocześnie potencjału rozwojowego, często nie przynoszą trwałej zmiany, a jedynie doraźne wsparcie. Dlatego przyjęto model zintegrowanej rewitalizacji, w którym działania prowadzone są na terenie o wysokim znaczeniu dla całej struktury miasta – zarówno ze względu na położenie przestrzenne, jak i na istniejące oraz możliwe do uruchomienia funkcje społeczne, gospodarcze, środowiskowe i turystyczne.

Wyznaczona strefa rewitalizacji została zbudowana w sposób zapewniający spójność przestrzenną oraz możliwość przeprowadzenia kompleksowej transformacji, która umożliwi wzrost aktywności gospodarczej, rozwój rynku pracy, poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności miasta – zarówno dla obecnych mieszkańców, jak i dla inwestorów, turystów czy przyszłych mieszkańców. Taka strategia odpowiada na potrzeby osób wymagających wsparcia w sposób pośredni, ale zdecydowanie skuteczniejszy – poprzez tworzenie warunków do rozwoju, zatrudnienia, integracji społecznej i aktywności obywatelskiej.

Warto również podkreślić, że delimitacja obszaru zdegradowanego i rewitalizacji nie może być rozumiana w kategoriach mapy punktowej. Jest to proces strategiczny, wymagający całościowego ujęcia problemów i możliwości rozwojowych w sposób zapewniający rzeczywistą zmianę i integrację działań. W związku z tym, włączenie do obszaru rewitalizacji także tych terenów, które wykazują potencjał techniczny, inwestycyjny i przyrodniczy – jak np. obszary w pobliżu Zalewu Drzewickiego – ma na celu umożliwienie projektowania kompleksowych działań rewitalizacyjnych, wzmacniających spójność przestrzenną i funkcjonalną obszaru, a zarazem przeciwdziałających przyszłej degradacji.

Podsumowując, granice wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostały określone zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji oraz w oparciu o dane diagnostyczne i przesłanki strategiczne. Uwzględniono zarówno aktualne występowanie zjawisk kryzysowych, jak i potencjał rozwojowy poszczególnych fragmentów miasta, zapewniając możliwość realizacji kompleksowego i zintegrowanego programu rewitalizacji, który przyczyni się do trwałej poprawy warunków życia mieszkańców. Należy zaznaczyć, że rewitalizacja nie jest procesem ograniczonym wyłącznie do granic formalnie wyznaczonego obszaru. Efekty rewitalizacji – zwłaszcza w ujęciu funkcjonalnym i społecznym – mają charakter promieniujący. Dzięki zaplanowanym działaniom w wyznaczonej strefie, możliwe będzie wywołanie pozytywnych impulsów także w innych częściach miasta oraz w mniejszych miejscowościach gminy. Proces rewitalizacji, prowadzony w sposób strategiczny, stanie się narzędziem szeroko zakrojonej zmiany, której oddziaływanie wykroczy poza wąskie granice interwencji i przyniesie trwałą poprawę jakości życia w całej gminie Drzewica.

4. Podsumowanie negatywnych zjawisk/problemów, analiza potrzeb i potencjałów obszaru rewitalizacji

Negatywne zjawiska na obszarze rewitalizacji w Gminie Drzewica obejmują:

- Koncentrację negatywnych zjawisk w sferze społecznej, do których zaliczono:
  - Wyludnianie się obszaru rewitalizacji;
  - Zmniejszający się przyrost naturalny;
  - Zarejestrowane wymeldowania mieszkańców;
  - Zmniejszanie się udziału liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz szybsze zwiększanie się udziału liczby ludności w wieku poprodukcyjnym;
  - Wzrastająca liczba osób korzystających z pomocy społecznej;
  - Aktywne procedury Niebieska Karta;
  - Szybszy przyrost udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym;
  - Szybszy przyrost udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych;
  - Wysoki wskaźnik przestępczości;
- W pozostałych sferach:
  - Słabo rozwinięta gospodarka lokalna – niewielki przyrost liczby nowo powstałych przedsiębiorstw;
  - Zamykanie się drobnych punktów handlowych;
  - Zanieczyszczenie powietrza, w tym przy drodze wojewódzkiej DW728 oraz niska emisja pochodząca z gospodarstw domowych;
  - Niewykorzystanie w pełni możliwości rozwoju turystyki w oparciu o Zalew Drzewicki i rzekę Drzewiczkę, zdegradowane tereny w ich pobliżu, zagrożenie zanieczyszczeniem i degradacja środowiska przyrodniczego;
  - Niewystarczające zagospodarowanie oraz zagrożenia dla środowiska naturalnego dla Parku przy pl. Wolności w Drzewicy;
  - Niska jakość infrastruktury mieszkaniowej w najstarszej części miasta;
  - Osiedla mieszkaniowe w Drzewicy – niewystarczająca ilość miejsc parkingowych, małej architektury (ławki, kosze na śmieci, oświetlenie, itp.);
  - Brak całkowitego zagospodarowania terenów po zakładach Gerlach;
  - Niedostateczny poziom ochrony zabytków oraz układu przestrzennego miasta;

Aby skutecznie ożywić obszar Drzewicy, konieczne jest zwrócenie uwagi na istniejące zjawiska negatywne rozpoznane na obszarze rewitalizacji, uwzględnienie potrzeb mieszkańców oraz zaangażowanie lokalnych instytucji i społeczności w proces planowania i realizacji projektów. Dzięki temu możliwe stanie się pełne wykorzystanie potencjału miasta Drzewica jako miejsca o znaczeniu historycznym, kulturowym i społecznym oraz możliwa stanie się poprawa jakości życia jego mieszkańców.

Analiza potrzeb – potrzeby rewitalizacyjne

- inwestycje w infrastrukturę społeczną (sportową, edukacyjną, kultury) i techniczną;
- wsparcie dzieci i młodzieży, ochrona osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, starszych, niepełnosprawnych i niesamodzielnych;
- aktywizacja osób bezrobotnych oraz starszych, niepełnosprawnych;
- potrzeba edukacji dzieci i młodzieży oraz wsparcie ich rozwoju;
- edukacja mieszkańców w zakresie działań i zachowań proekologicznych;
- wzmacnianie poczucia przynależności i odpowiedzialności za miejsce zamieszkania, wzmacnianie więzi społecznych, kultywowanie historii i tradycji;
- wsparcie dla powstawania nowych miejsc pracy, podwyższania kwalifikacji;
- ochrona środowiska naturalnego, w tym ochrona powietrza, gleb, adaptacja do zmian klimatu;
- odnowa przestrzeni, stwarzanie bezpiecznych i funkcjonalnych warunków życia;
- odnowa Parku w Drzewicy, przywrócenie funkcji społecznych, rekreacyjnych i wypoczynkowych, wsparcie lokalnego ekosystemu;
- poprawa stanu zachowania obiektów i obszarów zabytkowych;
- zagospodarowanie terenów w pobliżu rzeki Drzewiczki oraz po zakładach Gerlach;
- polepszenie jakości powietrza atmosferycznego;
- potrzeba prowadzenia działań inwestycyjnych poprawiających jakość życia oraz podnoszących walory funkcjonalno-przestrzenne i środowiskowe przestrzeni z myślą o poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej;

Potencjał obszaru rewitalizacji

Za potencjał obszaru rewitalizacji można uznać zbiór elementów, które gdy zostaną wykorzystane w odpowiedni sposób, mogą przyczynić się do odnowy i rozwoju danego obszaru, zarówno pod względem społecznym, ekonomicznym jak i kulturowym. Ważne jest, aby analizować i doceniać ten potencjał podczas planowania i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Poniżej przedstawiono potencjał obszaru rewitalizacji w Gminie Drzewica:

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz lokalni aktywiści
Kluczowym aspektem w procesie rewitalizacji jest aktywne uczestnictwo mieszkańców w planowaniu i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami oraz grupami inicjatywnymi może przyczynić się do integracji społecznej oraz kształtowania wspólnotowego ducha. Włączanie mieszkańców do procesu rewitalizacji umożliwia lepsze zrozumienie ich potrzeb i oczekiwań, a także zwiększa ich poczucie współodpowiedzialności za wspólną przestrzeń. Zwiększa się zatem nie tylko chęć i potrzeba wprowadzenia zmian, ale również potrzeba utrzymania ich efektów, chęć dalszego rozwoju, bardziej perspektywiczne myślenie, które wyzwala się po dostrzeżeniu atutów realizacji działań rewitalizacyjnych.

Dziedzictwo historyczne i kulturowe
W zakresie środowiska kulturowego obszar rewitalizacji wyróżnia się występowaniem zabytków archeologicznych, zabytków architektury oraz chronionych krajobrazów naturalnych i antropogenicznych. Wartości niematerialne, jak język, tradycja, kultura ludowa, język znaków i symboli, stanowią faktograficzne uzupełnienia środowiska kulturowego. W obszarze rewitalizacji występują obiekty wymienione w rejestrze zabytków, w tym obiekty architektury, park, ale również obiekty w ewidencji konserwatorskiej. Występują tu cenne układy przestrzenne. Rewitalizacja tych obiektów, a także przestrzeni okalających je, może przyczynić się do wzrostu atrakcyjności turystycznej miasta oraz stworzenia przestrzeni kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych dla mieszkańców. Co istotne, tradycje kulturowe regionu opoczyńskiego, do którego przynależy gmina Drzewica, decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, trafiły na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego. To kolejny wpis z województwa łódzkiego po Procesji Bożego Ciała w Łowiczu (2014), Procesji Bożego Ciała z tradycją kwietnych dywanów w Spycimierzu (2018) oraz Tradycjach rzeźbiarskich ośrodka w Kutnie (2023). Tradycje kulturowe regionu opoczyńskiego, które obejmuje wpis to zarówno gwara opoczyńska, tradycje muzyczne, doroczne zwyczaje, obrzędy i święta, jak i rzemiosło oraz rękodzieło. Ratyfikowana przez Polskę Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego nakłada na Państwa-Strony obowiązek inwentaryzacji przejawów tego dziedzictwa, znajdujących się na ich terytoriach zgodnie z zaleceniami i standardami Konwencji. Krajowa lista niematerialnego dziedzictwa kulturowego ma charakter wyłącznie informacyjny i stanowi realizację tego wymogu poprzez dokumentację żywego niematerialnego dziedzictwa naszego kraju. Listę prowadzi Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego we współpracy z Narodowym Instytutem Dziedzictwa. Wszystkie środowiska związane z praktykowaniem tradycji, zwyczajów, wykonywaniem tradycyjnego rzemiosła i rękodzieła, przechowujące wiedzę tradycyjną i wierzenia, kultywujące pamięć historyczną, zajmujące się tradycjami muzycznymi, widowiskowymi, językowymi i innymi przejawami działalności człowieka mogą zgłaszać te zjawiska do wpisu na Krajowa listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Lokalna gospodarka
Obszar rewitalizowany w Drzewicy może stać się lokomotywą rozwoju lokalnej gospodarki. Proces rewitalizacji może przyczynić się do zwiększenia ruchu turystycznego, co dodatkowo korzystnie wpłynie na rozwój miejscowych przedsiębiorstw. Wszelkie działania w przestrzeni, które polepszą wizerunek obszaru rewitalizacji, potencjalnie wpływają na zwiększenie konkurencyjności tego obszaru w oczach przedsiębiorców.

Tereny zielone oraz obszary użytku publicznego
Rewitalizacja w mieście Drzewica powinna uwzględniać kształtowanie przestrzeni publicznych oraz rozwijanie terenów zieleni miejskiej. Rewitalizacja przestrzeni parkowych, tworzenie miejsc spotkań, rekreacji i odpoczynku, ale również elementów zielonej infrastruktury sportowej może przyczynić się do podniesienia standardu życia mieszkańców, a także stworzyć miejsca, gdzie społeczność może się integrować oraz – bardzo często – powracać do życia społecznego. Zagospodarowane i ciekawe przestrzenie publiczne w obszarze rewitalizacji będą służyć nawiązywaniu więzi społecznych oraz budowaniu kapitału społecznego. Co więcej, rozwijanie terenów zielonych w mieście może przyczynić się do poprawy jakości powietrza, redukcji hałasu i zwiększenia różnorodności ekosystemów, co ma znaczny wpływ na jakość życia mieszkańców.

Młodzi mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Rewitalizacja w Drzewicy może stanowić doskonałą okazję do edukacji oraz wsparcia w procesie dojrzewania oraz utożsamiania się z lokalną społecznością. Trudnego życie nastolatka nie ułatwiają media społecznościowe, które często przyczyniają się do wzrostu poziomu frustracji, niskiej samooceny. Młodzież potrzebuje wsparcia, które umożliwi łatwiejsze nawiązywanie dobrych relacji, zwiększenie samooceny. Działania takie są szczególnie potrzebne w obszarze rewitalizacji, na którym często zamieszkują rodziny dysfunkcyjne.

Współpraca z samorządami i instytucjami
W trakcie procesu rewitalizacji istotne jest nawiązanie współpracy z lokalnymi władzami samorządowymi oraz różnymi instytucjami, takimi jak urząd miejski, placówki edukacyjne oraz organizacje pozarządowe. Wspólna praca pozwoli na zharmonizowanie działań i podział odpowiedzialności za różne aspekty procesu rewitalizacji. Ponadto, współpraca z samorządami może otworzyć drzwi do pozyskania dodatkowych środków finansowych na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Obszar rewitalizacji w Drzewicy wykazuje ogromny potencjał, obejmujący różnorodne aspekty, takie jak: dziedzictwo historyczne i kulturowe, rozwój przestrzeni publicznych, doświadczenie w organizacji i prowadzeniu wydarzeń sportowych oraz rozbudowa terenów zielonych, w tym m.in. ich zagospodarowanie, budowa nowych miejsc rekreacji oraz posiadanie warunków do rozwoju funkcji turystycznej. Kluczowym elementem sukcesu tego przedsięwzięcia jest zaangażowanie mieszkańców, współpraca z samorządami i instytucjami oraz promocja dziedzictwa kulturowego. Dzięki efektywnej rewitalizacji, Drzewica może przekształcić się w jeszcze bardziej atrakcyjne miasto zarówno dla swoich mieszkańców, jak i turystów, oferując wyższą jakość życia oraz stymulując rozwój gospodarczy.

5. Powiązanie gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi województwa i gminy

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Drzewica jest zgodny z innymi dokumentami strategicznymi na szczeblu lokalnym. Poniżej przedstawiono krótki opis komplementarności:

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 2030 (SRWŁ 2030)

GPR jest spójny z wizją Strategii o brzmieniu:

Harmonijnie rozwijające się województwo w centrum polski, przyjazne rodzinom, mieszkańcom miast i obszarów wiejskich. Region, w którym nowoczesna gospodarka idzie w parze z ochroną walorów kulturowych i przyrodniczych.

Poniżej przedstawiono cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań, w które szczególnie wpisuje się GPR:

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunek działań
NOWOCZESNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA	1.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego	1.2.2 Upowszechnienie kształcenia zawodowego i ustawicznego 1.2.3 Aktywizacja osób nieaktywnych zawodowo, w tym bezrobotnych 1.2.4. Rozwój kompetencji kluczowych
OBYWATELSKIE SPOŁECZEŃSTWO RÓWNYCH SZANS	2.1. Rozwój kapitału społecznego	2.1.1. Budowa zaufania społecznego, rozwijanie postaw społecznych i obywatelskich, promowanie wartości rodzinnych 2.1.2. Zwiększenie uczestnictwa w kulturze i rozwój usług kultury 2.1.3. Rozwój sektora sportu, turystyki i rekreacji 2.1.4. Wzmacnianie tożsamości regionalnej i lokalnej
	2.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	2.2.1. Podniesienie świadomości prozdrowotnej i wzmocnienie działań profilaktycznych
	2.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego	2.3.1. Wsparcie dla rodzin i osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem 2.3.2. Rozwój placówek i usług świadczonych przez lokalne środowiska (deinstytucjonalizacja usług) 2.3.3. Rozwój ekonomii społecznej i solidarnej
ATRAKCYJNA I DOSTĘPNA PRZESTRZEŃ	3.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska	3.1.1. Poprawa jakości powietrza 3.1.2. Ochrona zasobów wód oraz poprawa ich jakości 3.1.3. Przeciwdziałanie skutkom suszy i zmniejszanie niedoborów wody
	3.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu	3.2.1. Ochrona wartości i kształtowanie dziedzictwa kulturowego 3.2.2. Ochrona i wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych 3.2.3. Rewaloryzowanie, poszerzanie i wzbogacanie przestrzeni o atrakcyjnie zaaranżowane tereny zieleni
	3.3. Zwiększenie dostępności transportowej	3.3.1. Zwiększenie dostępności drogowej województwa

Niniejszy GPR wpisuje się również w cel horyzontalny SRWŁ 2030:
EFEKTYWNIE I ODPOWIEDZIALNIE ZARZĄDZANE WOJEWÓDZTWO i jego kierunki działań:
b. Upowszechnienie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w zarządzaniu rozwojem
d. Prowadzenie zintegrowanej i terytorialnie ukierunkowanej polityki zrównoważonego rozwoju przestrzennego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi

Program wpisuje się w wizję Planu o brzmieniu: *„REGION SPÓJNY TERYTORIALNIE I WIZERUNKOWO, KREATYWNY I KONKURENCYJNY W SKALI KRAJU I EUROPY, O NAJLEPSZEJ DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ, WYRÓŻNIAJĄCY SIĘ ATRAKCYJNOŚCIĄ INWESTYCYJNĄ I WYSOKĄ JAKOŚCIĄ ŻYCIA."*

W Planie zapisano również: „(…) do priorytetowych kierunków działań w najbliższych latach należy rewitalizacja obszarów zdegradowanych w miastach, ze szczególnym uwzględnieniem historycznych struktur przestrzennych, w tym w ośrodkach pełniących rolę regionalnych, subregionalnych i ponadlokalnych biegunów wzrostu, przeprowadzana w sposób kompleksowy i systemowy, obejmująca aspekty społeczne, gospodarcze, środowiskowe oraz przestrzenne. Zakłada się, że w wyniku działań rewitalizacyjnych w wymiarze technicznym i przestrzennym, nastąpi zasadnicza zmiana jakościowa zdegradowanych struktur miejskich, w tym mieszkaniowych i poprzemysłowych, związana m.in. z wprowadzaniem rozwiązań energooszczędnych i niskoemisyjnych w budownictwie, jak również poprawa jakości przestrzeni publicznych, w tym zwiększanie terenów zieleni urządzonej, z uwzględnieniem potrzeb różnych grup wiekowych oraz osób niepełnosprawnych. Stosowanie nowoczesnych proekologicznych rozwiązań infrastrukturalnych przyczyni się do przekształcania struktur miejskich w miasta inteligentne oferujące wysoką jakość życia. Podnoszenie standardu zasobów mieszkaniowych w miastach i kształtowanie atrakcyjnych osadniczo obszarów mieszkaniowych z dostępem do usług publicznych wpłynie na zahamowanie procesów suburbanizacji i przyczyni się do kształtowania ładu przestrzennego. Jednocześnie rewitalizacja w aspekcie gospodarczym i społecznym wpłynie na aktywizację społeczności lokalnych oraz rozwój konkurencyjnych i atrakcyjnych obszarów działalności gospodarczej oferujących nowe miejsca pracy. Procesy rewitalizacyjne obszarów zabytkowych w miastach przyczynią się do poprawy ich atrakcyjności turystycznej. Przyjmuje się, że w perspektywie długookresowej poprawa warunków mieszkaniowych i ekonomicznych w ośrodkach miejskich przyczyni się do wzrostu ich atrakcyjności osadniczej i zahamowania procesu wyludniania się miast." W przytoczonym fragmencie podkreślono aspekty szczególnie ważne dla realizacji niniejszego GPR. Widoczne jest ogromne powiązanie pomiędzy zapisami dokumentów.

Poniżej przedstawiono kierunki działań i działania, w które szczególnie wpisuje się GPR:

Kierunek działań	działanie
OSADNICTWO CEL SZCZEGÓŁOWY I. REGION SPÓJNY, O ZRÓWNOWAŻONYM SYSTEMIE OSADNICZYM	
I.3. Rozwój atrakcyjnych osadniczo miast pełniących funkcje krajowego, regionalnych, subregionalnych i ponadlokalnych biegunów wzrostu, zapewniających wysoką jakość życia m.in. poprzez:	I.3.1. kształtowanie zasobów mieszkaniowych o wysokim standardzie
	I.3.2 zapewnienie dostępności do ponadlokalnych i podstawowych usług publicznych o wysokim standardzie, dostosowanych do różnych grup wiekowych ludności,
	I.3.4 kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom
I.5. Rozwój miast o znaczeniu lokalnym i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich	I.5.1. wzrost zasięgu oddziaływania przestrzennego miast o znaczeniu lokalnym,
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA CEL SZCZEGÓŁOWY III. REGION O WYSOKIEJ JAKOŚCI I DOSTĘPNOŚCI INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	
III.2. Rozwój energetyki wykorzystującej OZE	III.2.2. budowę elektrowni słonecznych
III.4. Rozwój systemów ciepłowniczych w miastach	III.4.1. budowę, rozbudowę ciepłowni i kotłowni miejskich
	III.4.2. budowę, rozbudowę, modernizację sieci ciepłowniczych
III.6. Rozwój systemów kanalizacyjnych,	III.6.1. budowę, rozbudowę zbiorczych systemów kanalizacji w wyznaczonych zasięgach aglomeracji oraz budowę, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK),
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE CEL SZCZEGÓŁOWY IV. REGION O WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	
IV.3. Poprawa jakości powietrza,	IV.3.1. wdrażanie uchwały antysmogowej oraz programów ochrony powietrza dla stref, w których notuje się przekroczenia poziomu dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń
IV.5. Zachowanie i wzrost różnorodności biologicznej,	IV.5.1. ochronę, wzbogacanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej,
IV.7. Przeciwdziałanie zagrożeniom	IV.7.1. poprawę klimatu akustycznego
	IV.7.6. przeciwdziałanie skutkom i adaptacja do zmian klimatu
DZIEDZICTWO KULTUROWE CEL SZCZEGÓŁOWY V. REGION O DOBRZE ZACHOWANYM DZIEDZICTWIE KULTUROWYM	
V.1. Zachowanie materialnych zasobów dziedzictwa kulturowego	V.1.6. poprawę stanu zachowania i właściwe wykorzystanie dziedzictwa kulturowego regionu
V.2. Zachowanie niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego	V.2.3. kreowanie sieci ośrodków historycznych o randze europejskiej, krajowej, regionalnej152 i lokalnej
TURYSTYKA I REKREACJA CEL SZCZEGÓŁOWY VI. REGION O WYSOKIEJ ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ	
VI.1. Rozwój różnorodnych form turystyki w obszarach i ośrodkach recepcji turystycznej	VI.1.1. wzmacnianie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
KRAJOBRAZ I ŁAD PRZESTRZENNY CEL SZCZEGÓŁOWY VII. REGION O KRAJOBRAZIE WYSOKIEJ JAKOŚCI	
VII.2. Ochrona i wzmacnianie walorów krajobrazu kulturowego	VII.2.1. poprawę jakości przestrzeni publicznych, szczególnie w otoczeniu obiektów zabytkowych

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DRZEWICA 2030

Strategia Rozwoju Gminy Drzewica jest formalnym dokumentem, który określa strategiczne kierunki rozwoju gminy na lata 2022 - 2030. Jest ona komplementarna z innymi regulacjami planistyczno-strategicznymi, obowiązującymi w gminie, w województwie łódzkim. Dokument jest nadrzędny względem dokumentów sektorowych dotyczących obszaru Gminy Drzewica, jednocześnie będzie spójny z dokumentami wyższego rzędu - *Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030*, a także *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030*. Prace nad Strategią rozpoczęto w maju 2021 roku, kiedy to Rada Miejska w Drzewicy podjęła decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Drzewica, którą pogłębiano podczas warsztatów strategicznych oraz badania ankietowego. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, z których wynikają cele strategiczne.

Analizy zachodzących trendów lokalnych i regionalnych, przeprowadzone badania społeczne oraz wizja lokalna pozwoliły na wypracowanie dziedzin wsparcia wyróżnionych w strategii. Są to obszary działalności gminy, które wymagają poprawy bądź dodatkowego impulsu rozwojowego. Wyzwania stojące przed samorządem silnie korelują ze zdefiniowanymi już wcześniej problemami oraz zidentyfikowanym potencjałem - zasobami umożliwiającymi realizację celów strategii.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Drzewica jest zgodny ze wszystkimi celami strategicznymi Strategii.

<u>Cel strategiczny 1 Stabilna gospodarka, wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej Gminy Drzewica oraz wsparcie przedsiębiorczości</u>

W ramach celu strategicznego 1 strategia skupia się na zapewnieniu wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego Gminy Drzewica. Cel ten zostanie osiągnięty dzięki inwestycjom w infrastrukturę, wsparcie przedsiębiorczości wśród mieszkańców, wzrost konkurencyjności gminy, również w aspekcie turystycznym oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Wsparcie sfery gospodarczej powiązane jest nierozłącznie ze wzrostem dobrobytu mieszkańców Gminy Drzewica.

- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, modernizacja infrastruktury technicznej oraz społecznej, w tym m.in. chodników, ciągów drogowych, kanalizacji czy budowa monitoringu sprzyjają przyciąganiu inwestycji oraz ułatwiają prowadzenie działalności gospodarczej.

<u>Cel strategiczny 2 Poprawa jakości środowiska naturalnego Gminy Drzewica z poszanowaniem ładu przestrzennego oraz zachowaniem lokalnej bioróżnorodności</u>

W ramach celu strategicznego 2 strategia skupia się na ochronie środowiska naturalnego gminy w dziedzinie ochrony: powietrza, wód, gleb, ekosystemów. Konieczne jest podjęcie działań służących adaptacji do zmian klimatu, których efektem są ekstremalne zjawiska pogodowe, coraz częściej i coraz bardziej dotkliwie doświadczające mieszkańców gminy oraz całego województwa i kraju. Zaznacza się konieczność utrzymania istniejących form ochrony przyrody, ochrony przyrody oraz ochrony, wzbogacania i odtwarzania różnorodności biologicznej.

Sfera środowiskowo-przestrzenna wpływa bezpośrednio na jakość życia społeczeństwa

- Cel 2 traktuje m.in. o adaptacji do zmian klimatu, poprawie jakości środowiska, odnowie przestrzeni oraz kształtowaniu ładu przestrzennego gminy. To również zagadnienia związane bezpośrednio z obszarem działań GPR.

Cel strategiczny 3 Poprawa warunków życia oraz zwiększenie jakości usług świadczonych mieszkańcom Gminy Drzewica

W ramach celu strategicznego 3 strategia koncentruje się na wymiarze społecznym – dobrej jakości usługach, dbałości o mieszkańców na wielu płaszczyznach, tworzeniu warunków dla rozwoju i wzrastania kapitału społecznego gminy.

Konieczne jest uwzględnienie działań zapewniających bezpieczeństwo mieszkańcom.

- W ramach rewitalizacji przeprowadzane będą działania społeczne, które bezpośrednio wpływają na warunki życia mieszkańców.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY I MIASTA DRZEWICA

Studium określa następujące cele polityki przestrzennej:

- zapewnienie zrównoważonego rozwoju miasta i gminy, poprzez zagospodarowanie przestrzenne równoważnie uwzględniające m.in.:
    - rozwój terenów inwestycyjnych, w tym poprzez podniesienie standardów technicznych istniejącej zabudowy i zagospodarowania,
    - sprawne funkcjonowanie systemu komunikacji i infrastruktury technicznej,
    - ochronę przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego;
- dążenie do poprawy ładu przestrzennego na drodze sukcesywnego sporządzania i przyjmowania MPZP;
- zachowanie wartości obecnego zainwestowania miasta i gminy, wykorzystania jego rezerw terenowych, podnoszenia standardu struktur zabudowy, humanizacji warunków życia, realizowanych głównie poprzez:
    - określenie zróżnicowanych terenów zabudowy mieszkaniowej, zespołów usługowych z zielenią, rejonów intensywnego rozwoju usług ponadlokalnych i produkcji, infrastruktury technicznej itd., których realizacja stworzy warunki wyboru miejsca i różnych form zabudowy i zagospodarowania,
    - zachowanie ciągów aktywności przyrodniczej – zieleni urządzonej i nieurządzonej wprowadzonych do rejonów zabudowanych i wymagających zagospodarowania,
    - określenie zespołów zabudowy wymagających rehabilitacji i/lub przekształceń,
    - umożliwienie wprowadzenia obiektów i zespołów odpowiadających funkcją i standardem współczesnym założeniom, przy jednoczesnym respektowaniu ustaleń konserwatorskich;
- ochrona i optymalne wykorzystanie istniejących wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego;

- ochrona i modernizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz opracowanie programów zalesień;
- zachowanie kluczowych terenów otwartych wyłączonych z zabudowy kubaturowej;
- intensyfikacja rozwoju Drzewicy; rozbudowa, przekształcenie i w miarę potrzeby rehabilitacja układów substandardowych na drodze wdrażania opracowań mpzp;
- rozwój obszarów turystyki (rekreacji weekendowej i pobytowej) oraz budownictwa rekreacji indywidualnej w atrakcyjnych obszarach gminy, przy poszanowaniu walorów środowiskowo - kulturowych tych obszarów;
- wdrożenie procedur przygotowania obszarów stanowiących potencjalną ofertę miasta i gminy Drzewica, celem pozyskania inwestorów realizujących oczekiwane i niezbędne dla rozwoju gminy przedsięwzięcia;
- tworzenie wewnętrznych, organizacyjnych i programowych podstaw dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego;
- rozwój i modernizacja systemu transportowego poprzez budowę, przebudowę i rozbudowę dróg gminnych, a także zachowanie rezerw dla budowy, rozbudowy i przebudowy dróg ponadlokalnych oraz rozbudowy i przebudowy linii kolejowych;
- realizacja ścieżek rowerowych dla codziennych potrzeb komunikacyjnych oraz ścieżek rowerowych - rekreacyjnych, łączących atrakcyjne obszary gminy;
- tworzenie organizacyjnych i programowych podstaw dla rozwoju usług i działalności gospodarczej;
- dbałość o jakość i estetykę miejsc zamieszkiwania, pracy i wypoczynku.

Cele dokumentów są ze sobą zgodne. Zamierzenia określone w GPR doskonale wpisują się w zapisy studium.

6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych stanowi wyraz aspiracji władz samorządowych, mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy procesu rewitalizacji. Wizja odzwierciedla docelowy stan obszaru po przeprowadzeniu zaplanowanych w niniejszym dokumencie działań rewitalizacyjnych.

Na podstawie zdiagnozowanych problemów występujących na obszarze rewitalizacji sformułowano zatem następującą wizję stanu obszaru:

Obszar rewitalizacji w mieście Drzewica zamieszkiwany jest przez coraz większą liczbę ludności, reprezentantów różnych grup społecznych. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji stanowią odpowiedzialną, twórczą, zaangażowaną i zintegrowaną społeczność, która w stworzonej przestrzeni może kształcić się, rozwijać pasje i realizować się zawodowo.
Społeczne efekty rewitalizacji osiągnięte na obszarze rewitalizacji w mieście, przenikają do dalszych części Gminy Drzewica.
Obszar rewitalizacji zyskał w oczach lokalnej społeczności. Pojawiły się nowe miejsca pracy, miejsca spotkań i integracji społecznej. Przestrzeń jest bezpieczna, zachęca do przebywania na zrewitalizowanych obszarach.
Obszar rewitalizacji odżył gospodarczo. Przyciąga mieszkańców atrakcyjnymi obiektami sportowymi, rekreacyjnymi, a turystów pięknem przyrody, które w połączeniu z odpowiednim zagospodarowaniem przestrzeni, umożliwia wypoczynek w pięknych okolicznościach przyrody z możliwością korzystania z atrakcji turystycznych.

Realizacja działań rewitalizacyjnych prowadzonych w Drzewicy, przyczyniła się do ograniczenia występowania zdiagnozowanych zjawisk negatywnych. Realizacja przedsięwzięć umożliwiła stworzenie bezpiecznych i atrakcyjnych przestrzeni, ożywionych zarówno społecznie, kulturowo jak i technicznie, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i walorów przyrodniczych gminy.

Przeprowadzone działania rewitalizacyjne wzmocnią lokalną społeczność, ułatwią tworzenie silnego, lokalnego kapitału społecznego. Rewitalizacja ułatwi powrót do życia społecznego oraz umożliwi realizację indywidualnych zamierzeń mieszkańców.

Zrewitalizowane obiekty użyteczności publicznej, lokalna infrastruktura, ale również tereny zielone wpłyną na zwiększenie konkurencyjności miasta, przyczynią się do zwiększenia jego rozpoznawalności w regionie.

Zdefiniowana wizja obszaru określa planowany efekt rewitalizacji, który zostanie osiągnięty po realizacji przedsięwzięć zdefiniowanych w niniejszym programie. Wizję obszaru pozwolą zrealizować cele szczegółowe i kierunki działań przyjęte w niniejszym dokumencie.

7. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Część programowa została opracowana na bazie przeprowadzonej diagnozy, a także w oparciu o warsztaty stacjonarne, które miały na celu umożliwić zaangażowanie zróżnicowanych grup interesariuszy na etapie planowania procesu rewitalizacji. Niżej przedstawione cele i kierunki działań stanowią odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby, służące ograniczeniu bądź wyeliminowaniu negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz pozostałych sferach. Tym samym zapewnione zostało komplementarne podejście do procesu rewitalizacji. Cele i kierunki rewitalizacji będą osiągane poprzez realizację konkretnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Cele rewitalizacji są zgodne z założeniami powiązanych dokumentów strategicznych i planistycznych Gminy Drzewica, a także są pochodną wizji obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji. Dla obszaru rewitalizacji gminy wyznaczono następujące cele rewitalizacji:

Cel 1.	Tworzenie i wzmacnianie kapitału społecznego oraz poprawa sytuacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji
Cel 2.	Obszar rewitalizacji w mieście Drzewica atrakcyjnym miejscem do życia
Cel 3.	Poprawa funkcjonalności obszaru rewitalizacji

Poniżej przedstawiono zestawienie celów oraz odpowiadających im kierunków działań.

Cel 1. Tworzenie i wzmacnianie kapitału społecznego oraz poprawa sytuacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunki działań/cele szczegółowe
1.1 Pobudzenie aktywności mieszkańców, wsparcie integracji społecznej oraz budowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za przestrzenie wspólne
1.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz patologiom społecznym
1.3 Rozwijanie aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji
1.4 Upowszechnianie kultury
1.5 Stworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej

Cel 2. Obszar rewitalizacji w mieście Drzewica atrakcyjnym miejscem do życia
Kierunki działań/cele szczegółowe
2.1 Zwiększenie dostępu do usług turystyczno-rekreacyjnych, kulturalno-sportowych i edukacyjnych na obszarze rewitalizacji 2.2 Ochrona powietrza 2.3 Rozwój infrastruktury technicznej oraz zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych przez eliminowanie barier architektonicznych 2.4 Poprawa jakości środowiska naturalnego, w tym adaptacja do zmian klimatu 2.5 Zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców 2.6 Rozwój sfery gospodarczej

Cel 3. Poprawa funkcjonalności obszaru rewitalizacji
Kierunki działań/cele szczegółowe
3.1 Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni w trosce o ożywienie społeczno-gospodarcze oraz rozwój turystyczny obszaru rewitalizacji 3.2 Podniesienie standardu usług społecznych m.in. poprzez prace remontowe i modernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej 3.3 Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych

Potrzeby rewitalizacyjne, cele rewitalizacji, kierunki działania – komplementarność problemowa

Poniżej w tabeli przedstawiono potrzeby rewitalizacyjne, odpowiadające im cele i kierunki działania.

potrzeba rewitalizacyjna	cel rewitalizacji	kierunek działania
– inwestycje w infrastrukturę społeczną (sportową, edukacyjną, kultury) i techniczną; – wsparcie dzieci i młodzieży, ochrona osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, starszych, niepełnosprawnych i niesamodzielnych; – aktywizacja osób bezrobotnych oraz starszych, niepełnosprawnych; – potrzeba edukacji dzieci i młodzieży oraz wsparcie ich rozwoju; – wzmacnianie poczucia przynależności i odpowiedzialności za miejsce zamieszkania, wzmacnianie więzi społecznych, kultywowanie historii i tradycji; – wsparcie dla powstawania nowych miejsc pracy, podwyższania kwalifikacji; – odnowa przestrzeni, stwarzanie bezpiecznych i funkcjonalnych warunków życia; – poprawa stanu zachowania obiektów i obszarów zabytkowych; – zagospodarowanie terenów w pobliżu rzeki Drzewiczki oraz po zakładach Gerlach; – potrzeba prowadzenia działań inwestycyjnych poprawiających jakość życia oraz podnoszących walory funkcjonalno-przestrzenne i środowiskowe przestrzeni z myślą o poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej;	**Cel 1.** Tworzenie i wzmacnianie kapitału społecznego oraz poprawa sytuacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji	1.1 Pobudzenie aktywności mieszkańców, wsparcie integracji społecznej oraz budowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za przestrzenie wspólne 1.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz patologiom społecznym 1.3 Rozwijanie aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.4 Upowszechnianie kultury 1.5 Stworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej

potrzeba rewitalizacyjna	cel rewitalizacji	kierunek działania
– inwestycje w infrastrukturę społeczną (sportową, edukacyjną, kultury) i techniczną; – aktywizacja osób bezrobotnych oraz starszych, niepełnosprawnych; – potrzeba edukacji dzieci i młodzieży oraz wsparcie ich rozwoju; – edukacja mieszkańców w zakresie działań i zachowań proekologicznych; – wsparcie dla powstawania nowych miejsc pracy, podwyższania kwalifikacji; – ochrona środowiska naturalnego, w tym ochrona powietrza, gleb, adaptacja do zmian klimatu; – odnowa przestrzeni, stwarzanie bezpiecznych i funkcjonalnych warunków życia; – odnowa Parku w Drzewicy, przywrócenie funkcji społecznych, rekreacyjnych i wypoczynkowych, wsparcie lokalnego ekosystemu; – poprawa stanu zachowania obiektów i obszarów zabytkowych; – zagospodarowanie terenów w pobliżu rzeki Drzewiczki oraz po zakładach Gerlach; – polepszenie jakości powietrza atmosferycznego; – potrzeba prowadzenia działań inwestycyjnych poprawiających jakość życia oraz podnoszących walory funkcjonalno-przestrzenne i środowiskowe przestrzeni z myślą o poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej;	**Cel 2.** Obszar rewitalizacji w mieście Drzewica atrakcyjnym miejscem do życia	2.1 Zwiększenie dostępu do usług turystyczno-rekreacyjnych, kulturalno-sportowych i edukacyjnych na obszarze rewitalizacji 2.2 Ochrona powietrza 2.3 Rozwój infrastruktury technicznej oraz zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych przez eliminowanie barier architektonicznych 2.4 Poprawa jakości środowiska naturalnego, w tym adaptacja do zmian klimatu 2.5 Zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców 2.6 Rozwój sfery gospodarczej

potrzeba rewitalizacyjna	cel rewitalizacji	kierunek działania
– inwestycje w infrastrukturę społeczną (sportową, edukacyjną, kultury) i techniczną; – wsparcie dzieci i młodzieży, ochrona osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, starszych, niepełnosprawnych i niesamodzielnych; – aktywizacja osób bezrobotnych oraz starszych, niepełnosprawnych; – potrzeba edukacji dzieci i młodzieży oraz wsparcie ich rozwoju; – wsparcie dla powstawania nowych miejsc pracy, podwyższania kwalifikacji; – odnowa przestrzeni, stwarzanie bezpiecznych i funkcjonalnych warunków życia; – odnowa Parku w Drzewicy, przywrócenie funkcji społecznych, rekreacyjnych i wypoczynkowych, wsparcie lokalnego ekosystemu; – poprawa stanu zachowania obiektów i obszarów zabytkowych; – zagospodarowanie terenów w pobliżu rzeki Drzewiczki oraz po zakładach Gerlach; – potrzeba prowadzenia działań inwestycyjnych poprawiających jakość życia oraz podnoszących walory funkcjonalno-przestrzenne i środowiskowe przestrzeni z myślą o poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej;	**Cel 3.** Poprawa funkcjonalności obszaru rewitalizacji	3.1 Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni w trosce o ożywienie społeczno-gospodarcze oraz rozwój turystyczny obszaru rewitalizacji 3.2 Podniesienie standardu usług społecznych m.in. poprzez prace remontowe i modernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej 3.3 Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych

8. Opis przedsięwzięć

8.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

W tabelach poniżej przedstawiono podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, czyli takie, bez których realizacja celów Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Drzewica nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z sytuacji kryzysowej. Działania te są skierowane na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji. Zadbano również o to, by przedsięwzięcia były względem siebie komplementarne, dopełniały się m.in. pod względem tematycznym, dzięki czemu Program Rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym). Nie dopuszczono do tego, by działania były fragmentaryczne i dotyczyły np. tylko sfery technicznej. W Programie zaproponowano, aby projekty społeczne obejmowały obszar rewitalizacji, oddziaływały na obszar objęty stanem kryzysowym, a w dalszej kolejności, jeżeli możliwe stanie się takie oddziaływanie - na tereny przyległe do niego lub położone w bardziej oddalonych częściach Gminy Drzewica. Pozytywne oddziaływanie na tereny poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji będzie stanowiło wartość dodaną projektów, co jest oczywiście zjawiskiem pożądanym.

Grupa docelowa

Grupę docelową podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych stanowią wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Wyszczególniając grupy odbiorców, można wymienić:

- mieszkańców miasta Drzewica, w szczególności tych zamieszkujących obszar rewitalizacji;
- pracowników oraz odbiorców pomocy społecznej;
- turystów odwiedzających gminę.

Użytkownikami efektów projektów infrastrukturalnych, ze względu na charakter inwestycji, będą również osoby spoza obszaru rewitalizacji, np. odwiedzający Park w Drzewicy, osoby korzystające z toru kajakowego. Grupę odbiorców stanowią dzieci, młodzież, dorośli i seniorzy, ale także osoby bezrobotne oraz planujące założyć własną działalność gospodarczą.

Poniższe przedsięwzięcia mogą być łączone, aby jeszcze skuteczniej realizować cele Programu.

Planowane przedsięwzięcia, które dotyczą zabytków, zostaną wykonane w zakresie uprzednio zaakceptowanym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne:

Przedsięwzięcie 1.	
Nazwa zadania	Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 1
Podmiot realizujący	Gmina Drzewica
Lokalizacja	obszar podlegający rewitalizacji
	W ramach przedsięwzięcia „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 1" realizacja poszczególnych zadań jest rozłożona w różnych lokalizacjach miasta, które zostały wybrane ze względu na ich kluczowe znaczenie dla społeczności lokalnej oraz potencjał do przywrócenia im nowej funkcji publicznej. 1. Adaptacja budynku OSP na cele kulturalne - Lokalizacja: pl. Gabriela Narutowicza 17, działka nr 1248, 26-340 Drzewica. 2. Budowa boiska sportowego przy Szkole Podstawowej - Lokalizacja: ul. Szkolna 18, działka nr 893, 26-340 Drzewica. 3. Rewitalizacja parku miejskiego - Lokalizacja: pl. Wolności, działka nr 526, 26-340 Drzewica. 4. Budowa obiektów małej architektury w centrum miasta - Lokalizacja: Obszar rewitalizowany obejmuje takie miejsca jak pl. Wolności, pl. Kościuszki oraz skwer przy Gerlachu, 26-340 Drzewica. 5. Adaptacja przestrzeni miejskiej do zmian klimatycznych przy Szkole Podstawowej - Lokalizacja: ul. Szkolna 18, działka nr 893, 26-340 Drzewica. 6. Budowa/przebudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz przebudowa chodników - Lokalizacja: pl. Wolności (działka nr 528) oraz ul. Braci Kobylańskich (działka nr 1164), 26-340 Drzewica. 7. Budowa monitoringu wizyjnego na obszarze rewitalizacji - Lokalizacja: obszar rewitalizowany w Drzewicy. Każda z tych lokalizacji została starannie wybrana, aby maksymalnie wykorzystać potencjał rewitalizacji, zarówno pod względem poprawy warunków życia mieszkańców, jak i podniesienia atrakcyjności miasta Drzewica jako miejsca do zamieszkania i odwiedzin.
Realizowane cele i kierunki działań GPR	**Cel 1. Tworzenie i wzmacnianie kapitału społecznego oraz poprawa sytuacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji** 1.1 Pobudzenie aktywności mieszkańców, wsparcie integracji społecznej oraz budowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za przestrzenie wspólne 1.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz patologiom społecznym 1.3 Rozwijanie aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.4 Upowszechnianie kultury 1.5 Stworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej **Cel 2. Obszar rewitalizacji w Mieście Drzewica atrakcyjnym miejscem do życia** 2.1 Zwiększenie dostępu do usług turystyczno-rekreacyjnych, kulturalno-sportowych i edukacyjnych na obszarze rewitalizacji 2.2 Ochrona powietrza 2.3 Rozwój infrastruktury technicznej oraz zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych przez eliminowanie barier architektonicznych 2.4 Poprawa jakości środowiska naturalnego, w tym adaptacja do zmian klimatu 2.5 Zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców 2.6 Rozwój sfery gospodarczej **Cel 3. Poprawa funkcjonalności obszaru rewitalizacji** 3.1 Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni w trosce o ożywienie społeczno-gospodarcze oraz rozwój turystyczny obszaru rewitalizacji 3.2 Podniesienie standardu usług społecznych m.in. poprzez prace remontowe i modernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej 3.3 Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych

Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna, sfera gospodarcza, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera środowiskowa, sfera techniczna
Główny problem	Głównym problemem, na jaki odpowiada przedsięwzięcie „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 1", jest wielowymiarowy kryzys związany z zaniedbaniem infrastruktury miejskiej, ograniczoną dostępnością do przestrzeni publicznych oraz brak integracji społecznej. Przestarzała infrastruktura techniczna, w tym systemy wodno-kanalizacyjne, zniszczone budynki użyteczności publicznej oraz niedostatecznie zagospodarowane tereny zielone, negatywnie wpływają na jakość życia mieszkańców. Stan ten prowadzi do pogorszenia estetyki miasta, ograniczenia możliwości rozwoju działalności kulturalnej, sportowej i społecznej oraz zmniejszenia atrakcyjności Drzewicy dla turystów i potencjalnych inwestorów. Kolejnym istotnym problemem jest brak przestrzeni sprzyjających integracji mieszkańców oraz aktywizacji różnych grup społecznych, zwłaszcza dzieci, młodzieży i seniorów. Niedostatek miejsc rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych skutkuje ograniczonymi możliwościami spędzania czasu wolnego, co może prowadzić do wykluczenia społecznego oraz problemów zdrowotnych. Dodatkowo, miasto zmaga się z wyzwaniami związanymi ze zmianami klimatycznymi, takimi jak problemy z zarządzaniem wodą opadową, które prowadzą do lokalnych podtopień i zniszczeń w infrastrukturze miejskiej. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne ma na celu rozwiązanie tych problemów poprzez modernizację infrastruktury, odnowienie przestrzeni publicznych oraz stworzenie miejsc sprzyjających integracji i aktywności mieszkańców.
Cel przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 1" jest wszechstronna odnowa infrastruktury miejskiej oraz poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie przyjaznej, nowoczesnej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej. Przedsięwzięcie ma na celu nie tylko podniesienie estetyki miasta, ale także wspieranie integracji społecznej, aktywizację różnych grup wiekowych oraz wzmocnienie lokalnej tożsamości. Kluczowe cele przedsięwzięcia to: 1. Poprawa infrastruktury technicznej i funkcjonalnej miasta – budowa/przebudowa przestarzałych systemów wodno-kanalizacyjnych, rewitalizacja budynków publicznych oraz przestrzeni miejskich, co ma na celu zwiększenie komfortu życia mieszkańców oraz podniesienie standardów bezpieczeństwa i higieny. 2. Wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców – przedsięwzięcie zakłada stworzenie miejsc, które będą sprzyjały integracji społecznej, aktywizacji kulturalnej oraz rekreacyjnej. Rewitalizacja budynków takich jak Ochotnicza Straż Pożarna, budowa boisk sportowych oraz odnowa parku mają na celu stworzenie przestrzeni dla spotkań społecznych, wydarzeń kulturalnych oraz sportowych. 3. Zwiększenie atrakcyjności miasta dla turystów i inwestorów – odnowione przestrzenie publiczne, jak parki, place i ścieżki historyczne, mają przyciągać nie tylko mieszkańców, ale również turystów, co z kolei może pozytywnie wpłynąć na rozwój lokalnej gospodarki i przyciągnięcie inwestorów. 4. Adaptacja przestrzeni miejskiej do zmian klimatycznych – przedsięwzięcie zakłada modernizację infrastruktury w sposób zrównoważony, z naciskiem na retencję wody, wprowadzenie zielonych terenów i nasadzeń roślin odpornych na zmienne warunki klimatyczne. Dzięki temu miasto będzie lepiej przystosowane do wyzwań związanych ze zmianami klimatycznymi. W efekcie realizacji przedsięwzięcia Drzewica stanie się bardziej atrakcyjnym, bezpiecznym i funkcjonalnym miejscem do życia, co przyczyni się do wzrostu dobrobytu mieszkańców i zrównoważonego rozwoju miasta. Przedsięwzięcie będzie realizowane m.in. na obszarze miejskiego układu przestrzennego, który jest wpisany do gminnej ewidencji zabytków. Na wyznaczonym terenie będą zatem prowadzone działania rewitalizacyjne, które będą mieć bezpośredni wpływ na stan zachowania dziedzictwa historycznego i kulturowego oraz na poprawę stanu zachowania obiektów i obszarów zabytkowych.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	Przedsięwzięcie „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 1" obejmuje szeroki zakres działań, których celem jest odnowa przestrzeni miejskiej, poprawa

	infrastruktury oraz integracja lokalnej społeczności. Każde z zadań realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia ma na celu osiągnięcie konkretnych celów związanych z ożywieniem społecznym, gospodarczym i środowiskowym miasta. Pierwszym zadaniem jest adaptacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej na cele kulturalne. Budynek, wymagający gruntownych prac remontowych, zostanie przekształcony w centrum aktywności społecznej, które będzie pełnić funkcję kulturalną i integracyjną. Prace obejmą m.in. remont elewacji, wymianę stolarki oraz modernizację instalacji. Nowoczesne rozwiązania ekologiczne, jak panele fotowoltaiczne i pompy ciepła, przyczynią się do poprawy efektywności energetycznej budynku. Dzięki temu obiekt stanie się wizytówką Drzewicy i miejscem sprzyjającym aktywizacji lokalnej społeczności. Kolejne zadanie to budowa boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w Drzewicy, mającego na celu poprawę jakości życia uczniów i mieszkańców. Wielofunkcyjne boisko, wyposażone w nowoczesną infrastrukturę, stanie się przestrzenią do uprawiania różnych dyscyplin sportowych, sprzyjając integracji i zdrowemu stylowi życia. Trzecim elementem przedsięwzięcia jest rewitalizacja parku miejskiego, który znajduje się w historycznym centrum miasta. Prace obejmują m.in. modernizację ciągów pieszych, renowację zieleni oraz instalację małej architektury. Park stanie się przestrzenią sprzyjającą rekreacji, spotkaniom towarzyskim i aktywnemu wypoczynkowi mieszkańców, co pozytywnie wpłynie na integrację społeczną oraz rozwój turystyki. Czwartym zadaniem jest budowa obiektów małej architektury w centrum miasta. Projekt zakłada instalację ławek solarnych, które nie tylko będą miejscem odpoczynku, ale także dostarczą energii do ładowania urządzeń mobilnych. Ponadto planowana jest budowa ścieżki historycznej, wzbogaconej o interaktywne elementy prezentujące historię miasta, co dodatkowo podniesie atrakcyjność turystyczną Drzewicy. Piąte zadanie koncentruje się na adaptacji przestrzeni miejskiej do zmian klimatycznych. Projekt przy Szkole Podstawowej przy ul. Szkolnej obejmuje modernizację systemu odwodnienia oraz nasadzenia roślin odpornych na zmienne warunki klimatyczne. Działania te przyczynią się do poprawy jakości środowiska naturalnego i stworzenia bardziej przyjaznej przestrzeni miejskiej. Elementem projektu jest także budowa/przebudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz przebudowa chodników na pl. Wolności i ul. Braci Kobylańskich . Ma to na celu zwiększenie bezpieczeństwa, poprawę estetyki miasta oraz podniesienie jakości życia mieszkańców. Ostatnim zadaniem jest budowa monitoringu wizyjnego na obszarze rewitalizacji, która obejmie: - Instalację nowoczesnego systemu kamer monitorujących na terenie rewitalizacji w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców oraz ochrony mienia publicznego i prywatnego. - Integrację systemu monitoringu z lokalnym centrum monitoringu, które będzie odpowiedzialne za bieżącą analizę obrazów oraz szybką reakcję na potencjalne incydenty. - Projektowanie i instalację kamer w strategicznych miejscach, z uwzględnieniem estetyki miejskiej i ochrony zabytków (jeśli konieczne uzgodnienia z konserwatorem zabytków). Przedsięwzięcie „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 1” to kompleksowy plan, który łączy działania infrastrukturalne, społeczne i ekologiczne, mające na celu poprawę warunków życia mieszkańców oraz rozwój miasta jako atrakcyjnej przestrzeni dla turystów i inwestorów.
Zakres realizowanych zadań społecznych	Zakres realizowanych zadań społecznych w ramach przedsięwzięcia „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 1” obejmuje szereg inicjatyw mających na celu

	aktywizację lokalnej społeczności, wzmocnienie więzi społecznych oraz edukację mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Te działania mają na celu nie tylko poprawę infrastruktury, ale także wzmacnianie kapitału społecznego poprzez integrację mieszkańców i promowanie postaw prospołecznych oraz proekologicznych. Najważniejsze zadania społeczne to: 1. Konsultacje społeczne i zaangażowanie mieszkańców – projekt przewiduje organizację spotkań konsultacyjnych, ankiet oraz warsztatów, w których mieszkańcy będą mogli wyrazić swoje potrzeby, oczekiwania i pomysły dotyczące rewitalizacji miasta. Dzięki temu społeczność lokalna aktywnie uczestniczy w kształtowaniu przestrzeni publicznej, co buduje poczucie przynależności i współodpowiedzialności za wspólne dobro. 2. Organizacja wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych – w zrewitalizowanych przestrzeniach, takich jak budynek Ochotniczej Straży Pożarnej, park miejski czy nowe boisko sportowe, planuje się organizowanie regularnych wydarzeń, warsztatów i zajęć rekreacyjnych. Oferta kulturalna i edukacyjna będzie skierowana do różnych grup wiekowych, w tym dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Wydarzenia te mają na celu promowanie zdrowego stylu życia, rozwijanie zainteresowań kulturalnych oraz wspieranie integracji międzypokoleniowej. 3. Projekty edukacyjne dotyczące ochrony środowiska i zmian klimatycznych – realizacja zadań związanych z adaptacją przestrzeni miejskiej do zmian klimatycznych będzie połączona z organizacją warsztatów edukacyjnych na temat zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska oraz sposobów radzenia sobie ze zmianami klimatycznymi. Zajęcia te będą skierowane zarówno do uczniów, jak i dorosłych mieszkańców, podnosząc ich świadomość ekologiczną i promując postawy prośrodowiskowe. 4. Inicjatywy społeczne na rzecz rewitalizacji zieleni miejskiej – mieszkańcy będą zachęcani do aktywnego udziału w sadzeniu drzew i roślin oraz dbałości o nowo powstałe tereny zielone. Wspólne akcje sadzenia drzew i krzewów mają na celu nie tylko poprawę estetyki przestrzeni publicznej, ale także wzmacnianie więzi społecznych i rozwijanie poczucia odpowiedzialności za otaczające środowisko. 5. Aktywacja osób starszych i integracja międzypokoleniowa – w zmodernizowanych przestrzeniach przewiduje się organizowanie programów dedykowanych seniorom, takich jak zajęcia rekreacyjne, warsztaty artystyczne czy spotkania integracyjne. W ten sposób starsi mieszkańcy będą mogli aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym miasta, co zapobiegnie ich wykluczeniu i izolacji. Realizacja tych zadań społecznych ma na celu nie tylko poprawę jakości przestrzeni publicznej, ale także wzmocnienie więzi lokalnych, zwiększenie aktywności mieszkańców oraz promowanie zdrowego i zrównoważonego stylu życia.
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	Realizacja przedsięwzięcia „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 1” ma znaczący wpływ na niwelację zdiagnozowanych problemów, które dotyczą zarówno infrastruktury, jak i sfery społecznej oraz środowiskowej. Przedsięwzięcie podejmuje działania na wielu płaszczyznach, aby poprawić jakość życia mieszkańców, zwiększyć atrakcyjność miasta oraz przeciwdziałać problemom związanym z wykluczeniem społecznym i degradacją przestrzeni publicznych. Działania podjęte w ramach infrastruktury systemów wodno-kanalizacyjnych i deszczowych, wyeliminują problemy związane z awariami, wyciekami i lokalnymi zalaniami. Wpłynie to na poprawę funkcjonowania miasta, zapewniając mieszkańcom dostęp do niezawodnych i bezpiecznych systemów. Przebudowa chodników oraz modernizacja przestrzeni publicznych zwiększą bezpieczeństwo i komfort pieszych, w tym osób starszych i niepełnosprawnych, co poprawi ogólną dostępność przestrzeni miejskiej. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do stworzenia nowoczesnych, estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni, które zachęcą mieszkańców do spędzania czasu na świeżym powietrzu oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. Budowa boiska sportowego, rewitalizacja parku miejskiego oraz adaptacja budynku OSP na cele kulturalne stworzą miejsca sprzyjające integracji społecznej oraz organizacji wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych. Dzięki temu mieszkańcy zyskają przestrzeń do spotkań, zabawy, edukacji i aktywności fizycznej, co bezpośrednio wpłynie na poprawę ich zdrowia i samopoczucia. Przedsięwzięcie promuje aktywizację różnych grup społecznych, w tym dzieci, młodzieży, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. Poprzez organizację warsztatów, konsultacji społecznych oraz wydarzeń kulturalnych, mieszkańcy będą mogli wspólnie uczestniczyć w życiu miasta, co zwiększy ich poczucie przynależności

	i współodpowiedzialności za przestrzeń publiczną. To działanie sprzyja przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu i patologiom, tworząc przyjazne, bezpieczne i wspierające środowisko. Działania związane z adaptacją miasta do zmian klimatycznych, takie jak wprowadzenie systemów retencji wody, nasadzenia roślin odpornych na zmienne warunki klimatyczne oraz modernizacja terenów zielonych, mają na celu poprawę jakości środowiska. Nowe zielone przestrzenie poprawią retencję wody, zmniejszą ryzyko powodzi oraz obniżą temperatury w mieście, co przyczyni się do ograniczenia efektu miejskiej wyspy ciepła. Wprowadzenie ekologicznych rozwiązań wpłynie także na poprawę jakości powietrza i estetyki miasta. Odnowione przestrzenie publiczne oraz wprowadzenie elementów małej architektury, takich jak ścieżki historyczne i ławki solarne, zwiększą atrakcyjność turystyczną Drzewicy. Przyciągnie to nie tylko turystów, ale także inwestorów, co może przyczynić się do rozwoju lokalnej gospodarki i wzrostu liczby odwiedzających. Dzięki temu miasto stanie się bardziej dynamiczne i przyjazne dla mieszkańców oraz gości, co dodatkowo wpłynie na jego pozytywny wizerunek. Przedsięwzięcie wpłynie również na poprawę bezpieczeństwa publicznego dzięki instalacji systemu monitoringu, który pozwoli na skuteczne reagowanie na zagrożenia oraz ograniczenie aktów wandalizmu i niszczenia mienia publicznego. Poprawa bezpieczeństwa zwiększy poczucie komfortu mieszkańców oraz podniesie atrakcyjność przestrzeni miejskich, co wpłynie pozytywnie na ogólny wizerunek miasta. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne ma długofalowy wpływ na rozwój społeczny i gospodarczy miasta. Poprawa infrastruktury, integracja społeczna oraz rozwój oferty kulturalnej i sportowej stworzą solidne podstawy do dalszego rozwoju Drzewicy. Wzrost aktywności mieszkańców oraz poprawa warunków życia wpłyną na ogólną poprawę jakości życia, co z kolei przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności miasta jako miejsca do życia, pracy i inwestycji. Podsumowując, realizacja przedsięwzięcia „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 1" skutecznie odpowiada na zdiagnozowane problemy poprzez poprawę infrastruktury, wzmocnienie więzi społecznych, ochronę środowiska i rozwój lokalnej gospodarki. Wpłynie to na zrównoważony rozwój miasta i podniesienie jakości życia jego mieszkańców.
Szacowana wartość projektu (w PLN)	10 650 000,00
Okres realizacji	2025 - 2028
Prognozowane produkty i rezultaty	Prognozowane produkty i rezultaty przedsięwzięcia „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 1" koncentrują się na wielowymiarowych korzyściach społecznych, gospodarczych i środowiskowych, które przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz rozwoju miasta. Główne produkty przedsięwzięcia: 1. Liczba zrewitalizowanych i zmodernizowanych obiektów: 1 budynek (Ochotnicza Straż Pożarna) zostanie przekształcony w centrum kulturalne, które będzie pełnić funkcję społeczną i kulturalną. 2. Liczba nowych lub zmodernizowanych przestrzeni publicznych: Zrewitalizowane zostaną tereny takie jak park miejski, boisko sportowe przy Szkole Podstawowej oraz przestrzenie z małą architekturą w centrum miasta. 3. Powierzchnia obszarów objętych zieloną i niebieską infrastrukturą: Zmodernizowane tereny zielone obejmujące parki, ogrody deszczowe oraz nowe nasadzenia roślin, co pozytywnie wpłynie na środowisko i adaptację miasta do zmian klimatycznych. 4. Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych i sportowych: - Rocznie w zrewitalizowanych obiektach, takich jak budynek OSP, boisko sportowe oraz przestrzenie publiczne, z oferty kulturalnej i sportowej korzystać będzie około 800 osób. 5. Liczba osób korzystających z nowej infrastruktury: - Rocznie z infrastruktury rewitalizowanej przestrzeni, takich jak park, boisko oraz obiekty kulturalne, korzystać będzie około 4000 osób. Główne rezultaty przedsięwzięcia:

	1. Integracja społeczna i wzrost aktywności mieszkańców: Projekt przyczyni się do większej aktywizacji społecznej różnych grup, w tym młodzieży, dorosłych i seniorów. Rewitalizacja przestrzeni publicznych stworzy sprzyjające warunki do organizacji wydarzeń integracyjnych, kulturalnych i sportowych, co poprawi spójność społeczną. 2. Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni miejskiej: Zrewitalizowane tereny, takie jak park miejski i centrum miasta, będą bardziej estetyczne, funkcjonalne i przyjazne dla mieszkańców oraz turystów, co przyczyni się do podniesienia atrakcyjności miasta. 3. Zmniejszenie wykluczenia społecznego: Dzięki modernizacji przestrzeni publicznych i budowie obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprawi się dostępność do usług i infrastruktury, co wpłynie na zmniejszenie wykluczenia społecznego. 4. Zwiększenie turystyki i atrakcyjności inwestycyjnej: Odnowione przestrzenie publiczne, ścieżki historyczne oraz estetyczne i funkcjonalne obiekty miejskie przyciągną turystów i potencjalnych inwestorów, co korzystnie wpłynie na rozwój lokalnej gospodarki. 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatycznych: Wprowadzenie zielonych terenów, nowych nasadzeń oraz systemów retencji wody poprawi zarządzanie zasobami wodnymi i ograniczy negatywne skutki zmian klimatycznych, co wpłynie na lepszą jakość powietrza i mikroklimatu w mieście. 6. Poprawa bezpieczeństwa publicznego Instalacja systemu monitoringu na obszarze rewitalizowanym przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa publicznego. Monitoring wizyjny zwiększy poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz pozwoli na szybsze reagowanie na potencjalne incydenty, co z kolei zmniejszy liczbę aktów wandalizmu i niszczenia mienia publicznego. Mierzalne efekty: -Liczba osób korzystających z obiektów poddanych rewitalizacji: 4000 osób rocznie. - Liczba wydarzeń kulturalnych i społecznych organizowanych w zrewitalizowanych przestrzeniach: 10 wydarzeń rocznie. Podsumowując, przedsięwzięcie przyniesie długofalowe korzyści zarówno dla mieszkańców, jak i miasta jako całości, poprzez poprawę infrastruktury, integrację społeczną oraz wzmocnienie lokalnej gospodarki.
Pomiar rezultatów	Dane Gminy Drzewica
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w projekcie technicznym. Działania te będą zgodne ze *Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027*. W przedsięwzięciu „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 1" działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami będą szczegółowo opisane w projekcie technicznym, zgodnie ze Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027. Działania te obejmą dostosowanie wszystkich rewitalizowanych obiektów i przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz innymi ograniczeniami mobilności, jak osoby starsze czy rodziny z małymi dziećmi. Zostaną zainstalowane: rampa, szerokie wejścia, odpowiednie oznakowania, a także udogodnienia w zakresie dostępności sensorycznej, np. dla osób niedowidzących lub niedosłyszących. Celem jest zapewnienie pełnej dostępności i swobodnego korzystania z infrastruktury przez wszystkich użytkowników, zgodnie z zasadą równości i integracji społecznej.

Przedsięwzięcie 2.	
Nazwa zadania	Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 2
Podmiot realizujący	Gmina Drzewica
Lokalizacja	obszar podlegający rewitalizacji
	Przedsięwzięcie „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 2" obejmuje realizację kilku zadań, które będą realizowane w różnych częściach miasta. Oto szczegółowy opis lokalizacji dla każdego z zadań: 1. Rewitalizacja budynku Ludowego Klubu Kajakowego w Drzewicy - Lokalizacja: ul. Fabryczna 18, działki nr 1614 i 1615, Drzewica. 2. Modernizacja obiektów Miejsko-Gminnego Klubu Sportowego (MGKS) Drzewica - Lokalizacja: ul. Kolejowa 27, działka nr 1962, Drzewica. 3. Montaż magazynu energii dla instalacji fotowoltaicznej na potrzeby MGKS Drzewica - Lokalizacja: ul. Kolejowa 27, działka nr 1962, Drzewica. 4. Budowa monitoringu wizyjnego na obszarze rewitalizacji – etap 2 - Lokalizacja: obszar rewitalizowany w Drzewicy. 5. Zagospodarowanie terenu przy budynku WTZ i Senior+ w Drzewicy - Lokalizacja: ul. Braci Kobylańskich 26, działka nr 1023, Drzewica
Realizowane cele i kierunki działań GPR	**Cel 1. Tworzenie i wzmacnianie kapitału społecznego oraz poprawa sytuacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji** 1.1 Pobudzenie aktywności mieszkańców, wsparcie integracji społecznej oraz budowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za przestrzenie wspólne 1.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz patologiom społecznym 1.3 Rozwijanie aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.4 Upowszechnianie kultury 1.5 Stworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej **Cel 2. Obszar rewitalizacji w Mieście Drzewica atrakcyjnym miejscem do życia** 2.1 Zwiększenie dostępu do usług turystyczno-rekreacyjnych, kulturalno-sportowych i edukacyjnych na obszarze rewitalizacji 2.2 Ochrona powietrza 2.3 Rozwój infrastruktury technicznej oraz zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych przez eliminowanie barier architektonicznych 2.4 Poprawa jakości środowiska naturalnego, w tym adaptacja do zmian klimatu 2.5 Zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców 2.6 Rozwój sfery gospodarczej **Cel 3. Poprawa funkcjonalności obszaru rewitalizacji** 3.1 Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni w trosce o ożywienie społeczno-gospodarcze oraz rozwój turystyczny obszaru rewitalizacji 3.2 Podniesienie standardu usług społecznych m.in. poprzez prace remontowe i modernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej 3.3 Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna, sfera gospodarcza, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera środowiskowa, sfera techniczna
Główny problem	Głównym problemem, na jaki odpowiada przedsięwzięcie „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica - etap 2", jest szeroko pojęta degradacja infrastruktury miejskiej oraz niewystarczający rozwój społeczno-gospodarczy obszaru, co prowadzi do pogorszenia jakości życia mieszkańców i ogranicza atrakcyjność miasta zarówno dla turystów, jak inwestorów. Problemy te obejmują przestarzałą infrastrukturę sportową, kulturalną i techniczną, które nie spełniają współczesnych standardów funkcjonalności, estetyki oraz efektywności energetycznej. Drzewica boryka się z ograniczoną dostępnością wysokiej jakości przestrzeni publicznych, które sprzyjałyby integracji społecznej, aktywności fizycznej oraz rozwojowi kulturalnemu. Brak odpowiednich miejsc do rekreacji, niewystarczająca liczba obiektów sportowych i rekreacyjnych, a także zaniedbane przestrzenie zielone negatywnie wpływają na poziom aktywności mieszkańców oraz rozwój turystyki.

	Dodatkowo, przestarzała infrastruktura techniczna przyczynia się do wysokich kosztów utrzymania, zanieczyszczenia środowiska oraz problemów z dostępnością dla osób z niepełnosprawnościami. Kolejnym problemem jest brak zrównoważonego rozwoju w zakresie ochrony środowiska, w tym niewystarczająca adaptacja do zmian klimatycznych. Przestrzenie miejskie są mało przyjazne środowisku, a brak infrastruktury ekologicznej powoduje, że miasto nie jest dostosowane do wyzwań związanych ze zmianami klimatycznymi. Wysokie zużycie energii przez budynki publiczne, brak nowoczesnych systemów zarządzania wodą opadową oraz niewykorzystanie odnawialnych źródeł energii wpływają negatywnie na środowisko i jakość życia mieszkańców. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne ma na celu rozwiązanie tych problemów poprzez kompleksową modernizację kluczowych obiektów miejskich, poprawę efektywności energetycznej, stworzenie nowoczesnych przestrzeni rekreacyjnych, sportowych i społecznych oraz wdrożenie rozwiązań proekologicznych, które przyczynią się do poprawy jakości życia w Drzewicy oraz podniesienia jej atrakcyjności.
Cel przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 2" jest kompleksowa modernizacja infrastruktury miejskiej w celu podniesienia jakości życia mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności miasta dla turystów, inwestorów i przyszłych mieszkańców. Przedsięwzięcie ma na celu stworzenie nowoczesnych, funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni publicznych, które będą sprzyjać integracji społecznej, aktywności fizycznej oraz rozwojowi kulturalnemu. Kluczowe cele przedsięwzięcia obejmują: 1. Poprawa infrastruktury technicznej i przestrzennej: „Rewitalizacja budynku Ludowego Klubu Kajakowego w Drzewicy" ma na celu przywrócenie funkcji obiektu poprzez modernizację i dostosowanie go do potrzeb lokalnej społeczności. Inwestycja obejmie prace remontowe i adaptacyjne, które umożliwią pełne wykorzystanie budynku na cele sportowe, rekreacyjne i integracyjne, wspierając rozwój aktywności fizycznej i życia społecznego w regionie. Celem modernizacji obiektów sportowych, takich jak Ludowy Klub Kajakowy i Miejsko-Gminny Klub Sportowy (MGKS), a także rewitalizacji przestrzeni publicznych, w tym terenu przy budynku WTZ i Senior+ w Drzewicy, jest poprawa funkcjonalności i dostępności tych miejsc, co pozwoli na lepsze wykorzystanie ich przez mieszkańców oraz gości miasta. 2. Wzmacnianie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców: Tworzenie miejsc, które będą sprzyjać spotkaniom, aktywnościom sportowym i kulturalnym oraz integracji różnych grup społecznych (w tym osób starszych oraz z niepełnosprawnościami). Przestrzenie te będą służyły jako centra życia społecznego, umożliwiając organizację wydarzeń sportowych, kulturalnych i edukacyjnych. 3. Zwiększenie efektywności energetycznej i ochrona środowiska: Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację oraz instalację systemów odnawialnych źródeł energii, takich jak panele fotowoltaiczne i magazyny energii. Działania te mają na celu zmniejszenie kosztów eksploatacyjnych, redukcję emisji CO2 oraz poprawę jakości powietrza. 4. Adaptacja miasta do zmian klimatycznych: Wprowadzenie rozwiązań ekologicznych, takich jak systemy zarządzania wodą opadową. Działania te mają na celu zwiększenie odporności miasta na zmiany klimatyczne oraz poprawę jakości środowiska naturalnego. 5. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rozwój gospodarczy: Rewitalizacja kluczowych obiektów sportowych i rekreacyjnych, takich jak klub kajakowy oraz MGKS, ma na celu przyciągnięcie turystów i sportowców, co z kolei pozytywnie wpłynie na lokalną gospodarkę. Nowoczesne obiekty staną się miejscem organizacji wydarzeń sportowych i kulturalnych, co przyczyni się do rozwoju usług lokalnych, takich jak gastronomia, handel i usługi noclegowe. Przedsięwzięcie dąży do przekształcenia Drzewicy w nowoczesne, przyjazne miasto o wysokiej jakości infrastruktury, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, co wpłynie pozytywnie na rozwój społeczny, gospodarczy i środowiskowy miasta.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	W ramach przedsięwzięcia „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 2" realizowane będą następujące zadania inwestycyjne, które obejmują modernizację

	i rozbudowę infrastruktury miejskiej, poprawę efektywności energetycznej oraz rozwój przestrzeni publicznych. Oto podział na poszczególne zadania: 1. Rewitalizacja budynku Ludowego Klubu Kajakowego w Drzewicy - Kompleksowa termomodernizacja budynku obejmująca docieplenie ścian i stropów. - Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w celu poprawy izolacyjności termicznej. - Instalacja nowoczesnych systemów ogrzewania, w tym ogrzewania podłogowego oraz montaż nowej instalacji centralnego ogrzewania (CO). - Montaż pompy ciepła oraz instalacji fotowoltaicznej, co pozwoli na obniżenie kosztów eksploatacji i zwiększenie efektywności energetycznej obiektu. - Modernizacja wnętrz i poprawa estetyki budynku. 2. Modernizacja obiektów Miejsko-Gminnego Klubu Sportowego (MGKS) Drzewica - Budowa zadaszenia nad trybunami w celu ochrony kibiców przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi. - Modernizacja płyty boiska, w tym wykonanie nowej nawierzchni i instalacja systemu nawadniania. - Wykonanie systemu odprowadzania i gromadzenia wód opadowych, co zapobiegnie uszkodzeniom infrastruktury podczas intensywnych opadów. - Renowacja infrastruktury sportowej i modernizacja elementów technicznych obiektu, co poprawi jego funkcjonalność oraz bezpieczeństwo użytkowników. 3. Montaż magazynu energii dla instalacji fotowoltaicznej na potrzeby MGKS Drzewica - Montaż magazynu energii, który będzie gromadził nadwyżki energii elektrycznej wyprodukowanej przez panele fotowoltaiczne w ciągu dnia. - Integracja magazynu energii z instalacją fotowoltaiczną na budynku klubu oraz oświetleniem boiska, co zwiększy niezależność energetyczną obiektu. - Optymalizacja zużycia energii i ograniczenie kosztów operacyjnych poprzez lepsze zarządzanie energią odnawialną. 4. Budowa monitoringu wizyjnego na obszarze rewitalizacji – etap 2 - Instalacja nowoczesnego systemu kamer monitorujących na terenie rewitalizacji w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców oraz ochrony mienia publicznego i prywatnego. - Integracja systemu monitoringu z lokalnym centrum monitoringu, które będzie odpowiedzialne za bieżącą analizę obrazów oraz szybką reakcję na potencjalne incydenty. - Projektowanie i instalacja kamer w strategicznych miejscach, z uwzględnieniem estetyki miejskiej i ochrony zabytków (jeśli konieczne uzgodnienia z konserwatorem zabytków). 5. Zagospodarowanie terenu przy budynku WTZ i Senior+ w Drzewicy - Projekt zakłada kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej wokół budynku Warsztatu Terapii Zajęciowej i Klubu Senior+ w Drzewicy, z uwzględnieniem adaptacji do zmian klimatu oraz dostosowania terenu do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami. Planowane działania obejmują stworzenie przyjaznej, funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni, która będzie sprzyjać integracji społecznej oraz aktywności na świeżym powietrzu. Zagospodarowanie terenu ma na celu nie tylko poprawę estetyki otoczenia, ale także stworzenie funkcjonalnej przestrzeni sprzyjającej aktywizacji społecznej, rehabilitacji oraz integracji mieszkańców w różnym wieku, przy jednoczesnym uwzględnieniu wyzwań związanych ze zmianami klimatu. Każde z zadań ma na celu kompleksowe podejście do rewitalizacji miasta, poprawiając zarówno aspekty techniczne, jak i społeczne, ekologiczne oraz gospodarcze, przyczyniając się do zrównoważonego rozwoju Drzewicy.
Zakres realizowanych zadań społecznych	Zakres realizowanych zadań społecznych w ramach przedsięwzięcia „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 2” obejmuje działania mające na celu aktywizację lokalnej społeczności, wzmocnienie więzi między mieszkańcami oraz promowanie zdrowego stylu życia i zrównoważonego rozwoju. Kluczowym elementem jest promocja aktywności fizycznej i sportowej, która będzie wspierana poprzez organizację wydarzeń sportowych, zawodów oraz warsztatów. Infrastruktura sportowa zostanie odnowiona i dostosowana do potrzeb różnych grup wiekowych, co pozwoli mieszkańcom na regularne korzystanie z obiektów oraz aktywne spędzanie czasu wolnego. Szczególny nacisk zostanie położony na rozwój sportów wodnych, zwłaszcza kajakarstwa, co wpisuje się w lokalne tradycje sportowe.

	Przedsięwzięcie zakłada również organizację warsztatów i szkoleń edukacyjnych o tematyce zdrowego stylu życia, ochrony środowiska oraz pierwszej pomocy. Warsztaty te będą skierowane do różnych grup społecznych, w tym dzieci, młodzieży, dorosłych oraz seniorów. Zajęcia edukacyjne mają na celu podnoszenie świadomości ekologicznej oraz promowanie odpowiedzialnego podejścia do zdrowia i środowiska. Istotnym elementem działań społecznych będzie integracja mieszkańców poprzez tworzenie przestrzeni sprzyjających spotkaniom i wydarzeniom kulturalnym. Rewitalizowane obiekty publiczne staną się miejscem organizacji lokalnych imprez, pikników, koncertów czy wydarzeń sportowych, które zbliżą mieszkańców i zbudują silniejszą więź społeczną. Przedsięwzięcie przewiduje również wsparcie dla osób starszych oraz tych z ograniczeniami ruchowymi poprzez dostosowanie infrastruktury do ich potrzeb. Obiekty publiczne będą wolne od barier architektonicznych, co pozwoli osobom z ograniczoną mobilnością na pełne uczestnictwo w życiu społecznym i korzystanie z miejskich zasobów. Edukacja ekologiczna stanowi kolejną ważną część zadań społecznych. W ramach działań proekologicznych organizowane będą warsztaty oraz zajęcia praktyczne, takie jak wspólne nasadzenia roślin i pielęgnacja terenów zielonych. Zaangażowanie społeczności lokalnej w proces rewitalizacji zostanie wzmocnione poprzez możliwość udziału w konsultacjach społecznych. Mieszkańcy będą mogli aktywnie współtworzyć rewitalizowane przestrzenie, wyrażając swoje potrzeby i sugestie na etapie planowania i projektowania. To działanie zwiększy poczucie współodpowiedzialności za wspólne przestrzenie miejskie i wzmocni więzi między mieszkańcami. Dodatkowo, kampanie informacyjne w mediach oraz na platformach społecznościowych będą promować zdrowy styl życia oraz aktywność fizyczną, a także edukować mieszkańców na temat korzyści z zrównoważonego rozwoju. Ostatnim istotnym elementem zadań społecznych będzie zwiększenie bezpieczeństwa publicznego. Dzięki instalacji systemu monitoringu na rewitalizowanych obszarach oraz edukacji mieszkańców w zakresie współpracy z centrum monitoringu, przedsięwzięcie przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa i ochrony mienia publicznego. Spotkania informacyjne oraz warsztaty na temat monitoringu wizyjnego będą służyć zwiększeniu poczucia bezpieczeństwa oraz zachęcać mieszkańców do dbania o wspólną przestrzeń. Realizacja tych zadań społecznych ma na celu stworzenie bardziej zintegrowanej, aktywnej i świadomej społeczności, która będzie czerpać korzyści z nowoczesnej, odnowionej infrastruktury oraz wspierać zrównoważony rozwój Drzewicy.
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	Realizacja przedsięwzięcia „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 2" będzie miała znaczący wpływ na niwelację zdiagnozowanych problemów, które dotykają zarówno infrastrukturę, jak i sferę społeczną, gospodarczą oraz środowiskową. Przede wszystkim, modernizacja kluczowych obiektów sportowych, rekreacyjnych i społecznych przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie nowoczesnych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych. Przestarzała infrastruktura, która dotychczas ograniczała możliwości rekreacyjne i integracyjne, zostanie zmodernizowana, co pozwoli mieszkańcom na pełne korzystanie z nowych obiektów oraz na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym miasta. Zwiększenie dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej poprzez rewitalizację budynku Ludowego Klubu Kajakowego i obiektów MGKS oraz zagospodarowanie terenu przy budynku WTZ i Senior+ w Drzewicy wpłynie na promocję aktywnego trybu życia, co z kolei poprawi zdrowie i samopoczucie mieszkańców. Odnowione przestrzenie publiczne staną się miejscem organizacji wydarzeń sportowych, kulturalnych oraz edukacyjnych, co sprzyja wzmacnianiu więzi społecznych i aktywizacji różnych grup wiekowych. Przedsięwzięcie odpowiada także na problemy związane z wykluczeniem społecznym, poprzez dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób starszych i z ograniczeniami ruchowymi, co zapewni im lepszy dostęp do miejskich zasobów. Wprowadzenie działań związanych z ochroną środowiska, takich jak instalacja systemów fotowoltaicznych, magazynów energii oraz zagospodarowanie terenu przy budynku WTZ i Senior+ w Drzewicy , wpłynie pozytywnie na adaptację miasta do zmian klimatycznych i ograniczenie jego negatywnego wpływu na środowisko. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i infrastruktury zmniejszy koszty eksploatacyjne, a także poprawi jakość powietrza, co bezpośrednio przełoży się na zdrowie mieszkańców.

	Przedsięwzięcie wpłynie również na poprawę bezpieczeństwa publicznego dzięki instalacji systemu monitoringu, który pozwoli na skuteczne reagowanie na zagrożenia oraz ograniczenie aktów wandalizmu i niszczenia mienia publicznego. Poprawa bezpieczeństwa zwiększy poczucie komfortu mieszkańców oraz podniesie atrakcyjność przestrzeni miejskich, co wpłynie pozytywnie na ogólny wizerunek miasta. Realizacja przedsięwzięcia nie tylko rozwiąże zdiagnozowane problemy związane z przestarzałą infrastrukturą i niską jakością przestrzeni publicznych, ale także przyczyni się do wszechstronnego rozwoju Drzewicy. Miasto stanie się bardziej przyjazne dla mieszkańców, atrakcyjne dla turystów i inwestorów, a jednocześnie będzie w pełni zrównoważone pod względem środowiskowym, co stworzy solidne podstawy dla jego dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego.
Szacowana wartość projektu (w PLN)	9 052 500,00
Okres realizacji	2025 - 2030
Prognozowane produkty i rezultaty	Realizacja przedsięwzięcia „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 2" przyniesie konkretne i mierzalne produkty oraz rezultaty, które wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców, rozwój społeczno-gospodarczy miasta oraz jego atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną. Oto prognozowane efekty przedsięwzięcia: 1. Liczba zrewitalizowanych/ zmodernizowanych obiektów - W wyniku realizacji przedsięwzięcia zostanie zrewitalizowanych i zmodernizowanych kilka kluczowych obiektów miejskich, w tym budynek Ludowego Klubu Kajakowego, obiekty Miejsko-Gminnego Klubu Sportowego (MGKS) oraz inne przestrzenie publiczne. Odnowione obiekty będą nowoczesne, funkcjonalne i przyjazne dla użytkowników. 2. Zwiększenie liczby osób korzystających z rewitalizowanych obiektów - Szacuje się, że liczba osób korzystających z infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i społecznej wzrośnie do około 3000 osób rocznie. Nowoczesne obiekty sportowe i rekreacyjne, takie jak boiska, tereny zielone, przyciągną zarówno mieszkańców, jak i turystów, którzy będą uczestniczyć w organizowanych wydarzeniach sportowych, kulturalnych oraz społecznych. 3. Zwiększenie liczby wydarzeń społecznych i kulturalnych - Dzięki odnowionym przestrzeniom publicznym przewiduje się organizację co najmniej 8 wydarzeń społecznych, sportowych i kulturalnych rocznie. Wydarzenia te będą sprzyjać integracji lokalnej społeczności, promocji zdrowego stylu życia oraz rozwojowi aktywności fizycznej wśród mieszkańców. 4. Poprawa efektywności energetycznej - W wyniku modernizacji obiektów oraz instalacji systemów odnawialnych źródeł energii, takich jak panele fotowoltaiczne i magazyny energii, nastąpi znacząca poprawa efektywności energetycznej budynków. Przewiduje się zmniejszenie kosztów eksploatacyjnych oraz obniżenie emisji CO2, co pozytywnie wpłynie na środowisko. W szczególności magazyny energii pozwolą na przechowanie około 500 kWh energii, co zwiększy samowystarczalność energetyczną obiektów sportowych. 6. Zwiększenie liczby turystów - Dzięki rewitalizacji kluczowych obiektów sportowych i rekreacyjnych, a także poprawie estetyki przestrzeni publicznych, prognozuje się wzrost liczby turystów odwiedzających Drzewicę. Szacuje się, że rocznie miasto odwiedzi około 2000 turystów, co przyczyni się do rozwoju lokalnej gospodarki oraz wzrostu popytu na usługi gastronomiczne, noclegowe i rekreacyjne. 7. Poprawa bezpieczeństwa publicznego - Instalacja systemu monitoringu na obszarze rewitalizowanym przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa publicznego. Monitoring wizyjny zwiększy poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz pozwoli na szybsze reagowanie na potencjalne incydenty, co z kolei zmniejszy liczbę aktów wandalizmu i niszczenia mienia publicznego. 8. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej miasta - Nowoczesna infrastruktura, poprawa estetyki miasta oraz zwiększona liczba turystów przyczynią się do wzrostu zainteresowania inwestorów. Rewitalizowane obiekty będą stanowiły wizytówkę Drzewicy, co pozytywnie wpłynie na rozwój lokalnej gospodarki oraz stworzenie nowych miejsc pracy.

	Podsumowując, realizacja przedsięwzięcia przyniesie trwałe i wymierne korzyści w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców, wzrostu atrakcyjności miasta oraz ochrony środowiska. Nowoczesne, funkcjonalne i ekologiczne przestrzenie publiczne przyczynią się do zrównoważonego rozwoju Drzewicy oraz podniesienia jej pozycji jako miejsca przyjaznego do życia i odwiedzania.
Pomiar rezultatów	Dane Gminy Drzewica
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w projekcie technicznym. Działania te będą zgodne ze *Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027*. W przedsięwzięciu „Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 2" działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami będą szczegółowo opisane w projekcie technicznym, zgodnie ze Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027. Działania te obejmą dostosowanie wszystkich rewitalizowanych obiektów i przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz innymi ograniczeniami mobilności, jak osoby starsze czy rodziny z małymi dziećmi. Zostaną zainstalowane rampy, szerokie wejścia, odpowiednie oznakowania, a także udogodnienia w zakresie dostępności sensorycznej, np. dla osób niedowidzących lub niedosłyszących. Celem jest zapewnienie pełnej dostępności i swobodnego korzystania z infrastruktury przez wszystkich użytkowników, zgodnie z zasadą równości i integracji społecznej.

Przedsięwzięcie 3.	
Nazwa projektu	Edukacja ekologiczna
Podmiot realizujący	Gmina Drzewica
Lokalizacja	obszar podlegający rewitalizacji
Realizowane cele i kierunki działań GPR	**Cel 1. Tworzenie i wzmacnianie kapitału społecznego oraz poprawa sytuacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji** 1.1 Pobudzenie aktywności mieszkańców, wsparcie integracji społecznej oraz budowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za przestrzenie wspólne 1.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz patologiom społecznym **Cel 2. Obszar rewitalizacji w Mieście Drzewica atrakcyjnym miejscem do życia** 2.1 Zwiększenie dostępu do usług turystyczno-rekreacyjnych, kulturalno-sportowych i edukacyjnych na obszarze rewitalizacji **Cel 3. Poprawa funkcjonalności obszaru rewitalizacji** 3.3 Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna, sfera środowiskowa
Główny problem	Głównym problemem, który przedsięwzięcie ma rozwiązać, jest niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Drzewica. W wyniku braku odpowiedniej edukacji ekologicznej, mieszkańcy nie mają wystarczającej wiedzy na temat znaczenia ochrony środowiska, zrównoważonego rozwoju oraz praktyk proekologicznych. To prowadzi do niewłaściwego zarządzania odpadami, nieefektywnego korzystania z zasobów naturalnych oraz zanieczyszczenia lokalnego środowiska.
Cel przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia "Edukacja ekologiczna" jest zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Drzewica poprzez organizację działań edukacyjnych i kampanii informacyjnych. Projekt ma na celu promowanie zachowań proekologicznych, zrozumienie znaczenia zrównoważonego rozwoju oraz zachęcanie do aktywnego udziału w ochronie środowiska.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	Nie przewiduje się działań inwestycyjnych.
Zakres realizowanych zadań społecznych	- Organizacja warsztatów i szkoleń dla dzieci, młodzieży i dorosłych na temat ochrony środowiska, recyklingu oraz zrównoważonego korzystania z zasobów naturalnych. - Kampanie informacyjne w lokalnych mediach oraz w przestrzeni publicznej, promujące ekologiczną świadomość i zachowania.

	- Inicjatywy społeczne, takie jak sprzątanie terenów zielonych oraz akcje nasadzeń drzew, angażujące lokalną społeczność w działania na rzecz ochrony środowiska.
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców, co w długoterminowej perspektywie wpłynie na zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska w gminie. Poprzez edukację i zaangażowanie społeczności, przedsięwzięcie wspiera zrównoważony rozwój oraz poprawę jakości życia mieszkańców. Kampanie informacyjne i działania społeczne zwiększą zaangażowanie i odpowiedzialność za lokalne środowisko.
Szacowana wartość projektu (w PLN)	100 000,00
Okres realizacji	2025 - 2029
Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba osób objętych wsparciem: 1000
Pomiar rezultatów	Dane Gminy Drzewica
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w założeniach do spotkań, warsztatów. Działania te będą zgodne ze *Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027*. Wszystkie sale, materiały będą dostosowane dla osób niepełnosprawnych.

Przedsięwzięcie 4	
Nazwa projektu	Zajęcia integracyjno-ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji
Podmiot realizujący	Gmina Drzewica, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy
Lokalizacja	obszar podlegający rewitalizacji/również dla osób spoza terenu
Realizowane cele i kierunki działań GPR	**Cel 1. Tworzenie i wzmacnianie kapitału społecznego oraz poprawa sytuacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji** 1.1 Pobudzenie aktywności mieszkańców, wsparcie integracji społecznej oraz budowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za przestrzenie wspólne 1.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz patologiom społecznym 1.4 Upowszechnianie kultury
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna
Główny problem	Problemy młodzieży w Drzewica są różnorodne i często wynikają z trudności związanych z procesem dojrzewania, edukacją, relacjami z innymi oraz trudnościami w radzeniu sobie z presją ze strony społeczeństwa.
Cel przedsięwzięcia	Celem jest stworzenie sprawnego systemu integracji dzieci i młodzieży. Dzieci i młodzież mają mieć dostęp do ofert zajęć ogólnorozwojowych.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	- zakup potrzebnego sprzętu;
Zakres realizowanych zadań społecznych	- zajęcia artystyczne; - zajęcia sportowe; - zajęcia edukacyjne; - zajęcia kulinarne;
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	- poprawa umiejętności społecznych wśród dzieci i młodzieży; - poprawa umiejętności emocjonalnych; - poprawa umiejętności intelektualnych; - poprawa samooceny; - poprawa relacji rodzinnych; - poprawa zdrowia fizycznego;

Szacowana wartość projektu (w PLN)	100 000,00
Okres realizacji	2026-2029
Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba osób korzystających z oferty: 100 os./rok
Pomiar rezultatów	Dane Gminy Drzewica

Przedsięwzięcie 5	
Nazwa projektu	Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym do samodzielnego życia
Podmiot realizujący	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy, Gmina Drzewica, organizacje pozarządowe
Lokalizacja	obszar podlegający rewitalizacji
Realizowane cele i kierunki działań GPR	**Cel 1. Tworzenie i wzmacnianie kapitału społecznego oraz poprawa sytuacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji** 1.1 Pobudzenie aktywności mieszkańców, wsparcie integracji społecznej oraz budowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za przestrzenie wspólne 1.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz patologiom społecznym 1.3 Rozwijanie aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.4 Upowszechnianie kultury
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna
Główny problem	Konieczność korzystania, a także uzależnienie i przyzwyczajenie do korzystania ze wsparcia pomocy społecznej.
Cel przedsięwzięcia	Celem jest stworzenie sprawnego systemu pomocy osobom korzystającym z pomocy społecznej.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	-
Zakres realizowanych zadań społecznych	Realizacja indywidualnej pracy z klientami pomocy społecznej: Indywidualna praca z klientem pomocy społecznej polegająca na diagnozie problemu, a następnie pracy socjalnej (finansowej i pozafinansowej), której głównym celem jest przywrócenie zdolności do samodzielnego funkcjonowania klienta pomocy społecznej, ułatwienie funkcjonowania osób i rodzin, rozwijanie poczucia własnej wartości poprzez wykorzystywanie możliwości tkwiących w ludziach, kierowanie do odpowiednich instytucji pomocowych w zależności od zdiagnozowanego problemu, motywowanie do działania i zmiany swojej sytuacji (np. Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Drzewicy, Punktu Osób Uzależnionych w Drzewicy itp.).
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	- poprawa umiejętności społecznych; - poprawa umiejętności emocjonalnych; - poprawa umiejętności intelektualnych; - poprawa samooceny; - poprawa relacji rodzinnych;
Szacowana wartość projektu (w PLN)	100 000,00
Okres realizacji	2026-2029

Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba osób korzystających z oferty: 100 os./rok
Pomiar rezultatów	Dane Gminy Drzewica
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w założeniach do spotkań, warsztatów. Działania te będą zgodne ze *Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027*. Wszystkie sale, materiały będą dostosowane dla osób niepełnosprawnych.

Przedsięwzięcie 6	
Nazwa projektu	Działania na rzecz mieszkańców wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
Podmiot realizujący	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy, Gmina Drzewica, organizacje pozarządowe
Lokalizacja	obszar podlegający rewitalizacji
Realizowane cele i kierunki działań GPR	**Cel 1. Tworzenie i wzmacnianie kapitału społecznego oraz poprawa sytuacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji** 1.1 Pobudzenie aktywności mieszkańców, wsparcie integracji społecznej oraz budowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za przestrzenie wspólne 1.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz patologiom społecznym 1.3 Rozwijanie aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.4 Upowszechnianie kultury
Oddziaływanie przedsięwzięcia	sfera społeczna
Główny problem	Problemy osób starszych i niepełnosprawnych są różnorodne i często wynikają z problemów finansowych, relacji z innymi oraz trudnościami w radzeniu sobie z presją ze strony społeczeństwa.
Cel przedsięwzięcia	Celem jest stworzenie sprawnego systemu integracji osób starszych oraz niepełnosprawnych.
Zakres realizowanych zadań inwestycyjnych	-
Zakres realizowanych zadań społecznych	Prowadzenie działań na rzecz osób niepełnosprawnych i osób starszych: 1. Realizacja działań (zadań) ukierunkowanych na wsparcie osób niepełnosprawnych oraz starszych: • asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością - zadanie skierowane do osób z niepełnosprawnościami, posiadającymi orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne, które wymagają usługi asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym np. (pomoc w czynnościach samoobsługowych, utrzymaniu higieny osobistej, pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego, podejmowaniu aktywności życiowej czy przemieszczaniu się poza miejscem zamieszkania). Wsparcie Asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością wpłynie na poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych, w szczególności na umożliwienie im jak najbardziej niezależnego życia; • „Opieka wytchnieniowa" zadanie ma na celu wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Opieka wytchnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu, osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki nad osobą z niepełnosprawnością dysponować będą czasem, który mogą przeznaczyć na odpoczynek, regenerację czy załatwienie spraw życiowych.

	2. Usługi opiekuńcze tj. pomoc osobom niesamodzielnym, które ze względu na chorobę czy niepełnosprawność wymagają pomocy osób drugich, np. w zakresie zaspakajania codziennych potrzeb, a w szczególności: utrzymywanie czystości w pomieszczeniu osoby wymagającej opieki, przygotowywanie posiłków, zakup artykułów spożywczych i innych potrzeb w gospodarstwie domowym, załatwianie spraw urzędowych, w zakresie opieki higieniczno- sanitarnej czy pielęgnacji. 3. Aktywne wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zapewnia Warsztat Terapii Zajęciowej. Terapia przez pracę daje uczestnikom poczucie bycia potrzebnym, umożliwia realizację własnych pasji i umiejętności. Warsztat to również możliwość pełnienia różnych ról społecznych i wnoszenia własnego wkładu w życie lokalnej społeczności 4. Pomoc osobom starszym w nabywaniu umiejętności organizacji czasu wolnego, utrzymanie kondycji psychofizycznej, rozwijanie zainteresowań, poprawa jakości życia realizowana przez Dzienny Dom Senior + w Drzewicy, który zapewnia 8-godzinną ofertę usług: gorący posiłek, usługi edukacyjne, kulturalne, sportowo-rekreacyjne, rehabilitacyjne oraz dowóz uczestników. Placówka przeznaczona jest dla 25 osób. 5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi , Radą Seniorów na rzecz osób niepełnosprawnych, starszych (np. Drzewickie Centrum Wolontariatu Ofiarna Dłoń, Centrum Aktywności Lokalnej, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Polski Związek Niewidomych Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Drzewicy, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Drzewicy, Towarzystwo Przyjaciół Drzewicy, Stowarzyszenie Działające na Rzecz osób Niepełnosprawnych Budzimy Nadzieje, Koła Gospodyń Wiejskich i Miejskich, Świąteczna wizyta u osób, które ukończyły 90 lat, wieczerza wigilijna, praca socjalna itp.).
Wpływ realizacji przedsięwzięcia na niwelację zdiagnozowanych problemów	- poprawa umiejętności społecznych wśród osób starszych oraz niepełnosprawnych; - poprawa umiejętności emocjonalnych; - poprawa umiejętności intelektualnych; - poprawa samooceny; - poprawa relacji rodzinnych; - poprawa zdrowia fizycznego;
Szacowana wartość projektu (w PLN)	100 000,00
Okres realizacji	2025-2030
Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba osób korzystających z oferty: 100 os./rok
Pomiar rezultatów	Dane Gminy Drzewica
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zostaną wyszczególnione w założeniach do spotkań, warsztatów. Działania te będą zgodne ze *Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027*. Wszystkie sale, materiały będą dostosowane dla osób niepełnosprawnych.

8.2. Dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drzewica zaplanowano realizację przedsięwzięć dopuszczalnych, które mają na celu wsparcie działań rewitalizacyjnych poprzez poprawę infrastruktury oraz zwiększenie atrakcyjności i funkcjonalności obszaru rewitalizacji.

Jednym z kluczowych przedsięwzięć jest **budowa ścieżek pieszo-rowerowych na obszarze rewitalizacji**, których długość wyniesie maksymalnie 1 kilometr. Projekt ten ma na celu poprawę dostępności komunikacyjnej, zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów oraz promocję

aktywnego trybu życia. Realizacja tego zadania zostanie sfinansowana ze środków własnych gminy, w tym z budżetu obywatelskiego, co podkreśla zaangażowanie mieszkańców w proces rewitalizacji.

Ważnym elementem działań rewitalizacyjnych jest również **przebudowa drogi gminnej przy ul. Braci Kobylańskich w Drzewicy**, której długość wyniesie do 1 kilometra. Inwestycja ta obejmuje modernizację nawierzchni oraz poprawę infrastruktury drogowej, co przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa użytkowników drogi oraz poprawy warunków komunikacyjnych na terenie rewitalizacji. Finansowanie projektu będzie pochodzić z Funduszu Dróg Lokalnych.

Kolejnym przedsięwzięciem jest **tworzenie stref bioróżnorodności.** Planuje się realizację działań wokół zalewu w Drzewicy oraz na terenie przy przedszkolu, które obejmować będą:

- budowę deptaku nad zalewem w Drzewicy z elementami małej architektury, ścieżkami spacerowymi oraz tablicami informacyjnymi na temat lokalnej fauny i flory;
- nasadzenia rodzimych gatunków roślin, które poprawią bioróżnorodność terenu i będą sprzyjać lokalnej faunie;
- modernizację terenu przy przedszkolu, obejmującą nasadzenia roślin oraz budowę placu zabaw dla dzieci, co poprawi jakość przestrzeni rekreacyjnej.

Strefy bioróżnorodności, które zostaną stworzone w różnych częściach miasta w obszarze rewitalizacji, będą pełniły rolę edukacyjną, zwiększając świadomość mieszkańców na temat konieczności ochrony środowiska oraz promowania bioróżnorodności. Przewiduje się wzrost atrakcyjności terenów zielonych i ich roli edukacyjnej, co pozytywnie wpłynie na świadomość ekologiczną mieszkańców oraz poprawi jakość powietrza i mikroklimatu w mieście. Współfinansowanie projektu będzie pochodzić z funduszy Samorządu Województwa Łódzkiego oraz / lub Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi.

Ostatnie z przedsięwzięć dopuszczalnych obejmuje **rewitalizację skweru Państwa Nowakowskich**, która będzie polegać na:

- kompleksowej modernizacji terenu przy budynku komunalnym, obejmującej nasadzenia różnorodnych gatunków roślin;
- budowie nowych miejsc parkingowych dla mieszkańców i odwiedzających, z uwzględnieniem miejsc dla rowerów;
- stworzeniu przestrzeni rekreacyjnej poprzez instalację małej architektury, takiej jak ławki, kosze na śmieci i elementy zieleni, co poprawi estetykę i funkcjonalność przestrzeni.

Podjęte działania poprawią estetykę przestrzeni miejskiej i stworzą przyjazne miejsca do wypoczynku, co przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności miasta dla turystów i inwestorów. Współfinansowanie projektu będzie pochodzić z budżetu gminy oraz / lub Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi.

Projekty te, wpisujące się w założenia rewitalizacji, wspierają kompleksowy rozwój infrastrukturalny i społeczny Gminy Drzewica, podnosząc jakość życia mieszkańców oraz przyczyniając się do zrównoważonego rozwoju obszaru objętego programem rewitalizacji.

9. Szacunkowe ramy finansowe oraz ramowy harmonogram realizacji programu

Głównym źródłem finansowania zaplanowanych działań rewitalizacyjnych będą środki publiczne. Możliwe jest finansowanie przedsięwzięć m.in. ze środków takich jak: Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027, środki budżetu państwa (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki rządowe), środki województwa łódzkiego (samorząd województwa, Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków) oraz środki pochodzące z budżetu Gminy Drzewica.

Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji zostały zaprogramowane na cały okres realizacji Programu tj. do 2030 roku, biorąc pod uwagę możliwość finansowania przedsięwzięć z różnych źródeł.

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poniżej zamieszczono wykaz podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z szacunkowymi kosztami ich realizacji i możliwymi źródłami finansowania oraz harmonogram realizacji przedsięwzięć.

Tabela 31 Wykaz podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z szacunkowymi kosztami ich realizacji, możliwymi źródłami finansowania oraz latami realizacji

Nazwa przedsięwzięcia	Zadania w ramach przedsięwzięcia	Szacowana wartość [PLN	Możliwe źródło finansowania	Lata realizacji
1 Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 1	Adaptacja budynku OSP na cele kulturalne	10 650 000,00	Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 Działanie FELD.05.02 – 85%, Budżet Gminy Drzewica - 15%, Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków	2026-2028
				2026-2028
	Rewitalizacja parku miejskiego			2026-2028
	Budowa obiektów małej architektury w centrum miasta			2026-2028
	Adaptacja przestrzeni miejskiej do zmian klimatycznych przy Szkole Podstawowej			2026-2028
	Budowa/przebudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz przebudowa chodników			2026-2028
	Budowa monitoringu wizyjnego na obszarze rewitalizacji			2026-2028
	Budowa boiska sportowego przy Szkole Podstawowej		Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 Działanie FELD.05.02 – 85%, Budżet Gminy Drzewica - 15% lub „Program rozwoju infrastruktury sportowej w województwach” Województwo Łódzkie: do 30% wartości kosztów kwalifikowanych, Minister Sportu i Turystyki: do 30% wartości kosztów kwalifikowanych, Budżet Gminy Drzewica - pozostałe koszty kwalifikowane lub dotacja celowa przeznaczona na zadanie inwestycyjne w zakresie infrastruktury sportowej w województwie łódzkim nieobjęte współfinansowaniem ze środków „Programu rozwoju infrastruktury sportowej w województwach” Województwo Łódzkie: do 70% wartości kosztów kwalifikowanych, Budżet Gminy Drzewica - pozostałe koszty kwalifikowane	2025-2028
2 Kompleksowa rewitalizacja miasta Drzewica – etap 2	Rewitalizacja budynku Ludowego Klubu Kajakowego w Drzewicy	9 052 500,00	Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 Działanie FELD.05.02 – 85%, Budżet Gminy Drzewica - 15%,	2026-2029
	Modernizacja obiektów Miejsko-Gminnego Klubu Sportowego (MGKS) Drzewica		„Program rozwoju infrastruktury sportowej w województwach” Województwo Łódzkie: do 30% wartości kosztów kwalifikowanych,	2025-2030

			Minister Sportu i Turystyki: do 30% wartości kosztów kwalifikowanych, Budżet Gminy Drzewica - pozostałe koszty kwalifikowane lub dotacja celowa przeznaczona na zadanie inwestycyjne w zakresie infrastruktury sportowej w województwie łódzkim nieobjęte współfinansowaniem ze środków „Programu rozwoju infrastruktury sportowej w województwach” Województwo Łódzkie: do 70% wartości kosztów kwalifikowanych, Budżet Gminy Drzewica - pozostałe koszty kwalifikowane	
	Montaż magazynu energii dla instalacji fotowoltaicznej na potrzeby MGKS Drzewica		Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi	2026-2029
	Budowa monitoringu wizyjnego na obszarze rewitalizacji – etap 2		Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 Działanie FELD.05.02 – 85%, Budżet Gminy Drzewica - 15%	2026-2029
	Zagospodarowanie terenu przy budynku WTZ i Senior+ w Drzewicy		Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 Działanie FELD.05.02 – 85%, Budżet Gminy Drzewica - 15%	2026-2029

Nazwa przedsięwzięcia	Szacowana wartość [PLN]	Możliwe źródła finansowania	Lata realizacji
3. Edukacja ekologiczna	100 000,00	Działania FELD.02.01 – 87% Budżet Gminy Drzewica - 13%. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Lub Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi	2025-2029
4. Zajęcia integracyjno-ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji	100 000,00	środki własne, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027	2026-2029
5. Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym do samodzielnego życia	100 000,00	środki własne, środki publiczne zewnętrzne: Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+”, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027	2026-2029
6. Działania na rzecz mieszkańców wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	100 000,00	środki własne Gminy Drzewica, środki publiczne zewnętrzne	2025-2030

Nie planuje się realizacji i finansowania przedsięwzięć ze środków programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 w zakresie określonym w Szczegółowym Opisie Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 w ramach Działania FELD.05.03.

Dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poniżej przedstawiono plan finansowy i harmonogram dopuszczalnych przedsięwzięć ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Drzewica.

Tabela 32 Plan finansowy i harmonogram przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminy Drzewica

Nr	Tytuł przedsięwzięcia	Szacowana wartość (zł)	Potencjalne źródła finansowania	Czas realizacji
1	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych na obszarze rewitalizacji (długość do 1 km)	700 000,00	Budżet gminy – budżet obywatelski	2025-2030
2	Przebudowa drogi gminnej, ul. Braci Kobylańskich w Drzewicy (długość do 1 km)	1 200 000,00	Fundusz Dróg Lokalnych	2025-2030
3	Tworzenie stref bioróżnorodności	600 000,00	Samorząd Województwa Łódzkiego Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi	2025-2030
4	Rewitalizacja skweru Państwa Nowakowskich	500 000,00	Budżet gminy Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi	2025-2030

10. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Drzewica uwzględniono różnorodne działania, które mają na celu realizację zamierzonych, wcześniej wyznaczonych celów rewitalizacji. Dzięki temu dokument zachowuje spójność we wszystkich aspektach dotyczących planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Kluczowym celem prowadzonych działań rewitalizacyjnych jest całościowe rozwiązanie problemów występujących na obszarze rewitalizacji. Poniżej przedstawiono metody zapewnienia spójności przedsięwzięć w ramach GPR w kontekstach: przestrzennym, problemowym, instytucjonalno-proceduralnym, czasowym oraz z perspektywy źródeł finansowania.

Mechanizmy zachowania komplementarności działań w ujęciu przestrzennym

Analiza dokonana na potrzeby GPR pozwoliła zidentyfikować obszar, na którym występuje największe natężenie negatywnych zjawisk społecznych, takich jak: zmniejszanie się liczby ludności, zmniejszający się przyrost naturalny, starzenie się społeczeństwa, wzrastająca liczba osób korzystających z pomocy społecznej, występowanie procedur Niebieska Karta, bezrobocie oraz popełnianie przestępstw oraz występowanie problemów: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych. Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne skupiają się na tym obszarze i są z nim ściśle związane.

W efekcie realizacji przedsięwzięć, mieszkańcy obszaru rewitalizacji ale również osoby zamieszkujące inne tereny, będą mogli korzystać z nowej infrastruktury. Realizowane przedsięwzięcia społeczne będą stanowić wzór dla realizacji podobnych działań również w innych częściach gminy, tak aby skupienie działań jedynie na obszarze rewitalizacji nie wywołało negatywnych skutków na innych obszarach.

Zaplanowane przedsięwzięcia wzajemnie się uzupełniają w aspekcie przestrzennym i zostały opracowane w oparciu o cele wynikające z procesu partycypacji społecznej oraz przeprowadzonej diagnozy. Realizacja działań doprowadzi do wyjścia z kryzysu obszarów o największym natężeniu negatywnych zjawisk w wymiarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym.

Mechanizmy zachowania komplementarności działań w ujęciu problemowym

System zarządzania GPR został uwzględniony w ogólnym systemie zarzadzania Gminą Drzewica, co pozwala na zachowanie spójności procedur, efektywne współdziałanie oraz wzajemne uzupełnianie się działań różnych instytucji. GPR przedstawia przedsięwzięcia rewitalizacyjne kompleksowo – uwzględnia współfinansowanie tychże działań z różnych źródeł. Współdziałanie różnych podmiotów przy realizacji przedsięwzięć finansowanych z różnych źródeł będzie koordynowane przez pracowników Urzędu Miejskiego w Drzewicy (opis działań poniżej w części: *Mechanizmy zachowania komplementarności działań w ujęciu instytucjonalno-proceduralnym*).

Działania podejmowane przez Gminę Drzewica, odnoszące się do poszczególnych aspektów rewitalizacji, wymagają współpracy i włączenia w proces rewitalizacji szerszego grona interesariuszy.

Mowa tu zarówno o mieszkańcach, jak i stowarzyszeniach, organizacjach, a także Jednostkach Organizacyjnych gminy.

Wskazano zatem konieczność realizacji przedsięwzięć umożliwiających kompleksową przemianę przestrzeni publicznych, stworzenie miejsc bezpiecznych, przyjaznych aktualnym i potencjalnym mieszkańcom oraz turystom, co wzmocni atrakcyjność obszaru rewitalizacji. Bardzo ważne jest podejmowanie działań w duchu zrównoważonego rozwoju, działań proekologicznych, w tym także z zakresu edukacji ekologicznej. Działania wpłyną na podwyższenie jakości życia mieszkańców, ale także przyczynią się do rozwoju gospodarczego obszaru.

GPR angażuje społeczność lokalną w proces rewitalizacji: w pierwszej kolejności na etapie wyznaczania obszaru rewitalizacji, a następnie poprzez wyznaczenie Komitetu Rewitalizacji oraz aktywny udział mieszkańców w realizacji GPR, w poszczególnych, wytypowanych działaniach. W GPR przedstawiono zatem przedsięwzięcia stricte społeczne oraz przedsięwzięcia infrastrukturalne, które wywierają ogromny wpływ na społeczeństwo zamieszkałe obszar rewitalizacji, a pośrednio także pozostałych mieszkańców Miasta i obszaru wiejskiego Gminy Drzewica. Działania prowadzone na obszarze rewitalizacji, są istotne dla rozwoju lokalnego całej gminy. Pożądane jest zaangażowanie i aktywny udział organizacji pozarządowych realizujących inicjatywy m.in. na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego i wyrównywania szans, dzięki czemu wszelkie przedsięwzięcia o charakterze społecznym będą realizowane w sposób profesjonalny, zgodny z potrzebami mieszkańców obszaru, co również uwzględniono w programie.

Wytypowane przedsięwzięcia wykorzystują dostępne zasoby, a ich realizacja ma przebiegać w oparciu o dostępne instrumenty finansowe, które mają ułatwić przeprowadzenie procesu rewitalizacji w obszarze rewitalizacji Gminy Drzewica. W realizacji przedsięwzięć będą brać czynny udział mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz powołany Komitet Rewitalizacji.

Analiza problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji umożliwiła zidentyfikowanie przedsięwzięć, które w największym stopniu przyczynią się do niwelowania problemów. Pochodzą one z rozwiązań zaproponowanych przez mieszkańców podczas warsztatów. Planowane działania powstały po szczegółowym przeanalizowaniu danych statystycznych, które posłużyły do opracowania części analitycznej diagnozy oraz działań partycypacyjnych realizowanych podczas przygotowywania programu. Uwzględniają one również potencjał rozwoju obszaru rewitalizacji oraz potrzeby zgłaszane w aspektach społecznych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych.

Wdrażane przedsięwzięcia wpłyną znacząco na eliminację negatywnych zjawisk, zidentyfikowanych w diagnozie potrzeb i potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji. Wynika to z dokładnego przeanalizowania komplementarności wyników diagnozy oraz realizacji konkretnych działań i przedsięwzięć.

Biorąc pod uwagę istniejące problemy społeczne na obszarze rewitalizacji, niezbędne było podjęcie działań skoncentrowanych na rozwiązaniu problemów wykluczenia społecznego, wysokiego bezrobocia, korzystania z pomocy społecznej, przemocy w rodzinie czy działalności przestępczej. Poprzez działania ukierunkowane na aktywizację społeczną i zawodową możliwe będzie aktywizowanie osób długotrwale wykluczonych, co jest szczególnie trudne ze względu na brak aktualnych kompetencji zawodowych. W związku ze wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, na obszarze rewitalizacji

konieczne jest rozwiązanie problemów związanych z integracją seniorów z lokalną społecznością oraz aktywizacją osób starszych, niepełnosprawnych i niesamodzielnych. Brak działań w tym zakresie prowadziłby do trwałego wykluczenia tych osób, dlatego ich realizacja jest istotna w ramach programu rewitalizacji. Konieczne jest również wsparcie dzieci i młodzieży.

Podsumowując, łączna realizacja działań umożliwi kompleksowe wyprowadzenie obszaru z sytuacji kryzysowej oraz poprzez aktywizację społeczności. Trwała eliminacja wykluczającej infrastruktury pozwoli na skuteczne zwalczanie sytuacji kryzysowych, a wykorzystanie potencjałów do realizacji przedsięwzięć przyczyni się do kompleksowego wyprowadzenia obszaru z kryzysu.
Powiązania między sześcioma przedsięwzięciami są kluczowe dla osiągnięcia pełnej synergii działań i kompleksowego wyprowadzenia obszaru rewitalizowanego z sytuacji kryzysowej. Każde z przedsięwzięć odpowiada na inne potrzeby, jednak wszystkie razem tworzą spójny system, który działa na rzecz eliminacji problemów infrastrukturalnych, społecznych i gospodarczych.

Przedsięwzięcia nr 1 i 2, które obejmują kompleksową rewitalizację miasta Drzewica, koncentrują się na poprawie infrastruktury i estetyki przestrzeni miejskich, co pozwala na stworzenie lepszych warunków życia dla mieszkańców. Inwestycje w odnowę budynków, terenów zielonych oraz obiektów sportowych mają na celu nie tylko poprawę jakości środowiska fizycznego, ale również stworzenie przestrzeni sprzyjających aktywności społecznej i integracji. Usunięcie barier architektonicznych i modernizacja infrastruktury wykluczającej, stają się podstawą dla dalszej aktywizacji społecznej.

Przedsięwzięcie nr 3, związane z edukacją ekologiczną, doskonale uzupełnia działania rewitalizacyjne poprzez podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Edukacja ekologiczna wzmacnia efekty rewitalizacji, ucząc społeczność lokalną, jak dbać o odnowioną przestrzeń oraz z niej korzystać w sposób odpowiedzialny. Jednocześnie promuje postawy proekologiczne, co jest istotne w kontekście rewitalizowanych terenów zielonych i przestrzeni publicznych.

Przedsięwzięcie nr 4, dotyczący zajęć integracyjno-ogólnorozwojowych dla dzieci i młodzieży, jest kluczowy dla przeciwdziałania wykluczeniu młodych ludzi. Organizacja warsztatów, zajęć sportowych i edukacyjnych w zrewitalizowanych przestrzeniach, takich jak parki, kluby sportowe czy obiekty kulturalne, wzmacnia proces integracji społecznej. Zrewitalizowana infrastruktura sportowa i edukacyjna staje się miejscem aktywizacji młodzieży, co prowadzi do budowania więzi społecznych oraz zapobiegania wykluczeniu.

Przedsięwzięcie nr 5, które ma na celu pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem do samodzielnego życia, wzmacnia z kolei zdolności społeczne i ekonomiczne tych grup. Rewitalizowane obszary miejskie oraz przestrzenie społeczne stają się miejscem, w którym można realizować programy wsparcia, szkolenia oraz działania aktywizujące, co pozwala osobom zagrożonym wykluczeniem stopniowo włączać się w życie zawodowe i społeczne. Dzięki temu powstaje realna szansa na trwałe wyprowadzenie tych grup z kryzysu społecznego.

Przedsięwzięcie nr 6, dotyczący działań na rzecz mieszkańców wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, uzupełnia pozostałe działania, koncentrując się na najbardziej potrzebujących członkach społeczności. Modernizacja infrastruktury, w tym usunięcie barier architektonicznych, umożliwia osobom starszym, z niepełnosprawnościami i innymi ograniczeniami pełniejsze korzystanie z rewitalizowanej przestrzeni. Wsparcie indywidualne i działania opiekuńcze dla osób potrzebujących będą mogły być realizowane w miejscach dostępnych i przystosowanych do ich potrzeb.

Komplementarność wszystkich przedsięwzięć polega na ich wzajemnym uzupełnianiu się, gdzie działania rewitalizacyjne w infrastrukturze tworzą solidną podstawę dla programów społecznych, aktywizacyjnych i edukacyjnych. Trwała eliminacja barier infrastrukturalnych oraz rozwój aktywności społecznej i edukacyjnej wzmacniają społeczność lokalną, co przyczynia się do kompleksowego wyprowadzenia obszaru z kryzysu.

Mechanizmy zachowania komplementarności działań w ujęciu instytucjonalno-proceduralnym

W celu zachowania komplementarności działań na poziomie programu zaplanowano działania, które realizowane będą przez Komitet Rewitalizacji oraz zadania, za które odpowiedzialny będzie Urząd Miejski w Drzewicy (rozdział 11 GPR). Dla zapewnienia skuteczności procesu wdrożony zostanie proces regulujący zakres oraz częstotliwość zbierania danych sprawozdawczych przedstawiających stopień zaawansowania realizacji GPR. Zadania Komitetu Rewitalizacji będą szczegółowo opisane w Zasadach wyznaczania składu oraz zasadach działania Komitetu Rewitalizacji, stanowiących załącznik do uchwały nr III/33/2024 Rady Miejskiej w Drzewicy z dnia 21 sierpnia 2024 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica.

Mechanizmy zachowania komplementarności działań w ujęciu międzyokresowym

Zgodność ciągłości programowej zostanie zachowana dzięki kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności, która w procesie rewitalizacji ma kluczowe znaczenie. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne w niniejszym GPR są komplementarne wobec działań prowadzonych w poprzednich perspektywach finansowych Unii Europejskiej, ale także z działaniami finansowanymi samodzielnie przez Gminę Drzewica. Wskazuje to na kompleksowe i długofalowe podejście samorządu do procesu rewitalizacji. Należy zauważyć, iż Gmina posiadała *Program Rewitalizacji Gminy i Miasta Drzewica na lata 2016-2022* i w miarę możliwości realizowała zawarte w nim przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Poniżej przedstawiono te przedsięwzięcia wraz ze wskazaniem stopnia ich realizacji.

Tabela 33 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w Programie Rewitalizacji Gminy i Miasta Drzewica na lata 2016-2022 wraz ze wskazaniem stopnia ich realizacji

podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	**stan realizacji przedsięwzięć na 30.04.2024 r.**		**uwagi**
	zrealizowane	planowane do realizacji później niż w ciągu 12 m-cy	
1. Rewitalizacja parku przy Placu Wolności w Drzewicy		**X**	Opracowano dokumentację techniczną budowlaną
2. Budowa bulwaru spacerowego nad rzeką Drzewiczką w Drzewicy		**X**	Trwają prace związane z opracowaniem koncepcji budowy bulwaru spacerowego, uzyskano dofinansowanie ze środków zewnętrznych, trwa procedura wyłonienia wykonawcy zadania
3. Przebudowa dróg gminnych w Drzewicy	**X**		W roku 2020 wykonano dwa zadania: Remont drogi gminnej ul. Fabryczna w Drzewicy; Przebudowa drogi ul. Miła w Drzewicy
4. Warsztaty dla rodzin – mieszkańców budynku komunalnego na ul. Fabrycznej „Ceglanka		**X**	
5. Termomodernizacja i remont budynku komunalnego na ulicy Fabrycznej „Ceglanka” i zagospodarowanie terenu		**X**	Wykonano dokumentację techniczną budowlaną budowy budynku komunalnego dla mieszkańców budynku "Ceglanka". Uzyskano pozwolenie na budowę, trwa budowa budynku socjalnego.
6. Zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy w Drzewicy	**X**		Uczestnicy Dziennego Domu Senior + uczestniczą w zajęciach ruchowych, plastycznych, kulinarnych, edukacyjnych, kulturalnych.
7. Adaptacja budynku na potrzeby utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy w Drzewicy	**X**		Utworzono Dzienny Dom Senior+
8. Zadaszenie trybuny na Stadionie MGKS Gerlach		**X**	
9. Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wokół Zalewu Drzewickiego - etap II		**X**	
10. Wykonanie systemu monitoringu wizyjnego na obszarze rewitalizacji Miasta Drzewica		**X**	
11. Wykonanie systemu oznakowania ulic na obszarze rewitalizacji Miasta Drzewica	**X**		
12. Odnowienie i zabezpieczenie zabytkowych witraży oraz opracowanie ekspertyz technicznych i konserwatorskich w celu zabezpieczenia stropu i pęknięć w bocznych częściach kościoła		**X**	
13. Rozbudowa i przebudowa budynku Domu Pomocy Społecznej dla Dorosłych w miejscowości Drzewica, ul. Stawowa 21/25	**X**		Zadanie zakończono w roku 2021. Zadanie zrealizowane zostało przez Starostwo Powiatowe w Opocznie.
14. Z nadzieją na przyszłość – zajęcia aktywizujące dla mieszkańców Domu Pomocy Społecznej dla Dorosłych w Drzewicy	**X**		
15. Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności gospodarczej	**X**		

podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	stan realizacji przedsięwzięć na 30.04.2024 r.		uwagi
	zrealizowane	planowane do realizacji później niż w ciągu 12 m-cy	
16. Warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	X		
17. "Bierzemy życia na warsztat"	X		Zadanie zrealizowane w roku 2021
18. Projekt "POBUDKA - aktywni mieszkańcy obszarów rewitalizowanych	X		Zadanie zrealizowane w roku 2021
19. Projekt "Wachlarz nowych możliwości"	X		Zadanie zrealizowane w roku 2021
20. "WŁĄCZNIK - aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców obszarów rewitalizowanych"	X		Zadanie zrealizowane w roku 2021
21. "Reaktywacja"	X		Zadanie zrealizowane w roku 2021

dopuszczalne/uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne wskazane w programie rewitalizacji	zrealizowane	uwagi
Renowacja figury Jana Nepomucena w Drzewicy	X	Zadanie zrealizowane przez Gminę Drzewica
Edukacja i profilaktyka zdrowotna w ramach obchodów Światowego Dnia Walki z cukrzycą	X	Zadanie zrealizowane przez Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Drzewicy
Spotkanie po latach - warsztaty historyczne	X	Zadanie zrealizowane przez Towarzystwo Przyjaciół Drzewicy
Rewia Sztuki Ludowej	X	Zadanie zrealizowane przez Drzewickie Centrum Wolontariatu "Ofiarna dłoń"

Źródło: Urząd Miejski w Drzewicy

Komplementarność przedsięwzięć przejawia się zarówno poprzez obszar nimi objęty – dotyczy Miasta Drzewica, jak i poprzez zakres zaplanowanych do realizacji i zrealizowanych już projektów. Należy wskazać, iż część projektów, których nie udało się zrealizować w ramach poprzedniego programu, wskazano do realizacji w niniejszym GPR, co świadczy o wysokiej randze ważności wytypowanych przedsięwzięć.

Mechanizmy zachowania komplementarności działań w zakresie źródeł finansowania

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne, zaplanowane do wdrożenia w GPR, mają na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Nagromadzenie się negatywnych zjawisk zarówno w sferze społecznej, jak i: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej koreluje z koniecznością zwiększenia nakładów finansowych na realizację działań w wyznaczonym obszarze. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą finansowane przede wszystkim ze środków własnych Gminy Drzewica, w połączeniu ze wsparciem środków Unii Europejskiej w ramach Funduszy Europejskich dla Łódzkiego 2021-2027, dopuszcza się również finansowanie ze środków budżetu państwa, województwa łódzkiego oraz środków prywatnych, jeśli zajdzie taka potrzeba i możliwość.

W rozdziale 9 w tabeli przedstawiającej wykaz przedsięwzięć, zaproponowano możliwe źródła finansowania każdego z nich.

11. Opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację GPR będzie pełnił wyodrębniony, specjalnie powołany zespół koordynujący. Prace Zespołu będą przebiegać wg utworzonego regulaminu. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- zapewnienia zgodności realizacji dokumentu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji przedsięwzięć w ramach GPR,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji GPR,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania GPR,
- zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach,
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji GPR.

INSTYTUCJA WDRAŻAJĄCA GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY DRZEWICA

Urząd Miejski w Drzewicy jako instytucja wdrażająca GPR odpowiedzialny będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne,
- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w GPR w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych przedsięwzięć.

W przypadku GPR, kluczową postacią w procesie jego realizacji i monitoringu jest Burmistrz Drzewicy. Kierując bieżącą działalnością, ma największy wpływ zarówno na sam proces opracowywania GPR, jego wdrażania, jak również oceny jego realizacji. Do najważniejszych zadań Burmistrza w zakresie zarządzania i monitoringu należałby bezpośredni nadzór nad wdrażaniem GPR oraz wyznaczenie koordynatora jego realizacji.

Ważną rolę w procesach wdrożeniowych dokumentu odgrywać powinien koordynator GPR jako osoba zaangażowana bezpośrednio w realizację zadań w nim wyznaczonych i dobrze zorientowana w istniejących realiach, mająca jednocześnie bezpośredni wpływ na procesy gospodarcze i społeczne zachodzące w Gminie Drzewica.

Główne zadania koordynatora polegałyby na:

- bieżącej analizie stanu realizacji GPR;
- obserwacji uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wpływających lub mogących wpłynąć na realizację GPR, w tym uwzględnienie partycypacji społecznej w monitorowaniu procesu rewitalizacji;
- prowadzeniu bazy informacji;

- wypracowaniu kryteriów oceny stanu realizacji GPR;
- aktywnym poszukiwaniu źródeł finansowania.

Wdrażanie na każdym etapie podlega weryfikacji i aktualizacji. Opierać powinno się ono na odpowiednim rozdziale zadań realizacyjnych w ramach struktury organizacyjnej Urzędu Miejskiego w Drzewicy. Pozwala to na koncentrowanie się na konkretnym przedsięwzięciu, a tym samym zwiększa jego efektywność. System zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Drzewica został uwzględniony w ogólnym systemie zarządzania Gminą Drzewica, co pozwala na zachowanie spójności procedur, efektywne współdziałanie oraz wzajemne uzupełniania się działań różnych instytucji.

Zarzadzanie GPR odbywać się będzie w ramach obowiązków własnych pracowników Urzędu Miejskiego w Drzewicy. Nie przewiduje się tworzenia dodatkowych etatów na potrzeby zarządzania GPR. Poniżej przedstawiono koszty, które mogą się pojawić. Koszty zarządzania GPR (w tys. PLN):

KOSZT	ROK						
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
działania promocyjne	0	3	4	5	5	5	5
monitoring	2	2	2	2	2	2	2
ewaluacja	0	0	0	0	0	0	10
prace eksperckie	7	0	0	0	5	5	5
materiały biurowe	1	1	1	1	1	1	1
koszty działania Komitetu Rewitalizacji	3	3	3	3	4	4	4

12. System monitoringu i oceny programu rewitalizacji

MONITOROWANIE

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania przedsięwzięcia czy programu rewitalizacji i jego zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Monitorowania wdrażania GPR oraz jego poszczególnych elementów dokonywać będą pracownicy Urzędu Miejskiego w Drzewicy w ramach obowiązków własnych. Monitorowanie zostało zatem uwzględnione w ogólnym systemie zarządzania Gminą Drzewica. Komórki merytoryczne i jednostki organizacyjne gminy oraz ewentualnie inne podmioty zaangażowane do współpracy będą dostarczały danych niezbędnych do realizacji monitoringu sterującego. Poniżej przedstawiono wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, która będzie musiała zostać przekazana do Koordynatora GPR.

Rysunek 15 Wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	
Cel ogólny realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	
Krótki opis działań	
Realizator	
Miejsce realizacji (adres)	
Monitorowane wskaźniki	
Wydatkowane środki finansowe	
Zaawansowanie realizacji/ przygotowania do realizacji	
Planowana data zakończenia (oddania do użytku/ realizacji) przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	
Data sporządzenia karty	

Źródło: Opracowanie własne

W oparciu o uzyskane informacje Koordynator GPR opracuje Raport z monitoringu GPR. Raport z corocznego monitoringu GPR będzie zawierał informacje od wszystkich podmiotów biorących udział w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i będzie dotyczyć postępu w realizacji przedsięwzięć w danym roku kalendarzowym. Raport ten zostanie przedstawiony Komitetowi Rewitalizacji. Ze spotkania zostanie sporządzony protokół.

Zgodnie z art. 22 i 23 ustawy o rewitalizacji co najmniej raz na 3 lata gminny program rewitalizacji będzie podlegać ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Burmistrza Drzewicy. Będzie to ocena o charakterze jakościowym, skoncentrowana na dokonaniu oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, wpływu realizowanych działań rewitalizacyjnych na stopień osiągnięcia zakładanych celów strategicznych i kierunków działań GPR wraz z odniesieniem się do oceny kierunków i dynamiki zmian na obszarze rewitalizowanym. Ocena sporządzona przez Burmistrza Drzewicy będzie podlegać zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji miasta Drzewica oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Burmistrz Drzewicy wystąpi do Rady Miejskiej w Drzewicy z wnioskiem o jego zmianę, załączając ww. opinię. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Miejska w Drzewicy uchyli uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Burmistrza Drzewicy. Zmiana gminnego programu rewitalizacji nastąpi w trybie, w jakim był on uchwalany.

Kluczowym partnerem w monitorowaniu GPR będzie Komitet Rewitalizacji miasta Drzewica, reprezentujący interesariuszy rewitalizacji. Zgodnie z Ustawą dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Art. 7. 1. Komitet Rewitalizacji będzie stanowić forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz będzie pełnić funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza Drzewicy.

Poniżej przedstawiono przebieg procesu wyłaniania Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica.

- Konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Miejskiej w Drzewicy w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica

Na podstawie art. 6 oraz art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj.. Dz.U. z 2024 r. poz. 278) w związku z art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r .poz. 609, 721) oraz Uchwałą nr XVI/132/2019 Rady Miejskiej w Drzewicy z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Drzewica (Dz.U.Woj. Łódź. z dnia 21 stycznia 2020 r. poz. 457), dnia 16 lipca 2024 r. Burmistrz Drzewicy wydał zarządzenie NR 94/2024 w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Miejskiej w Drzewicy w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica.

Tryb konsultacji społecznych został określony w ogłoszeniu Burmistrza Drzewicy stanowiącym załącznik do ww. zarządzenia nr 94/2024.

Załącznikiem ogłoszenia był projekt uchwały wraz z załącznikami, formularz zgłaszania uwag (wersje word oraz pdf), formularz ankiety (wersje word i pdf).

Celem konsultacji było zapewnienie udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentu dotyczącego procesu rewitalizacji oraz wymiana wiedzy, informacji, poznanie uwag i opinii projektu Regulaminu Komitetu Rewitalizacji określającego zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica.

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami Gminy Drzewica w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo - doradczą Burmistrza Drzewicy.

Konsultacje społeczne były prowadzone w okresie od 17.07.2024 r. do 20.08.2024 r. w następujących formach:

1) zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego udostępnionego na stronie internetowej www.drzewica.pl, www.bipdrzewica.pl oraz formularza dostępnego w Referacie Funduszy Zewnętrznych, Rozwoju Lokalnego i Promocji Urzędu Miejskiego w Drzewicy (pokój nr 22);
2) ankiety dostępnej na stronie internetowej www.drzewica.pl; www.bipdrzewica.pl; oraz wersji papierowej dostępnej w Referacie Funduszy Zewnętrznych, Rozwoju Lokalnego i Promocji pokój nr 22;
3) zbieranie uwag ustnych, osobą wyznaczoną do udzielania wyjaśnień i przyjmowania opinii był pracownik Referatu Funduszy Zewnętrznych, Rozwoju Lokalnego i Promocji, tel. 48 375 7983;
4) spotkanie konsultacyjne w dniu 8 sierpnia 2024 r., o godzinie 14.00, w sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Drzewicy, ul. Stanisława Staszica 22, 26-340 Drzewica.

Informacja o konsultacjach społecznych została podana do publicznej wiadomości poprzez:

- publikację ogłoszenia Burmistrza Drzewicy w prasie lokalnej TOP Tygodnik Opoczyński nr 29/1408;
- na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Drzewicy oraz na tablicy ogłoszeń przed budynkiem Urzędu Miejskiego w Drzewicy;

- w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie www.bipdrzewica.pl w zakładce ,,Konsultacje społeczne 2024" oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Drzewicy www.drzewica.pl w zakładce „Ogłoszenia";
- w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie miasta Drzewica.

Termin wyznaczony do składania uwag upłynął z dniem 20 sierpnia 2024 r. W terminie tym należało złożyć wypełnione formularze w postaci papierowej:

- w sekretariacie Urzędu Miejskiego w Drzewicy, ul. Stanisława Staszica 22, 26-340 Drzewica pokój nr 10,
- drogą korespondencyjną na adres: Urząd Miejski w Drzewicy ul. Stanisława Staszica 22, 26-340 Drzewica;
- do urny w budynku Urzędu Miejskiego w Drzewicy (parter);

oraz drogą elektroniczną na adres: ugm@drzewica.pl.

W sierpniu 2024 roku opublikowano raport z konsultacji społecznych, w którym przedstawiono następujące podsumowanie przebiegu konsultacji społecznych:

1) zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej - do dnia 20 sierpnia 2024 r. nie wpłynęła żadna uwaga;

2) ankieta - do dnia 20 sierpnia 2024 r. nie wpłynęła żadna uwaga;

3) zbieranie uwag ustnych - do dnia 20 sierpnia 2024 r. nie wpłynęła żadna uwaga;

4) spotkanie konsultacyjne odbyło się w dniu 8 sierpnia 2024 r., o godzinie 14.00, w sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Drzewicy, ul. Stanisława Staszica 22, 26-340 Drzewica. W spotkaniu uczestniczyło 4 przedstawicieli organizacji społecznych i instytucji publicznych z terenu rewitalizacji i gminy Drzewica - nie wpłynęła żadna uwaga.

- Następnie podjęto uchwałę nr III/33/2024 Rady Miejskiej w Drzewicy z dnia 21 sierpnia 2024 r. w sprawie określania zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica
- Nabór na członków Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica

Dnia 4 września 2024 r. Burmistrz Drzewicy wydał zarządzenie nr 118/2024 w sprawie przeprowadzenia naboru na członków Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica. Otwarty nabór prowadzono w dniach od 9 września 2024 r. do 23 września 2024 r. Ogłoszenie o naborze na członków Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica stanowiło załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia. Do ogłoszenia załączono formularz zgłoszeniowy kandydata na członka Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica (wersje word i pdf), Uchwałę nr III/33/2024 Rady Miejskiej w Drzewicy z dnia 21 sierpnia 2024 r. w sprawie określania zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica, mapę z wyznaczonym obszarem zdegradowanym i obszarem rewitalizacji. Podano również informacje o granicach obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Drzewica dostępnego w Systemie Informacji Przestrzennej Gminy Drzewica e-mapa prowadzonym przez Urząd Miejski

w Drzewicy pod adresem: http://www.drzewica.e-mapa.net/ w warstwie: Gmina Drzewica → Obszary zdegradowane i rewitalizacji, natomiast uchwała dostępna jest pod adresem:

https://drzewica.e-mapa.net/implementation/drzewica/poi/rewitalizacja/uchwala_rewi.pdf

W wyznaczonym terminie zostały złożone formularze zgłoszeniowe kandydatów na członków Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica. Zgodnie z Regulaminem Komitetu Rewitalizacji Burmistrz Drzewicy wyznaczał 3 członków Komitetu. Następnie Zarządzeniem nr 130/2024 Burmistrza Drzewicy z dnia 30 września 2024 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica powołano Komitet Rewitalizacji miasta Drzewica liczący 9 członków.
Zgodnie z uchwałą nr III/33/2024 Rady Miejskiej w Drzewicy z dnia 21 sierpnia 2024 r. w sprawie określania zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica, posiedzenia Komitetu będą odbywać się nie rzadziej niż raz na kwartał. Informacje na temat terminu, miejsca planowanego posiedzenia Komitetu i proponowany porządek posiedzenia oraz materiały, które będą przedmiotem obrad powinny być przekazane członkom Komitetu na co najmniej 7 dni kalendarzowych przed posiedzeniem Komitetu. Z każdego posiedzenia będzie sporządzany protokół. Obsługę techniczną i organizacyjną Komitetu zapewni Burmistrz Drzewicy poprzez komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Drzewicy.

OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ, EWALUACJA, WPROWADZANIE MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY ZACHODZĄCE W OTOCZENIU PROGRAMU

W procesie monitorowania programu przewidziano następujące fazy:

Ocena wstępna

Rozpoczęcie programu i wchodzących w jego skład przedsięwzięć poprzedzone zostanie ustaleniem wszelkich parametrów ilościowych i jakościowych (wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań). Zostaną również wyraźnie określone etapy cząstkowe realizacji poszczególnych zadań (termin rozpoczęcia i zakończenia). Przyjęte raz parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji programu i przedsięwzięć.

Monitoring sterujący

Dotyczy całego okresu wdrażania GPR. Zadaniem prowadzonego monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchyleń, jakie mają miejsce w trakcie realizacji GPR.

Kontrola końcowa - ewaluacja efektów

Ewaluacja zaczyna się w już procesie planowania/programowania. Można powiedzieć, że planowanie ukierunkowuje ewaluację i ewaluacja ukierunkowuje planowanie przyszłych działań. Jest to bardzo ważna funkcja ewaluacji, gdyż pozwala na zbadanie wewnętrznej logiki programu/przedsięwzięcia. Logika programu/przedsięwzięcia opisuje relacje pomiędzy wszystkimi jego elementami: potrzebami, strategią, celami, nakładami, działaniami, produktami, rezultatami i wpływem. Ewaluacja, badając wewnętrzną spójność programu/ przedsięwzięcia, weryfikuje w jaki sposób nakłady programu przekształcane są w produkty, jak produkty prowadzą do uzyskania rezultatów i oddziaływania, a więc i zaspokojenia potrzeb grup docelowych.

Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z programów finansowanych przez Unię Europejską. Głównym zadaniem jest zatem dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.
Główne zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron;
- oszacowanie możliwości i ograniczeń;
- usprawnienie zarządzania;
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego;
- poprawianie błędów dla celów odpowiedzialności;
- wsparcie alokacji zasobów finansowych;
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu wdrożenia programów w zakresie:

- działania programów;
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów;
- wpływu na problemy, do których odnoszą się programy;
- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia programów i projektowania nowych programów;
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Jednym z celów ewaluacji jest również zapewnienie przejrzystości wykorzystania środków publicznych poprzez przekazywanie i upowszechnianie informacji o powodzeniu lub niepowodzeniu przedsięwzięć finansowanych z programów pomocowych. Ewaluacja ma również wymiar edukacyjny. Uczy rejestrować i stymulować zmianę, analizować i rozumieć złożoność zjawisk.
Ocena końcowa powinna określić, na ile zakładane w GPR cele zostały osiągnięte oraz ustalić przyczyny wszelkich odchyleń w realizacji. Ewaluacja posłuży za podstawę sprawdzenia czy planowane efekty są zgodne z przyjętymi celami i ich miarami. W trakcie ewaluacji zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wnioski z ewaluacji zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych przedsięwzięć w przyszłości.

13. Zakres zmian w innych uchwałach

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Drzewica, nie przewiduje się wprowadzenia zmian w innych uchwałach.

14. Specjalna strefa rewitalizacji

Kierując się ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji nie ustanawia się Specjalnej Strefy Rewitalizacji w Gminie Drzewica.

15. Sposób realizacji programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

15.1. Zakres niezbędnych zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Drzewica nie przewiduje wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Drzewica.

Ponadto, zmiana Studium nie jest możliwa do zrealizowania przy obecnie obowiązującym stanie prawnym.

Rada Miejska w Drzewicy podjęła Uchwałę Nr II/22?2024 z dnia 27 czerwca 2024 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Drzewica, co stanowi realizację obowiązku ustawowego wprowadzonego ustawą z dnia 7 lipca 2023 roku o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688).

Zgodnie z nowelizacją, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zachowuje moc do dnia wejścia w życie planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2025 roku.

Plan ogólny gminy to obowiązkowy dokument planistyczny obejmujący obszar całej gmin, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu, który zastąpi dotychczas obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

W przeciwieństwie do studium uwarunkować i kierunków zagospodarowania przestrzennego, będzie to akt prawa miejscowego uwzględniany przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz stanowiący podstawę do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

15.2. Zmiany w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego gminy

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Drzewica, nie przewiduje się wprowadzenia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

16. Partycypacja społeczna

Proces rewitalizacji obszarów zdegradowanych to wieloletnie działanie, mające na celu przywrócenie tych obszarów do życia oraz poprawę jakości życia mieszkańców. Udział różnych grup interesariuszy w tym procesie jest kluczowy dla jego sukcesu. Oto sposoby włączania interesariuszy w różnych etapach procesu rewitalizacji:

1. Diagnozowanie:

Diagnozowanie stanowi pierwszy i fundamentalny krok w procesie rewitalizacji, umożliwiający dokładne zrozumienie specyfiki obszaru oraz potrzeb jego mieszkańców i innych interesariuszy. To w tym etapie zbierane są informacje, które kształtują dalsze decyzje. Mieszkańcy oraz społeczność lokalna stanowią serce każdego obszaru rewitalizacji. Ich doświadczenie, wiedza na temat lokalnych problemów i aspiracje są nieocenione.

Konsultacje społeczne przeprowadzono na podstawie art. 11 ust. 3 w związku z art. 6 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 485) oraz ogłoszenia Burmistrza gminy Drzewica o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Drzewica. Konsultacje miały charakter otwarty dla wszystkich podmiotów i zainteresowanych.

Przeprowadzone konsultacje społeczne w znacznym stopniu zmniejszą ryzyko, że stworzony dokument nie będzie uwzględniał oczekiwań poszczególnych grup, do których jest adresowany. Podczas trwania konsultacji społecznych interesariusze, przede wszystkim mieszkańcy, ale także przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i inne zainteresowane strony miały możliwość zapoznania się z treścią konsultowanych dokumentów. Konsultacje nie ograniczą się jednak tylko do przedstawienia dokumentu, ale także do wysłuchania opinii i sugestii na jego temat, modyfikowania i informowania o ostatecznej decyzji. Przedmiotem prowadzonych konsultacji społecznych było wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji do Gminnego Programu Rewitalizacji.

Przeprowadzenie konsultacji społecznych miało na celu zebrania uwag, opinii i propozycji dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz rewitalizacji na podstawie analizy koncentracji negatywnych zjawisk ze sfery społecznej oraz uzupełniająco ze sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, a także technicznej.

Przedmiotem konsultacji społecznych był projekt uchwały Rady Miejskiej w Drzewicy w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla gminy Drzewica.

Konsultacje miały na celu zapewnienie udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących procesu rewitalizacji oraz wymianę wiedzy, informacji, poznanie uwag i opinii dotyczących propozycji granic i sposobu wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Drzewica.

Konsultacje społeczne prowadzono w okresie od 28.07.2023 r. do 28.08.2023 r. w następujących formach:

1. zbierania uwag, propozycji i opinii w wersji papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego udostępnionego na stronie internetowej www.drzewica.pl;
2. warsztatów stacjonarnych przeprowadzonych w dniu 3 sierpnia 2023 r. dla osób zapisanych przez formularz elektroniczny w sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Drzewicy ul. Stanisława Staszica 22, 26-340 Drzewica, godz. 14:00, z możliwością przeprowadzenia konsultacji on-line dla osób chętnych;
3. zbierania uwag ustnych, osobą wyznaczoną do udzielania wyjaśnień i przyjmowania opinii był pracownik Referatu Funduszy Zewnętrznych Rozwoju Lokalnego i Promocji, tel. 48 375 7983.

Nie zgłoszono żadnych uwag zarówno w wersji papierowej jak i elektronicznej.

Warsztaty stacjonarne przeprowadzono w dniu 3.08.2023 r. r. w sali w Regionalnym Centrum Kultury w Drzewicy, ul. Stawowa 27A, 26-340 Drzewica, godz. 17:00. W warsztatach wzięło udział 20 osób. Konsultant przedstawił podstawowe informacje o procesie rewitalizacji oraz uzasadnił wyznaczenie stref: zdegradowanej oraz rewitalizowanej. Warsztaty miały charakter dyskusji i pytań. Nie stwierdzono uwag do wyznaczenia stref.

Nie zgłoszono również żadnych uwag ustnych wyznaczonych terminach.

2. Programowanie:

Etap programowania w procesie rewitalizacji jest kluczowy, ponieważ w tym momencie określa się konkretne działania, które mają zostać podjęte w ramach odnowy obszaru. Aktywne zaangażowanie różnych grup interesariuszy w ten proces gwarantował, że planowane działania będą odpowiadały faktycznym potrzebom społeczności oraz przyniosą pozytywne skutki dla obszaru. Dla mieszkańców programowanie było okazją do aktywnego kształtowania przyszłości ich miejsca zamieszkania. Zorganizowane zostały warsztaty, które stanowiły platformę do dyskusji, wymiany pomysłów oraz wspólnego tworzenia wizji odnowionego obszaru. Mieszkańcy mogli wskazywać priorytety, dzielić się swoimi obawami i oczekiwaniami, a także proponować konkretne rozwiązania. Lokalni przedsiębiorcy są niezbędną częścią ekosystemu każdego obszaru. Współtworzenie strategii wsparcia dla biznesu zapewniło, że działania rewitalizacyjne będą sprzyjać rozwojowi gospodarczemu, a nie go hamować. Konsultacje w zakresie inwestycji umożliwiły przedsiębiorcom wskazanie, jakie udogodnienia czy infrastruktura są im potrzebne, by prowadzić i rozwijać swoją działalność. Działające często na rzecz konkretnych grup społecznych lub zajmujące się określonymi problemami NGO są cennym źródłem wiedzy i doświadczenia. Współpraca z nimi w zakresie planowania działań społecznych, edukacyjnych i kulturalnych gwarantuje, że w ramach rewitalizacji zostaną podjęte działania odpowiadające na realne potrzeby i wyzwania społeczności lokalnej.

Komitet Rewitalizacji miasta Drzewica

- Zgodnie z Art. 7 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji przystąpiono do prac zmierzających do powołania Komitetu Rewitalizacji. Dnia 16 lipca 2024 r. Burmistrz Drzewicy wydał zarządzenie NR 94/2024 w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Miejskiej w Drzewicy w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica. Konsultacje społeczne były prowadzone w okresie od 17.07.2024 r. do 20.08.2024 r.
- Następnie podjęto uchwałę nr III/33/2024 Rady Miejskiej w Drzewicy z dnia 21 sierpnia 2024 r. w sprawie określania zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica
- Nabór na członków Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica

Dnia 4 września 2024 r. Burmistrz Drzewicy wydał zarządzenie nr 118/2024 w sprawie przeprowadzenia naboru na członków Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica. Otwarty nabór prowadzono w dniach od 9 września 2024 r. do 23 września 2024 r. Zgodnie z Regulaminem Komitetu Rewitalizacji Burmistrz Drzewicy wyznaczał 3 członków Komitetu. Następnie Zarządzeniem nr 130/2024 Burmistrza Drzewicy z dnia 30 września 2024 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica powołano Komitet Rewitalizacji miasta Drzewica liczący 9 członków.

Zgodnie z uchwałą nr III/33/2024 Rady Miejskiej w Drzewicy z dnia 21 sierpnia 2024 r. w sprawie określania zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica, posiedzenia Komitetu będą odbywać się nie rzadziej niż raz na kwartał. Z każdego posiedzenia będzie sporządzany protokół. Pierwsze posiedzenie członków Komitetu zwołuje Burmistrz Drzewicy. Na pierwszym posiedzeniu wybrano Przewodniczącego oraz jego Zastępcę. Z każdego posiedzenia Komitetu będzie sporządzany protokół. W posiedzeniach będą mogli brać udział zaproszeni eksperci oraz inne osoby zaproszone przez Przewodniczącego Komitetu lub Burmistrza Drzewicy. Obsługę techniczną i organizacyjną Komitetu zapewni Burmistrz Drzewicy poprzez komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Drzewicy.

W dniu 29 listopada 2024 roku w sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Drzewicy odbyło się spotkanie warsztatowe (doradcze) dotyczące komitetu rewitalizacji jako podmiotu dialogu obywatelskiego, w którym uczestniczyło 6 członków Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica .

Spotkanie poprowadziła Pani Jolanta Woźnicka – Wiceprezes Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS w Łodzi, posiadająca bogate doświadczenie jako koordynatorka projektów i ekspertka z zakresu animacji lokalnej, zarządzania organizacją. Pani Jolanta Woźnicka pełni funkcję Przewodniczącej Komitetu Rewitalizacji w Łodzi. Obecnie koordynuje działania związane ze społecznymi aspektami rewitalizacji w Łodzi.

Prowadząca spotkanie omówiła zasady funkcjonowania komitetu rewitalizacji, zapisy w Ustawie o Rewitalizacji, zadania komitetu, sposób komunikacji z władzami gminy. Spotkanie miało na celu przygotowanie osób członkowskich do pełnienia funkcji w Komitecie Rewitalizacji miasta Drzewica. Dodatkowo spotkanie zostało uzupełnione treściami dot. rewitalizacji w Łodzi (dobre praktyki).

W trakcie dyskusji wśród członków Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica, ustalono następujące kwestie:

- opracować plan pracy Komitetu Rewitalizacji;
- utworzyć pocztę dedykowaną zagadnieniom rewitalizacji – rewitalizacja@drzewica.pl
- prowadzić korespondencję z członkami Komitetu Rewitalizacji;
- podjąć działania związane z przygotowaniem organizacji pozarządowej do realizacji działań społecznych po zrealizowaniu projektów rewitalizacyjnych dotyczących zadań inwestycyjnych.

Spotkanie warsztatowe (doradcze) zostało zorganizowane przez Centrum OPUS w Łodzi w ramach Programu wsparcia merytorycznego dla nowo powstających ciał dialogu społecznego, w naszym przypadku dla Komitetu Rewitalizacji miasta Drzewica.

Projekt jest sfinansowany ze środków Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021 – 2030.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Drzewica

Dnia 27 listopada 2023 r. Rada Miejska w Drzewicy podjęła uchwałę NR LXVI/471/2023 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Drzewica.

Zgodnie z art. 6 oraz art. 17 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji projekt Gminnego Programu Rewitalizacji został poddany konsultacjom społecznym oraz przekazany do zaopiniowania do wskazanych w ustawie podmiotów. Poniżej przedstawiono ich zestawienie.

Tabela 34 Zestawienie instytucji, do których wysłano pismo z prośbą o zaopiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Drzewica

Lp.	Nazwa instytucji
1.	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
2.	Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi
3.	Komenda Wojewódzka Policji w Łodzi
4.	Agencja Wywiadu
5.	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łodzi
6.	Miejska Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna
7.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
8.	Komendant Nadwiślańskiego Oddziału Straży Granicznej w Warszawie
9.	Komendant Powiatowy Powiatowej Straży Pożarnej w Opocznie
10.	Zarząd Dróg Powiatowych w Opocznie
11.	Wojewoda Łódzki
12.	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi
13.	Zarząd Województwa Łódzkiego
14.	Okręgowy Urząd Górniczy w Kielcach
15.	Zarząd Powiatu Opoczyńskiego
16.	Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji Ośrodek Zamiejscowy w Łodzi
17.	Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Rembelszczyźnie
18.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu
19.	PGE Dystrybucja S.A. Odział Skarżysko-Kamienna Rejon Energetyczny Skarżysko
20.	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
21.	Polskie Koleje Państwowe S.A.
22.	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

Lp.	Nazwa instytucji
23.	Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego Geolog Wojewódzki
24.	Starostwo Powiatowe w Opocznie Geolog Powiatowy
25.	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi
26.	Komitet Rewitalizacji Miasta Drzewica
27.	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie
28.	Krajowy Zasób Nieruchomości
29.	ORANGE POLSKA S.A.
30.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Drzewicy
31.	Celsium Sp. z o. o.
32.	Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o. o.

Po dokonaniu stosownych korekt wynikających z opiniowania oraz roboczych konsultacji Zespołu ds. Rewitalizacji funkcjonującego w IZ FEŁ2027 oraz w związku z naniesionymi w projekcie GPR zmianami, dotyczącymi przedsięwzięć rewitalizacyjnych – głównie w zakresie uzupełnienia listy przedsięwzięć dopuszczalnych oraz dokonania korekty zadań w przedsięwzięciu podstawowym nr 2, projekt GPR zostaje poddany ponownym konsultacjom społecznym oraz opiniowaniu.

3. Wdrażanie:

Wdrażanie to etap, w którym plany i strategie rewitalizacji przechodzą do fazy realizacji. Aktywny udział różnych grup interesariuszy zapewnia, że działania są skutecznie realizowane i dostosowane do dynamicznie zmieniających się potrzeb społeczności.

Mieszkańcy, będąc najbardziej zaangażowanymi interesariuszami, odgrywają kluczową rolę w fazie wdrażania. Mogą oni uczestniczyć w projektach społecznych, takich jak tworzenie miejsc spotkań czy inicjowanie kulturalnych wydarzeń w odnawianym obszarze. Ponadto, aktywne zaangażowanie mieszkańców w prace związane z rewitalizacją, np. malowanie murów czy sadzenie drzew, wzmacnia poczucie wspólnoty i przynależności do danego miejsca. Gmina kreować będzie spotkania, w późniejszym okresie inicjatywa ma wypływać od samych mieszkańców. W trakcie prac rewitalizacyjnych lokalne przedsiębiorstwa mogą napotkać trudności związane z dostępem do swoich lokali czy utrudnieniami dla klientów. Dlatego ważna jest ciągła współpraca z nimi w zakresie planowania inwestycji, by minimalizować te trudności. Wsparcie dla przedsiębiorstw, np. w postaci informowania klientów o tymczasowych zmianach czy udostępniania alternatywnych dróg dojazdu, jest kluczowe dla utrzymania ciągłości działalności gospodarczej w obszarze rewitalizacji. NGO często odgrywają kluczową rolę w realizacji projektów społecznych, edukacyjnych i kulturalnych. Współpraca z nimi pozwala na skuteczne wdrażanie inicjatyw, które odpowiadają na konkretne potrzeby społeczności. Mogą to być np. warsztaty dla młodzieży, projekty integracyjne dla różnych grup społecznych czy inicjatywy artystyczne, które ożywiają przestrzeń miejską i wzbogacają kulturalnie obszar rewitalizacji. W fazie wdrażania kluczowe jest ciągłe monitorowanie postępów, komunikacja z interesariuszami oraz gotowość do dostosowywania działań w odpowiedzi na napotkane wyzwania i zmieniające się potrzeby społeczności.

Istotną rolę odegra na tym etapie Komitet Rewitalizacji miasta Drzewica, który stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami Gminy Drzewica w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza

Drzewicy. Komitet uprawniony jest do opiniowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Drzewica na etapie opracowania, a następnie jego wdrażania, monitorowania i ewaluacji oraz podejmowania inicjatyw związanych z rewitalizacją miast Drzewica. Zarządzeniem Nr 130/2024 Burmistrza Drzewicy z dnia 30 września 2024 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji, powołano Komitet Rewitalizacji miasta Drzewica liczący 9 członków. Posiedzenia Komitetu będą odbywać się nie rzadziej niż raz na kwartał. Informacje na temat terminu, miejsca planowanego posiedzenia Komitetu i proponowany porządek posiedzenia oraz materiały, które będą przedmiotem obrad powinny być przekazane członkom Komitetu na co najmniej 7 dni kalendarzowych przed posiedzeniem Komitetu. Z każdego posiedzenia będzie sporządzany protokół.

4. Monitorowanie:

Włączanie interesariuszy w proces rewitalizacji pozwala na lepsze zrozumienie potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności, co z kolei przekłada się na skuteczność i akceptację działań rewitalizacyjnych. Monitorowanie to etap, na którym ocenia się postępy i efekty przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych oraz gromadzi informacje, które mogą wpłynąć na ewentualne korekty lub kolejne etapy prac. Aktywne uczestnictwo różnych grup interesariuszy jest tu niezwykle ważne, aby mieć pełny obraz skutków wdrożonych działań.

Mieszkańcy Drzewicy są najbardziej bezpośrednimi beneficjentami rewitalizacji, dlatego ich opinie i doświadczenia są kluczowe. Ankietowanie pozwala na systematyczne zbieranie informacji o tym, jak mieszkańcy oceniają przeprowadzone działania. Spotkania ewaluacyjne umożliwiają głębszą dyskusję i wymianę doświadczeń, a także identyfikację ewentualnych problemów czy potrzeb, które wymagają dalszej interwencji. Monitorowanie dostępności i jakości przestrzeni publicznej pozwala ocenić, czy przeprowadzone działania rewitalizacyjne rzeczywiście przyniosły pożądane efekty, czyli czy przestrzeń stała się bardziej funkcjonalna i atrakcyjna dla jej użytkowników. Analiza zmian w korzystaniu z obszaru, takich jak wzrost liczby osób odwiedzających dany obszar czy zmiany w trasach komunikacyjnych, daje obraz tego, jak przestrzeń jest wykorzystywana po rewitalizacji. Dla lokalnych biznesów rewitalizacja może przynieść zarówno korzyści, jak i wyzwania. Analiza wpływu działań rewitalizacyjnych na działalność gospodarczą pozwala ocenić czy przeprowadzone inwestycje przyniosły oczekiwane korzyści dla przedsiębiorców czy też wymagane są dalsze działania wsparcia. Konsultacje z przedsiębiorcami umożliwiają identyfikację ich bieżących potrzeb i oczekiwań po zakończeniu głównych działań rewitalizacyjnych. NGO odgrywają ważną rolę w monitorowaniu społecznego aspektu rewitalizacji. Ewaluacja realizowanych przez nie projektów pozwala ocenić czy osiągnięto zakładane cele w zakresie integracji społecznej, edukacji czy kultury. Współpraca z organizacjami w zakresie monitorowania pozwala na uwzględnienie spostrzeżeń i doświadczeń specjalistów z różnych dziedzin, co wzbogaca analizę skutków rewitalizacji.

W procesie monitorowania kluczowe jest nie tylko zbieranie danych i informacji, ale także ich analiza oraz wyciąganie wniosków, które mogą wpłynąć na kształt kolejnych działań czy korekt w ramach procesu rewitalizacji.

Bardzo ważną rolę w procesie monitorowania odegra Komitet Rewitalizacji. Zgodnie z Zasadami wyznaczania składu oraz zasadami działania Komitetu Rewitalizacji, stanowiącymi Załącznik do

uchwały Nr III/33/2024 Rady Miejskiej w Drzewicy z dnia 21 sierpnia 2024 r., Komitet uprawniony jest do opiniowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Drzewica na etapie opracowania, a następnie jego wdrażania, monitorowania i ewaluacji oraz podejmowania inicjatyw związanych z rewitalizacją miasta Drzewica. Posiedzenia Komitetu zwołuje Przewodniczący nie rzadziej niż raz na kwartał. Z każdego posiedzenia Komitetu sporządzany jest protokół.

17. Ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010 nr 213 poz. 1397), żadne z przedsięwzięć zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Drzewica nie klasyfikuje się jako mogące zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Na każdym etapie wdrażania Programu należy monitorować czy nie nastąpi konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć.

Załączniki do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Drzewica

1. Cyfrowa mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w formacie DXF
2. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji z legendą

Spis fotografii

Fotografia 1. Budynek handlowy w centrum Drzewicy ... 42
Fotografia 2. Sklepy przy pl. Wolności w Drzewicy ... 45
Fotografia 3. Sklep odzieżowy przy pl. Wolności ... 45
Fotografia 4. Sklep z artykułami elektronicznymi przy ulicy Mostowej ... 46
Fotografia 5. Działalność związana z noclegami przy pl. Wolności ... 47
Fotografia 6. Miasto Drzewica - centrum ... 55
Fotografia 7. Zalew Drzewicki przy niszczejącym obiekcie ... 56
Fotografia 8. Zalew Drzewicki przy zakładach Gerlach - wschodni brzeg ... 56
Fotografia 9. Brzeg rzeki Drzewiczki na terenie miasta Drzewica ... 57
Fotografia 10. Usytuowanie parku w centrum Drzewicy ... 58
Fotografia 11. Park na pl. Wolności ... 59
Fotografia 12. Działka na tyłach kamienicy przy pl. Wolności ... 59
Fotografia 13. Zdegradowany brzeg Zalewu w Drzewicy ... 60
Fotografia 14 Stacja wodociągów w Drzewicy ... 75
Fotografia 15. Miejscowości Radzice Małe i Radzice Duże ... 77
Fotografia 16. Miasto Drzewica ... 78
Fotografia 17. Osiedle mieszkaniowe w Drzewicy ... 79
Fotografia 18. Strefa przemysłowa w Drzewicy ... 80
Fotografia 19. Zamek w Drzewicy ... 87
Fotografia 20. Wnętrze budynku OSP Drzewica ... 88
Fotografia 21. Ulica do „Domku Wędkarza” ... 89
Fotografia 22. Teren przy „Domku Wędkarza” ... 89
Fotografia 23. Zagospodarowanie brzegu przy Zalewie Drzewickim ... 90

Spis map

Mapa 1. Formy ochrony przyrody w Gminie Drzewica ... 53
Mapa 2. Obszar zdegradowany w Gminie Drzewica ... 100
Mapa 3 Obszar rewitalizacji w Gminie Drzewica ... 102

Spis rysunków

Rysunek 1 Miasto Drzewica – ulice, dla których zdiagnozowano zjawiska negatywne w sferze społecznej w pogłębionej diagnozie ... 32
Rysunek 2 Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej – linia zielona ... 49
Rysunek 3 Odczyty mierników jakości powietrza ... 63
Rysunek 4 Negatywne zjawiska w sferze środowiskowej– linia granatowa ... 68
Rysunek 5 Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – linia różowa ... 81
Rysunek 6. Drzewica – układ przestrzenny (miasto z Zamkiem) ... 86
Rysunek 7 Negatywne zjawiska w sferze technicznej – linia szara ... 91
Rysunek 8 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej – oznaczenie ulic – linia pomarańczowa ... 95
Rysunek 9 Położenie obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu Gminy Drzewica oraz oznaczenie układu przestrzennego (miasta z Zamkiem) na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji ... 103
Rysunek 10 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji – oznaczenie ulic – linia pomarańczowa ... 104
Rysunek 11 Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji - linia zielona ... 105
Rysunek 12 Negatywne zjawiska w sferze środowiskowej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji – linia granatowa ... 106
Rysunek 13 Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji – linia różowa ... 107

Rysunek 14 Negatywne zjawiska w sferze technicznej w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizacji – linia szara 108
Rysunek 15 Wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 158

Spis tabel

Tabela 1 Liczba ludności zameldowanej na pobyt stały z uwzględnieniem miejscowości oraz miasta Drzewica w latach 2019-2022 – stan na 31 grudnia 5
Tabela 2 Przyrost naturalny, urodzenia, zgony na 1000 ludności na terenie Gminy Drzewica (stan w dniu 31.XII) w latach 2019-2022 6
Tabela 3 Liczba procedur NK prowadzonych przez dzielnicowych na terenie Gminy Drzewica – stan na 31 grudnia 10
Tabela 4 Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Drzewica, powiecie opoczyńskim i województwie łódzkim w latach 2019-2022 11
Tabela 5 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru Gminy Drzewica w latach 2019 – 2022 11
Tabela 6 Liczba ludności zameldowanej na pobyt stały z uwzględnieniem miejscowości oraz miasta Drzewica w latach 2019-2022 – stan na 31 grudnia 12
Tabela 7 Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Drzewica w latach 2019-2022 w podziale na miasto i obszar wiejski gminy 13
Tabela 8 Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Gminie Drzewica w latach 2019 -2022 14
Tabela 9 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkałych w danej miejscowości i mieście Drzewica na dzień 27.07.2023 roku w stosunku do liczby mieszkańców ogółem na danym obszarze na dzień 31.12.2022 r. 15
Tabela 10 Udział bezrobotnych [%] zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Drzewica, powiecie opoczyńskim i województwie łódzkim w latach 2019-2022 16
Tabela 11 Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych w Gminie Drzewica w 2022 r. na tle powiatu opoczyńskiego i województwa łódzkiego [%] 17
Tabela 12 Pełny katalog przestępstw zaistniałych na terenie Gminy Drzewica w podziale na miasto Drzewica (M) oraz obszar wiejski gminy (OW) w latach 2019-2022 18
Tabela 13 Podsumowanie analizy zjawisk negatywnych dla sfery społecznej 20
Tabela 14 Liczba ludności zameldowanej na pobyt stały w podziale na ulice w mieście Drzewica w latach 2019 – 2022 – stan na 31 grudnia 26
Tabela 15 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkałych przy danej ulicy w Mieście Drzewica na dzień 27.07.2023 roku w stosunku do liczby mieszkańców ogółem na danym obszarze na dzień 31.12.2022 r. 27
Tabela 16 Udział osób korzystających z pomocy społecznej w obrębie danej ulicy w Mieście Drzewica w stosunku do liczby mieszkańców danego obszaru – z uwzględnieniem wartości wskaźnika wyższych niż średnia dla miasta [%] („-„ oznacza brak występowania zjawiska; w kolumnie ogółem oznacza brak wartości powyżej średniej) 28
Tabela 17 Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w obrębie danej ulicy w mieście Drzewica w stosunku do liczby mieszkańców danego obszaru w latach 2019-2022 [%] („-„ oznacza brak występowania zjawiska; w kolumnie ogółem oznacza brak wartości powyżej średniej) 29
Tabela 18 Podsumowanie pogłębionej diagnozy sfery społecznej („-„ oznacza brak wartości powyżej średniej dla Miasta Drzewica) 31
Tabela 19 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Drzewica wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.XII) w latach 2019-2022 39
Tabela 20 Rozkład podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Drzewica według klasy wielkości (stan na dzień 31.12.2022 r.) 40
Tabela 21 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Drzewica w 2022 roku 40
Tabela 22 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z obszaru Gminy Drzewica w latach 2019-2022 – stan na dzień 31 grudnia 43
Tabela 23 Klasyfikacja gleb gruntów ornych w układzie procentowym 50
Tabela 24 Powierzchnia lasów w Gminie Drzewica [ha] w 2022 roku 52
Tabela 25 Obowiązujące akty planowania przestrzennego 75

Tabela 26 Wykaz obiektów umieszczonych w Gminnej Ewidencji Zabytków, wpisanych do rejestru zabytków ruchomych i nieruchomych 83
Tabela 27 Liczba obiektów umieszczonych w Gminnej Ewidencji Zabytków, wpisanych do rejestru zabytków ruchomych i nieruchomych wg podziału na miejscowości 86
Tabela 28 Podsumowanie pogłębionej diagnozy społecznej – koncentracja negatywnych zjawisk („-„ oznacza brak wartości powyżej średniej dla miasta) 94
Tabela 29 Wytyczenie obszaru zdegradowanego w oparciu o występowanie negatywnych zjawisk – podsumowanie diagnozy; „-„ oznacza brak występowania zjawiska negatywnego 98
Tabela 30 Wytyczenie obszaru zdegradowanego w oparciu o występowanie negatywnych zjawisk – podsumowanie diagnozy – ciąg dalszy 99
Tabela 31 Wykaz podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z szacunkowymi kosztami ich realizacji, możliwymi źródłami finansowania oraz latami realizacji 147
Tabela 32 Plan finansowy i harmonogram przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminy Drzewica 149
Tabela 33 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w Programie Rewitalizacji Gminy i Miasta Drzewica na lata 2016-2022 wraz ze wskazaniem stopnia ich realizacji 154
Tabela 34 Zestawienie instytucji, do których wysłano pismo z prośbą o zaopiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Drzewica 167

Spis wykresów

Wykres 1 Przyrost naturalny na 1000 ludności (stan w dniu 31 XII) na terenie Gminy Drzewica w latach 2019 – 2022 6
Wykres 2 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w mieście Drzewica w latach 2019-2022 7
Wykres 3 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na obszarze wiejskim Gminy Drzewica w latach 2019-2022 7
Wykres 4 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem odpowiednio na obszarze miasta i obszarze wiejskim gminy w latach 2019-2022 7
Wykres 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2019-2022 - stan na 31 grudnia 9
Wykres 6 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru Gminy Drzewica z podziałem na płeć w latach 2019-2022 11
Wykres 7 Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Drzewica w latach 2019-2022 w podziale na miasto i obszar wiejski gminy 13
Wykres 8 Udział liczby osób, które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej w Gminie Drzewica w latach 2019-2022 w liczbie ludności odpowiednio obszaru miasta oraz obszaru wiejskiego gminy . 16
Wykres 9 Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych w Gminie Drzewica w 2022 r. na tle powiatu opoczyńskiego i województwa łódzkiego [%] 17
Wykres 10 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Drzewica w latach 2019-2022 38
Wykres 11 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Drzewica w latach 2019-2022 w podziale na miasto Drzewica oraz obszar wiejski gminy 40